EURIPIDIS
PHOENISSAE

ED.

J. GEEL

EURIPIDIS
PHOENISSAE

ED.

J. GEEL

EURIPIDIS
PHOENISSAE

ED.

J. GEEL

EURIPIDIS
PHOENISSAE

ED.

J. GEEL

EURIPIDIS

PHOENISSAE

EURIPIDIS

PHOENISSAE

CUM COMMENTARIO EDIDIT

JACOBUS GEELIUS

SCHOLIA ANTIQUA IN EURIPIDIS TRAGOEDIAS PARTIM
INEDITA PARTIM EDITIS INTEGRIORA ADIUNXIT

C. G. COBETIUS

LUGDUNI BATAVORUM
APUD H. W. HAZENBERG & SOCIOS

MDCCCXLVI

EX TYPOGRAPHEO H. R. DE BREUK.

PRAEFATIO.

Natus est hic Commentarius post exploratas Hermanni et Klotzii editiones Phoenissarum, quum Euripidem Aristophanis causa denuo legerem. Quid sentiam de Hermanni ratione interpretandi recensendique Poetae, deque iudicio quod tulit de Valckenaerii κρίσει et ἀθετήσεσιν, in hac Praefatione non commemoro, quamquam multa disputare poteram de Valckenaerio, de huius »corrigendi pruritu," de »doctrinae ostentatione," de »effundendis iis quae ut scire bonum sit, at nescire malum non sit," deque aliis quae in eo reprehendi video, quaeque ut haud omnino vere culpantur, ita confunditur hominis consilium cum eo quod temporum vitium dicitur, multo vero potius necessaria conditio est, pendens illa ab naturali lege cuiusvis disciplinae condendae ac sensim finibus suis circumscribendae. Sed veritus sum ne σκιαμαχίαν ingrederer, si responderem iis quae Her-

mannus in Praefatione nescio qua de causa importunius ac fortasse praeter intimum animi sensum disseruit. Itaque Commentario usus sum, ut in singulorum interpretatione locorum, qui Hermanno ad vellicandum Valckenaerium ansam dederunt, dissensum meum significarem. Saepe enim Virum celeberrimum deprehendere mihi visus eram in ipsa Valckenaerianorum acerba refutatione errantem. Haec notavi: deberi enim hoc putabam manibus viri, cuius praeter immensas doctrinae copias »egregium ingenium" Hermannus ipse praedicaverat. Multa, fateor, in prima commentatione paulo duriora conscripseram: haec vero δεύτεραι φροντίδες praeciderunt. Etenim in primis cavere volui, ne committerem erga Hermannum, quod hic in Valckenaerio castigando identidem commisit ut tirones ab illis reconditae doctrinae thesauris repelleret potius, quam doceret quo modo iis utendum sit, salva veneratione quae principibus viris debeatur, et aequa honestaque errorum reprehensione. Me certe hoc decebat, qui facillime in rerum controversarum disceptatione et expediendis difficultatibus labi possem et nonnumquam, ut vereor, lapsus sim, quique ex utriusque viri scriptis didicissem, qua via in his literis colendis ingrediendum sit, qui errores vitandi.

Klotzium expertus est Hermannus τῶν αὑτοῦ λόγων κοπίδα: inter quos incedens, quum hic receptam traditionem verborum Euripidis non nimis revereatur, ille ne transversum quidem unguem ab eadem deflectat,

paulum, opinor, inclinavi ad illam partem, ubi salvas videbam linguae leges ac superstitiosa sollicitudine vacuam errorum considerationem.

Quod textum Phoenissarum Commentario adiunxi, feci partim flagitantis bibliopolae causa, partim quo lectoribus, quos forte hic liber nancisceretur, paratior esset inspectio; sed neque novam Fabulae recensionem suscepi, nec tamen omnino a mutando temperare potui, quum melioris aliquid lectionis ex cognita varietate optare liceret; quibus autem argumentis fecerim, in Commentario monui. Caeterum poteram augere molem libri lectionibus quatuor codicum, duorum Bruxellensium, unius Leidensis, uniusque Meermanniani, quorum postremi potiorem varietatem Valckenaerius adscripsit margini exemplaris editionis suae, quod in Bibl. Leidensi servatur. Praetermisi vero, quod omnes vitiosissime scripti sunt, ac deterioris notae. Plerumque conspirant cum aliquo codicum iam collatorum: quid autem attinebat novas corruptelas commemorare, quales sunt ex. gr. vs. 5. ἦλθε νῦν. 45. δὲ παιζότει. 241. τόρας. 276. ἔκτυπον. 402. τινὰ δεῖαν. 420. κατ' ἄργει ἦλθεν. 570. φιλότιμος δυσί. 1110. σάλπικες. 1267. ἐρώτησον τέκνα? Multo cupidius edenda recepi, quae Cobetius mihi commodavit supplementa scholiorum non tantum in Phoenissas, sed in reliquas Euripidis fabulas, fructum peritissimae collationis. De his ipsius verbis monenda refero:

» Scholia antiqua in Euripidem in omnibus Italiae

Bibliothecis, quas mihi adire et perscrutari contigit, diligenter quaesivi. Versavi Euripidis codices quam plurimos sine fructu. Plerique omnes sunt recentissimi, scripti saeculo XV aut etiam serius. Inerant fere ea, quae olim corrasit Arsenius, postea et alii et imprimis Matthiaeus undecumque auxerunt. Quidquid insuper inerat melius latebat. Nam nihil est adeo ieiunum et ad exstinguendum ingenium magis idoneum quam ea, quae recentiores magistri Constantinopoli in media barbarie nati ad vitiosa Poetae exempla sine iudicio nec doctrina annotarunt. Quam vellem maxima pars istius farraginis numquam edita esset. Nunc quidquid superest ex antiquorum Criticorum in Euripidem commentariis ita commixtum et obrutum est his recentissimae aetatis quisquiliis, ut plerisque pariter cum istis sordeat et contemnatur. Ista igitur omnia neglexi, sperans fore ut aliunde meliora prodirent. Neque spes fefellit: nam reperi tres codices antiquiores, qui veterum Grammaticorum doctas sane et acutas annotationes servabant. Primum Venetiis in Bibliotheca Marciana, notatum CCCCLXXI. Codex est membranaceus, formae, quae dici solet, quartae minoris, scriptus saeculo fere XII, manu eleganti, scriptura minutissima. Continet Dionysium Periegeten cum scholiis haud ita magni pretii. Tum Euripidis Hecubam, Oresten, Phoenissas, Andromachen, Hippolytum in fine mutilum. Margines oppletae sunt scholiis antiquis et bonae notae, unde quae nova essent aut meliora vulgatis diligenter excerpsi.

Alter est Vaticanus 909, bombycinus, formae maximae, saeculi XIII. Continet Hecubam, Oresten, Phoenissas, Hippolytum, Medeam, Alcestidem, Andromachen, Troadas et Rhesum aliquot locis et in fine mutilum. Omnibus adscripta sunt scholia antiqua a prima manu. Delibavi praestantissima quaeque. In iis, quae cum Marciano habet communia, ita conspirat, ut quamquam saepe librariorum vitio discrepantes tamen ex eodem fonte fluxisse videantur. Tractavit hunc librum P. Elmsleius, qui textum cum Aldina editione contulit et lectionis varietatem Medeae edidit. Alcestidem sibi cum editis conferendam curavit G. Dindorfius, qui simul egregium fragmentum didascalicum ex huius fabulae argumento protulit in lucem. Scholia in Troadas et Rhesum, ab Hieronymo Amati satis diligenter descripta prodierunt in editione Euripidis Glasguensi anno huius saeculi vigesimo primo. Repetiit quinto post anno Euripidem edens L. Dindorfius, deinde C. F. Kampmannus in editione Matthiaei Vol. IX. anno 1837.

Tertius Codex est Neapolitanus, Musei Borbonici 165 (notatus in catalogo II. F. 9) chartaceus, formae maximae, saeculo XIV scriptus. Insunt varia. Foliis 93—140 continet Euripidis Hecubam, Oresten, Phoenissas, Troadas. Praecedit vita Euripidis: Εὐριπίδης Μνησάρχου ἢ Μνησαρχίδου καὶ Κλειτοῦς —— τελευτᾷ δὲ ἐπὶ τῆς ἐνενηκοστῆς Ὀλυμπιάδος: — (quam vide apud Westermannum, Βιογρ. p. 141.) In marginibus scholia leguntur uberrima, quae ad tres priores Tragoedias futilissima sunt

et Constantinopolitanae sapientiae, non omnia eodem tempore neque ab eodem adscripta. Alia res est in Troadibus, quae ab eodem librario sed alio tempore, ut ex atramenti colore apparet, ex alio codice addita est: scholia omnia sunt a prima manu ordine et eleganter adpicta. Statim intellexi me ex magistellorum nugis emersisse. Video scholia antiquorum Grammaticorum bonae frugis et perdocta. Considero attentius. Comperi eadem esse, quae in Vaticano repereram. Non est ovum ovo similius: etiam in levissimis erroribus plerumque conspirabant. Accedebat titulus: Ἀριστοφάνους γραμματικοῦ σχόλια εἰς τὸ δρᾶμα τῶν τοῦ Εὐριπίδου Τρῳάδων, unde hoc saltem confici potest, subesse in iis reliquias commentariorum Aristophanis, quibus deinde aliunde alia sint intermixta. Contuli optima quaeque cum iis quae ex Vaticano descripseram: adieci nonnulla, quae in hoc expediri non potuerant. Scilicet arduum opus erat in Marciano pariter et Vaticano tenuissimam scripturam, saepe madore et situ evanidam, extricare. Et de Vaticano quidem sic scribit Hieronymus Amati: »*Monitos vellem viros doctissimos, ad quos hae schedae nostrae pervenient, scholia ista adeo minutis, deficientibus et evanidis literis scripta esse, ut palaeophilos superiorum ac nostrorum temporum deterruerint.*" Peius etiam passim habitus est Marcianus, in quo saepius repetito conatu tandem pauca expedivi, de quibus dudum desperaveram. Praeterea, ut fieri solet in scholiis, quae in marginum an-

gustiis erant coarctanda, horrent omni genere compendiorum et siglarum. Non est quidem in his multum negotii nisi graece nescientibus aut alias res agentibus; nam compendiorum forma stabilis est et vocabula decurtata quo modo scribenda sint, ex ipsa sententia et linguae usu ambiguum esse non potest: sed Graeculi, qui ex antiquis libris haec omnia describebant, non ea erant peritia et diligentia, quae in tali re prorsus requiritur. Apparet iam olim plurima lacunis hiasse et miserum in modum confusa et corrupta fuisse. Librarii socordes, qui quorum scribebant parum aut nihil intelligebant, passim et omiserunt aliquid et in compendiis expediendis erraverunt et quibuscunque modis turbas dederunt. Istorum errores, ubicumque simplex emendandi ratio occurrebat, correxi, apposita fideliter singulis codicum scriptura etiam in levissimis, ratus in iis, quae primum e codicibus prodeant, nemini quidquam licere: praeterea ubi potui, originem vitiosae lectionis aperui: reliqua, quibus probabilis correctio non suppetebat, criticorum diligentiae et acumini committo. Quae scholiis in Codicibus praefixa sunt lemmata, pleraque servavi: ubi omissa erant aut perturbata, de coniectura adscripsi locum, quo referendum scholion videbatur. Solent fere librarii initia versuum, quo scholia pertinent, apponere, etiam ubi ad extremam partem refertur annotatio: vide ad Rhesum vs. 165. In Codicibus subiiciuntur lemmatis duo puncta [:]: idem ego feci ubi codices secutus sum: in reliquis posui hoc

signum [ )]. Ex omnibus iis, quae e codicibus descripseram, potiora nunc delibavi partim inedita partim vulgatis integriora: hinc repetii e scholiis in Alcestidem, Rhesum et Troades ea, quae ex ipso codice emendatiora dari poterant, caetera cum varietate lectionis in Euripide alias daturus."

Haec ille. Restat ut dicam me curavisse, quantum potuerim, ut virorum doctorum opiniones de Phoenissis cognoscerem. De aliis quae commentati sunt, non quidem neglexi, sed minus sollicite, quoties inventum aliquod meum sponte natum proferebam, circumspexi: unde factum est ut sero intellexerim, non fugisse G. Dindorfium quo modo corrigenda sint verba Eteoclis in Aeschyli Sept. ad Thebas, vs. 255. Habet sane conspiratio cum tali viro aliquid iucundi, ac probabilitatem inventi corroborat; saepius vero mihi accidisse ut actum agerem, non spero.

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ

ΦΟΙΝΙΣΣΑΙ.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

Ὦ τὴν ἐν ἄστροις οὐρανοῦ τέμνων ὁδὸν
καὶ χρυσοκολλήτοισιν ἐμβεβὼς δίφροις,
Ἥλιε, θοαῖς ἵπποισιν εἱλίσσων φλόγα,
ὡς δυστυχῆ Θήβαισι τῇ τόθ' ἡμέρᾳ
ἀκτῖν' ἐφῆκας, Κάδμος ἡνίκ' ἦλθε γῆν
τήνδ' ἐκλιπὼν Φοίνισσαν ἐναλίαν χθόνα·
ὃς παῖδα γήμας Κύπριδος Ἁρμονίαν ποτὲ
Πολύδωρον ἐξέφυσε, τοῦ δὲ Λάβδακον
φῦναι λέγουσιν, ἐκ δὲ τοῦδε Λάϊον.
ἐγὼ δὲ παῖς μὲν κλῄζομαι Μενοικέως,
Κρέων τ' ἀδελφὸς μητρὸς ἐκ μιᾶς ἔφυ·
καλοῦσι δ' Ἰοκάστην με, τοῦτο γὰρ πατὴρ
ἔθετο, γαμεῖ δὲ Λάϊός μ'· ἐπεὶ δ' ἄπαις
ἦν χρόνια λέκτρα τἄμ' ἔχων ἐν δώμασιν,
ἐλθὼν ἐρωτᾷ Φοῖβον, ἐξαιτεῖ θ' ἅμα
παίδων ἐς οἴκους ἀρσένων κοινωνίαν.
ὁ δ' εἶπεν· ὦ Θήβαισιν εὐίπποις ἄναξ,
μὴ σπεῖρε τέκνων ἄλοκα δαιμόνων βίᾳ.

εἰ γὰρ τεκνώσεις παῖδ', ἀποκτενεῖ σ' ὁ φύς,
καὶ πᾶς σὸς οἶκος βήσεται δι' αἵματος.
ὁ δ' ἡδονῇ δοὺς εἴς τε βακχεῖον πεσὼν
ἔσπειρεν ἡμῖν παῖδα, καὶ σπείρας βρέφος,
γνοὺς τἀμπλάκημα τοῦ θεοῦ τε τὴν φάτιν,
λειμῶν' ἐς Ἥρας καὶ Κιθαιρῶνος λέπας
δίδωσι βουκόλοισιν ἐκθεῖναι βρέφος,
σφυρῶν σιδηρᾶ κέντρα διαπείρας μέσων,
ὅθεν νιν Ἑλλὰς ὠνόμαζεν Οἰδίπουν.
Πολύβου δέ νιν λαβόντες ἱπποβουκόλοι
φέρουσ' ἐς οἴκους εἴς τε δεσποίνης χέρας
ἔθηκαν. ἡ δὲ τὸν ἐμὸν ὠδίνων πόνον
μαστοῖς ὑφεῖτο καὶ πόσιν πείθει τεκεῖν.
ἤδη δὲ πυρσαῖς γένυσιν ἐξανδρούμενος
παῖς οὑμός, ἢ γνοὺς ἤ τινος μαθὼν πάρα,
ἔστειχε τοὺς τεκόντας ἐκμαθεῖν θέλων
πρὸς δῶμα Φοίβου, Λάϊός θ' οὑμὸς πόσις
τὸν ἐκτεθέντα παῖδα μαστεύων μαθεῖν,
εἰ μηκέτ' εἴη. καὶ ξυνάπτετον πόδα
εἰς ταὐτὸν ἄμφω Φωκίδος σχιστῆς ὁδοῦ.
καί νιν κελεύει Λαΐου τροχηλάτης·
ὦ ξένε, τυράννοις ἐκποδὼν μεθίστασο.
ὁ δ' εἷρπ' ἄναυδος, μέγα φρονῶν. πῶλοι δέ νιν
χηλαῖς τένοντας ἐξεφοίνισσον ποδῶν.
ὅθεν — τί τἀκτὸς τῶν κακῶν με δεῖ λέγειν; —
παῖς πατέρα καίνει, καὶ λαβὼν ὀχήματα
Πολύβῳ τροφεῖ δίδωσιν. ὡς δ' ἐπεζάρει
Σφὶγξ ἁρπαγαῖσι πόλιν, ἐμός τ' οὐκ ἦν πόσις,
Κρέων ἀδελφὸς τἀμὰ κηρύσσει λέχη,
ὅστις σοφῆς αἴνιγμα παρθένου μάθοι,
τούτῳ ξυνάψειν λέκτρα. τυγχάνει δέ πως
αἴνιγμ' ἐμὸς παῖς Οἰδίπους Σφιγγὸς μαθών,
ὅθεν τύραννος τῆσδε γῆς καθίσταται,
καὶ σκῆπτρ' ἔπαθλα τῆσδε λαμβάνει χθονός.
γαμεῖ δὲ τὴν τεκοῦσαν οὐκ εἰδὼς τάλας,

οὐδ' ἡ τεκοῦσα παιδὶ συγκοιμωμένη.
τίκτω δὲ παῖδας παιδὶ δύο μὲν ἄρσενας,
Ἐτεοκλέα κλεινήν τε Πολυνείκους βίαν,
κόρας τε δισσάς· τὴν μὲν Ἰσμήνην πατὴρ
ὠνόμασε, τὴν δὲ πρόσθεν Ἀντιγόνην ἐγώ.
μαθὼν δὲ τἀμὰ λέκτρα μητρῴων γάμων
ὁ πάντ' ἀνατλὰς Οἰδίπους παθήματα,
εἰς ὄμμαθ' αὑτοῦ δεινὸν ἐμβάλλει φόνον
χρυσηλάτοις πόρπαισιν αἱμάξας κόρας.
ἐπεὶ δὲ τέκνων γένυς ἐμῶν σκιάζεται,
κλῄθροις ἔκρυψαν πατέρ', ἵν' ἀμνήμων τύχη
γένοιτο, πολλῶν δεομένη σοφισμάτων.
ζῶν δ' ἔστ' ἐν οἴκοις, πρὸς δὲ τῆς τύχης νοσῶν
ἀρὰς ἀρᾶται παισὶν ἀνοσιωτάτας,
θηκτῷ σιδήρῳ δῶμα διαλαχεῖν τόδε.
τὼ δ' εἰς φόβον πεσόντε, μὴ τελεσφόρους
εὐχὰς θεοὶ κραίνωσιν οἰκούντων ὁμοῦ,
ξυμβάντ' ἔταξαν τὸν νεώτερον πάρος
φεύγειν ἑκόντα τήνδε Πολυνείκην χθόνα,
Ἐτεοκλέα δὲ σκῆπτρ' ἔχειν μένοντα γῆς
ἐνιαυτὸν ἀλλάσσοντ'. ἐπεὶ δ' ἐπὶ ζυγοῖς
καθέζετ' ἀρχῆς, οὐ μεθίσταται θρόνων,
φυγάδα δ' ἀπωθεῖ τῆσδε Πολυνείκην χθονός.
ὁ δ' Ἄργος ἐλθών, κῆδος Ἀδράστου λαβών,
πολλὴν ἀθροίσας ἀσπίδ' Ἀργείων ἄγει·
ἐπ' αὐτὰ δ' ἐλθὼν ἑπτάπυλα τείχη τάδε,
πατρῷ' ἀπαιτεῖ σκῆπτρα καὶ μέρη χθονός.
ἐγὼ δ' ἔριν λύουσ' ὑπόσπονδον μολεῖν
ἔπεισα παιδὶ παῖδα, πρὶν ψαῦσαι δορός.
ἥξειν δ' ὁ πεμφθείς φησιν αὐτὸν ἄγγελος.
ἀλλ' ὦ φαεννὰς οὐρανοῦ ναίων πτύχας
Ζεῦ, σῶσον ἡμᾶς, δὸς δὲ σύμβασιν τέκνοις.
χρὴ δ', εἰ σοφὸς πέφυκας, οὐκ ἐᾶν βροτὸν
τὸν αὐτὸν ἀεὶ δυστυχῆ καθεστάναι.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

ὦ κλεινὸν οἴκοις Ἀντιγόνη θάλος πατρί,
ἐπεί σε μήτηρ παρθενῶνας ἐκλιπεῖν
μεθῆκε μελάθρων ἐς διῆρες ἔσχατον,
στράτευμ᾽ ἰδεῖν Ἀργεῖον, ἱκεσίαισι σαῖς,
ἐπίσχες, ὡς ἂν προὐξερευνήσω στίβον,
μή τις πολιτῶν ἐν τρίβῳ φαντάζεται,
κἀμοὶ μὲν ἔλθη φαῦλος, ὡς δούλῳ, ψόγος,
σοὶ δ᾽, ὡς ἀνάσσῃ· πάντα δ᾽ ἐξειδὼς φράσω,
ἅ τ᾽ εἶδον εἰσήκουσά τ᾽ Ἀργείων πάρα,
σπονδὰς ὅτ᾽ ἦλθον σῷ κασιγνήτῳ φέρων
ἐνθένδ᾽ ἐκεῖσε δεῦρό τ᾽ αὖ κείνου πάρα.
ἀλλ᾽ οὔτις ἀστῶν τοῖσδε χρίμπτεται δόμοις.
κέδρου παλαιὰν κλίμακ᾽ ἐκπέρα ποδί.
σκόπει δὲ πεδία καὶ παρ᾽ Ἰσμηνοῦ ῥοὰς
Δίρκης τε νᾶμα, πολεμίων στράτευμ᾽ ὅσον.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ὄρεγέ νυν, ὄρεγε γεραιὰν νέᾳ
χεῖρ᾽ ἀπὸ κλιμάκων, ποδὸς
ἴχνος ἐπαντέλλων.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

ἰδού, ξύναψον, παρθέν᾽· εἰς καιρὸν δ᾽ ἔβης.
κινούμενον γὰρ τυγχάνει Πελασγικὸν
στράτευμα, χωρίζουσι δ᾽ ἀλλήλων λόχους.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ἰὼ πότνια παῖ Λατοῦς
ἑκάτα, κατάχαλκον ἅπαν
πεδίον ἀστράπτει.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

οὐ γάρ τι φαύλως ἦλθε Πολυνείκης χθόνα,
πολλοῖς μὲν ἵπποις, μυρίοις δ᾽ ὅπλοις βρέμων.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ἆρα πύλαι κλῄθροις χαλκόδετ' ἔμβολά τε
λαϊνέοισιν Ἀμφίονος ὀργάνοις
τείχεος ἥρμοσται;

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

θάρσει· τά γ' ἔνδον ἀσφαλῶς ἔχει πόλις.
ἀλλ' εἰςόρα τὸν πρῶτον, εἰ βούλει μαθεῖν.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

τίς οὗτος ὁ λευκολόφας,
πρόπαρ ὃς ἁγεῖται στρατοῦ
πάγχαλκον ἀσπίδ' ἀμφὶ βρα-
χίονα κουφίζων;

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

λοχαγός, ὦ δέσποινα.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

τίς πόθεν γεγώς;
αὔδασον, ὦ γεραιέ, τίς ὀνομάζεται;

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

οὗτος Μυκηναῖος μὲν αὐδᾶται γένος,
Λερναῖα δ' οἰκεῖ νάμαθ', Ἱππομέδων ἄναξ.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ἒ ἒ ὡς γαῦρος, ὡς φοβερὸς εἰςιδεῖν,
γίγαντι γηγενέτᾳ προςόμοιος,
ἀστερωπὸς ἐν γραφαῖσιν, οὐχὶ πρόςφορος
ἁμερίῳ γέννᾳ.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

τόνδ' ἐξαμείβοντ' οὐχ ὁρᾷς Δίρκης ὕδωρ
λοχαγόν;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ἄλλος ἄλλος ὅδε τευχέων τρόπος.
τίς δ' ἐστὶν οὗτος;

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

παῖς μὲν Οἰνέως ἔφυ
Τυδεὺς, Ἄρην δ' Αἰτωλὸν ἐν στέρνοις ἔχει.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

οὗτος ὁ τᾶς Πολυνείκεος, ὦ γέρον,
αὐτοκασιγνήτας νύμφας
ὁμόγαμος κυρεῖ;
ὡς ἀλλόχρως ὅπλοισι, μιξοβάρβαρος.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

σακεσφόροι γὰρ πάντες Αἰτωλοὶ, τέκνον,
λόγχαις τ' ἀκοντιστῆρες εὐστοχώτατοι.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

σὺ δ', ὦ γέρον, πῶς αἰσθάνει σαφῶς τάδε;

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

σημεῖ' ἰδὼν τότ' ἀσπίδων ἐγνώρισα,
σπονδὰς ὅτ' ἦλθον σῷ κασιγνήτῳ φέρων·
ἃ προςδεδορκὼς οἶδα τοὺς ὡπλισμένους.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

τίς δ' οὗτος ἀμφὶ μνῆμα τὸ Ζήθου περᾷ
καταβόστρυχος, ὄμμασι γοργὸς, εἰς-
ιδεῖν νεανίας;

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

λοχαγός.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ὡς ὄχλος νιν ὑστέρῳ ποδὶ
πάνοπλος ἀμφέπει.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

ὅδ' ἐστὶ Παρθενοπαῖος, Ἀταλάντης γόνος.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ἀλλά νιν ἁ κατ' ὄρη μετὰ ματέρος
Ἄρτεμις ἱεμένα τόξοις δαμάσασ' ὀλέσειεν,
ὃς ἐπ' ἐμὰν πόλιν ἔβα πέρσων.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

εἴη τάδ', ὦ παῖ· σὺν δίκῃ δ' ἥκουσι γῆν·
ὃ καὶ δέδοικα μὴ σκοπῶσ' ὀρθῶς θεοί.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ποῦ δ' ὃς ἐμοὶ μιᾶς ἐγένετ' ἐκ ματρὸς
πολυπόνῳ μοίρᾳ;
ὦ φίλτατ', εἰπέ, ποῦ 'στι Πολυνείκης, γέρον.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

ἐκεῖνος ἑπτὰ παρθένων τάφου πέλας
Νιόβης Ἀδράστῳ πλησίον παραστατεῖ.
ὁρᾷς;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ὁρῶ δῆτ' οὐ σαφῶς, ὁρῶ δέ πως
μορφῆς τύπωμα στέρνα τ' ἐξεικασμένα.
ἀνεμώκεος εἴθε δρόμον νεφέλας
ποσὶν ἐξανύσαιμι δι' αἰθέρος
πρὸς ἐμὸν ὁμογενέτορα, περὶ δ' ὠλένας
δέρᾳ φιλτάτᾳ βάλοιμι χρόνῳ
φυγάδα μέλεον. ὡς
ὅπλοισι χρυσέοισιν ἐκπρεπής, γέρον,
ἑῴοις ὅμοια φλεγέθων βολαῖς ἁλίου.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

ἥξει δόμους τούσδ', ὥστε σ' ἐκπλῆσαι χαρᾶς,
ἔνσπονδος.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

οὗτος δ᾽, ὦ γεραιέ, τίς κυρεῖ,
ὃς ἅρμα λευκὸν ἡνιοστροφεῖ βεβώς;

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

ὁ μάντις Ἀμφιάραος, ὦ δέσποιν᾽, ὅδε·
σφάγια δ᾽ ἅμ᾽ αὐτῷ, γῆς φιλαίματοι ῥοαί.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ὦ λιπαροζώνου θύγατερ Ἀλίου
Σελαναία, χρυσεόκυκλον φέγγος,
ὡς ἀτρεμαῖα κέντρα καὶ σώφρονα
πώλοις μεταφέρων ἰθύνει.
ποῦ δ᾽ ὃς τὰ δεινὰ τῇδ᾽ ἐφυβρίζει πόλει
Καπανεύς;

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

ἐκεῖνος προςβάσεις τεκμαίρεται
πύργων, ἄνω τε καὶ κάτω τείχη μετρῶν.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ἰώ,
Νέμεσι καὶ Διὸς βαρύβρομοι βρονταί,
κεραύνιόν τε φῶς
αἰθαλόεν, σύ τοι
μεγαλανορίαν ὑπεράνορα κοιμίζοις·
ὅδ᾽ ἐστὶν, αἰχμαλωτίδας
ὃς δορὶ Θηβαίας Μυκήναισι
Λερναίᾳ τε δώσειν τριαίνᾳ,
Ποσειδωνίοις Ἀμυμωνίοις
ὕδασι, δουλείαν περιβαλών;
μήποτε, μήποτε τάνδ᾽, ὦ πότνια,
χρυσεοβόστρυχον ὦ Διὸς ἔρνος Ἄρτεμι,
δουλοσύναν τλαίην.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

ὦ τέκνον, εἴσβα δῶμα καὶ κατὰ στέγας
ἐν παρθενῶσι μίμνε σοῖς, ἐπεὶ πόθου
εἰς τέρψιν ἦλθες ὧν ἔχρῃζες εἰσιδεῖν.
ὄχλος γὰρ, ὡς ταραγμὸς εἰσῆλθεν πόλιν,
χωρεῖ γυναικῶν πρὸς δόμους τυραννικούς.
φιλόψογον γὰρ χρῆμα θηλειῶν ἔφυ,
σμικράς τ' ἀφορμὰς ἢν λάβωσι τῶν λόγων,
πλείους ἐπεισφέρουσιν· ἡδονὴ δέ τις
γυναιξὶ μηδὲν ὑγιὲς ἀλλήλας λέγειν.

ΧΟΡΟΣ.

(στρ. α'.

Τύριον οἶδμα λιποῦσ' ἔβαν
ἀκροθίνια Λοξίᾳ
Φοινίσσας ἀπὸ νάσου
Φοίβῳ δούλα μελάθρων,
ἵν' ὑπὸ δειράσι νιφοβόλοις
Παρνασοῦ κατενάσθην,
Ἰόνιον κατὰ πόντον ἐλά-
τᾳ πλεύσασα, περιρρύτων
ὑπὲρ ἀκαρπίστων πεδίων
Σικελίας Ζεφύρου πνοαῖς
ἱππεύσαντος ἐν οὐρανῷ
κάλλιστον κελάδημα,

(ἀντ. α'.)

πόλεος ἐκπροκριθεῖσ' ἐμᾶς
καλλιστεύματα Λοξίᾳ·
Καδμείων δ' ἔμολον γᾶν,
κλεινῶν Ἀγηνοριδᾶν
ὁμογενεῖς ἐπὶ Λαΐου
πεμφθεῖσ' ἐνθάδε πύργους.
ἴσα δ' ἀγάλμασι χρυσοτεύ-
κτοις Φοίβῳ λάτρις γενόμαν·
ἔτι δὲ Κασταλίας ὕδωρ

ἐπιμένει με κόμας ἐμὰς
δεῦσαι παρθένιον χλιδὰν
Φοιβείαισι λατρείαις.

(ἐπῳδός.)

ὦ λάμπουσα πέτρα πυρὸς
δικόρυφον σέλας ὑπὲρ ἄκρων
Βακχείων Διονύσου,
οἴνα θ', ἃ καθαμέριον
στάζεις τὸν πολύκαρπον
οἰνάνθας ἱεῖσα βότρυν,
ζάθεά τ' ἄντρα δράκοντος, οὔ-
ρειαί τε σκοπιαὶ θεῶν,
νιφόβολόν τ' ὄρος ἱερόν, εἰ-
λίσσων ἀθανάτας θεοῦ
χορὸς γενοίμαν ἄφοβος
παρὰ μεσόμφαλα γύαλα Φοί-
βου, Δίρκαν προλιποῦσα.

(στρ. β'.)

νῦν δέ μοι πρὸ τειχέων
θούριος μολὼν Ἄρης
αἷμα δάϊον φλέγει
τᾷδ', ὃ μὴ τύχοι, πόλει·
κοινὰ γὰρ φίλων ἄχη·
κοινὰ δ', εἴ τι πείσεται
ἑπτάπυργος ἅδε γᾶ,
Φοινίσσᾳ χώρᾳ. φεῦ φεῦ.
κοινὸν αἷμα, κοινὰ τέκεα
τᾶς κερασφόρου πέφυκεν Ἰοῦς·
ὧν μέτεστί μοι πόνων.

(ἀντ. β'.)

ἀμφὶ δὲ πτόλιν νέφος
ἀσπίδων πυκνὸν φλέγει,
σχῆμα φονίου μάχης,
ἃν Ἄρης τάχ' εἴσεται,

παισὶν Οἰδίπου φέρων
πημονὰν Ἐρινύων.
Ἄργος ὦ Πελασγικόν,
δειμαίνω τὰν σὰν ἀλκὰν
καὶ τὸ θεόθεν· οὐ γὰρ ἄδικον
εἰς ἀγῶνα τόνδ' ἔνοπλος ὁρμᾷ,
ὃς μετέρχεται δόμους.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

τὰ μὲν πυλωρῶν κλῇθρα μ' εἰςεδέξατο
δι' εὐπετείας, τειχέων εἴσω μολεῖν.
ὃ καὶ δέδοικα μή με δικτύων ἔσω
λαβόντες οὐκ ἐκφρῶσ' ἀναίμακτον χρόα.
ὧν οὕνεκ' ὄμμα πανταχῇ διοιστέον,
κἀκεῖσε καὶ τὸ δεῦρο, μὴ δόλος τις ᾖ.
ὡπλισμένος δὲ χεῖρα τῷδε φασγάνῳ
τὰ πίστ' ἐμαυτῷ τοῦ θράσους παρέξομαι.
ὠὴ τίς οὗτος; ἢ κτύπον φοβούμεθα·
ἅπαντα γὰρ τολμῶσι δεινὰ φαίνεται,
ὅταν δι' ἐχθρᾶς ποὺς ἀμείβηται χθονός.
πέποιθα μέντοι μητρὶ κοὐ πέποιθ' ἅμα,
ἥτις μ' ἔπεισε δεῦρ' ὑπόσπονδον μολεῖν.
ἀλλ' ἐγγὺς ἀλκή· βώμιοι γὰρ ἐσχάραι
πέλας πάρεισι, κοὐκ ἔρημα δώματα.
φέρ' ἐς σκοτεινὰς περιβολὰς μεθῶ ξίφος,
καὶ τάςδ' ἔρωμαι, τίνες ἐφεστᾶσιν δόμοις.
ξέναι γυναῖκες, εἴπατ', ἐκ ποίας πάτρας
Ἑλληνικοῖσι δώμασιν πελάζετε.

ΧΟΡΟΣ.

Φοίνισσα μὲν γῆ πατρὶς ἡ θρέψασά με,
Ἀγήνορος δὲ παῖδες ἐκ παίδων δορὸς
Φοίβῳ μ' ἔπεμψαν ἐνθάδ' ἀκροθίνιον.
μέλλων δὲ πέμπειν μ' Οἰδίπου κλεινὸς γόνος
μαντεῖα σεμνὰ Λοξίου τ' ἐπ' ἐσχάρας,

ἐν τῷδ' ἐπεστράτευσαν Ἀργεῖοι πόλιν.
σὺ δ' ἀντάμειψαί μ', ὅςτις ὢν ἐλήλυθας
ἑπτάστομον πύργωμα Θηβαίας χθονός.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

πατὴρ μὲν ἡμῖν Οἰδίπους ὁ Λαΐου,
ἔτικτε δ' Ἰοκάστη με, παῖς Μενοικέως·
καλεῖ δὲ Πολυνείκην με Θηβαῖος λεώς.

ΧΟΡΟΣ.

ὦ συγγένεια τῶν Ἀγήνορος τέκνων,
ἐμῶν τυράννων, ὧν ἀπεστάλην ὕπο,
γονυπετεῖς ἕδρας προςπίτνω σ',
ἄναξ, τὸν οἴκοθεν νόμον σέβουσα.
ἔβας, ἔβας ὢ χρόνῳ γᾶν πατρῴαν.
ἰὼ ἰώ,
πότνια, μόλε πρόδρομος, ἀμπέτασον πύλας.
κλύεις, ὦ τεκοῦσα τόνδε μᾶτερ;
τί μέλλεις ὑπώροφα μέλαθρα περᾶν
θιγεῖν τ' ὠλέναις τέκνου;

ΙΟΚΑΣΤΗ.

Φοίνισσαν, ὦ νεάνιδες, βοὰν ἔσω
δόμων κλύουσα τῶνδε γή-
ρᾳ τρομερὰν ἕλκω ποδὸς βάσιν·
ἰὼ τέκνον,
χρόνῳ σὸν ὄμμα μυρίαις ἐν ἁμέραις
προςεῖδον· ἀμφίβαλλε μα-
στὸν ὠλέναισι ματέρος,
παρηΐδων τ' ὄρεγμα βο-
στρύχων τε κυανόχρωτα χαί-
τας πλόκαμον, σκιάζων δέραν ἐμάν.
ἰὼ ἰώ, μόλις φανεὶς
ἄελπτα κἀδόκητα ματρὸς ὠλέναις.

τί φῶ σε; πῶς ἅπαντα
καὶ χερσὶ καὶ λόγοισι,
πολυέλικτον ἁδονὰν
ἐκεῖσε καὶ τὸ δεῦρο περι-
χορεύουσα, τέρψιν παλαιᾶν λάβω χαρμονᾶν;
ἰὼ τέκος ἐμὸν τέκος,
ἔρημον πατρῷον ἔλιπες δόμον
φυγὰς ἀποσταλεὶς ὁμαίμου λώβᾳ,
ἦ ποθεινὸς φίλοις,
ἦ ποθεινὸς Θήβαις.
ὅθεν ἐμάν τε λευκόχροα κείρομαι
δακρυόεσσ᾽ ἀνεῖσα πενθήρη κόμαν,
ἄπεπλος φαρέων λευκῶν, τέκνον,
δυσόρφναια δ᾽ ἀμφιτρυχῆ τάδε
σκότι᾽ ἀμείβομαι·
ὁ δ᾽ ἐν δόμοισι πρέσβυς ὀμματοστερὴς,
ἀπήνας ὁμοπτέρου τᾶς ἀπο-
ζυγείσας δόμων
πόθον ἀμφιδάκρυτον ἀεὶ κατέχων,
ἀνῇξε μὲν ξίφους
ἐπ᾽ αὐτόχειρά τε σφαγὰν
ὑπὲρ τέρεμνά τ᾽ ἀγχόνας.
στενάζων ἀρὰς τέκνοις·
σὺν ἀλαλαῖσι δ᾽ αἰὲν αἰαγμάτων
σκότια κρύπτεται.
σὲ δ᾽, ὦ τέκνον, καὶ γάμοισι δὴ κλύω
ζυγέντα παιδοποιὸν ἁδονὰν
ξένοισιν ἐν δόμοις ἔχειν.
ξένον τε κῆδος ἀμφέπειν,
ἄλαστα ματρὶ τᾷδε Λα-
ΐῳ τε τῷ παλαιγενεῖ,
γάμων ἐπακτὰν ἄταν.
ἐγὼ δ᾽ οὔτε σοι πυρὸς ἀνῆψα φῶς
νόμιμον ἐν γάμοις,
ὡς πρέπει ματέρι μακαρίᾳ·

ἀνυμέναια δ' Ἰσμηνὸς ἐκηδεύθη
λουτροφόρου χλιδᾶς· ἀνὰ δὲ Θηβαίαν
πόλιν ἐσιγάθη σᾶς ἔσοδος νύμφας.
ὄλοιτο, τάδ' εἴτε σίδαρος
εἴτ' ἔρις εἴτε πατὴρ ὁ σὸς αἴτιος,
εἴτε τὸ δαιμόνιον κατεκώμασε
δώμασιν Οἰδιπόδα·
πρὸς ἐμὲ γὰρ κακῶν ἔμολε τῶνδ' ἄχη.

ΧΟΡΟΣ.

δεινὸν γυναιξὶν αἱ δι' ὠδίνων γοναί,
καὶ φιλότεκνόν πως πᾶν γυναικεῖον γένος.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

μῆτερ, φρονῶν εὖ κοὐ φρονῶν ἀφικόμην
ἐχθροὺς ἐς ἄνδρας· ἀλλ' ἀναγκαίως ἔχει
πατρίδος ἐρᾶν ἅπαντας· ὃς δ' ἄλλως λέγει,
λόγοισι χαίρει, τὸν δὲ νοῦν ἐκεῖσ' ἔχει.
οὕτω δὲ τάρβους εἰς φόβον τ' ἀφικόμην,
μή τις δόλος με πρὸς κασιγνήτου κτάνῃ,
ὥςτε ξιφήρη χεῖρ' ἔχων δι' ἄστεως
κυκλῶν πρόςωπον ἦλθον. ἓν δέ μ' ὠφελεῖ,
σπονδαί τε καὶ σὴ πίστις, ἥ μ' εἰςήγαγε
τείχη πατρῷα· πολύδακρυς δ' ἀφικόμην,
χρόνιος ἰδὼν μέλαθρα καὶ βωμοὺς θεῶν
γυμνάσιά θ', οἷσιν ἐνετράφην, Δίρκης θ' ὕδωρ·
ὧν οὐ δικαίως ἀπελαθεὶς ξένην πόλιν
ναίω, δι' ὄσσων ὄμμ' ἔχων δακρυρροοῦν.
ἀλλ' ἐκ γὰρ ἄλγους ἄλγος αὖ σὲ δέρκομαι
κάρα ξυρηκὲς καὶ πέπλους μελαγχίμους
ἔχουσαν, οἴμοι τῶν ἐμῶν ἐγὼ κακῶν.
ὡς δεινὸν ἔχθρα, μῆτερ, οἰκείων φίλων
καὶ δυςλύτους ἔχουσα τὰς διαλλαγάς.
τί γὰρ πατήρ μοι πρέσβυς ἐν δόμοισι δρᾷ,
σκότον δεδορκώς; τί δὲ κασίγνηται δύο;

ἤπου στένουσι τλήμονες φυγὰς ἐμάς;

ΙΟΚΑΣΤΗ.

κακῶς θεῶν τις Οἰδίπου φθείρει γένος.
οὕτω γὰρ ἦρξατ', ἄνομα μὲν τεκεῖν ἐμέ,
κακῶς δὲ γῆμαι πατέρα σὸν φῦναί τε σέ.
ἀτὰρ τί ταῦτα; δεῖ φέρειν τὰ τῶν θεῶν·
ὅπως δ' ἔρωμαι, μή τι σὴν δάκω φρένα,
δέδοιχ', ἃ χρῄζω. διὰ πόθου δ' ἐλήλυθα.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ἀλλ' ἐξερώτα, μηδὲν ἐνδεὲς λίπῃς·
ἃ γὰρ σὺ βούλει, ταῦτ' ἐμοί, μῆτερ, φίλα.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

καὶ δή σ' ἐρωτῶ πρῶτον, ὧν χρῄζω τυχεῖν,
τί τὸ στέρεσθαι πατρίδος; ἦ κακὸν μέγα;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

μέγιστον· ἔργῳ δ' ἐστὶ μεῖζον ἢ λόγῳ.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

τίς ὁ τρόπος αὐτοῦ; τί φυγάσιν τὸ δυσχερές;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ἓν μὲν μέγιστον, οὐκ ἔχει παρρησίαν.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

δούλου τόδ' εἶπας, μὴ λέγειν ἅ τις φρονεῖ.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

τὰς τῶν κρατούντων ἀμαθίας φέρειν χρεών.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

καὶ τοῦτο λυπρὸν, συνασοφεῖν τοῖς μὴ σοφοῖς.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ

ἀλλ' εἰς τὸ κέρδος παρὰ φύσιν δουλευτέον.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

αἱ δ' ἐλπίδες βόσκουσι φυγάδας, ὡς λόγος.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

καλοῖς βλέπουσί γ' ὄμμασιν, μέλλουσι δέ.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

οὐδ' ὁ χρόνος αὐτὰς διεσάφησ' οὔσας κενάς·

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ἔχουσιν Ἀφροδίτην τίν' ἡδεῖαν κακῶν.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

πόθεν δ' ἐβόσκου, πρὶν γάμοις εὑρεῖν βίον;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ποτὲ μὲν ἐπ' ἦμαρ εἶχον, εἶτ' οὐκ εἶχον ἄν.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

φίλοι δὲ πατρὸς καὶ ξένοι σ' οὐκ ὠφέλουν;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

εὖ πρᾶσσε· τὰ φίλων δ' οὐδὲν, ἤν τις δυστυχῇ.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

οὐδ' ηὑγένειά σ' ἦρεν εἰς ὕψος μέγα;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

κακὸν τὸ μὴ ἔχειν. τὸ γένος οὐκ ἔβοσκέ με.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

ἡ πατρὶς, ὡς ἔοικε, φίλτατον βροτοῖς.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

οὐδ᾽ ὀνομάσαι δύναι᾽ ἂν ὡς ἐστὶν φίλον.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

πῶς δ᾽ ἦλθες Ἄργος; τίν᾽ ἐπίνοιαν ἔσχεθες;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ἔχρησ᾽ Ἀδράστῳ Λοξίας χρησμόν τινα.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

ποῖον; τί τοῦτ᾽ ἔλεξας; οὐκ ἔχω μαθεῖν.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

κάπρῳ λέοντί θ᾽ ἁρμόσαι παίδων γάμους.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

καὶ σοὶ τί θηρῶν ὀνόματος μετῆν, τέκνον;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

οὐκ οἶδ᾽· ὁ δαίμων μ᾽ ἐκάλεσεν πρὸς τὴν τύχην.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

σοφὸς γὰρ ὁ θεός· τίνι τρόπῳ δ᾽ ἔσχες λέχος;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

νὺξ ἦν, Ἀδράστου δ᾽ ἦλθον εἰς παραστάδας.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

κοίτας ματεύων, ἢ φυγὰς πλανώμενος;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ἦν ταῦτα· κᾆτά γ᾽ ἦλθεν ἄλλος αὖ φυγάς.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

τίς οὗτος; ὡς ἄρ᾽ ἄθλιος κἀκεῖνος ἦν.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

Τυδεὺς, ὃν Οἰνέως φασὶν ἐκφῦναι πατρός.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

τί θηρσὶν ὑμᾶς δῆτ' Ἄδραστος ᾔκασεν;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

στρωμνῆς ἐς ἀλκὴν οὕνεκ' ἤλθομεν πέρι.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

ἐνταῦθα Ταλαοῦ παῖς συνῆκε θέσφατα;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

κἄδωκεν ἡμῖν δύο δυοῖν νεάνιδας.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

ἆρ' εὐτυχεῖς οὖν τοῖς γάμοις, ἢ δυςτυχεῖς;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

οὐ μεμπτὸς ἡμῖν ὁ γάμος ἐς τόδ' ἡμέρας.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

πῶς δ' ἐξέπεισας δεῦρό σοι σπέσθαι στρατόν;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

δισσοῖς Ἄδραστος ὤμοσεν γαμβροῖς τόδε,
Τυδεῖ τε κἀμοί· σύγγαμος γάρ ἐστ' ἐμός·
ἄμφω κατάξειν εἰς πάτραν, πρόσθεν δ' ἐμέ.
πολλοὶ δὲ Δαναῶν καὶ Μυκηναίων ἄκροι
πάρεισι, λυπρὰν χάριν, ἀναγκαίαν δ' ἐμοὶ
διδόντες· ἐπὶ γὰρ τὴν ἐμὴν στρατεύομαι
πόλιν. θεοὺς δ' ἐπώμοσ', ὡς ἀκουσίως
τοῖς φιλτάτοις ἑκοῦσιν ἠράμην δόρυ.
ἀλλ' εἰς σὲ τείνει τῶνδε διάλυσις κακῶν,
μῆτερ, διαλλάξασαν ὁμογενεῖς φίλους
παῦσαι πόνων με καὶ σὲ καὶ πᾶσαν πόλιν.

πάλαι μὲν οὖν ὑμνηθέν, ἀλλ' ὅμως ἐρῶ·
τὰ χρήματ' ἀνθρώποισι τιμιώτατα,
δύναμίν τε πλείστην τῶν ἐν ἀνθρώποις ἔχει.
ἁγὼ μεθήκω δεῦρο μυρίαν ἄγων
λόγχην· πένης γὰρ οὐδὲν εὐγενὴς ἀνήρ.

ΧΟΡΟΣ.

καὶ μὴν Ἐτεοκλῆς εἰς διαλλαγὰς ὅδε
χωρεῖ· σὸν ἔργον, μῆτερ Ἰοκάστη, λέγειν
τοιούςδε μύθους, οἷς διαλλάξεις τέκνα.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

μῆτερ, πάρειμι· τὴν χάριν δὲ σοὶ διδοὺς
ἦλθον. τί χρὴ δρᾶν; ἀρχέτω δή τις λόγου·
ὡς ἀμφὶ τείχη καὶ ξυνωρίδας λόχων
τάσσων ἐπέσχον πόλιν, ὅπως κλύοιμί σου
κοινὰς βραβείας, αἷς ὑπόσπονδον μολεῖν
τόνδ' εἰςεδέξω τειχέων πείσασά με.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

ἐπίσχες· οὔτοι τὸ ταχὺ τὴν δίκην ἔχει·
βραδεῖς δὲ μῦθοι πλεῖστον ἀνύτουσιν σοφόν.
σχάσον δὲ δεινὸν ὄμμα καὶ θυμοῦ πνοάς·
οὐ γὰρ τὸ λαιμότμητον εἰςορᾷς κάρα
Γοργόνος, ἀδελφὸν δ' εἰςορᾷς ἥκοντα σόν.
σύ τ' αὖ πρόςωπον πρὸς κασίγνητον στρέφε,
Πολύνεικες· εἰς γὰρ ταὐτὸν ὄμμασι βλέπων
λέξεις τ' ἄμεινον τοῦδέ τ' ἐνδέξει λόγους.
παραινέσαι δὲ σφῷν τι βούλομαι σοφόν·
ὅταν φίλος τις ἀνδρὶ θυμωθεὶς φίλῳ,
εἰς ἓν συνελθών, ὄμματ' ὄμμασιν διδῷ,
ἐφ' οἷσιν ἥκει, ταῦτα χρὴ μόνον σκοπεῖν,
κακῶν δὲ τῶν πρὶν μηδενὸς μνείαν ἔχειν.
λόγος μὲν οὖν σὸς πρόσθε, Πολύνεικες τέκνον.
σὺ γὰρ στράτευμα Δαναϊδῶν ἥκεις ἄγων,

ἄδικα πεπονθώς, ὡς σὺ φῄς· κριτὴς δέ τις
θεῶν γένοιτο καὶ διαλλακτὴς κακῶν.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ἁπλοῦς ὁ μῦθος τῆς ἀληθείας ἔφυ,
κοὐ ποικίλων δεῖ τἄνδιχ᾽ ἑρμηνευμάτων·
ἔχει γὰρ αὐτὰ καιρόν· ὁ δ᾽ ἄδικος λόγος
νοσῶν ἐν αὑτῷ φαρμάκων δεῖται σοφῶν.
ἐγὼ δὲ πατρὸς δωμάτων προὐσκεψάμην
τοὐμόν τε καὶ τοῦδ᾽· ἐκφυγεῖν χρῄζων ἀράς,
ἃς Οἰδίπους ἐφθέγξατ᾽ εἰς ἡμᾶς ποτέ,
ἐξῆλθον ἔξω τῆσδ᾽ ἑκὼν αὐτὸς χθονός,
δοὺς τῷδ᾽ ἀνάσσειν πατρίδος ἐνιαυτοῦ κύκλον,
ὥςτ᾽ αὐτὸς ἄρχειν αὖθις ἀνὰ μέρος λαβών,
καὶ μὴ δι᾽ ἔχθρας τῷδε καὶ φθόνου μολων
κακόν τι δρᾶσαι καὶ παθεῖν ἃ γίγνεται.
ὁ δ᾽ αἰνέσας ταῦθ᾽ ὁρκίους τε δοὺς θεοὺς,
ἔδρασεν οὐδὲν ὧν ὑπέσχετ᾽, ἀλλ᾽ ἔχει
τυραννίδ᾽ αὐτὸς καὶ δόμων ἐμὸν μέρος.
καὶ νῦν ἕτοιμός εἰμι τἀμαυτοῦ λαβὼν
στρατὸν μὲν ἔξω τῆσδ᾽ ἀποστεῖλαι χθονὸς,
οἰκεῖν δὲ τὸν ἐμὸν οἶκον ἀνὰ μέρος λαβὼν,
καὶ τῷδ᾽ ἀφεῖναι τὸν ἴσον αὖθις αὖ χρόνον,
καὶ μήτε πορθεῖν πατρίδα μήτε προςφέρειν
πύργοισι πηκτῶν κλιμάκων προςαμβάσεις,
ἃ, μὴ κυρήσας τῆς δίκης, πειράσομαι
δρᾶν. μάρτυρας δὲ τῶνδε δαίμονας καλῶ,
ὡς, πάντα πράσσων σὺν δίκῃ, δίκης ἄτερ
ἀποστεροῦμαι πατρίδος ἀνοσιώτατα.
ταῦτ᾽ αὔθ᾽ ἕκαστα, μῆτερ, οὐχὶ περιπλοκὰς
λόγων ἀθροίσας εἶπον, ἀλλὰ καὶ σοφοῖς
καὶ τοῖσι φαύλοις ἔνδιχ᾽, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ.

ΧΟΡΟΣ.

ἐμοὶ μὲν, εἰ καὶ μὴ καθ᾽ Ἑλλήνων χθόνα

τεθράμμεθ᾽, ἀλλ᾽ οὖν ξυνετά μοι δοκεῖς λέγειν.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

εἰ πᾶσι ταὐτὸ καλὸν ἔφυ σοφόν θ᾽ ἅμα,
οὐκ ἦν ἂν ἀμφίλεκτος ἀνθρώποις ἔρις·
νῦν δ᾽ οὔθ᾽ ὅμοιον οὐδὲν οὔτ᾽ ἴσον βροτοῖς,
πλὴν ὀνομάσαι, τὸ δ᾽ ἔργον οὐκ ἔστιν τόδε.
ἐγὼ γὰρ οὐδὲν, μῆτερ, ἀποκρύψας ἐρῶ·
ἄστρων ἂν ἔλθοιμ᾽ ἡλίου πρὸς ἀντολὰς
καὶ γῆς ἔνερθε, δυνατὸς ὢν δρᾶσαι τάδε,
τὴν θεῶν μεγίστην ὥστ᾽ ἔχειν τυραννίδα.
τοῦτ᾽ οὖν τὸ χρηστὸν, μῆτερ, οὐχὶ βούλομαι
ἄλλῳ παρεῖναι μᾶλλον ἢ σώζειν ἐμοί·
ἀνανδρία γὰρ, τὸ πλέον ὅστις ἀπολέσας
τοὔλασσον ἔλαβε. πρὸς δὲ τοῖσδ᾽ αἰσχύνομαι,
ἐλθόντα σὺν ὅπλοις τόνδε καὶ πορθοῦντα γῆν
τυχεῖν ἃ χρῄζει· ταῖς γὰρ ἂν Θήβαις τόδε
γένοιτ᾽ ὄνειδος, εἰ Μυκηναίου δορὸς
φόβῳ παρείην σκῆπτρα τἀμὰ τῷδ᾽ ἔχειν.
χρῆν δ᾽ αὐτὸν οὐχ ὅπλοισι τὰς διαλλαγὰς,
μῆτερ, ποιεῖσθαι· πᾶν γὰρ ἐξαιρεῖ λόγος,
ὃ καὶ σίδηρος πολεμίων δράσειεν ἄν.
ἀλλ᾽ εἰ μὲν ἄλλως τήνδε γῆν οἰκεῖν θέλει,
ἔξεστ᾽· ἐκεῖνο δ᾽ οὐχ ἑκὼν μεθήσομαι.
ἄρχειν παρόν μοι, τῷδε δουλεῦσαι ποτέ;
πρὸς ταῦτ᾽ ἴτω μὲν πῦρ, ἴτω δὲ φάσγανα,
ζεύγνυσθε δ᾽ ἵππους, πεδία πίμπλαθ᾽ ἁρμάτων,
ὡς οὐ παρήσω τῷδ᾽ ἐμὴν τυραννίδα.
εἴπερ γὰρ ἀδικεῖν χρὴ, τυραννίδος πέρι
κάλλιστον ἀδικεῖν, τἄλλα δ᾽ εὐσεβεῖν χρεών.

ΧΟΡΟΣ.

οὐκ εὖ λέγειν χρὴ μὴ 'πὶ τοῖς ἔργοις καλοῖς.
οὐ γὰρ καλὸν τόδ᾽, ἀλλὰ τῇ δίκῃ πικρόν.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

ὦ τέκνον, οὐχ ἅπαντα τῷ γήρᾳ κακά,
Ἐτεόκλεες, πρόςεστιν· ἀλλ' ἡμπειρία
ἔχει τι λέξαι τῶν νέων σοφώτερον.
τί τῆς κακίστης δαιμόνων ἐφίεσαι,
φιλοτιμίας, παῖ; μὴ σύ γ'· ἄδικος ἡ θεός·
πολλοὺς δ' ἐς οἴκους καὶ πόλεις εὐδαίμονας
εἰςῆλθε κἀξῆλθ' ἐπ' ὀλέθρῳ τῶν χρωμένων·
ἐφ' ᾗ σὺ μαίνει. κεῖνο κάλλιον, τέκνον,
ἰσότητα τιμᾶν, ἣ φίλους ἀεὶ φίλοις
πόλεις τε πόλεσι συμμάχους τε συμμάχοις
συνδεῖ· τὸ γὰρ ἴσον νόμιμον ἀνθρώποις ἔφυ,
τῷ πλέονι δ' ἀεὶ πολέμιον καθίσταται
τοὔλασσον ἐχθρᾶς θ' ἡμέρας κατάρχεται.
καὶ γὰρ μέτρ' ἀνθρώποισι καὶ μέρη σταθμῶν
ἰσότης ἔταξε κἀριθμὸν διώρισεν,
νυκτός τ' ἀφεγγὲς βλέφαρον ἡλίου τε φῶς
ἴσον βαδίζει τὸν ἐνιαύσιον κύκλον,
κοὐδέτερον αὐτῶν φθόνον ἔχει νικώμενον.
εἶθ' ἥλιος μὲν νύξ τε δουλεύει βροτοῖς,
σὺ δ' οὐκ ἀνέξει δωμάτων, ἔχων ἴσον,
καὶ τῷδ' ἀπονέμειν; κᾆτα ποῦ 'στιν ἡ δίκη;
τί τὴν τυραννίδ', ἀδικίαν εὐδαίμονα,
τιμᾷς ὑπέρφευ, καὶ μέγ' ἥγησαι τόδε;
περιβλέπεσθαι τίμιον; κενὸν μὲν οὖν.
ἢ πολλὰ μοχθεῖν πόλλ' ἔχων ἐν δώμασι
βούλει; τί δ' ἔστι τὸ πλέον; ὄνομ' ἔχει μόνον·
ἐπεὶ τά γ' ἀρκοῦνθ' ἱκανὰ τοῖς γε σώφροσιν.
οὔτοι τὰ χρήματ' ἴδια κέκτηνται βροτοί,
τὰ τῶν θεῶν δ' ἔχοντες ἐπιμελούμεθα·
ὅταν δὲ χρῄζωσ', αὔτ' ἀφαιροῦνται πάλιν·
ὁ δ' ὄλβος οὐ βέβαιος, ἀλλ' ἐφήμερος.
ἄγ', ἤν σ' ἔρωμαι, δύο λόγω προθεῖσ' ἅμα,
πότερα τυραννεῖν, ἢ πόλιν σῶσαι θέλεις;

ἐρεῖς τυραννεῖν; ἢν δὲ νικήσῃ σ᾽ ὅδε
Ἀργεῖά τ᾽ ἔγχη δόρυ τὸ Καδμείων ἕλῃ,
ὄψει δαμασθὲν ἄστυ Θηβαίων τόδε,
ὄψει δὲ πολλὰς αἰχμαλωτίδας κόρας
βίᾳ πρὸς ἀνδρῶν πολεμίων πορθουμένας.
ὀδυνηρὸς ἆρ᾽ ὁ πλοῦτος, ὃν ζητεῖς ἔχειν,
γενήσεται Θήβαισι, φιλότιμος δὲ σύ.
σοὶ μὲν τάδ᾽ αὐδῶ· σοὶ δὲ, Πολύνεικες, λέγω·
ἀμαθεῖς Ἄδραστος χάριτας εἴς σ᾽ ἀνήψατο·
ἀσύνετα δ᾽ ἦλθες καὶ σύ, πορθήσων πόλιν.
φέρ᾽ ἢν ἕλῃς γῆν τήνδ᾽, ὃ μὴ τύχοι ποτέ,
πρὸς θεῶν, τρόπαια πῶς ἀναστήσεις δορός;
πῶς δ᾽ αὖ κατάρξει θυμάτων, ἑλὼν πάτραν,
καὶ σκῦλα γράψεις πῶς ἐπ᾽ Ἰνάχου ῥοαῖς·
Θήβας πυρώσας τάσδε Πολυνείκης θεοῖς
ἀσπίδας ἔθηκε· μήποτ᾽, ὦ τέκνον, κλέος
τοιόνδε σοι γένοιθ᾽ ὑφ᾽ Ἑλλήνων λαβεῖν.
ἢν δ᾽ αὖ κρατηθῇς καὶ τὰ τοῦδ᾽ ὑπεκδράμῃ,
πῶς Ἄργος ἥξεις, μυρίους λιπὼν νεκρούς;
ἐρεῖ δὲ δή τις, ὦ κακὰ μνηστεύματα
Ἄδραστε προσθείς, διὰ μιᾶς νύμφης γάμον
ἀπωλόμεσθα. δύο κακὼ σπεύδεις, τέκνον,
κείνων στέρεσθαι τῶνδέ τ᾽ ἐν μέσῳ πεσεῖν.
μέθετον τὸ λίαν, μέθετον· ἀμαθία δυοῖν,
εἰς ταὔθ᾽ ὅταν μόλητον, ἔχθιστον κακόν.

ΧΟΡΟΣ.

ὦ θεοί, γένοισθε τῶνδ᾽ ἀπότροποι κακῶν,
καὶ ξύμβασίν τιν᾽ Οἰδίπου τέκνοις δότε.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

μῆτερ, οὐ λόγων ἔθ᾽ ἀγὼν, ἀλλ᾽ ἀνάλωται χρόνος
οὐν μέσῳ μάτην, περαίνει δ᾽ οὐδὲν ἡ προθυμία·
οὐ γὰρ ἂν ξυμβαῖμεν ἄλλως ἢ 'πὶ τοῖς εἰρημένοις,
ὥστε με σκήπτρων κρατοῦντα τῆσδ᾽ ἄνακτ᾽ εἶναι
χθονός·

τῶν μακρῶν δ' ἀπαλλαγεῖσα νουθετημάτων μ' ἔα.
καὶ σὺ τῶνδ' ἔξω κομίζου τειχέων, ἢ κατθανεῖ.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

πρὸς τίνος; τίς ὧδ' ἄτρωτος, ὅςτις εἰς ἡμᾶς ξίφος
φόνιον ἐμβαλὼν τὸν αὐτὸν οὐκ ἀποίσεται μόρον;

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

ἐγγὺς, οὐ πρόσω βέβηκας· εἰς χέρας λεύσσεις ἐμάς;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

εἰςορῶ· δειλὸν δ' ὁ πλοῦτος καὶ φιλόψυχον κακόν.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

κᾆτα σὺν πολλοῖσιν ἦλθες πρὸς τὸν οὐδὲν εἰς μάχην;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ἀσφαλὴς γάρ ἐστ' ἀμείνων ἢ θρασὺς στρατηλάτης.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

κομπὸς εἶ σπονδαῖς πεποιθὼς, αἵ σε σώζουσιν θανεῖν.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

καὶ σὲ δεύτερον γ' ἀπαιτῶ σκῆπτρα καὶ μέρη χθονός.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

οὐκ ἀπαιτούμεσθ'· ἐγὼ γὰρ τὸν ἐμὸν οἰκήσω δόμον.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

τοῦ μέρους ἔχων τὸ πλεῖον;

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

φήμ'. ἀπαλλάσσου δὲ γῆς.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ὦ θεῶν βωμοὶ πατρῴων,

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

οὓς σὺ πορθήσων πάρει.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

κλύετέ μου.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

τίς δ᾽ ἂν κλύοι σου πατρίδ᾽ ἐπεστρατευμένου;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

καὶ θεῶν τῶν λευκοπώλων δώμαθ᾽,

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

οἵ στυγοῦσί σε.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ἐξελαυνόμεσθα πατρίδος,

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

καὶ γὰρ ἦλθες ἐξελῶν.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ἀδικίᾳ γ᾽, ὦ θεοί.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

Μυκήναις, μὴ 'νθάδ᾽ ἀνακάλει θεούς.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ἀνόσιος πέφυκας,

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

ἀλλ᾽ οὐ πατρίδος, ὡς σύ, πολέμιος.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ὅς μ᾽ ἄμοιρον ἐξελαύνεις.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

καὶ κατακτενῶ γε πρός.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ὦ πάτερ, κλύεις ἃ πάσχω;

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

καὶ γὰρ οἷα δρᾷς κλύει.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

καὶ σύ, μῆτερ;

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

οὔ σε θεμιτὸν μητρὸς ὀνομάζειν κάρα.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ὦ πόλις.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

μολὼν ἐς Ἄργος ἀνακάλει Λέρνης ὕδωρ.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

εἶμι, μὴ πόνει· σὲ δ' αἰνῶ, μῆτερ.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

ἔξιθι χθονός.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ἔξιμεν· πατέρα δέ μοι δὸς εἰςιδεῖν.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

οὐκ ἂν τύχοις.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ἀλλὰ παρθένους ἀδελφάς.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

οὐδὲ τάςδ' ὄψει ποτέ.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ὦ κασίγνηται.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

τί ταύτας ἀνακαλεῖς, ἔχθιστος ὤν;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

μῆτερ, ἀλλά μοι σὺ χαῖρε.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

χαρτὰ γοῦν πάσχω, τέκνον.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

οὐκέτ' εἰμὶ παῖς σός.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

εἰς πόλλ' ἀθλία πέφυκ' ἐγώ.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ὅδε γὰρ εἰς ἡμᾶς ὑβρίζει.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

καὶ γὰρ ἀνθυβρίζομαι.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ποῦ ποτε στήσει πρὸ πύργων;

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

ὡς τί μ' ἱστορεῖς τόδε;

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ἀντιτάξομαι κτενῶν σε.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

κἀμὲ τοῦδ' ἔρως ἔχει.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

ὦ τάλαιν' ἐγώ. τί δράσετ', ὦ τέκν';

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

αὐτὸ σημανεῖ.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

πατρὸς οὐ φεύξεσθ' Ἐρινῦς;

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

ἐρρέτω πρόπας δόμος.

ΠΟΛΥΝΕΙΚΗΣ.

ὡς τάχ' οὐκέθ' αἱματηρὸν τοὐμὸν ἀργήσει ξίφος.
τὴν δὲ θρέψασάν με γαῖαν καὶ θεοὺς μαρτύρομαι,
ὡς ἄτιμος, οἰκτρὰ πάσχων, ἐξελαύνομαι χθονός,
δοῦλος ὥς, ἀλλ' οὐχὶ ταὐτοῦ πατρὸς Οἰδίπου γεγώς.
κἄν τί σοι, πόλις, γένηται, μὴ 'μέ, τόνδε δ' αἰτιῶ.
οὐχ ἑκὼν γὰρ ἦλθον, ἄκων δ' ἐξελαύνομαι χθονός.
καὶ σύ, Φοῖβ' ἄναξ Ἀγυιεῦ, καὶ μέλαθρα χαίρετε,
ἥλικές θ' οὑμοὶ θεῶν τε δεξίμηλ' ἀγάλματα.
οὐ γὰρ οἶδ', εἴ μοι προσειπεῖν αὖθις ἔσθ' ὑμᾶς ποτε·
ἐλπίδες δ' οὔπω καθεύδουσ', αἷς πέποιθα σὺν θεοῖς
τόνδ' ἀποκτείνας κρατήσειν τῆσδε Θηβαίας χθονός.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

ἔξιθ' ἐκ χώρας· ἀληθῶς δ' ὄνομα Πολυνείκην πατὴρ
ἔθετό σοι θείᾳ προνοίᾳ νεικέων ἐπώνυμον.

ΧΟΡΟΣ.

(στροφή.)

Κάδμος ἔμολε τάνδε γᾶν
Τύριος, ᾧ τετρασκελὴς
μόσχος ἀδάματον πέσημα
δίκε τελεσφόρον διδοῦσα
χρησμόν, οὗ κατοικίσαι
πεδία μὲν τὸ θέσφατον
πυροφόρα δόμων ἔχρησε,
καλλιπόταμος ὕδατος ἵνα τε
νοτὶς ἐπέρχεται γύας
Δίρκας χλοηφόρους

καὶ βαθυσπόρους·
Βρόμιον ἔνθα τέκετο μάτηρ
* Διὸς γάμοισι * *,
κισσὸς ὃν περιστεφὴς
ἑλικτὸς εὐθὺς ἔτι βρέφος
χλοηφόροισιν ἔρνεσιν
κατασκίοισιν ὀλβίσας ἐνώτισεν,
Βάκχιον χόρευμα παρθένοισι Θηβαί-
αισι καὶ γυναιξὶν εὐίοις.

(ἀντιστροφή.)

ἔνθα φόνιος ἦν δράκων
Ἄρεος, ὠμόφρων φύλαξ,
νάματ' ἔνυδρα καὶ ῥέεθρα
χλοερὰ δεργμάτων κόραισι
πολυπλάνοις ἐπισκοπῶν·
ὃν ἐπὶ χέρνιβας μολὼν
Κάδμος ὤλεσε μαρμάρῳ,
κρᾶτα φόνιον ὀλεσίθηρος
ὠλένας δικὼν βολαῖς,
δίας ἀμάτορος
Παλλάδος φραδαῖς
γαπετεῖς δικὼν ὀδόντας
εἰς βαθυσπόρους γύας·
ἔνθεν ἐξανῆκε γᾶ
πάνοπλον ὄψιν ὑπὲρ ἄκρων
ὅρων χθονός· σιδαρόφρων
δέ νιν φόνος πάλιν ξυνῆψε γᾷ φίλᾳ.
αἵματος δ' ἔδευσε γαῖαν, ἅ νιν εὐ-
αλίοις δεῖξεν αἰθέρος πνοαῖς.

(ἐπῳδός.)

καὶ σὲ τὸν προμάτορος
Ἰοῦς ποτ' ἔκγονον
Ἔπαφον, ὦ Διὸς γένεθλον,
ἐκάλεσ' ἐκάλεσα βαρβάρῳ βοᾷ,

ἰώ, βαρβάροις λιταῖς,
βᾶθι βᾶθι τάνδε γᾶν·
σοί νιν ἔκγονοι κτίσαν·
ᾇ διώνυμοι θεαὶ,
Περσέφασσα καὶ φίλα
Δαμάτηρ θεὰ,
πάντων ἄνασσα, πάντων δὲ Γᾶ τροφὸς
ἐκτήσαντο· πέμπε πυρφόρους
θεὰς ἀμῦναι τᾷδε γᾷ·
πάντα δ᾽ εὐπετῆ θεοῖς.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

χώρει σὺ καὶ κόμιζε τὸν Μενοικέως
Κρέοντ᾽, ἀδελφὸν μητρὸς Ἰοκάστης ἐμῆς,
λέγων τάδ᾽, ὡς οἰκεῖα καὶ κοινὰ χθονὸς
θέλω πρὸς αὐτὸν συμβαλεῖν βουλεύματα,
πρὶν εἰς μάχην τε καὶ δορὸς τάξιν μολεῖν.
καίτοι ποδῶν σῶν μόχθον ἐκλύει παρών·
ὁρῶ γὰρ αὐτὸν πρὸς δόμους στείχοντ᾽ ἐμούς.

ΚΡΕΩΝ.

ἦ πόλλ᾽ ἐπῆλθον εἰσιδεῖν χρήζων σ᾽, ἄναξ
Ἐτεόκλεες, πέριξ δὲ Καδμείων πύλας
φύλακάς τ᾽ ἐπῆλθον σὸν δέμας θηρώμενος.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

καὶ μὴν ἐγώ σ᾽ ἔχρῃζον εἰσιδεῖν, Κρέον·
πολλῷ γὰρ εὗρον ἐνδεεῖς διαλλαγὰς,
ὡς εἰς λόγους συνῆψα Πολυνείκει μολών.

ΚΡΕΩΝ.

ἤκουσα μεῖζον αὐτὸν ἢ Θήβας φρονεῖν,
κήδει τ᾽ Ἀδράστου καὶ στρατῷ πεποιθότα.
ἀλλ᾽ εἰς θεοὺς χρὴ ταῦτ᾽ ἀναρτήσαντ᾽ ἔχειν·
ἃ δ᾽ ἐμποδὼν μάλιστα, ταῦθ᾽ ἥκω φράσων.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

τὰ ποῖα ταῦτα; τὸν λόγον γὰρ ἀγνοῶ.

ΚΡΕΩΝ.

ἥκει τις αἰχμάλωτος Ἀργείων πάρα.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

λέγει δὲ δὴ τί τῶν ἐκεῖ νεώτερον;

ΚΡΕΩΝ.

μέλλειν πέριξ πύργοισι Καδμείων πόλιν
ὅπλοις ἑλίξειν αὐτίκ' Ἀργείων στρατόν.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

ἐξοιστέον τἄρ' ὅπλα Καδμείων πόλει.

ΚΡΕΩΝ.

ποῖ; μῶν νεάζων οὐχ ὁρᾷς ἃ χρή σ' ὁρᾶν;

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

ἐκτὸς τάφρων τῶνδ', ὡς μαχουμένους τάχα.

ΚΡΕΩΝ.

σμικρὸν τὸ πλῆθος τῆσδε γῆς, οἱ δ' ἄφθονοι.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

ἐγᾦδα κείνους τοῖς λόγοις ὄντας θρασεῖς.

ΚΡΕΩΝ.

ἔχει τιν' ὄγκον Ἄργος Ἑλλήνων πάρα.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

θάρσει· τάχ' αὐτῶν πεδίον ἐμπλήσω φόνου.

ΚΡΕΩΝ.

θέλοιμ' ἄν· ἀλλὰ τοῦθ', ὁρῶ, πολλοῦ πόνου.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

ὡς οὐ καθέξω τειχέων εἴσω στρατόν.

ΚΡΕΩΝ.

καὶ μὴν τὸ νικᾶν ἐστὶ πᾶν εὐβουλία.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

βούλει τράπωμαι δῆθ᾽ ὁδοὺς ἄλλας τινάς;

ΚΡΕΩΝ.

πάσας γε, πρὶν κίνδυνον εἰς ἅπαξ μολεῖν.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

εἰ νυκτὸς αὐτοῖς προσβάλοιμεν ἐκ λόχου;

ΚΡΕΩΝ.

εἴπερ σφαλείς γε δεῦρο σωθήσει πάλιν.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

ἴσον φέρει νὺξ, τοῖς δὲ τολμῶσιν πλέον.

ΚΡΕΩΝ.

ἐνδυστυχῆσαι δεινὸν εὐφρόνης κνέφας.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

ἀλλ᾽ ἀμφὶ δεῖπνον οὖσι προσβάλω δόρυ;

ΚΡΕΩΝ.

ἔκπληξις ἂν γένοιτο· νικῆσαι δὲ δεῖ.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

βαθύς γέ τοι Διρκαῖος ἀναχωρεῖν πόρος.

ΚΡΕΩΝ.

ἅπαν κάκιον τοῦ φυλάσσεσθαι καλῶς.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

τί δ᾽, εἰ καθιππεύσαιμεν Ἀργείων στρατόν;

ΚΡΕΩΝ.

κἀκεῖ πέφρακται λαὸς ἅρμασιν πέριξ.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

τί δῆτα δράσω; πολεμίοισι δῶ πόλιν;

ΚΡΕΩΝ.

μὴ δῆτα· βουλεύου δ', ἐπείπερ εἶ σοφός.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

τίς οὖν πρόνοια γίγνεται σοφωτέρα;

ΚΡΕΩΝ.

ἑπτ' ἄνδρας αὐτοῖς φασὶν, ὡς ἤκουσ' ἐγώ,

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

τί προστετάχθαι δρᾶν; τὸ γὰρ σθένος βραχύ.

ΚΡΕΩΝ.

λόχων ἀνάσσειν, ἑπτὰ προσκεῖσθαι πύλαις.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

τί δῆτα δρῶμεν; ἀπορίαν γὰρ οὐ μενῶ.

ΚΡΕΩΝ.

ἑπτ' ἄνδρας αὐτοῖς καὶ σὺ πρὸς πύλαις ἑλοῦ.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

λόχων ἀνάσσειν ἢ μονοστόλου δορός;

ΚΡΕΩΝ.

λόχων, προκρίνας οἵπερ ἀλκιμώτατοι.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

ξυνῆκ'· ἀμύνειν τειχέων προσαμβάσεις.

ΚΡΕΩΝ.

καὶ ξυστρατηγούς· εἷς δ᾽ ἀνὴρ οὐ πάνθ᾽ ὁρᾷ.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

θάρσει προκρίνας ἢ φρενῶν εὐβουλίᾳ;

ΚΡΕΩΝ.

ἀμφότερον· ἀπολειφθὲν γὰρ οὐδὲν θάτερον.

ΕΤΕΟΚΛΗΣ.

ἔσται τάδ᾽· ἑπτάπυργον ἐς πόλιν μολὼν
τάξω λοχαγοὺς πρὸς πύλαισιν, ὡς λέγεις,
ἴσους ἴσοισι πολεμίοισιν ἀντιθείς.
ὄνομα δ᾽ ἑκάστου διατριβὴ πολλὴ λέγειν,
ἐχθρῶν ὑπ᾽ αὐτοῖς τείχεσιν καθημένων.
ἀλλ᾽ εἶμ᾽, ὅπως ἂν μὴ καταργῶμεν χέρα.
καί μοι γένοιτ᾽ ἀδελφὸν ἀντήρη λαβεῖν
καὶ ξυσταθέντα διὰ μάχης ἑλεῖν δορὶ
κτανεῖν θ᾽ ὃς ἦλθε πατρίδα πορθήσων ἐμήν.
γάμους δ᾽ ἀδελφῆς Ἀντιγόνης παιδός τε σοῦ
Αἵμονος, ἐάν τι τῆς τύχης ἐγὼ σφαλῶ,
σοὶ χρὴ μέλεσθαι· τὴν δόσιν δ᾽ ἐχέγγυον
τὴν πρόσθε ποιῶ νῦν ἐπ᾽ ἐξόδοις ἐμαῖς.
μητρὸς δ᾽ ἀδελφὸς εἶ· τί δεῖ μακρηγορεῖν;
τρέφ᾽ ἀξίως νιν σοῦ τε τήν τ᾽ ἐμὴν χάριν.
πατὴρ δ᾽ ἐς αὑτὸν ἀμαθίαν ὀφλισκάνει,
ὄψιν τυφλώσας· οὐκ ἄγαν σφ᾽ ἐπήνεσα·
ἡμᾶς τ᾽ ἀραῖσιν, ἢν τύχῃ, κατακτενεῖ.
ἓν δ᾽ ἐστὶν ἡμῖν ἀργὸν, εἴ τι θέσφατον
οἰωνόμαντις Τειρεσίας ἔχει φράσαι,
τοῦδ᾽ ἐκπυθέσθαι ταῦτ᾽· ἐγὼ δὲ παῖδα σὸν
Μενοικέα, σοῦ πατρὸς αὐτεπώνυμον,
λαβόντα πέμψω δεῦρο Τειρεσίαν, Κρέον·
σοὶ μὲν γὰρ ἡδὺς εἰς λόγους ἀφίξεται·
ἐγὼ δὲ τέχνην μαντικὴν ἐμεμψάμην

ἤδη πρὸς αὐτὸν, ὥςτε μοι μομφὰς ἔχειν.
πόλει δὲ καὶ σοὶ ταῦτ᾽ ἐπισκήπτω, Κρέον.
ἤνπερ κρατήσῃ τἀμὰ, Πολυνείκους νέκυν
μήποτε ταφῆναι τῇδε Θηβαίᾳ χθονί·
θνήσκειν δὲ τὸν θάψαντα, κἂν φίλων τις ᾖ.
σοὶ μὲν τάδ᾽ εἶπον· προςπόλοις δ᾽ ἐμοῖς λέγω,
ἐκφέρετε τεύχη πάνοπλά τ᾽ ἀμφιβλήματα,
ὡς εἰς ἀγῶνα τὸν προκείμενον δορὸς
ὁρμῶμεν ἤδη ξὺν δίκῃ νικηφόρῳ.
τῇ δ᾽ εὐλαβείᾳ, χρησιμωτάτῃ θεῶν,
προςευξόμεσθα τήνδε διασῶσαι πόλιν.

ΧΟΡΟΣ.

(στροφή.)

ὦ πολύμοχθος Ἄρης, τί ποθ᾽ αἵματι
καὶ θανάτῳ κατέχει, Βρομίου παράμουσος ἑορταῖς;
οὐκ ἐπὶ καλλιχόροις στεφάνοισι νεάνιδος ὥρας,
βόστρυχον ἀμπετάσας, λωτοῦ κατὰ πνεύματα μέλπει
μοῦσαν, ἐν ᾇ χάριτες χοροποιοί,
ἀλλὰ σὺν ὁπλοφόροις, στρατὸν Ἀργείων ἐπιπνεύσας
αἵματι Θήβας, κῶμον ἀναυλότατον προχορεύεις.
οὐδ᾽ ὑπὸ θυρσομανεῖ νεβρίδων μέτα δινεύεις,
ἅρμασι καὶ ψαλίοις τετραβάμοσι μώνυχα πῶλον·
Ἰσμηνοῦ τ᾽ ἐπὶ χεύμασι βαίνων
ἱππείαισι θοάζεις, Ἀργείοις ἐπιπνεύσας
Σπαρτῶν γένναν,
ἀσπιδοφέρμονα θίασον, ἔνοπλον,
ἀντίπαλον κατὰ λάϊνα τείχεα
χαλκῷ κοσμήσας.
ἦ δεινά τις Ἔρις θεὸς, ἃ τάδε
μήσατο πήματα γᾶς βασιλεῦσιν,
Λαβδακίδαισιν πολυμόχθοις.

(ἀντιστροφή.)

ὦ ζαθέων πετάλων πολυθηρότα-

τον νάπος Ἀρτέμιδος, χιονοτρόφον ὄμμα Κιθαιρών,
μήποτε τὸν θανάτῳ προτεθέντα, λόχευμ' Ἰοκάστας,
ὤφελες Οἰδιπόδαν θρέψαι, βρέφος ἔκβολον οἴκων,
χρυσοδέτοις περόναις ἐπίσαμον·
μηδὲ τὸ παρθένιον πτερὸν, οὔρειον τέρας, ἐλθεῖν
πένθεα γαίας, Σφιγγὸς, ἀμουσοτάταισι σὺν
ᾠδαῖς,
ἅ ποτε Καδμογενῆ τετραβάμοσι χαλαῖσι,
τείχεσι χριμπτομένα, φέρεν αἰθέρος εἰς ἄβατον φῶς
γένναν, τὰν ὁ κατὰ χθονὸς Ἅιδας
Καδμείοις ἐπιπέμπει· δυςδαίμων δ' ἔρις ἄλλα
θάλλει παίδων
Οἰδιπόδα κατὰ δώματα καὶ πόλιν.
οὐ γὰρ, ὃ μὴ καλὸν, οὔποτ' ἔφυ καλὸν,
οὐδ' οἱ μὴ νόμιμοι παῖδες,
ματρὶ λόχευμα, μιάσματα πατρός·
ἡ δὲ σύναιμον λέχος ἦλθεν.

(ἐπῳδός.)

ἔτεκες, ὦ γᾶ, ἔτεκές ποτε,
βάρβαρον ὡς ἀκοὰν ἐδάην, ἐδάην ποτ' ἐν οἴκοις,
τὰν ἀπὸ θηροτρόφου φοινικολόφοιο δράκοντος
γένναν ὀδοντοφυῆ, Θήβαις κάλλιστον ὄνειδος.
Ἁρμονίας δέ ποτ' εἰς ὑμεναίους
ἤλυθον οὐρανίδαι, φόρμιγγί τε τείχεα Θήβας
τᾶς Ἀμφιονίας τε λύρας ὕπο πύργος ἀνέστα
διδύμων ποταμῶν πόρον ἀμφὶ μέσον
Δίρκας, χλοεροτρόφον ἃ πεδίον
πρόπαρ Ἰσμηνοῦ καταδεύει·
Ἰώ θ', ἁ κερόεσσα προμάτωρ,
Καδμείων βασιλῆας ἐγείνατο·
μυριάδας δ' ἀγαθῶν ἑτέρας ἑτέ-
ραις μεταμειβομένα πόλις ἅδ' ἐπ' ἄ-
κροις ἕστακεν Ἀρή-
οις στεφάνοισιν.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

ἡγοῦ πάροιθε, θύγατερ· ὡς τυφλῷ ποδὶ
ὀφθαλμὸς εἶ σύ, ναυβάταισιν ἄστρον ὥς·
δεῦρ' εἰς τὸ λευρὸν πέδον ἴχνος τιθεῖσ' ἐμὸν,
πρόβαινε, μὴ σφαλῶμεν· ἀσθενὴς πατήρ·
κλήρους τέ μοι φύλασσε παρθένῳ χερὶ,
οὓς ἔλαβον, οἰωνίσματ' ὀρνίθων μαθὼν
θάκοισιν ἐν ἱεροῖσιν, οὗ μαντεύομαι.
τέκνον Μενοικεῦ, παῖ Κρέοντος, εἰπέ μοι,
πόση τις ἡ 'πίλοιπος ἄστεως ὁδὸς
πρὸς πατέρα τὸν σόν· ὡς ἐμὸν κάμνει γόνυ,
πυκνὴν δὲ βαίνων ἤλυσιν μόλις περῶ.

ΚΡΕΩΝ.

θάρσει· πέλας γὰρ, Τειρεσία, φίλοισι σοῖς
ἐξώρμισαι σὸν πόδα· λαβοῦ δ' αὐτοῦ, τέκνον·
ὡς πᾶσ' ἀπήνη πούς τε πρεσβύτου φιλεῖ
χειρὸς θυραίας ἀναμένειν κουφίσματα.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

εἶεν, πάρεσμεν· τί με καλεῖς σπουδῇ, Κρέον;

ΚΡΕΩΝ.

οὔπω λελήσμεθ'· ἀλλὰ σύλλεξαι σθένος
καὶ πνεῦμ' ἄθροισον, αἶπος ἐκβαλὼν ὁδοῦ.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

κόπῳ παρεῖμαι γοῦν, Ἐρεχθειδῶν ἄπο
δεῦρ' ἐκκομισθεὶς τῆς πάροιθεν ἡμέρας·
κἀκεῖ γὰρ ἦν τις πόλεμος Εὐμόλπου δορός,
οὗ καλλινίκους Κεκροπίδας ἔθηκ' ἐγώ·
καὶ τόνδε χρυσοῦν στέφανον, ὡς ὁρᾷς, ἔχω,
λαβὼν ἀπαρχὰς πολεμίων σκυλευμάτων.

ΚΡΕΩΝ.

οἰωνὸν ἐθέμην καλλίνικα σὰ στέφη·

ἐν γὰρ κλύδωνι κείμεθ᾽, ὥςπερ οἶσθα σύ,
δορὸς Δαναϊδῶν, καὶ μέγας Θήβαις ἀγών.
βασιλεὺς μὲν οὖν βέβηκε κοσμηθεὶς ὅπλοις
ἤδη πρὸς ἀλκὴν Ἐτεοκλῆς Μυκηνίδα·
ἐμοὶ δ᾽ ἐπέσταλκ᾽ ἐκμαθεῖν σέθεν πάρα,
τί δρῶντες ἂν μάλιστα σώσαιμεν πόλιν.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

Ἐτεοκλέους μὲν οὕνεκ᾽ ἂν κλῄσας στόμα
χρησμοὺς ἐπέσχον, σοὶ δ᾽, ἐπεὶ χρῄζεις μαθεῖν,
λέξω· νοσεῖ γὰρ ἥδε γῆ πάλαι, Κρέον,
ἐξ οὗ ᾽τεκνώθη Λάϊος βίᾳ θεῶν,
πόσιν τ᾽ ἔφυσε μητρὶ μέλεον Οἰδίπουν·
αἵ θ᾽ αἱματωποὶ δεργμάτων διαφθοραὶ
θεῶν σόφισμα κἀπίδειξις Ἑλλάδι.
ἃ συγκαλύψαι παῖδες Οἰδίπου χρόνῳ
χρῄζοντες, ὡς δὴ θεοὺς ὑπεκδραμούμενοι,
ἥμαρτον ἀμαθῶς· οὔτε γὰρ γέρα πατρὶ
οὔτ᾽ ἔξοδον διδόντες, ἄνδρα δυςτυχῆ
ἐξηγρίωσαν· ἐκ δ᾽ ἔπνευσ᾽ αὐτοῖς ἀρὰς
δεινὰς νοσῶν τε καὶ πρὸς ἠτιμασμένος.
ἁγὼ τί δρῶν, ὁποῖα δ᾽ οὐ λέγων ἔπη,
εἰς ἔχθος ἦλθον παισὶ τοῖσιν Οἰδίπου.
ἐγγὺς δὲ θάνατος αὐτόχειρ αὐτοῖς, Κρέον·
πολλοὶ δὲ νεκροὶ περὶ νεκροῖς πεπτωκότες,
Ἀργεῖα καὶ Καδμεῖα μίξαντες βέλη,
πικροὺς γόους δώσουσι Θηβαίᾳ χθονί.
σύ τ᾽ ὦ τάλαινα συγκατασκάπτει πόλις,
εἰ μὴ λόγοισι τοῖς ἐμοῖς τις πείσεται.
ἐκεῖνο μὲν γὰρ πρῶτον ἦν, τῶν Οἰδίπου
μηδένα πολίτην, μηδ᾽ ἄνακτ᾽ εἶναι χθονὸς,
ὡς δαιμονῶντας κἀνατρέψοντας πόλιν.
ἐπεὶ δὲ κρεῖσσον τὸ κακόν ἐστι τἀγαθοῦ,
μί᾽ ἔστιν ἄλλη μηχανὴ σωτηρίας.
ἀλλ᾽ οὐ γὰρ εἰπεῖν οὔτ᾽ ἐμοὶ τόδ᾽ ἀσφαλὲς

πικρόν τε τοῖσι τὴν τύχην κεκτημένοις,
πόλει παρασχεῖν φάρμακον σωτηρίας·
ἄπειμι, χαίρεθ'· εἷς γὰρ ὢν πολλῶν μέτα
τὸ μέλλον, εἰ χρή, πείσομαι· τί γὰρ πάθω;

ΚΡΕΩΝ.

ἐπίσχες αὐτοῦ, πρέσβυ.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

μὴ 'πιλαμβάνου.

ΚΡΕΩΝ.

μεῖνον, τί φεύγεις;

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

ἡ τύχη σ', ἀλλ' οὐκ ἐγώ.

ΚΡΕΩΝ.

φράσον πολίταις καὶ πόλει σωτηρίαν·

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

βούλει σὺ μέντοι, κοὐχὶ βουλήσει τάχα.

ΚΡΕΩΝ.

καὶ πῶς πατρῴαν γαῖαν οὐ σῶσαι θέλω;

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

θέλεις ἀκοῦσαι δῆτα καὶ σπουδὴν ἔχεις;

ΚΡΕΩΝ.

εἰς γὰρ τί μ' ἄλλο δεῖ προθυμίαν ἔχειν;

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

κλύοις ἂν ἤδη τῶν ἐμῶν θεσπισμάτων.
πρῶτον δ' ἐκεῖνο βούλομαι σαφῶς μαθεῖν,
ποῦ 'στιν Μενοικεύς, ὅς με δεῦρ' ἐπήγαγεν;

ΚΡΕΩΝ.

ἔσθ᾽ οὐ μακρὰν ἄπεστι, πλησίον δέ σου.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

ἀπελθέτω νυν θεσφάτων ἐμῶν ἑκάς.

ΚΡΕΩΝ.

ἐμὸς πεφυκὼς παῖς ἃ δεῖ σιγήσεται.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

βούλει παρόντος δῆτά σοι τούτου φράσω;

ΚΡΕΩΝ.

κλύων γὰρ ἂν τέρποιτο τῆς σωτηρίας.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

ἄκουε δὴ νῦν θεσφάτων ἐμῶν ὁδὸν,
ἃ δρῶντες ἂν σώσαιτε Καδμείων πόλιν.
σφάξαι Μενοικέα τόνδε δεῖ σ᾽ ὑπὲρ πάτρας
σὸν παῖδ᾽, ἐπειδὴ τὴν τύχην αὐτὸς καλεῖς.

ΚΡΕΩΝ.

τί φής; τίν᾽ εἶπας τόνδε μῦθον, ὦ γέρον;

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

ἅπερ πέφυκε ταῦτα, κἀνάγκη σε δρᾶν.

ΚΡΕΩΝ.

ὦ πολλὰ λέξας ἐν βραχεῖ χρόνῳ κακά.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

σοί γ᾽, ἀλλὰ πατρίδι μεγάλα καὶ σωτήρια.

ΚΡΕΩΝ.

οὐκ ἔκλυον, οὐκ ἤκουσα· χαιρέτω πόλις.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

ἀνὴρ ὅδ' οὐκέθ' αὑτός, ἐκνεύει πάλιν.

ΚΡΕΩΝ.

χαίρων ἴθ'· οὐ γὰρ σῶν με δεῖ μαντευμάτων.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

ἀπόλωλεν ἀλήθει', ἐπεὶ σὺ δυςτυχεῖς;

ΚΡΕΩΝ.

ὦ πρός σε γονάτων καὶ γερασμίου τριχός,

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

τί προςπίτνεις με; δυςφύλακτ' αἰτεῖ κακά.

ΚΡΕΩΝ.

σίγα· πόλει δὲ τούςδε μὴ λέξῃς λόγους.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

ἀδικεῖν κελεύεις μ'; οὐ σιωπήσαιμεν ἄν.

ΚΡΕΩΝ.

τί δή με δράσεις; παῖδά μου κατακτενεῖς;

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

ἄλλοις μελήσει ταῦτ', ἐμοὶ δ' εἰρήσεται.

ΚΡΕΩΝ.

ἐκ τοῦ δ' ἐμοὶ τόδ' ἦλθε καὶ τέκνῳ κακόν;

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

ὀρθῶς μ' ἐρωτᾷς, κεἰς ἀγῶν' ἔρχει λόγων.
δεῖ τόνδε θαλάμαις, οὗ δράκων ὁ γηγενὴς
ἐγένετο Δίρκης ναμάτων ἐπίσκοπος,
σφαγέντα φόνιον αἷμα γῇ δοῦναι χοὰς
Κάδμου, παλαιῶν Ἄρεος ἐκ μηνιμάτων,
ὃς γηγενεῖ δράκοντι τιμωρεῖ φόνον.

καὶ ταῦτα δρῶντες σύμμαχον κτήσεσθ᾽ Ἄρη.
χθὼν δ᾽ ἀντὶ καρποῦ καρπὸν ἀντί θ᾽ αἵματος
αἷμ᾽ ἢν λάβῃ βρότειον, ἕξετ᾽ εὐμενῆ
γῆν, ἥ ποθ᾽ ὑμῖν χρυσοπήληκα στάχυν
σπαρτῶν ἀνῆκεν· ἐκ γένους δὲ δεῖ θανεῖν
τοῦδ᾽, ὃς δράκοντος γέννος ἐκπέφυκε παῖς.
σὺ δ᾽ ἐνθάδ᾽ ἡμῖν λοιπὸς εἶ σπαρτῶν γένους
ἀκέραιος, ἔκ τε μητρὸς ἀρσένων τ᾽ ἄπο,
οἵ σοί τε παῖδες. Αἵμονος μὲν οὖν γάμοι
σφαγὰς ἀπείργουσ᾽· οὐ γάρ ἐστιν ᾔθεος·
κεἰ μὴ γὰρ εὐνῆς ἥψατ᾽, ἀλλ᾽ ἔχει λέχος.
οὗτος δὲ πῶλος, τῇδ᾽ ἀνειμένος πόλει,
θανὼν πατρῴαν γαῖαν ἐκσώσειεν ἄν.
πικρὸν δ᾽ Ἀδράστῳ νόστον Ἀργείοισί τε
θήσει, μέλαιναν κῆρ᾽ ἐπ᾽ ὄμμασιν βαλών,
κλεινάς τε Θήβας. τοῖνδ᾽ ἑλοῦ δυοῖν πότμοιν
τὸν ἕτερον· ἢ γὰρ παῖδα σῶσον ἢ πόλιν.
τὰ μὲν παρ᾽ ἡμῶν πάντ᾽ ἔχεις· ἡγοῦ, τέκνον,
πρὸς οἶκον. ὅςτις δ᾽ ἐμπύρῳ χρῆται τέχνῃ,
μάταιος· ἢν μὲν ἐχθρὰ σημήνας τύχῃ,
πικρὸς καθέστηχ᾽ οἷς ἂν οἰωνοσκοπῇ·
ψευδῆ δ᾽ ὑπ᾽ οἴκτου τοῖσι χρωμένοις λέγων,
ἀδικεῖ τὰ τῶν θεῶν. Φοῖβον ἀνθρώποις μόνον
χρῆν θεσπιῳδεῖν, ὃς δέδοικεν οὐδένα.

ΧΟΡΟΣ.

Κρέον, τί σιγᾷς, γῆρυν ἄφθογγον σχάσας;
κἀμοὶ γὰρ οὐδὲν ἧσσον ἔκπληξις πάρα.

ΚΡΕΩΝ.

τί δ᾽ ἄν τις εἴποι; δῆλον οἵ γ᾽ ἐμοὶ λόγοι.
ἐγὼ γὰρ οὔποτ᾽ εἰς τόδ᾽ εἶμι συμφορᾶς,
ὥςτε σφαγέντα παῖδα προςθεῖναι πόλει.
πᾶσιν γὰρ ἀνθρώποισι φιλότεκνος βίος,
οὐδ᾽ ἂν τὸν αὑτοῦ παῖδά τις δοίη κτανεῖν.

μή μ' εὐλογείτω τἀμά τις κτείνων τέκνα.
αὐτὸς δ', ἐν ὡραίῳ γὰρ ἵσταμαι βίῳ,
θνήσκειν ἕτοιμος, πατρίδος ἐκλυτήριον.
ἀλλ' εἶα, τέκνον, πρὶν μαθεῖν πᾶσαν πόλιν,
ἀκόλαστ' ἐάσας μάντεως θεσπίσματα,
φεῦγ' ὡς τάχιστα τῆσδ' ἀπαλλαχθεὶς χθονός·
λέξει γὰρ ἀρχαῖς καὶ στρατηλάταις τάδε,
πύλας ἐφ' ἑπτὰ καὶ λοχαγέτας μολών·
κἂν μὲν φθάσωμεν, ἔστι σοι σωτηρία·
ἢν δ' ὑστερήσῃς, οἰχόμεσθα, κατθανεῖ.

ΜΕΝΟΙΚΕΥΣ.

ποῖ δῆτα φεύγω; τίνα πόλιν; τίνα ξένων;

ΚΡΕΩΝ.

ὅπου χθονὸς τῆσδ' ἐκποδὼν μάλιστ' ἔσει.

ΜΕΝΟΙΚΕΥΣ.

οὐκοῦν σὲ φράζειν εἰκός, ἐκπονεῖν δ' ἐμέ.

ΚΡΕΩΝ.

Δελφοὺς περάσας

ΜΕΝΟΙΚΕΥΣ.

ποῖ με χρή, πάτερ, μολεῖν;

ΚΡΕΩΝ.

Αἰτωλίδ' ἐς γῆν.

ΜΕΝΟΙΚΕΥΣ.

ἐκ δὲ τῆσδε ποῖ περῶ;

ΚΡΕΩΝ.

Θεσπρωτὸν οὖδας.

ΜΕΝΟΙΚΕΥΣ.

σεμνὰ Δωδώνης βάθρα;

ΚΡΕΩΝ.

ἔγνως.

ΜΕΝΟΙΚΕΥΣ.

τί δῆτα ῥῦμά μοι γενήσεται;

ΚΡΕΩΝ.

πόμπιμος ὁ δαίμων.

ΜΕΝΟΙΚΕΥΣ.

χρημάτων δὲ τίς πόρος;

ΚΡΕΩΝ.

ἐγὼ πορεύσω χρυσόν.

ΜΕΝΟΙΚΕΥΣ.

εὖ λέγεις, πάτερ.
χώρει νυν· ὡς σὴν πρὸς κασιγνήτην μολὼν,
ἧς πρῶτα μαστὸν εἵλκυσ', Ἰοκάστην λέγω,
μητρὸς στερηθεὶς ὀρφανός τ' ἀποζυγεὶς,
προσηγορήσων εἶμι καὶ σώσω βίον.
ἀλλ' εἶα, χώρει· μὴ τὸ σὸν κωλυέτω.
γυναῖκες, ὡς εὖ πατρὸς ἐξεῖλον φόβον,
κλέψας λόγοισιν, ὥσθ' ἃ βούλομαι τυχεῖν·
ὅς μ' ἐκκομίζει, πόλιν ἀποστερῶν τύχης,
καὶ δειλίᾳ δίδωσι. καὶ συγγνωστὰ μὲν
γέροντι, τοὐμὸν δ' οὐχὶ συγγνώμην ἔχει,
προδότην γενέσθαι πατρίδος, ἥ μ' ἐγείνατο.
ὡς οὖν ἂν εἰδῆτ', εἶμι καὶ σώσω πόλιν,
ψυχήν τε δώσω τῆσδ' ὑπερθανεῖν χθονός.
αἰσχρὸν γάρ, οἱ μὲν θεσφάτων ἐλεύθεροι,
κοὐκ εἰς ἀνάγκην δαιμόνων ἀφιγμένοι,
στάντες παρ' ἀσπίδ' οὐκ ὀκνήσουσιν θανεῖν,
πύργων πάροιθε μαχόμενοι πάτρας ὕπερ·
ἐγὼ δὲ πατέρα καὶ κασίγνητον προδοὺς
πόλιν τ' ἐμαυτοῦ δειλὸς ὣς ἔξω χθονὸς

ἄπειμ᾽· ὅπου δ᾽ ἂν ζῶ, κακὸς φανήσομαι.
μὰ τὸν μετ᾽ ἄστρων Ζῆν᾽ Ἄρην τε φοίνιον,
ὃς τοὺς ὑπερτείλαντας ἐκ γαίας ποτὲ
σπαρτοὺς ἄνακτας τῆσδε γῆς ἱδρύσατο.
ἀλλ᾽ εἶμι, καὶ στὰς ἐξ ἐπάλξεων ἄκρων
σφάξας ἐμαυτὸν σηκὸν ἐς μελαμβαθῆ
δράκοντος, ἔνθ᾽ ὁ μάντις ἐξηγήσατο,
ἐλευθερώσω γαῖαν. εἴρηται λόγος.
στείχω δὲ, θανάτου δῶρον οὐκ αἰσχρὸν πόλει
δώσων, νόσου δὲ τήνδ᾽ ἀπαλλάξω χθόνα.
εἰ γὰρ λαβὼν ἕκαστος ὅ τι δύναιτό τις
χρηστὸν διέλθοι τοῦτο, κεἰς κοινὸν φέροι
πατρίδι, κακῶν ἂν αἱ πόλεις ἐλασσόνων
πειρώμεναι τὸ λοιπὸν εὐτυχοῖεν ἄν.

ΧΟΡΟΣ.

(στροφή.)

ἔβας, ἔβας, ὦ πτεροῦσσα, γᾶς λόχευμα
νερτέρου τ᾽ Ἐχίδνας,
Καδμείων ἁρπαγά,
πολύστονος πολύφθορος,
μιξοπάρθενον
δάϊον τέρας
φοιτάσι πτεροῖς
χαλαῖσί τ᾽ ὠμοσίτοις,
Διρκαίων ἅ ποτ᾽ ἐκ
τόπων νέους πεδαίρουσ᾽
ἄλυρον ἀμφὶ μοῦσαν
ὀλομέναν τ᾽ Ἐρινὺν
ἔφερες, ἔφερες ἄχεα πατρίδι
φόνια· φόνιος ἐκ θεῶν
ὃς τάδ᾽ ἦν ὁ πράξας.
ἰάλεμοι δὲ ματέρων,
ἰάλεμοι δὲ παρθένων
ἐστέναζον οἴκοις·

ἰήϊον βοάν, βοάν,
ἰήϊον μέλος, μέλος
ἄλλος ἄλλ' ἐπωτότυζε
διαδοχαῖς ἀνὰ πτόλιν.
βροντᾷ δὲ στεναγμὸς
ἀχά τ' ἦν ὅμοιος,
ὁπότε πόλεος ἀφανίσειεν
ἁ πτεροῦσσα παρθένος τιν' ἀνδρῶν.

(ἀντιστροφή.)

χρόνῳ δ' ἔβα Πυθίαις ἀποστολαῖσιν
Οἰδίπους ὁ τλάμων
Θηβαίαν τάνδε γᾶν
τότ' ἀσμένοις, πάλιν δ' ἄχη·
ματρὶ γὰρ γάμους
δυςγάμους τάλας
καλλίνικος ὢν
αἰνιγμάτων συνάπτει,
μιαίνει δὲ πτόλιν·
δι' αἱμάτων δ' ἀμείβει
μυσαρὸν εἰς ἀγῶνα
καταβαλὼν ἀραῖσι
τέκεα μέλεος· ἀγάμεθ', ἀγάμεθ'
ὃς ἐπὶ θάνατον οἴχεται
γᾶς ὕπερ πατρῴας,
Κρέοντι μὲν λιπὼν γόους,
τὰ δ' ἑπτάπυργα κλῇθρα γᾶς
καλλίνικα θήσων.
γενοίμεθ' ὧδε ματέρες,
γενοίμεθ' εὔτεκνοι, φίλα
Παλλάς, ἃ δράκοντος αἷμα
λιθόβολον κατειργάσω,
Καδμείαν μέριμναν
ὁρμήσασ' ἐπ' ἔργον,
ὅθεν ἐπέσυτο τάνδε γαῖαν
ἁρπαγαῖσι δαιμόνων τις ἄτα.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

ὠή, τίς ἐν πύλαισι δωμάτων κυρεῖ;
ἀνοίγετ', ἐκπορεύετ' Ἰοκάστην δόμων.
ὠὴ μάλ' αὖθις· διὰ μακροῦ μὲν, ἀλλ' ὅμως
ἔξελθ', ἄκουσον, Οἰδίπου κυδρὴ δάμαρ,
λήξασ' ὀδυρμῶν πενθίμων τε δακρύων.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

ὦ φίλτατ', ἦ που ξυμφορὰν ἥκεις φέρων,
Ἐτεοκλέους θανόντος, οὗ παρ' ἀσπίδα
βέβηκας ἀεὶ, πολεμίων εἴργων βέλη;
τί μοί ποθ' ἥκεις καινὸν ἀγγελῶν ἔπος;
τέθνηκεν ἢ ζῇ παῖς ἐμός; σήμαινέ μοι.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

ζῇ, μὴ τρέσῃς τόδ', ὥς σ' ἀπαλλάξω φόβου.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

τί δ', ἑπτάπυργοι πῶς ἔχουσι περιβολαί;

ΑΓΓΕΛΟΣ.

ἑστᾶσ' ἄθραυστοι, κοὐκ ἀνήρπασται πόλις.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

ἦλθον δὲ πρὸς κίνδυνον Ἀργείου δορός;

ΑΓΓΕΛΟΣ.

ἀκμὴν γ' ἐπ' αὐτήν· ἀλλ' ὁ Καδμείων Ἄρης
κρείσσων κατέστη τοῦ Μυκηναίου δορός.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

ἓν εἰπέ, πρὸς θεῶν, εἴ τι Πολυνείκους πέρι
οἶσθ' — ὡς μέλει μοι καὶ τόδ' —, εἰ λεύσσει φάος.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

ζῇ σοι ξυνωρὶς εἰς τόδ' ἡμέρας τέκνων.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

εὐδαιμονοίης. πῶς γὰρ Ἀργείων δόρυ
πυλῶν ἀπεστήσασθε πυργηρούμενοι;
λέξον, γέροντα τυφλὸν ὡς κατὰ στέγας
ἐλθοῦσα τέρψω, τῆσδε γῆς σεσωσμένης.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

ἐπεὶ Κρέοντος παῖς ὁ γῆς ὑπερθανὼν
πύργων ἐπ' ἄκρων στὰς μελάνδετον ξίφος
λαιμῶν διῆκε τῇδε γῇ σωτήριον,
λόχους ἔνειμεν ἑπτὰ καὶ λοχαγέτας
πύλας ἐφ' ἑπτὰ, φύλακας Ἀργείου δορός,
σὸς παῖς, ἐφέδρους ἱππότας μὲν ἱππόταις
ἔταξ', ὁπλίτας δ' ἀσπιδηφόροις ἔπι,
ὡς τῷ νοσοῦντι τειχέων εἴη δορὸς
ἀλκὴ δι' ὀλίγου. περγάμων τ' ἀπ' ὀρθίων
λεύκασπιν εἰσορῶμεν Ἀργείων στρατὸν
Τευμησσὸν ἐκλιπόντα· καὶ τάφρου πέλας
δρόμῳ ξυνῆψεν ἄστυ Καδμείας χθονός.
παιὰν δὲ καὶ σάλπιγγες ἐκελάδουν ὁμοῦ
ἐκεῖθεν ἔκ τε τειχέων ἡμῶν πάρα.
καὶ πρῶτα μὲν προσῆγε Νηΐσταις πύλαις
λόχον πυκναῖσιν ἀσπίσιν πεφρικότα
ὁ τῆς κυναγοῦ Παρθενοπαῖος ἔκγονος,
ἐπίσημ' ἔχων οἰκεῖον ἐν μέσῳ σάκει,
ἑκηβόλοις τόξοισιν Ἀταλάντην κάπρον
χειρουμένην Αἰτωλόν. εἰς δὲ Προιτίδας
πύλας ἐχώρει σφάγι' ἔχων ἐφ' ἅρμασιν
ὁ μάντις Ἀμφιάραος, οὐ σημεῖ' ἔχων
ὑβρισμέν', ἀλλὰ σωφρόνως ἄσημ' ὅπλα.
Ὠγύγια δ' εἰς πυλώμαθ' Ἱππομέδων ἄναξ
ἔστειχ', ἔχων σημεῖον ἐν μέσῳ σάκει
στικτοῖς Πανόπτην ὄμμασιν δεδορκότα,
τὰ μὲν ξὺν ἄστρων ἐπιτολαῖσιν ὄμματα
βλέποντα, τὰ δὲ κρύπτοντα δυνόντων μέτα,

ὡς ὕστερον θανόντος εἰσορᾷν παρῆν.
Ὁμολωΐσιν δὲ τάξιν εἶχε πρὸς πύλαις
Τυδεὺς, λέοντος δέρος ἔχων ἐπ᾽ ἀσπίδος
χαίτῃ πεφρικὸς, δεξιᾷ δὲ λαμπάδα
Τιτὰν Προμηθεὺς ἔφερεν ὧς, πρήσων πόλιν.
ὁ σὸς δὲ Κρηναίαισι Πολυνείκης πύλαις
Ἄρην προςῆγε· Ποτνιάδες δ᾽ ἐπ᾽ ἀσπίδι
ἐπίσημα πῶλοι δρομάδες ἐσκίρτων φόβῳ,
εὖ πως στρόφιγξιν ἔνδοθεν κυκλούμεναι
πόρπαχ᾽ ὑπ᾽ αὐτόν, ὥςτε μαίνεσθαι δοκεῖν.
ὁ δ᾽ οὐκ ἔλασσον Ἄρεος εἰς μάχην φρονῶν
Καπανεὺς προςῆγε λόχον ἐπ᾽ Ἠλέκτραις πύλαις·
σιδηρονώτοις δ᾽ ἀσπίδος τύποις ἐπῆν
γίγας ἐπ᾽ ὤμοις γηγενὴς ὅλην πόλιν
φέρων, μοχλοῖσιν ἐξανασπάσας βάθρων,
ὑπόνοιαν ἡμῖν οἷα πείσεται πόλις.
ταῖς δ᾽ ἑβδόμαις Ἄδραστος ἐν πύλαισιν ἦν,
ἑκατὸν ἐχίδναις ἀσπίδ᾽ ἐκπληρῶν γραφῇ,
ὕδρας ἔχων λαιοῖσιν ἐν βραχίοσιν
Ἀργεῖον αὔχημ᾽· ἐκ δὲ τειχέων μέσων
δράκοντες ἔφερον τέκνα Καδμείων γνάθοις.
παρῆν δ᾽ ἑκάστου τῶνδέ μοι θεάματα
ξύνθημα παραφέροντι ποιμέσιν λόχων.
καὶ πρῶτα μὲν τόξοισι καὶ μεσαγκύλοις
ἐμαρνάμεσθα σφενδόναις θ᾽ ἑκηβόλοις
πετρῶν τ᾽ ἀραγμοῖς· ὡς δ᾽ ἐνικῶμεν μάχῃ,
ἔκλαγξε Τυδεὺς καὶ σὸς ἐξαίφνης γόνος·
ὦ τέκνα Δαναῶν, πρὶν κατεξάνθαι βολαῖς,
τί μέλλετ᾽ ἄρδην πάντες ἐμπίπτειν πύλαις,
γυμνῆτες, ἱππεῖς, ἁρμάτων τ᾽ ἐπιστάται;
ἠχῆς δ᾽ ὅπως ἤκουσαν, οὔτις ἀργὸς ἦν·
πολλοὶ δ᾽ ἔπιπτον κρᾶτας αἱματούμενοι,
ἡμῶν τ᾽ ἐς οὖδας εἶδες ἂν πρὸ τειχέων
πυκνοὺς κυβιστητῆρας ἐκπεπνευκότας,
ξηρὰν δ᾽ ἔδευον γαῖαν αἵματος ῥοαῖς.

ὁ δ᾽ Ἀρκὰς, οὐκ Ἀργεῖος, Ἀταλάντης γόνος,
τυφὼς πύλαισιν ὥς τις ἐμπεσὼν βοᾷ
πῦρ καὶ δίκελλαν, ὡς κατασκάψων πόλιν·
ἀλλ᾽ ἔσχε μαργῶντ᾽ αὐτὸν ἐναλίου θεοῦ
Περικλύμενος παῖς, λᾶαν ἐμβαλὼν κάρᾳ
ἁμαξοπληθῆ, γεῖσ᾽ ἐπάλξεων ἄπο·
ξανθὸν δὲ κρᾶτα διεπάλυνε καὶ ῥαφὰς
ἔρρηξεν ὀστέων, ἄρτι δ᾽ οἰνωπὸν γένυν
καθημάτωσεν· οὐδ᾽ ἀποίσεται βίον
τῇ καλλιτόξῳ μητρὶ Μαινάλου κόρῃ.
ἐπεὶ δὲ τάσδ᾽ εἰσεῖδεν εὐτυχεῖς πύλας,
ἄλλας ἐπῄει παῖς σός, εἱπόμην δ᾽ ἐγώ.
ὁρῶ δὲ Τυδέα καὶ παρασπιστὰς πυκνοὺς
Αἰτωλίσιν λόγχαισιν εἰς ἄκρον στόμα
πύργων ἀκοντίζοντας, ὥστ᾽ ἐπάλξεων
λιπεῖν ἐρίπνας φυγάδας, ἀλλά νιν πάλιν,
κυναγὸς ὡσεί, παῖς σὸς ἐξαθροίζεται,
πύργοις δ᾽ ἐπέστησ᾽ αὖθις. εἰς δ᾽ ἄλλας πύλας
ἠπειγόμεσθα, τοῦτο παύσαντες νοσοῦν.
Καπανεὺς δὲ πῶς εἴποιμ᾽ ἂν ὡς ἐμαίνετο;
μακραύχενος γὰρ κλίμακος προσαμβάσεις
ἔχων ἐχώρει, καὶ τοσόνδ᾽ ἐκόμπασεν,
μηδ᾽ ἂν τὸ σεμνὸν πῦρ νιν εἰργάθειν Διὸς
τὸ μὴ οὐ κατ᾽ ἄκρων περγάμων ἑλεῖν πόλιν.
καὶ ταῦθ᾽ ἅμ᾽ ἠγόρευε καὶ πετρούμενος
ἀνεῖρφ᾽, ὑπ᾽ αὐτὴν ἀσπίδ᾽ εἱλίξας δέμας,
κλίμακος ἀμείβων ξέστ᾽ ἐνηλάτων βάθρα.
ἤδη δ᾽ ὑπερβαίνοντα γεῖσα τειχέων
βάλλει κεραυνῷ Ζεύς νιν· ἐκτύπησε δὲ
χθὼν, ὥστε δεῖσαι πάντας· ἐκ δὲ κλιμάκων
ἐσφενδονᾶτο χωρὶς ἀλλήλων μέλη,
κόμαι μὲν εἰς Ὄλυμπον, αἷμα δ᾽ εἰς χθόνα,
χεῖρες δὲ καὶ κῶλ᾽ ὡς κύκλωμ᾽ Ἰξίονος
εἱλίσσετ᾽· εἰς γῆν δ᾽ ἔμπυρος πίπτει νεκρός.
ὡς δ᾽ εἶδ᾽ Ἄδραστος Ζῆνα πολέμιον στρατῷ,

ἔξω τάφρου καθῖσεν Ἀργείων στρατόν.
οἱ δ' αὖ παρ' ἡμῶν δεξιὸν Διὸς τέρας
ἰδόντες ἐξήλαυνον ἁρμάτων ὄχους
ἱππεῖς, ὁπλῖται· κεἰς μέσ' Ἀργείων ὅπλα
ξυνῆψαν ἔγχη, πάντα δ' ἦν ὁμοῦ κακά·
ἔθνησκον, ἐξέπιπτον ἀντύγων ἄπο,
τροχοί τ' ἐπήδων, ἄξονές τ' ἐπ' ἄξοσι,
νεκροὶ δὲ νεκροῖς ἐξεσωρεύονθ' ὁμοῦ.
πύργων μὲν οὖν γῆς ἔσχομεν κατασκαφὰς
εἰς τὴν παροῦσαν ἡμέραν· εἰ δ' εὐτυχὴς
ἔσται τὸ λοιπὸν ἥδε γῆ, θεοῖς μέλει.

ΧΟΡΟΣ.

καλὸν τὸ νικᾶν· εἰ δ' ἀμείνον' οἱ θεοὶ
γνώμην ἔχουσιν, εὐτυχὴς εἴην ἐγώ.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

καλῶς τὰ τῶν θεῶν καὶ τὰ τῆς τύχης ἔχει·
παῖδές τε γάρ μοι ζῶσι κἀκπέφευγε γῆ.
Κρέων δ' ἔοικε τῶν ἐμῶν νυμφευμάτων
τῶν τ' Οἰδίπου δύστηνος ἀπολαῦσαι κακῶν,
παιδὸς στερηθεὶς, τῇ πόλει μὲν εὐτυχῶς,
ἰδίᾳ δὲ λυπρῶς. ἀλλ' ἄνελθέ μοι πάλιν,
τί τἀπὶ τούτοις παῖδ' ἐμὼ δρασείετον.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

ἔα τὰ λοιπά· δεῦρ' ἀεὶ γὰρ εὐτυχεῖς.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

τοῦτ' εἰς ὕποπτον εἶπας· οὐκ ἐατέον.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

μεῖζόν τι χρήζεις παῖδας ἢ σεσωσμένους;

ΙΟΚΑΣΤΗ.

καὶ τἀπίλοιπά γ', εἰ καλῶς πράσσω, κλύειν.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

μέθες μ'· ἔρημος παῖς ὑπασπιστοῦ σέθεν.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

κακόν τι κεύθεις καὶ στέγεις ὑπὸ σκότῳ.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

κοὐκ ἄν γε λέξαιμ' ἐπ' ἀγαθοῖσι σοῖς κακά.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

ἢν μή γε φεύγων ἐκφύγῃς πρὸς αἰθέρα.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

αἰαῖ· τί μ' οὐκ εἴασας ἐξ εὐαγγέλου
φήμης ἀπελθεῖν, ἀλλὰ μηνῦσαι κακά;
τὼ παῖδε τὼ σὼ μέλλετον, τολμήματα
αἴσχιστα, χωρὶς μονομαχεῖν παντὸς στρατοῦ,
λέξαντες Ἀργείοισι Καδμείοισί τε
εἰς κοινὸν οἷον μήποτ' ὤφελον λόγον.
Ἐτεοκλέης δ' ὑπῆρξ' ἀπ' ὀρθίου σταθεὶς
πύργου, κελεύσας σῖγα κηρῦξαι στρατῷ.
ἔλεξε δ'· ὦ γῆς Ἑλλάδος στρατηλάται
Δαναῶν τ' ἀριστεῖς, οἵπερ ἤλθετ' ἐνθάδε,
Κάδμου τε λαός, μήτε Πολυνείκους χάριν
ψυχὰς ἀπεμπολᾶτε μήθ' ἡμῶν ὕπερ.
ἐγὼ γὰρ αὐτὸς τόνδε κίνδυνον μεθεὶς
μόνος συνάψω συγγόνῳ τὠμῷ μάχην·
κἂν μὲν κτάνω, τόνδ' οἶκον οἰκήσω μόνος,
ἡσσώμενος δὲ τῷδε παραδώσω μόνῳ·
ὑμεῖς δ' ἀγῶν' ἀφέντες Ἀργείαν χθόνα
νίσσεσθε, βίοτον μὴ λιπόντες ἐνθάδε,
σπαρτῶν τε λαὸς ἅλις, ὅσος κεῖται νεκρός.
τοσαῦτ' ἔλεξε· σὸς δὲ Πολυνείκης γόνος
ἐκ τάξεων ὤρουσε κἀπῄνει λόγους.
πάντες δ' ἐπερρόθησαν Ἀργεῖοι τάδε

Κάδμου τε λαὸς, ὡς δίκαι' ἡγούμενοι.
ἐπὶ τοῖσδε δ' ἐσπείσαντο κἀν μεταιχμίοις
ὅρκους συνῆψαν ἐμμένειν στρατηλάται.
ἤδη δ' ἔκρυπτον σῶμα παγχάλκοις ὅπλοις
δισσοὶ γέροντος Οἰδίπου νεανίαι·
φίλοι δ' ἐκόσμουν, τῆσδε μὲν πρόμον χθονὸς
σπαρτῶν ἀριστεῖς, τὸν δὲ Δαναϊδῶν ἄκροι.
ἔσταν δὲ λαμπρὼ, χρῶμά τ' οὐκ ἠλλαξάτην,
μαργῶντ' ἐπ' ἀλλήλοισιν ἱέναι δόρυ.
παρεξιόντες δ' ἄλλος ἄλλοθεν φίλων
λόγοις ἐθάρσυνόν τε κἀξηύδων τάδε·
Πολύνεικες, ἐν σοὶ Ζηνὸς ὀρθῶσαι βρέτας
τρόπαιον, Ἄργει τ' εὐκλεᾶ δοῦναι λόγον·
Ἐτεοκλέα δ' αὖ· νῦν πόλεως ὑπερμαχεῖς,
νῦν καλλίνικος γενόμενος σκήπτρων κρατεῖς.
τάδ' ἠγόρευον, παρακαλοῦντες εἰς μάχην.
μάντεις δὲ μῆλ' ἔσφαζον, ἐμπύρους τ' ἀκμὰς
ῥήξεις τ' ἐνώμων, ὑγρότητ' ἐναντίων,
ἄκραν τε λαμπάδ', ἣ δυοῖν ὅρους ἔχει,
νίκης τε σῆμα καὶ τὰ τῶν ἡσσωμένων.
ἀλλ' εἴ τιν' ἀλκὴν ἢ σοφοὺς ἔχεις λόγους
ἢ φίλτρ' ἐπῳδῶν, στεῖχ', ἐρήτυσον τέκνα
δεινῆς ἁμίλλης, ὡς ὁ κίνδυνος μέγας,
καὶ τἆθλα δεινά· δάκρυά σοι γενήσεται
δισσοῖν στερήσει τῇδ' ἐν ἡμέρᾳ τέκνοιν.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

ὦ τέκνον, ἔξελθ' Ἀντιγόνη δόμων πάρος·
οὐκ ἐν χορείαις οὐδὲ παρθενεύμασιν
νῦν σοι προχωρεῖ δαιμόνων κατάστασις.
ἀλλ' ἄνδρ' ἀρίστω καὶ κασιγνήτω σέθεν
εἰς θάνατον ἐκνεύοντε κωλῦσαί σε δεῖ
σὺν μητρὶ τῇ σῇ μὴ πρὸς ἀλλήλοιν θανεῖν.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

τίν', ὦ τεκοῦσα μῆτερ, ἔκπληξιν νέαν

φίλοις αὐτεῖς τῶνδε δωμάτων πάρος;

ΙΟΚΑΣΤΗ.

ὦ θύγατερ, ἔρρει σῶν κασιγνήτων βίος.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

πῶς εἶπας;

ΙΟΚΑΣΤΗ.

αἰχμὴν εἰς μίαν καθέστατον.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

οἳ 'γώ, τί λέξεις, μῆτερ;

ΙΟΚΑΣΤΗ.

οὐ φίλ', ἀλλ' ἕπου.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ποῖ παρθενῶνας ἐκλιποῦσ';

ΙΟΚΑΣΤΗ.

ἀνὰ στρατόν.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

αἰδούμεθ' ὄχλον.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

οὐκ ἐν αἰσχύνῃ τὰ σά.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

δράσω δὲ δὴ τί;

ΙΟΚΑΣΤΗ.

συγγόνων λύσεις ἔριν.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

τί δρῶσα, μῆτερ;

ΙΟΚΑΣΤΗ.

προςπίτνουσ᾽ ἐμοῦ μέτα.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ἡγοῦ σὺ πρὸς μεταίχμι᾽, οὐ μελλητέον.

ΙΟΚΑΣΤΗ.

ἔπειγ᾽, ἔπειγε, θύγατερ· ὡς, ἢν μὲν φθάσω
παῖδας πρὸ λόγχης, οὑμὸς ἐν φάει βίος·
ἢν δ᾽ ὑστερήσῃς, οἰχόμεσθα, κατθανεῖ.
θανοῦσι δ᾽ αὐτοῖς συνθανοῦσα κείσομαι.

ΧΟΡΟΣ.

(στροφή.)

αἰαῖ, αἰαῖ·
τρομερὰν φρίκα, τρομερὰν φρέν᾽ ἔχω·
διὰ σάρκα δ᾽ ἐμὰν
ἔλεος, ἔλεος, ἔμολε ματέρος δειλαίας.
δίδυμα τέκεα πότερος ἄρα πότερον αἱμάξει,
ἰώ μοι πόνων,
ἰὼ Ζεῦ, ἰὼ γᾶ,
ὁμογενῆ δέραν, ὁμογενῆ ψυχὰν
δι᾽ ἀσπίδων, δι᾽ αἱμάτων;
τάλαιν᾽ ἐγώ, τάλαινα,
πότερον ἄρα νέκυν ὀλόμενον ἰακχήσω;

(ἀντιστροφή.)

φεῦ δᾶ, φεῦ δᾶ,
δίδυμοι θῆρες, φόνιαι ψυχαὶ
δορὶ παλλόμεναι
πέσεα, πέσεα δάϊ᾽ αὐτίχ᾽ αἱμάξετον.
τάλανες, ὅτι ποτὲ μονομάχον ἐπὶ φρέν᾽ ἠλθέτην,
βοᾷ βαρβάρῳ
ἰακχὰν στενακτὰν
μελομέναν νεκροῖς δάκρυσι θρηνήσω·
σχεδὸν τύχα, πέλας φόνος·

κρινεῖ φάος τὸ μέλλον.
ἄποτμος, ἄποτμος ὁ φόνος ἕνεκ' Ἐρινύων.
ἀλλὰ γὰρ Κρέοντα λεύσσω τόνδε δεῦρο συννεφῆ
πρὸς δόμους στείχοντα, παύσω τοὺς παρεστῶτας γόους.

ΚΡΕΩΝ.

οἴμοι, τί δράσω; πότερ' ἐμαυτὸν ἢ πόλιν
στένω δακρύσας, ἣν πέριξ ἔχει νέφος
τοιοῦτον, ὥςτε δι' Ἀχέροντος ἰέναι;
ἐμός τε γὰρ παῖς γῆς ὄλωλ' ὑπερθανὼν,
τοὔνομα λαβὼν γενναῖον, ἀνιαρὸν δ' ἐμοί·
ὃν ἄρτι κρημνῶν ἐκ δρακοντείων ἑλὼν
αὐτοσφαγῆ δύστηνος ἐκόμισ' ἐν χεροῖν,
βοᾷ δὲ δῶμα πᾶν· ἐγὼ δ' ἥκω μετὰ
γέρων ἀδελφὴν γραῖαν Ἰοκάστην, ὅπως
λούσῃ πρόθηταί τ' οὐκέτ' ὄντα παῖδ' ἐμόν.
τοῖς γὰρ θανοῦσι χρὴ τὸν οὐ τεθνηκότα
τιμὰς διδόντα χθόνιον εὖ σέβειν θεόν.

ΧΟΡΟΣ.

βέβηκ' ἀδελφὴ σὴ δόμων ἔξω, Κρέον,
κόρη τε μητρὸς Ἀντιγόνη κοινῷ ποδί.

ΚΡΕΩΝ.

ποῖ, κἀπὶ ποίαν συμφοράν; σήμαινέ μοι.

ΧΟΡΟΣ.

ἤκουσε τέκνα μονομάχῳ μέλλειν δορὶ
εἰς ἀσπίδ' ἥξειν βασιλικῶν δόμων ὕπερ.

ΚΡΕΩΝ.

πῶς φής; νέκυν τοι παιδὸς ἀγαπάζων ἐμοῦ
οὐκ εἰς τόδ' ἦλθον, ὥςτε καὶ τάδ' εἰδέναι.

ΧΟΡΟΣ.

ἀλλ' οἴχεται μὲν σὴ κασιγνήτη πάλαι·

δοκῶ δ' ἀγῶνα τὸν περὶ ψυχῆς, Κρέον,
ἤδη πεπρᾶχθαι παισὶ τοῖσιν Οἰδίπου.

ΚΡΕΩΝ.

οἴμοι, τὸ μὲν σημεῖον εἰςορῶ τόδε,
σκυθρωπὸν ὄμμα καὶ πρόςωπον ἀγγέλου
στείχοντος, ὃς πᾶν ἀγγελεῖ τὸ δρώμενον.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

ὦ τάλας ἐγώ, τίν' εἴπω μῦθον ἢ τίνας λόγους;

ΚΡΕΩΝ.

οἰχόμεσθ'· οὐκ εὐπροςώποις φροιμίοις ἄρχῃ λόγου.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

ὦ τάλας, δισσῶς ἀυτῶ· μεγάλα γὰρ φέρω κακά.

ΚΡΕΩΝ.

πρὸς πεπραγμένοισιν ἄλλοις πήμασιν; λέγεις δὲ τί;

ΑΓΓΕΛΟΣ.

οὐκέτ' εἰσὶ σῆς ἀδελφῆς παῖδες ἐν φάει, Κρέον.

ΚΡΕΩΝ.

αἰαῖ·
μεγάλα μοι θροεῖς πάθεα καὶ πόλει.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

ὦ δώματ' εἰςηκούσατ' Οἰδίπου τάδε,
παίδων ὁμοίαις συμφοραῖς ὀλωλότων;

ΧΟΡΟΣ.

ὥςτ' ἐκδακρῦσαί γ', εἰ φρονοῦντ' ἐτύγχανον.

ΚΡΕΩΝ.

οἴμοι ξυμφορᾶς βαρυποτμωτάτας,
οἴμοι κακῶν δύστηνος· ὦ τάλας ἐγώ.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

εἰ καὶ τὰ πρὸς τούτοισί γ' εἰδείης κακά.

ΚΡΕΩΝ.

καὶ πῶς γένοιτ' ἂν τῶνδε δυςποτμώτερα;

ΑΓΓΕΛΟΣ.

τέθνηκ' ἀδελφὴ σὴ δυοῖν παίδοιν μέτα.

ΧΟΡΟΣ.

ἀνάγετ', ἀνάγετε κωκυτόν,
ἐπὶ κάρα τε λευκοπήχεις κτύπους χεροῖν.

ΚΡΕΩΝ.

ὦ τλῆμον, οἷον τέρμον', Ἰοκάστη, βίου
γάμων τε τῶν σῶν Σφιγγὸς αἰνιγμοὺς ἔτλης.
πῶς καὶ πέπρακται διπτύχων παίδων φόνος
ἀρᾶς τ' ἀγώνισμ' Οἰδίπου, σήμαινέ μοι.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

τὰ μὲν πρὸ πύργων εὐτυχήματα χθονὸς
οἶσθ'· οὐ μακρὰν γὰρ τειχέων περιπτυχαί,
ὥςτ' οὐχ ἅπαντά σ' εἰδέναι τὰ δρώμενα.
ἐπεὶ δὲ χαλκέοις σῶμ' ἐκοσμήσανθ' ὅπλοις
οἱ τοῦ γέροντος Οἰδίπου νεανίαι,
ἔστησαν ἐλθόντ' ἐς μέσον μεταίχμιον,
δισσὼ στρατηγὼ καὶ διπλὼ στρατηλάτα,
ὡς εἰς ἀγῶνα μονομάχου τ' ἀλκὴν δορός.
βλέψας δ' ἐς Ἄργος ἧκε Πολυνείκης ἀράς·
ὦ πότνι' Ἥρα, σὸς γάρ εἰμ', ἐπεὶ γάμοις
ἔζευξ' Ἀδράστου παῖδα καὶ ναίω χθόνα,
δός μοι κτανεῖν ἀδελφὸν, ἀντήρη δ' ἐμὴν
καθαιματῶσαι δεξιὰν νικηφόρον·
αἴσχιστον αἰτῶ στέφανον, ὁμογενῆ κτανεῖν.
πολλοῖς δ' ἐπῄει δάκρυα τῆς τύχης ὅση,
κἄβλεψαν ἀλλήλοισι διαδόντες κόρας.

Ἐτεοκλεης δὲ Παλλάδος χρυσάσπιδος
βλέψας πρὸς οἶκον ηὔξατ'· ὦ Διὸς κόρη,
δὸς ἔγχος ἡμῖν καλλίνικον ἐκ χερὸς
εἰς στέρν' ἀδελφοῦ τῆσδ' ἀπ' ὠλένης βαλεῖν,
κτανεῖν θ', ὃς ἦλθε πατρίδα πορθήσων ἐμήν.
ἐπεὶ δ' ἀφείθη, πυρσὸς ὣς, Τυρσηνικῆς
σάλπιγγος ἠχὴ σῆμα φοινίου μάχης,
ᾖξαν δρόμημα δεινὸν ἀλλήλοις ἔπι·
κάπροι δ' ὅπως θήγοντες ἀγρίαν γένυν
ξυνῆψαν, ἀφρῷ διάβροχοι γενειάδας,
* λοξὸν βλέποντες ἐμπύροισιν ὄμμασιν, *
ᾖσσον δὲ λόγχαις· ἀλλ' ὑφίζανον κύκλοις,
ὅπως σίδηρος ἐξολισθάνοι μάτην.
εἰ δ' ὄμμ' ὑπερσχὸν ἴτυος ἅτερος μάθοι,
λόγχην ἐνώμα στόματι προφθῆναι θέλων.
ἀλλ' εὖ προςῆγον ἀσπίδων κεγχρώμασιν
ὀφθαλμὸν, ἀργὸν ὥςτε γίγνεσθαι δόρυ.
πλείων δὲ τοῖς ὁρῶσιν ἐστάλασσ' ἱδρὼς
ἢ τοῖσι δρῶσι διὰ φίλων ὀρρωδίαν.
Ἐτεοκλέης δὲ ποδὶ μεταψαίρων πέτρον
ἴχνους ὑπόδρομον, κῶλον ἐκτὸς ἀσπίδος
τίθησι· Πολυνείκης δ' ἀπήντησεν δορὶ,
πληγὴν σιδήρῳ παραδοθεῖσαν εἰςιδὼν,
κνήμην τε διεπέρασεν Ἀργεῖον δόρυ·
στρατὸς δ' ἀνηλάλαξε Δαναϊδῶν ἅπας.
κἀν τῷδε μόχθῳ γυμνὸν ὦμον εἰςιδὼν
ὁ πρόσθε τρωθεὶς στέρνα Πολυνείκους βίᾳ
διῆκε λόγχην κἀπέδωκεν ἡδονὰς
Κάδμου πολίταις, ἄπο δ' ἔθραυσ' ἄκρον δόρυ.
εἰς δ' ἄπορον ἥκων δορὸς ἐπὶ σκέλος πάλιν
χωρεῖ, λαβὼν δ' ἀφῆκε μάρμαρον πέτρον·
μέσον δ' ἄκοντ' ἔθραυσεν· ἐξ ἴσου δ' Ἄρης
ἦν, κάμακος ἀμφοῖν χεὶρ' ἀπεστερημένοιν.
ἐνθένδε κώπας ἁρπάσαντε φασγάνων
ἐς ταὐτὸν ἧκον, συμβαλόντε δ' ἀσπίδας

πολὺν ταραγμὸν ἀμφιβάντ᾽ εἶχον μάχης.
καί πως νοήσας Ἐτεοκλῆς τὸ Θεσσαλὸν
εἰςήγαγεν σόφισμ᾽ ὁμιλίᾳ χθονός·
ἐξαλλαγεὶς γὰρ τοῦ παρεστῶτος πόνου,
λαιὸν μὲν εἰς τοὔπισθεν ἀναφέρει πόδα,
πρόσω τὰ κοῖλα γαστρὸς εὐλαβούμενος·
προβὰς δὲ κῶλον δεξιὸν δι᾽ ὀμφαλοῦ
καθῆκεν ἔγχος σφονδύλοις τ᾽ ἐνήρμοσεν.
ὁμοῦ δὲ κάμψας πλευρὰ καὶ νηδὺν τάλας
σὺν αἱματηραῖς σταγόσι Πολυνείκης πίτνει.
ὁ δ᾽, ὡς κρατῶν δὴ καὶ νενικηκὼς μάχῃ,
ξίφος δικὼν ἐς γαῖαν ἐσκύλευέ νιν,
τὸν νοῦν πρὸς αὑτὸν οὐκ ἔχων, ἐκεῖσε δέ.
ὃ καί νιν ἔσφηλ᾽· ἔτι γὰρ ἐμπνέων βραχὺ,
σῴζων σίδηρον ἐν λυγρῷ πεσήματι,
μόλις μὲν, ἐξέτεινε δ᾽ εἰς ἧπαρ ξίφος
Ἐτεοκλέους ὁ πρόσθε Πολυνείκης πεσών.
γαῖαν δ᾽ ὀδὰξ ἑλόντες ἀλλήλοιν πέλας
πίπτουσιν ἄμφω, κοὐ διώρισαν κράτος.

ΧΟΡΟΣ.

φεῦ φεῦ, κακῶν σῶν, Οἰδίπου, σ᾽ ὅσον στένω·
τὰς σὰς δ᾽ ἀρὰς ἔοικεν ἐκπλῆσαι θεός.

ΑΓΓΕΛΟΣ.

ἄκουε δὴ νῦν καὶ τὰ πρὸς τούτοις κακά.
ἐπεὶ τέκνω πεσόντ᾽ ἐλειπέτην βίον,
ἐν τῷδε μήτηρ ἡ τάλαινα προςπίτνει
σὺν παρθένῳ τε καὶ προθυμίᾳ ποδός.
τετρωμένους δ᾽ ἰδοῦσα καιρίους σφαγὰς
ᾤμωξεν· ὦ τέκν᾽, ὑστέρα βοηδρόμος
πάρειμι. προςπίτνουσα δ᾽ ἐν μέρει τέκνα
ἔκλαι᾽, ἐθρήνει τὸν πολὺν μαστῶν πόνον
στένουσ᾽, ἀδελφή θ᾽ ἡ παρασπίζουσ᾽ ὁμοῦ·
ὦ γηροβοσκὼ μητρός, ὦ γάμους ἐμοὺς

προδόντ᾽ ἀδελφῷ φιλτάτῳ. στέρνων δ᾽ ἄπο
φύσημ᾽ ἀνεὶς δύστλητον Ἐτεοκλῆς ἄναξ
ἤκουσε μητρός, κἀπιθεὶς ὑγρὰν χέρα
φωνὴν μὲν οὐκ ἀφῆκεν, ὀμμάτων δ᾽ ἄπο
προσεῖπε δακρύοις, ὥστε σημῆναι φίλα.
ὁ δ᾽ ἦν ἔτ᾽ ἔμπνους, πρὸς κασιγνήτην δ᾽ ἰδὼν
γραῖάν τε μητέρ᾽ εἶπε Πολυνείκης τάδε·
ἀπωλόμεσθα, μῆτερ· οἰκτείρω δὲ σὲ
καὶ τήνδ᾽ ἀδελφὴν καὶ κασίγνητον νεκρόν.
φίλος γὰρ ἐχθρὸς ἐγένετ᾽, ἀλλ᾽ ὅμως φίλος.
θάψον δέ μ᾽, ὦ τεκοῦσα καὶ σύ, σύγγονε,
ἐν γῇ πατρῴᾳ, καὶ πόλιν θυμουμένην
παρηγορεῖτον, ὡς τοσόνδε γοῦν τύχω
χθονὸς πατρῴας, κεἰ δόμους ἀπώλεσα.
ξυνάρμοσον δὲ βλέφαρά μου τῇ σῇ χερί,
μῆτερ, — τίθησι δ᾽ αὐτὸς ὀμμάτων ἔπι —
καὶ χαίρετ᾽· ἤδη γάρ με περιβάλλει σκότος.
ἄμφω δ᾽ ἅμ᾽ ἐξέπνευσαν ἄθλιον βίον.
μήτηρ δ᾽, ὅπως ἐσεῖδε τήνδε συμφορὰν,
ὑπερπαθήσασ᾽ ἥρπασ᾽ ἐκ νεκρῶν ξίφος
κἄπραξε δεινά· διὰ μέσου γὰρ αὐχένος
ὠθεῖ σίδηρον, ἐν δὲ τοῖσι φιλτάτοις
θανοῦσα κεῖται, περιβαλοῦσ᾽ ἀμφοῖν χέρας.
ἀνῇξε δ᾽ ὀρθὸς λαὸς εἰς ἔριν λόγων,
ἡμεῖς μὲν ὡς νικῶντα δεσπότην ἐμὸν,
οἱ δ᾽ ὡς ἐκεῖνον. ἦν δ᾽ ἔρις στρατηλάταις,
οἱ μὲν πατάξαι πρόσθε Πολυνείκην δορὶ,
οἱ δ᾽, ὡς θανόντων οὐδαμοῦ νίκη πέλοι.
κἀν τῷδ᾽ ὑπεξῆλθ᾽ Ἀντιγόνη στρατοῦ δίχα,
οἱ δ᾽ εἰς ὅπλ᾽ ᾖσσον· εὖ δέ πως προμηθίᾳ
καθῆστο Κάδμου λαὸς ἀσπίδων ἔπι·
κἄφθημεν οὔπω τεύχεσιν πεφραγμένον
Ἀργεῖον εἰσπεσόντες ἐξαίφνης στρατόν·
κοὐδεὶς ὑπέστη, πεδία δ᾽ ἐξεπίμπλασαν
φεύγοντες, ἔρρει δ᾽ αἷμα μυρίον νεκρῶν,

λόγχαις πιτνόντων. ὡς δ' ἐνικῶμεν μάχῃ,
οἱ μὲν Διὸς τρόπαιον ἵστασαν βρέτας,
οἱ δ' ἀσπίδας συλῶντες Ἀργείων νεκρῶν
σκυλεύματ' εἴσω τειχέων ἐπέμπομεν.
ἄλλοι δὲ τοὺς θανόντας Ἀντιγόνης μέτα
νεκροὺς φέρουσιν ἐνθάδ' οἰκτίσαι φίλους.
πόλει δ' ἀγῶνες οἱ μὲν εὐτυχέστατοι
τῇδ' ἐξέβησαν, οἱ δὲ δυστυχέστατοι.

ΧΟΡΟΣ.

οὐκ εἰς ἀκοὰς ἔτι δυστυχία
δώματος ἥκει· πάρα γὰρ λεύσσειν
πτώματα νεκρῶν τρισσῶν ἤδη
τάδε πρὸς μελάθροις, κοινῷ θανάτῳ
σκοτίαν αἰῶνα λαχόντων.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

οὐ προκαλυπτομένα βοτρυχώδεος
ἁβρὰ παρηΐδος,
οὐδ' ὑπὸ παρθενίας τὸν ὑπὸ βλεφάροις
φοίνικ', ἐρύθημα προσώπου,
αἰδομένα φέρομαι βάκχα νεκύων,
κράδεμνα δικοῦσα κόμας ἀπ' ἐμᾶς,
στολίδα κροκόεσσαν ἀνεῖσα χλιδᾶς,
ἁγεμόνευμα νεκροῖσι πολύστονον. αἰαῖ, ἰώ μοι.
ὦ Πολύνεικες, ἔφυς ἄρ' ἐπώνυμος—ὤμοι, Θῆβαι—
σὰ δ' ἔρις οὐκ ἔρις, ἀλλὰ φόνῳ φόνος
Οἰδιπόδα δόμον ὤλεσε κρανθεὶς
αἵματι δεινῷ, αἵματι λυγρῷ.
τίνα δὲ προσῳδὸν
ἢ τίνα μουσοπόλον στοναχὰν ἐπὶ
δάκρυσι, δάκρυσιν, ὦ δόμος, ὦ δόμος,
ἀνακαλέσωμαι,
τρισσὰ φέρουσα τάδ' αἵματα σύγγονα,
ματέρα καὶ τέκνα, χάρματ' Ἐρινύος;

ἃ δόμον Οἰδιπόδα πρόπαρ ὤλεσε,
τᾶς ἀγρίας ὅτε
δυςξυνέτου ξυνετὸς μέλος ἔγνω
Σφιγγὸς ἀοιδοῦ σῶμα φονεύσας.
ἰώ μοι, πάτερ,
τίς Ἑλλὰς ἢ βάρβαρος ἢ
τῶν προπάροιθ' εὐγενετᾶν
ἕτερος ἔτλα κακῶν τόσωνδ'
αἵματος ἁμερίου
τοιάδ' ἄχεα φανερὰ, τάλαιν'
ὡς ἐλελίζω. τίς ἄρ' ὄρνις
ἢ δρυὸς ἢ ἐλάτας
ἀκροκόμοις ἀμφὶ κλάδοις
ἑζομένα μονομάτορος
ὀδυρμοῖς ἐμοῖς ἄχεσι συνῳδὸς,
αἴλινον αἰάγμασιν ἃ
τοῖςδε προκλαίω; μονάδ' αἰ-
ῶνα διάξουσα τὸν ἀ-
εὶ χρόνον ἐν λειβομένοι-
σιν δακρύοις ἰαχήσω.
τίν' ἐπὶ πρῶτον ἀπὸ χαίτας
σπαραγμοῖσιν ἀπαρχὰς βάλω;
ματρὸς ἐμᾶς διδύμοισι γάλα-
κτος παρὰ μαστοῖς,
ἢ πρὸς ἀδελφῶν
οὐλόμεν' αἰκίσματα δισσῶν;
ὀτοτοῖ, ὀτοτοῖ, λίπε σοὺς δόμους,
ἀλαὸν ὄμμα φέρων,
πάτερ γεραιέ· δεῖξον,
Οἰδίποδα, σὸν αἰῶνα μέλεον, ὃς ἐπὶ
δώμασιν, ἀέριον σκότον ὄμμασι σοῖσι βαλὼν, ἕλ-
κεις μακρόπνουν ζωάν.
κλύεις, ὦ κατ' αὐλὰν ἀλαίνων γεραι-
ὸν πόδα δύστανον
δεμνίοις ἰαύων;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

τί μ', ὦ παρθένε, βακτρεύμασι τυ-
φλοῦ ποδὸς ἐξάγαγες εἰς φῶς
λεχήρη σκοτίων ἐκ θαλάμων
οἰκτροτάτοισιν δακρύοισιν,
πολιὸν αἰθέρος ἀφανὲς εἴδωλον, ἢ
νέκυν ἔνερθεν, ἢ
πτανὸν ὄνειρον;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

δυςτυχὲς ἀγγελίας ἔπος οἴσει,
πάτερ· οὐκέτι σοι τέκνα λεύσσει
φάος, οὐδ' ἄλοχος, παραβάκτροις
ἃ πόδα σὸν τυφλόπουν θεραπεύμασιν αἰὲν ἐμόχθει,
ὦ πάτερ, ὤμοι.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

ὤμοι ἐμῶν παθέων. πάρα γὰρ στενάχειν τάδ', ἀϋτεῖν.
τρισσαὶ ψυχαὶ ποίᾳ μοίρᾳ,
πῶς ἔλιπον φάος, ὦ τέκνον, αὔδα.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

οὐκ ἐπ' ὀνείδεσιν, οὐδ' ἐπιχάρμασιν,
ἀλλ' ὀδύναισι λέγω· σὸς ἀλάστωρ
ξίφεσιν βρίθων
καὶ πυρὶ καὶ σχετλίαισι μάχαις ἐπὶ παῖδας ἔβα σούς,
ὦ πάτερ, ὤμοι.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

αἰαῖ.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

τί τάδε καταστένεις;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

ὦ τέκνα.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

δι᾽ ὀδύνας ἔβας,
εἰ τὰ τέθριππά γ᾽ ἐς ἅρματα λεύσσων
ἀελίου τάδε σώματα νεκρῶν
ὄμματος αὐγαῖς σαῖς ἐπενώμας.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

τῶν μὲν ἐμῶν τεκέων φανερὸν κακόν·
ἁ δὲ τάλαιν᾽ ἄλοχος τίνι μοι, τέκνον, ὤλετο
μοίρᾳ;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

δάκρυα γοερὰ φανερὰ πᾶσι τιθεμένα,
τέκεσι μαστὸν
ἔφερεν, ἔφερεν ἱκέτις ἱκέταν αἰρομένα.
εὗρε δ᾽ ἐν Ἠλέκτραισι πύλαις τέκνα
λωτοτρόφον κατὰ λείμακα λόγχαις
κοινὸν ἐνυάλιον
μάτηρ, ὥςτε λέοντας ἐναύλους,
μαρναμένους ἐπὶ τραύμασιν, αἵματος
ἤδη ψυχρὰν λοιβὰν φονίαν,
ἃν ἔλαχ᾽ Ἅιδας, ὤπασε δ᾽ Ἄρης.
χαλκόκροτον δὲ λαβοῦσα νεκρῶν πάρα φάσγανον
εἴσω
σαρκὸς ἔβαψεν, ἄχει δὲ τέκνων ἔπεσ᾽ ἀμφὶ τέ-
κνοισιν.
πάντα δ᾽ ἐν ἄματι τῷδε συνάγαγεν,
ὦ πάτερ, ἁμετέροισι δόμοισιν ἄχη θεός, ὅςτις
τᾷδε τελευτᾷ.

ΧΟΡΟΣ.

πολλῶν κακῶν ὑπῆρξεν Οἰδίπου δόμοις
τόδ᾽ ἦμαρ· εἴη δ᾽ εὐτυχέστερος βίος.

ΚΡΕΩΝ.

οἴκτων μὲν ἤδη λήγεθ᾽, ὡς ὥρα τάφου
μνήμην τίθεσθαι· τῶνδε δ᾽, Οἰδίπου, λόγων
ἄκουσον· ἀρχὰς τῆςδε γῆς ἔδωκέ μοι
Ἐτεοκλέης παῖς σὸς, γάμων φερνὰς διδοὺς
Αἵμονι κόρης τε λέκτρον Ἀντιγόνης σέθεν.
οὔκουν σ᾽ ἐάσω τήνδε γῆν οἰκεῖν ἔτι·
σαφῶς γὰρ εἶπε Τειρεσίας οὐ μή ποτε
σοῦ τήνδε γῆν οἰκοῦντος εὖ πράξειν πόλιν·
ἀλλ᾽ ἐκκομίζου. καὶ τάδ᾽ οὐχ ὕβρει λέγω,
οὐδ᾽ ἐχθρὸς ὤν σοι, διὰ δὲ τοὺς ἀλάστορας
τοὺς σοὺς δεδοικὼς, μή τι γῆ πάθῃ κακόν.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

ὦ μοῖρ᾽, ἀπ᾽ ἀρχῆς ὥς μ᾽ ἔφυσας ἄθλιον
καὶ τλήμον᾽, εἴ τις ἄλλος ἀνθρώπων ἔφυ·
ὃν καὶ πρὶν εἰς φῶς μητρὸς ἐκ γονῆς μολεῖν
ἄγονον Ἀπόλλων Λαΐῳ μ᾽ ἐθέσπισεν
φονέα γενέσθαι πατρός, ὦ τάλας ἐγώ.
ἐπεὶ δ᾽ ἐγενόμην, αὖθις ὁ σπείρας πατὴρ
κτείνει με, νομίσας πολέμιον πεφυκέναι·
χρῆν γὰρ θανεῖν νιν ἐξ ἐμοῦ· πέμπει δέ με
μαστὸν ποθοῦντα θηρσὶν ἀθλίαν βοράν,
οὗ σωζόμεσθα· Ταρτάρου γὰρ ὤφελεν
ἐλθεῖν Κιθαιρὼν εἰς ἄβυσσα χάσματα,
ὅς μ᾽ οὐ διώλεσ᾽, ἀλλὰ δουλεῦσαί τέ μοι
δαίμων ἔδωκε Πόλυβον ἀμφὶ δεσπότην,
κτανὼν τ᾽ ἐμαυτοῦ πατέρ᾽ ὁ δυςδαίμων ἐγὼ
εἰς μητρὸς ἦλθον τῆς ταλαιπώρου λέχος,
παῖδάς τ᾽ ἀδελφοὺς ἔτεκον, οὓς ἀπώλεσα
ἀρὰς παραλαβὼν Λαΐου καὶ παισὶ δούς.
οὐ γὰρ τοσοῦτον ἀσύνετος πέφυκ᾽ ἐγὼ,
ὥςτ᾽ εἰς ἔμ᾽ ὄμματ᾽ εἴς τ᾽ ἐμῶν παίδων βίον
ἄνευ θεῶν του ταῦτ᾽ ἐμηχανησάμην.
εἶεν· τί δράσω δῆθ᾽ ὁ δυςδαίμων ἐγώ;

τίς ἡγεμὼν μοι ποδὸς ὁμαρτήσει τυφλοῦ;
ἥδ' ἡ θανοῦσα; ζῶσα γ' ἂν σάφ' οἶδ' ὅτι.
ἀλλ' εὔτεκνος ξυνωρίς; ἀλλ' οὐκ ἔστι μοι.
ἀλλ' ἔτι νεάζων αὐτὸς εὕροιμ' ἂν βίον;
πόθεν; τί μ' ἄρδην ὧδ' ἀποκτείνεις, Κρέον;
ἀποκτενεῖς γὰρ, εἴ με γῆς ἔξω βαλεῖς.
οὐ μὴν ἑλίξας γ' ἀμφὶ σὸν χεῖρας γόνυ
κακὸς φανοῦμαι· τὸ γὰρ ἐμόν ποτ' εὐγενὲς
οὐκ ἂν προδοίην, οὐδέπερ πράσσων κακῶς.

ΚΡΕΩΝ.

σοί τ' εὖ λέλεκται γόνατα μὴ χρώζειν ἐμά·
ἐγὼ δὲ ναίειν σ' οὐκ ἐάσαιμ' ἂν χθόνα.
νεκρῶν δὲ τῶνδε τὸν μὲν εἰς δόμους χρεὼν
ἤδη κομίζειν, τόνδε δ', ὃς πέρσων πόλιν
πατρίδα σὺν ἄλλοις ἦλθε, Πολυνείκους νέκυν
ἐκβάλετ' ἄθαπτον τῆσδ' ὅρων ἔξω χθονός.
κηρύξεται δὲ πᾶσι Καδμείοις τάδε,
ὃς ἂν νεκρὸν τόνδ' ἢ καταστέφων ἁλῷ
ἢ γῇ καλύπτων, θάνατον ἀνταλλάξεται·
ἐᾶν δ' ἄκλαυστον, ἄταφον, οἰωνοῖς βοράν.
σὺ δ', ἐκλιποῦσα τριπτύχων θρήνους νεκρῶν,
κόμιζε σαυτὴν, Ἀντιγόνη, δόμων ἔσω,
καὶ παρθενεύου τὴν ἰοῦσαν ἡμέραν
μένουσ', ἐν ᾗ σε λέκτρον Αἵμονος μενεῖ.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ὦ πάτερ, ἐν οἵοις κείμεθ' ἀθλίοις κακοῖς.
ὥς σε στενάζω τῶν τεθνηκότων πλέον.
οὐ γὰρ τὸ μέν σοι βαρὺ κακῶν, τὸ δ' οὐ βαρύ,
ἀλλ' εἰς ἅπαντα δυςτυχὴς ἔφυς, πάτερ.
ἀτὰρ σ' ἐρωτῶ τὸν νεωστὶ κοίρανον·
τί τόνδ' ὑβρίζεις πατέρ' ἀποστέλλων χθονός;
τί θεσμοποιεῖς ἐπὶ ταλαιπώρῳ νεκρῷ;

ΚΡΕΩΝ.
Ἐτεοκλέους βουλεύματ᾽, οὐχ ἡμῶν, τάδε.
ΑΝΤΙΓΟΝΗ.
ἄφρονά γε, καὶ σὺ μωρὸς, ὃς ἐπείθου τάδε.
ΚΡΕΩΝ.
πῶς; τἀντεταλμέν᾽ οὐ δίκαιον ἐκτελεῖν;
ΑΝΤΙΓΟΝΗ.
οὐκ, ἢν πονηρά γ᾽ ᾖ κακῶς τ᾽ εἰρημένα,
ΚΡΕΩΝ.
τί δ᾽; οὐ δικαίως ὅδε κυσὶν δοθήσεται,
ΑΝΤΙΓΟΝΗ.
οὐκ ἔννομον γὰρ τὴν δίκην πράσσεσθέ νιν.
ΚΡΕΩΝ.
εἴπερ γε πόλεως ἐχθρὸς ἦν, οὐκ ἐχθρὸς ὤν;
ΑΝΤΙΓΟΝΗ.
οὐκοῦν ἔδωκε τῇ τύχῃ τὸν δαίμονα.
ΚΡΕΩΝ.
καὶ τῷ τάφῳ νῦν τὴν δίκην παρασχέτω.
ΑΝΤΙΓΟΝΗ.
τί πλημμελήσας, τὸ μέρος εἰ μετῆλθε γῆς;
ΚΡΕΩΝ.
ἄταφος ὅδ᾽ ἀνὴρ, ὡς μάθῃς, γενήσεται.
ΑΝΤΙΓΟΝΗ.
ἐγώ σφε θάψω, κἂν ἀπεννέπῃ πόλις.
ΚΡΕΩΝ.
σαυτὴν ἄρ᾽ ἐγγὺς τῷδε συνθάψεις νεκρῷ.
ΑΝΤΙΓΟΝΗ.
ἀλλ᾽ εὐκλεές τοι δύο φίλω κεῖσθαι πέλας.

ΚΡΕΩΝ.

λάζυσθε τήνδε, κεἰς δόμους κομίζετε.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

οὐ δῆτ', ἐπεὶ τοῦδ' οὐ μεθήσομαι νεκροῦ.

ΚΡΕΩΝ.

ἔκριν' ὁ δαίμων, παρθέν', οὐχ ἃ σοὶ δοκεῖ.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

κἀκεῖνα κέκριται, μὴ 'φυβρίζεσθαι νεκρούς.

ΚΡΕΩΝ.

ὡς οὔτις ἀμφὶ τῷδ' ὑγρὰν θήσει κόνιν.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

ναὶ πρός σε τῆσδε μητρὸς Ἰοκάστης, Κρέον.

ΚΡΕΩΝ.

μάταια μοχθεῖς· οὐ γὰρ ἂν τύχοις τάδε.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

σὺ δ' ἀλλὰ νεκρῷ λουτρὰ περιβαλεῖν μ' ἔα.

ΚΡΕΩΝ.

ἓν τοῦτ' ἂν εἴη τῶν ἀπορρήτων πόλει.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ἀλλ' ἀμφὶ τραύματ' ἄγρια τελαμῶνας βαλεῖν.

ΚΡΕΩΝ.

οὐκ ἔσθ' ὅπως σὺ τόνδε τιμήσεις νέκυν.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ὦ φίλτατ', ἀλλὰ στόμα γε σὸν προσπτύξομαι.

ΚΡΕΩΝ.

οὐκ εἰς γάμους σοὺς συμφορὰν κτήσει γόοις.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ἦ γὰρ γαμοῦμαι ζῶσα παιδὶ σῷ ποτε;

ΚΡΕΩΝ.

πολλή γ' ἀνάγκη· ποῖ γὰρ ἐκφεύξει λέχος;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

νὺξ ἆρ' ἐκείνη Δαναΐδων μ' ἕξει μίαν.

ΚΡΕΩΝ.

εἶδες τὸ τόλμημ' οἷον ἐξωνείδισεν;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ἴστω σίδηρος ὅρκιόν τέ μοι ξίφος.

ΚΡΕΩΝ.

τί δ' ἐκπροθυμεῖ τῶνδ' ἀπηλλάχθαι γάμων;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

συμφεύξομαι τῷδ' ἀθλιωτάτῳ πατρί.

ΚΡΕΩΝ.

γενναιότης σοι, μωρία δ' ἔνεστί τις.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

καὶ ξυνθανοῦμαί γ', ὡς μάθῃς περαιτέρω.

ΚΡΕΩΝ.

ἴθ', οὐ φονεύσεις παῖδ' ἐμόν, λίπε χθόνα.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

ὦ θύγατερ, αἰνῶ μέν σε τῆς προθυμίας.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ἀλλ' εἰ γαμοίμην, σὺ δὲ μόνος φεύγεις, πάτερ;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

μέν' εὐτυχοῦσα, τἄμ' ἐγὼ στέρξω κακά.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

καὶ τίς σε τυφλὸν ὄντα θεραπεύσει, πάτερ;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

πεσὼν ὅπου μοι μοῖρα κείσομαι θανών.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ὁ δ' Οἰδίπους ποῦ καὶ τὰ κλείν' αἰνίγματα;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

ὄλωλ'· ἓν ἦμάρ μ' ὤλβισ', ἓν δ' ἀπώλεσεν.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

οὐκοῦν μετασχεῖν κἀμὲ δεῖ τῶν σῶν κακῶν.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

αἰσχρὰ φυγὴ θυγατρὶ σὺν τυφλῷ πατρί.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

οὔ, σωφρονούσῃ γ', ἀλλὰ γενναία, πάτερ.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

προςάγαγέ νύν με, μητρὸς ὡς ψαύσω σέθεν.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ἰδού, γεραιᾶς φιλτάτης ψαῦσον χερί.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

ὦ μῆτερ, ὦ ξυνάορ' ἀθλιωτάτη.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

οἰκτρὰ πρόκειται, πάντ' ἔχουσ' ὁμοῦ κακά.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

Ἐτεοκλέους δὲ πτῶμα Πολυνείκους τε ποῦ;

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

τώδ' ἐκτάδην σοι κεῖσθον ἀλλήλοιν πέλας.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

πρόςθες τυφλὴν χεῖρ' ἐπὶ πρόσωπα δυςτυχῆ.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ἰδού, θανόντων σῶν τέκνων ἅπτου χερί.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

ὦ φίλα πεσήματ' ἄθλι' ἀθλίου πατρός.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ὦ φίλτατον δῆτ᾽ ὄνομα Πολυνείκους ἐμοί.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

νῦν χρησμὸς, ὦ παῖ, Λοξίου περαίνεται.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ὁ ποῖος; ἀλλ᾽ ἦ πρὸς κακοῖς ἐρεῖς κακά;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

ἐν ταῖς Ἀθήναις κατθανεῖν μ᾽ ἀλώμενον.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ποῦ, τίς σε πύργος Ἀτθίδος προςδέξεται;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

ἱερὸς Κολωνὸς, δώμαθ᾽ ἱππίου θεοῦ.
ἀλλ᾽ εἶα, τυφλῷ τῷδ᾽ ὑπηρέτει πατρί,
ἐπεὶ προθυμεῖ τῆςδε κοινοῦσθαι φυγῆς.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ἴθ᾽ εἰς φυγὰν τάλαιναν· ὄρεγε χέρα φίλαν,
πάτερ γεραιέ, πομπίμαν
ἔχων ἔμ᾽, ὥστε ναυσίπομπον αὔραν.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

ἰδοὺ, πορεύομαι, τέκνον,
σύ μοι ποδαγὸς ἀθλία γενοῦ.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

γενόμεθα, γενόμεθ᾽ ἄθλιοί
γε δῆτα Θη-
βαιᾶν μάλιστα παρθένων.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

πόθι γεραιὸν ἴχνος τίθημι;
βάκτρα πρόςφερ᾽, ὦ τέκνον.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

τᾷδε, τᾷδε βᾶθί μοι,
τᾷδε, τᾷδε πόδα τίθει,
ὥστ᾽ ὄνειρον ἰσχύν.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

ἰὼ ἰώ, δυστυχεστάτας φυγᾶς·
ἐλαύνων τὸν γέροντά μ᾽ ἐκ πάτρας.
ἰὼ ἰώ, δεινά, δείν᾽ ἐγὼ τλάς.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

τί τλάς; τί τλάς; οὐχ ὁρᾷ Δίκα κακούς,
οὐδ᾽ ἀμείβεται βροτῶν ἀσυνεσίας.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

ὅδ᾽ εἰμὶ, μοῦσαν ὃς ἐπὶ καλ-
λίνικον οὐράνιον ἔβαν,
παρθένου κόρας αἴ-
νιγμ᾽ ἀσύνετον εὑρών.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

Σφιγγὸς ἀναφέρεις ὄνειδος;
ἄπαγε τὰ πάρος εὐτυχήματ᾽ αὐδῶν·
τάδε σ᾽ ἐπέμενε μέλεα πάθεα
φυγάδα πατρίδος ἄπο γενόμενον,
ὦ πάτερ, θανεῖν που.
ποθεινὰ δάκρυα παρὰ φίλαισι παρθένοις
λιποῦσ᾽ ἄπειμι πατρίδος ἀποπρὸ γαίας.
ἀπαρθένευτ᾽ ἀλωμένα.
φεῦ, τὸ χρήσιμον φρενῶν
εἰς πατρός γε συμφορὰς
εὐκλεᾶ με θήσει·
τάλαιν᾽ ἐγὼ σοῦ, συγγόνου θ᾽ ὑβρισμάτων,
ὃς ἐκ δόμων νέκυς ἄθαπτος οἴχεται,
μέλεος, ὃν, εἴ με καὶ θανεῖν, πάτερ, χρεών,
σκότια γᾷ καλύψω.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

πρὸς ἥλικας φάνηθι σάς.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

ἅλις ὀδυρμάτων ἐμῶν.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

σὺ δ' ἀμφὶ βωμίους λιτὰς

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

κόρον ἔχουσ' ἐμῶν κακῶν,

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

ἴθ' ἀλλὰ Βρόμιος ἵνα τε ση-
κὸς ἄβατος ὄρεσι μαινάδων.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ.

Καδμείαν ᾧ
νεβρίδα στολιδωσαμένα ποτ' ἐγὼ
Σεμέλας ἱερὸν
θίασον ὄρεσιν ἀνεχόρευσα,
χάριν ἀχάριτον εἰς θεοὺς διδοῦσα;

ΟΙΔΙΠΟΥΣ.

ὦ πάτρας κλεινοὶ πολῖται, λεύσσετ', Οἰδίπους ὅδε,
ὃς τὰ κλείν' αἰνίγματ' ἔγνω καὶ μέγιστος ἦν ἀνήρ·
ὃς μόνος Σφιγγὸς κατέσχον τῆς μιαιφόνου κράτη,
νῦν ἄτιμος αὐτὸς οἰκτρὸς ἐξελαύνομαι χθονός.
ἀλλὰ γὰρ τί ταῦτα θρηνῶ καὶ μάτην ὀδύρομαι;
τὰς γὰρ ἐκ θεῶν ἀνάγκας θνητὸν ὄντα δεῖ φέρειν.

ΧΟΡΟΣ.

ὦ μέγα σεμνὰ Νίκα, τὸν ἐμὸν
βίοτον κατέχοις
καὶ μὴ λήγοις στεφανοῦσα.

COMMENTARIUS.

COMMENTARIUS.

Vs. 1—3. Distinguebatur in vulgatis post Ἥλιε, quamquam apertum erat participia ἐμβεβὼς et εἱλίσσων una sententia comprehendi, et interpretandum esse: *ac dum insistis currui equis celeribus flammam volvens:* et sic accepit Attius, cuius adumbratio Euripideorum confertur ab interpretibus: *Sol, qui micantem candido curru atque equis Flammam — explicas.* Itaque si vera sunt (omnino autem falsa esse vix possunt), quae tradit Scholiastes ad hunc locum, de Sophoclis reprehensione, hic non videtur voluisse ut Fabula, positis duobus primis versibus post tertium, ordiretur sic: Ἥλιε κτέ., sed nimium istorum verborum ornatum improbavit, vel nimis frequentem usum istius constructionis. Recte, si quid video, ipseque in *Aiace.* 826. σὺ δ', ὦ τὸν αἰπὺν οὐρανὸν διφρηλατῶν, Ἥλιε κτέ, eadem forma, sed modesta illa, usus est: eademque animadversio pertinuisset infra, ad vs. 84. ἀλλ' ὦ φαεννὰς οὐρανοῦ ναίων πτύχας, Ζεῦ. coll. *Hel.* 386. *Orest.* 852. aliisque. Euripidis igitur reprehensio initii *Electrae* Sophocleae inanis fuit cavillatio. Haec monui eorum causa, quae dixit Hermannus ad Soph. *Electr.* vs. 1. eaque propa-

gavit Klotzius. Probabile enim non est monuisse Sophoclem ut exordium *Phoenissarum* esset »exile et imperfectum." Rumor iste obscurus est, et hic fortasse Scholasta tradita mutilavit et corrupit, adeo ut ne certum quidem sit expungendum esse duplex μή, quod Valckenaerius suasit. Sed aliquando Heckerus meus ingeniosissimam coniecturam de illo scholio proferet.

5. In nonnullis libris scr. et edd. post γῆν adscriptum legitur θεῶν. Hoc Hermannus putabat corruptum esse ex Θηβῶν, glossemate, probavitque hanc coniecturam Klotzio. Mihi haud magis necessaria haec interpretatio videtur lectoribus, quam auditoribus fuit, quum spectarent: praecessit enim quam proxime Θήβαισι. Itaque potius corruptum puto ex θεᾶς, varia lectione vocabuli ποτέ in versu 7. Quomodo propagari potuerit, et corrumpi, et loco poni non suo vetus annotatio, non latet. Similis plane varietas est vs. 402. θεόν pro κακῶν. vid. not. ad vs. 1402.

11. Κρέων τ' ἀδελφὸς μητρὸς ἐκ μιᾶς ἔφυ. Multum disputatum est ad stabiliendam lectionem μητρός, quae sine dubio verissima est. Sed omiserunt interpretes de toto versu quaerere, qui ita sententiae interiectus est, ut ea qua nunc est forma haud satis cum haerere putem; et tamen credere non possum quemquam illa confudisse cum dictione qualis ex. gr. est in Soph. *Ant.* 145. πατρὸς ἑνὸς μητρός τε μιᾶς φύντε. Narrat Iocasta se patre Menoeceo esse et Iocastam vocari: interposita his, *et Creon frater ex eadem matre est*, ita se habent, ut Creon Menoecei filius non fuisse videatur, quod secus est. Quoniam autem vs. 47. commemoratur Κρέων cum adiecto ἀδελφός, suspicarer versum 11 adulterinum esse, nisi sperarem interpolatorem eum melius conditurum fuisse. Scilicet Iocasta dicere vult Creontem quoque filium Menoecei esse. Hoc sic restituetur: Κρέων τ', ἀδελ-

φὸς μητρὸς ἐκ μιᾶς ἐμοί, vel γεγώς: nam dativus ἐμοί non necessarius est, ut fuit infra vs. 156. ποῦ δ' ὃς ἐμοὶ μιᾶς ἐγένετ' ἐκ ματρός, et passim. Communio vero ista iam indicatur ipso vocabulo ἀδελφός, vel ὅμαιμος: cf. Soph. *Antig.* 513. ὅμαιμος ἐκ μιᾶς τε καὶ ταὐτοῦ πατρός. Sine hac conditione requiritur dativus: unde vitiose circumferebatur versus Theognidis 300. οὐδ' ἣν ἐκ γαστρὸς, Κύρνε, μιᾶς γεγόνῃ, in ordinem nunc redactus reperta lectione Cod. Mut. οὐδ' ᾧ κ' ἐκ γαστρός κτέ. — Vertendum in *Phoenissis: et Creon* (*filius Menoecei est*), *qui frater meus ex una matre est.* Corrector aliquis vel histrio corrupit postremum vocabulum: simili de causa duplex lectio insidet infra vs. 200. φιλόψογον γὰρ χρῆμα θηλειῶν γένος ἔφυ, ubi ἔφυ stare posse recte quidem contendit Hermannus, sed γένος praefero: cf. not. ad vs. 1402.

13 sq. ἐπεὶ δ' ἄπαις Ἦν χρόνια λέκτρα κτέ. Sustuli coli signum, quod nescio cur impediret sententiam post ἦν: Iocasta dicit: *quum diu sterile coniugium haberet.*

16. παίδων — ἀρσένων κοινωνίαν. Haec bene interpretatus est Porsonus, nec satis consideravit Klotzius, multa obloquens, quid sint κοινὰ τέκνα et κοινὸν γένος, quae non semel a veteribus commemorantur, nec quam affines liberorum communio ipsaque consuetudo parentum, unde orti sunt; sed nondum repperi qui dixerit κοινωνία, i. e. συνουσία παίδων, pro ipsorum *procreatione.*

21—25. Haec quum multis modis variari potuissent, tamen per librariorum fraudem creditur verborum ditissimus Poeta scripsisse: ἔσπειρεν παῖδα καὶ σπείρας βρέφος — δίδωσιν ἐκθεῖναι βρέφος. Dixerat autem Deus: μὴ σπεῖρε τέκνων ἄλοκα — εἰ γὰρ τεκνώσεις παῖδ': i. e. *ne rem habe cum uxore: si enim genueris filium,*

occidet te, ordine ponens συνουσίαν et partum, probeque distinguens. Itaque ne accurata quidem sunt quae sequuntur, ubi dicitur quidem Laïus ebrius uxorem iniisse, de nato puero nihil. Scripsit, ut arbitror, Euripides hoc vel simile: ἔσπειρεν ἡμῖν παῖδα, κᾆτα νεόγονον — δίδωσι β. ἐ. βρέφος. Comparavit Porsonus *Ion.* 16. τεκοῦσ' ἐν οἴκοις παῖδ', ἀπήνεγκεν βρέφος, tamquam similem pleonasmum; quod excidit magno viro, et Klotzius utriusque loci discrimen observare neglexit. Facilitate se commendat coniectura Anonymi apud Burgesium: — σπείρας (φρενὸς — φάτιν) cui tamen obstat, illud ἀμπλάκημα non fuisse φρενός.

26. μέσων. Hoc servavit unus Codex Cant. pro reliquorum lectione μέσον, quam frustra tuitus est Klotzius: praestabat constantem usum sermonis tragici sequi.

27. ὅθεν νιν Ἑλλὰς ὠνόμαζεν Οἰδίπουν. Tantum adscripsit Hermannus hunc primum versum in *Phoenissis* esse, quem Valckenaerius pro spurio habuerit; satis defensum esse a Porsono. Vellem et Valckenaerii dubitationem et Porsoni defensionem ipse explorasset. Sed Porsonus profecto non longe fuit ab dubitando, qui dixerit: »sane non nimis elegans est versus, neque accuratus." Itaque Firnhaberus, in utilissimo libro de versibus Euripidis dubiis *Phoenissarum* et *Medeae*, Valckenaerii argumenta singulatim expendit. Hunc librum quum nunc primum commemoro, lubenter dico eum mihi prudenter videri et moderate scriptum esse. Is autem hoc loco Valckenaeriana haud dubie debilitavit; omnino refutavisse nego. Sed de singulis l ngu m esset iudicium: unum est, quod mirum duco interpretes praetervidisse: versum loco, cui inhaeret, minime aptum esse. Quid enim? Eo processit in narratione Iocasta ut dicat puerulum suum a patre expositum esse,

perforatis ferro pedibus, non in λεωφόρῳ, sed in monte deserto, ut ibi periret. Quoniam igitur mater ordine *narrat* quae auditores, ut par est, plane ignorantes finguntur, nondum Iocastae licet commemorare, quodnam nomen filius nactus sit per totam Graciam, id est, postquam adoleverat; idem scilicet, de quo nondum dixerit eum morti ereptum esse et adolevisse. Si fecit hunc versum Euripides, incogitanter scripsit. Amabat etymologias: concedo, et poterat, modo aptius, origini vocabuli *Oedipus* alludere. Sed licuit eidem omittere: quidni? et gratissima fuit fabro interpolendi occasio in re tralaticia.

30 sq. ἡ δὲ τὸν ἐμὸν ὠδίνων πόνον
μαστοῖς ὑφεῖτο καὶ πόσιν πείθει τεκεῖν.

Dubitatur scripseritne Euripides τεκεῖν, quae constans lectio est, an τρέφειν, quod coniecit Nagelius. Non commemorarem, et acquiescerem in explicatione Klotziana, licet haud satis plena sit, nisi Hermannus dixisset potuisse Poetam τεκεῖν scribere, potuisse quoque τρέφειν. Ego arbitror debuisse Euripidem τεκεῖν scribere, non potuisse τρέφειν, a qua consideratione Sophoclis cum Euripide comparationem excludendam puto: ad hunc enim nihil pertinet quo modo ille traditionem explicuerit. Hoc certum est, in quo versatur quaestio, uxorem Polybi marito parvulum Oedipum supposuisse: idque colligo ex ipsis Iocastae verbis. Haec enim, si significare vellet petiisse Meropen a Polybo ut allatum a bubulcis infantem servaret et educaret, nihil nisi hoc dicere deberet: nunc vero: μαστοῖς, inquit, ὑφεῖτο καὶ πόσιν πείθει τεκεῖν, de industria opponens τὸν ἐμὸν ὠδίνων πόνον et πείθει τεκεῖν: *persuadet marito se peperisse puerum, quem ego cum dolore pepereram.* Quid, quaeso, praeter garrulitatem, inesset his: *persuadet marito ut servet puerum, quem ego pepere-*

ram? et quis non videt consilio verba sic posita esse, ut mulier materno quasi complexu et lactatione infantis mendacio vim addere fingatur? Poeta paucis verbis totam rem comprehendit: affertur puer, non ad Polybum, sed ad Meropen, εἰς δεσποίνης χέρας: haec statim mammam ei praebet: supervenit maritus, qui diutius abfuisse censendus est: huic persuadet se hunc puerum partu edidisse. Si scripsit Poeta τρέφειν, inepte collocavit verba μαστοῖς ὑφεῖτο: nam si opus fuit mulieri adsensu mariti, peccavit quod eo nondum consulto puerum lacte suo nutriverat. In simili brevitate sunt infra vs. 44. παῖς πατέρα καίνει, καὶ λαβὼν ὀχήματα Πολύβῳ τροφεῖ δίδωσιν, ubi vid. Scholiastarum ἀπορίας et λύσεις. Cur vero de infante Oedipo verbosus esset in traditione cognita, quam Apollodorum (III, 5, 3) ex *Phoenissis* petivisse dubium non est? Qui denique, ut Fritzschius ad Arist. *Thesm.* 405 sqq. facere videtur, Comicum ad Oedipum respicere putant, profecto abutuntur eius verbis; immo si quam vim habent querelae mulieris Aristophanicae, haec est, quod Euripides saepius fecerat uxores alienos pueros supponentes, eoque maritos Graecos suspicaces reddiderat.

33. ἢ γνοὺς ἤ τινος μαθὼν πάρα. Klotzius supplet: *se non esse Polybi filium ac Meropes.* Formula ista frequentatur a veteribus eiusque exempla contulit Valckenaerius ad Herod. III, 81. Sed eiusmodi est ut requirat rei cognitae vel inventae mentionem. Itaque suppleta a Klotzio verba potius scripta fuisse et intercidisse putarem, nisi quae supplenda sunt, facilius peti possent ex praegressis: ἡ δὲ τὸν ἐμὸν — πείθει τεκεῖν. Nimirum hoc factum esse Oedipus aut ipse suspicatus erat, aut ex aliis audiverat.

34. τοὺς τεκόντας. Strabo hunc locum laudans, XVI, p. 1105. c. habet τοὺς τεκόντας, quod Valckenaerius in

perdocta nota, quales hodie raro scribuntur, demonstravit praeferendum videri vulgato φύσαντας, nec recepit tamen. Porsonus dubitabat: Hermannus »argutius (inquit) praeferentem Valckenaerium refutavit Porsonus." Quod factum esse nego. Klotzius denique: »id non debebat arripere Valckenarius," tum nonnulla attulit de hac quaestione, ita ut palam sit eum ne inspexisse quidem Valckenaeriana: quod si fecisset, didicisset scivisse eum (qualia magnum virum raro fugiebant), ab Sophocle et aliis *parentes* nonnumquam vocari οἱ φύσαντες, ab Euripide vero semper usurpari οἱ τεκόντες contendere, addita speciosa ratione huius usus Euripidei. Et magna quidem copia exemplorum a Valckenaerio depromta est, quibus plura addi possunt; quae contraria sunt eidem, afferuntur tria: a Porsono haec duo; *Medea*, 1059. ubi Medea de se sola: ἐξεφύσαμεν, quod non dubito quin de industria Poeta tribuerit mulieri magnanimae et superbae. Fragm. ex *Inone*, apud Stob. XXXVIII. p. 140. τίς ἆρα μήτηρ ἢ πατὴρ κακὸν μέγα Βροτοῖς ἔφυσε, cuius exempli auctoritas eo minuitur, quod in hac constructione πατήρ et ἔφυσε arctius iuncta sunt. Tertium admovet Klotzius ex *Ione*. 1580. ὡς ἥδε τίκτει σ' ἐξ 'Απόλλωνος πατρὸς, Δίδωσι δ' οἷς ἔδωκεν, οὐ φύσασί σε, hoc addens »nam quod dici potuit negative, potuit etiam affirmative." Quis dubitat? sed Klotzius debebat *intelligere* verba, et conferre vs. 69 sqq. δώσει γὰρ — Ξούθῳ τὸν αὑτοῦ παῖδα, καὶ πεφυκέναι κείνου σφε φήσει. Quid nunc? estne codicum Euripidis, quales habemus, maior auctoritas quam traditionis Strabonianae, et nihil plane dixit Valckenaerius? Ego recepi τεκόντας.

36. μαστεύων μαθεῖν. Ad vindicandam hanc lectionem prae altera multo deteriore, μαστεύων ἰδεῖν, neglectum est ab interpretibus, *debuisse* Laïum Oraculum

interrogare, si de filio resciscere vellet: sine hoc inutilis erat omnis investigatio, nisi sperabat filium post multos annos etiamnum in Cithaerone vivum iacere: qui exposuerant certe confirmaturi erant eum probe a se expositum esse. Omnino in istiusmodi rebus oracula consuli solebant. Sed Hermannus potuisse scribi ἰδεῖν videtur putare, collatis ex Sophoclis *Ai.* vs. 6. ὅπως ἴδῃς εἴτ' ἔνδον κτέ. perperam, nisi ego fallor: nam ibi sermo est de coniectura Ulyssis e vestigiis, *quae oculis videbat.*

50. αἴνιγμ' — Σφιγγός. Unus veterum interpretum commemorat lectionem μούσας pro αἴνιγμ', eamque vulgatae praefert. Valckenaerius eam docto correctori deberi putabat, cui Hermannus non iniuria opposuit, doctius vocabulum raro vulgari substitui. Mihi tamen dubium non videtur quin αἴνιγμ' sit ab Euripide, qui licet amaverit vocabulum μοῦσα, hoc certe loco singulari μοῦσαν usurus erat, non plurali, utpote in narratione plana. Praeterea consulto repetiit αἴνιγμα μάθοι — αἴνιγμα μαθών, quippe verba κηρύγματος.

51 sq. ὅθεν τύραννος τῆσδε γῆς καθίσταται,
καὶ σκῆπτρ' ἔπαθλα τῆσδε λαμβάνει χθονός.

Aliquanto minus languide Eteocles infra vs. 594. ὥστε με σκήπτρων κρατοῦντα τῆσδ' ἄνακτ' εἶναι χθονός. Inutilis repetitio eiusdem rei in istis versibus offendit Valckenaerium, qui priorem expungi voluit. Hermannus: »non est (inquit) cur ferri nequeat, quum, etsi fere idem quod sequens versus continet, tamen ille rei magis declarandae inserviat. Quem enim magnopere offendat, si quis dicat: ex quo rex factus est, datumque ei sceptrum praemii loco." Similia his Firnhaberus, p. 63. Non est sane quod magnopere displiceat in exemplo Hermanniano; sed hoc modo ponere debebat: »ex quo rex factus est *huius regionis*, datumque ei sceptrum *huius terrae* praemii loco." Quoniam autem

obiicitur, alterum versum altero rem accuratius explicare, mihi videtur in tali abundantia explicationis requiri mentio non tantum ipsius praemii, sed rei cuius praemium sit: veluti si scriptum esset, *καὶ σκῆπτρ' ἔπαθλα λαμβάνει σοφῆς φρενός*, vel simile melius, ferrem; nunc exspectamus a Firnhabero exempla, qualia multa in promtu habere videtur, abundantiae quae huius plane similis sit. Potest versus 51 aliunde desumtus, propter similitudinem sententiae, ut identidem faciebant docti librarii vel lectores, in margine adscriptus fuisse, eoque respicere scholion: *ἐπ'* (l. *παρ'*) *οὐδενὶ κεῖται τὸ ἔπαθλα, ἢ μόνῳ τῷ Εὐριπίδῃ· ὅθεν μεταγράφουσί τινες· τὸ δὲ ἑξῆς· καὶ σκῆπτρα χώρας τῆσδ' ὡς ἆθλα λαμβάνει*, quamquam ingeniosissime Hermannus haec verba ita corrigi vult: *ὅθεν μεταγράφουσί τινες, καὶ σκῆπτρα χώρας ἆθλα τῆσδε λαμβάνει· τὸ δὲ ἑξῆς κτέ.* Mea si stat sententia, ex Scholiastae verbis vel excidit versus, de quo disputamus, vel inanem hariolationem, quam putabat, *τῶν μεταγραφόντων* consilio omisit. Bergkius in Annal. Antiq. Gr. 1835. p. 964. versum tantum 52 proscribit, merito haerens in vocabulo novitio *ἔπαθλον*: idem deinde visum est G. Dindorfio, in iisdem Annalibus.

59. *μαθὼν δὲ τἀμὰ λέκτρα μητρῴων γάμων.* i. e. *μαθὼν δὲ τἀμὰ λέκτρα* (*ὅτι ἦν λέκτρα*) *γάμου μητρῴου*: et Euripideum est *γαμεῖν λέκτρα*.

64 sq. *κλῄθροις ἔκρυψαν πατέρ', ἵν' ἀμνήμων τύχη*
γένοιτο πολλῶν δεομένη σοφισμάτων.

Suspicor duplicem Scholiastae interpretationem admitti non posse, sed corrigendum esse *δεόμεναι*. Ipsa occlusio Oedipi erat *σόφισμα*. Potuerunt sane reliqua *σοφίσματα* in Cyclica Thebaïde commemorari, ut Poeta eo respicere videatur; sed *δεομένη* refertur ad *τύχη*, ut 475. *ὁ δ' ἄδικος λόγος — φαρμάκων δεῖται σοφῶν*, non ad praedicatum

ἀμνήμων: itaque sententia non accurate enuntiata est: substituto δεόμενοι, interpretor: *patrem occultum tenuerunt, multos modos excogitantes, quibus calamitatem eius ab hominem notitia removerent.* Sed urgere hoc nolim. Ex scholio apparet, eius auctorem legisse γένηται. Et hoc stare potest, et γένοιτο.

86 sq. χρὴ δ᾽, εἰ σοφὸς πέφυκας, οὐκ ἐᾶν βροτὸν
τὸν αὐτὸν ἀεὶ δυστυχῆ καθεστάναι.

Valckenaerius suadebat corrigi χρῆν et βροτῶν, perperam sane utrumque, sed non *scripsit*, ut narrat Klotzius, miro errore hic et alias ei tribuens quod non commiserat; Valckenaerius rarissime in textum recipiebat quod non haberet aliquam traditionis auctoritatem. χρῆν est reprehendentis post factum, χρὴ admonentis vel precantis, ut hoc loco. Quod me admonet de *Andromacha* ubi 650 sq. Menelaus ad Peleum:

ἣν χρῆν σ᾽ ἐλαύνειν τήνδ᾽ ὑπὲρ Νείλου ῥοὰς,
ὑπέρ τε Φᾶσιν, κἀμὲ παρακαλεῖν ἀεί.

in quo non dubito quin vera scriptura sit haec:

Οὐ χρῆν σ᾽ ἐλαύνειν τήνδ᾽ ὑπὲρ Νείλου ῥοὰς,
ὑπέρ τε Φᾶσιν, κἀμὲ παρακαλεῖν ἔδει;

ut sit interrogatio indignantis, eodem modo appositis χρῆν et ἔδει, ut in Soph. *Oed. T.* 1184. ξὺν οἷς τ᾽ οὐ χρῆν μ᾽ ὁμιλῶν, οὕς τε μ᾽ οὐκ ἔδει κτανών. — In Euripidis autem *Phoenissis* singul. βροτὸν servandum est, quod certam personam designat: non certam, ex. gr. intelligit Soph. *El.* 916. τοῖς αὐτοῖσί τοι Οὐχ αὐτὸς ἀεὶ δαιμόνων παραστατεῖ, unde plurali usus est. Hoc modo suppleo quae monuit Hermannus ad *Ai.* 977. eo enim nunc remittit lectorem. Sed Euripides haud dubie βροτῶν et Sophocles δαίμων scribere potuerant; non idem dixissent, sed aeque probum.

92—102. ἐπίσχες, ὡς ἂν προὐξερευνήσω στίβον κτέ. Schol. ταῦτα παραμηχανᾶσθαί φασι τὸν Εὐριπίδην, ἵνα

τὸν πρωταγωνιστὴν ἀπὸ τοῦ τῆς Ἰοκάστης προςώπου μετασκευάσῃ, διὸ οὐ συνεπιφαίνεται αὐτῷ Ἀντιγόνη, ἀλλ' ὕστερον. Annotatio haec eius est qui de distributione personarum scenicarum cogitaverat, quamquam eum vehementer falsum esse puto, nec meruisse ut eius observatio probaretur Hermanno. Non observavit enim multa in hac fabula colloqui Iocastam et Antigonam, nec, vss. 1271—1276. ita pronuntiari ab Iocasta, filiam foras evocante, ut hanc nihil eorum audivisse appareat, et post vs. demum 1276 pronuntiatum prodire. Certum est, nuntio, qui modo scenam reliquerat, tempus dari ut personam Antigonae induat. Itaque si vera esset coniectura Scholiastae ad vs. 88—103, Iocasta, Antigone et nuntius ab uno eodemque histrione agerentur: quod fieri vix potuit, quippe, quantum scimus, contra consuetudinem. Cf. Richterus, in libro de distrib. person. p. 80 sqq. qui probabilius certe disputavit quam C. F. Hermannus (quem, licet dissentiens, honoris causa nomino), in libro eiusdem argumenti, p. 54 sq. Sed quae nunc dicit Paedagogus, ita se habent ut ridiculus esset, nisi ad praesentem Antigonam dicerentur. Scenam autem hanc hoc modo instructam dudum mihi finxeram: Apparent Paedagogus et Antigone in ostio τοῦ διήρους, quod habueritne portam nec ne nihil refert; non habuisse probabilius est. Ante hoc ostium est prominens tabulatum (nostrum *balcon*), unde Paedagogus prospicit ad explorandam viam, dum Antigone in ostio adstat, obtemperans monito senis, vs. 92. ἐπίσχες. Ab hoc tabulato per scalam oblique parieti appositam escenditur in tectum: per hanc igitur scalam Antigone ope senis altiorem locum petit: propterea que monet eum ut ipsius gressum sursum sublevet, manu sustentando, ποδὸς ἴχνος ἐπαντέλλων: tum ὄρεγε, inquit χεῖρ' ἀπὸ κλιμάκων ad senem

iam altius in scala stantem. Haec igitur dubitanter finxeram: nunc haud mediocriter confirmatus sum suffragio C. E. Geppertii, similia docentis in utilissimo libro Germanice scripto, de veteri scena Attica, p. 144. qui quum coniiciat haud dissimilem fuisse hanc adornationem descriptionis aedium Ulyssis Homericarum, utpote in quibus ὑπερῷον mulieribus destinatum esset, vereor ne nimium sumserit, siquidem Poeta verbis μεθῆκε μελάθρων ἐς διῆρες ἔσχατον designaverit extremam aliquam partem aedium, a μελάθροις remotam (*gallerie*), unde ex contignatione ad tectum adscensio pateret. — Haec omnia contraria esse video verbis Pollucis, I. 81. ἡ δὲ διστεγία ποτὲ μὲν ἐν οἴκῳ βασιλείῳ διῆρες δωμάτιον, οἷον ἀφ᾽ οὗ ἐν Φοινίσσαις ἡ Ἀντιγόνη βλέπει τὸν στρατόν. Scilicet in hoc loco obscuriore interpretando non aliunde, sed ab ipso Euripide docendi sumus. Relinquamus igitur docto, nec satis accurato, Grammatico suum commentum, quod nollem secutum esse Valckenaerium ad vs. 108: item Eustathio, quae absurde finxit, si revera haec commentatus est, ad *Iliad.* III. 139. πρεσβύτην διδάσκοντα ἐκ τοῦ τείχους πολλὰ τῶν ἔξω τὴν βασιλικὴν νεανίδα, quod promere potuit ex uno Argumentorum, nisi eum librarius calumniatus sit, errore scribens τείχους pro τέγους, quod Eustathius scripsisse videtur.

117 sq. In tecto Antigone sollicite senem rogat, sintne portae urbis firmiter clausae. Tum sequitur:

ΠΑ. θάρσει, τά γ᾽ ἔνδον ἀσφαλῶς ἔχει πόλις.
ἀλλ᾽ εἰςόρα τὸν πρῶτον, εἰ βούλει μαθεῖν.
ΑΝΤ. τίς οὗτος ὁ λευκολόφας,
πρόπαρ ὃς ἀγεῖται στρατοῦ
πάγχαλκον ἀσπίδ᾽ ἀμφὶ βρα-
χίονα κουφίζων;
ΠΑ. λοχαγός, ὦ δέσποινα. ΑΝΤ. τίς πόθεν γεγώς;

αὔδασον, ὦ γεραιέ, τίς ὀνομάζεται;

Ita haec feruntur in libris scriptis, praeter levem varietatem in Florentinis. Quae autem de hoc loco commentatus est Hermannus, describo: « Mirum vero, quod suspicaces illi [significantur scilicet Valckenaerius, Porsonus, Brunckius, Hermanno minus suspicaces], qui bonos versus ob levissimas causas damnarunt, hoc in carmine neque hic, nec vs. 148. isto λοχαγός offensi sunt, quod tam ineptum est, ut vel stupidissimus homo aliquid aptius responsurus fuerit. Praeterea facile, credo, quivis sentiat nimis exile iustoque brevius esse, quod Paedagogus dicit, ἀλλ' εἰςόρα τὸν πρῶτον, εἰ βούλει μαθεῖν. Neutrius vitii Euripides, sed librarius aliquis reus fuit, qui quum hunc versum λοχαγὸν, ὦ δέσποινα, τίς πόθεν γεγώς, per errorem omissum in margine scripsisset, alius eum alieno loco posuit, λοχαγόν in λοχαγός mutans. Paedagogus ita dixerat:

ἀλλ' εἰςόρα τὸν πρῶτον εἰ βούλει μαθεῖν
λοχαγὸν, ὦ δέσποινα, τίς πόθεν γεγώς."

Transposita ab Hermanno verba si recte intelligo, significant: ἀλλ' εἰςόρα ὃν πρῶτον λοχαγὸν βούλει μαθεῖν, τίς, πόθεν γεγώς: in qua constructione pro participio γεγώς (praesertim fluctuante lectione in codd. Flor.), malis πάρα, vel aliud verbum finitum: aut tertio versu suppletam huiusmodi sententiam: *dispice quem primum ducem cognoscere vis, quis unde domo huc venerit, ut fratrem tuum in regnum restituat.* Etenim ut recte rogatur οἶσθα τίς ὁ ἀνήρ; ita, mutata de more constructione, minus recte: οἶσθα τὸν ἄνδρα, τίς; Porro Hermannus queritur vulgata Paedagogi verba: ἀλλ' εἰςόρα — μαθεῖν iusto breviora esse. Non plane nego; verum, etsi non aperte dictum fuit, Antigonam eo consilio tectum conscendisse ut *duces* Argivorum cognosceret, tamen id per se intelligitur

et ex Homericorum (Il. III. 166 sqq.) adumbratione, denique e verbis senis, vs. 106 sqq. Mihi autem videtur in Hermanni correctione minus accurate Antigone dicere: τίς οὗτος — τίς ὀνομάζεται; custos enim ita respondet, ut virgo duplex rogavisse debeat: *quis est*, *et unde?* solita formula, de qua vid. Valck. ad vs. 175. et quos testes citat. — Dixi pro vulgatis, quae potui: vellem sane amplecti posse Hermanni elegantem suspicionem. Nunc quidem, dum melius locus corrigatur, credam hunc sermonem esse trepidantium. Paedagogus responsurus erat: λοχαγὸς Ἱππομέδων: Antigone vero morae impatiens iterat, *quis est et unde? dic tandem, senex: quo nomine appellatur?* nam in hac pulcra scena eminent virginis trepidatio et senis morositas. — Quod autem vs. 123. quaerit Antigone τίς πόθεν γεγώς, et pro his Florentini libri habent τίναν τίς πόθεν et τίς καὶ πόθεν, Hermannus dubitari posse putat an scriptum fuerit τίς τε καὶ πόθεν. Fugit Klotzium, hanc coniecturam ab Hermanno haud dubie aptari suae transpositioni, id est, orationi obliquae, exemplo Sophoclis *Phil.* 56. ὅταν σ' ἐρωτᾷ, τίς τε καὶ πόθεν πάρει: in recta interrogatione, quantum scio, semper sine copula iunguntur τίς πόθεν: sciebant Graeci cur tam densa formula uterentur.

131 sq. Π. τόνδ' ἐξαμείβοντ' οὐχ ὁρᾷς Δίρκης ὕδωρ
λοχαγόν; Ἀ. ἄλλος ἄλλος ὅδε τευχέων τρόπος.

Plerique codices omittunt λοχαγόν, deficiente sesquipede. E reliquis libris hoc vocabulum receperunt plerique editores, nescio an non satis prudenter; quum omissum esset in archetypo librorum, unde abest, in reliquis facile interpolatum est quod sponte quidem sese offerebat, sed minime necessarium est in ore Paedagogi, si recte supra contendi inter conscios agi de ducibus Argivorum, non de vulgo militum. Praeterea

exclamatio virginis *ἄλλος ἄλλος κτέ* nimis abrupta est post verba senis *οὐχ ὁρᾷς*, quae requirunt ut aliquid respondeatur, unde appareat oculis videre Antigonam eum quem ostendit senex. Itaque fortasse exciderunt verba *ὁρῶ νιν*, et in nonnullis libris languido *λοχαγόν* locum cesserunt. Infra vs. 161. Π. *ὁρᾷς;* 'Α. *ὁρῶ δῆτ' οὐ σαφῶς κτέ.* Cf. Soph. *El.* 928 sq. et alia. Sed neque haec urgeo, et lubenter commemoro coniecturam Hamakeri mei, putantis vs. 127—133. verba *ἒ ἒ ὡς γαῦρος — τίς δ' ἐστὶν οὗτος*, unius Antigonae esse. Revera haec optime conferantur cum 145 sqq. (ubi vid. not.) et vs. 175—180: dialogi enim huius ratio eiusmodi est ut Antigone interroget, quis hic vel ille sit qui oculis eius obiicitur, Paedagogi tantum sint partes respondendi.

142. *σημεῖ' ἰδὼν τότ' ἀσπίδων ἐγνώρισα,*
σπονδὰς ὅτ' ἦλθον σῷ κασιγνήτῳ φέρων,
ἃ προσδεδορκὼς κτέ.

Adhaesit in versu intermedio Valckenaerius, quippe totidem verbis iam supra, vs. 97, posito; sed vere hoc loco repetitum esse sibi persuasit eo, quod crediderit fortasse Euripides a persona senis non alienum esse eadem repetere: quin censeri quoque posse Antigonam supra dicta a Paedagogo non intellexisse, ut remotiorem: denique *τότε* vs. 142. obesse quo minus sequens versus deleatur. Si repeti potuisse concedo, nondum largior iisdem verbis opus fuisse: et parcendum quoque fuit auribus spectantium, qui certo proximi versus 97 recordabantur, atque observabant ibi completam esse sententiam verbis *ἐνθένδ' ἐκεῖσε δεῦρό τ' αὖ κείνου πάρα.* De altera dubitationis causa, non omnino quidem falsum videtur fingi Antigonam priora minus recte intellexisse; sed tunc dixit senex se omnia narraturum quae sciret, unde non sequitur eum omnia omnino

scire, neque excluditur quod nunc miratur Antigone, eum Argivorum duces tam accurate *dignoscere*. τότε denique Musgravius ad *Iphig. Aul.* vs. 46. primus observavit aliquando poni in tempore praeterito non definito. Cf. Fritzsch. *Quaest. Luc.* p. 3. Quum vero hoc praeceptum ita temperari debeat ut τότε nonnumquam leviter tantum tempus praeteritum designare dicatur, aptari potest verbis Paedagogi, respicientis ea quae modo valde perspicuis verbis dixit, quaeque ludens librarius, quippe pulcre quadrantia ad pendens τότε, repetere potuit, non debuit Poeta.

145 sq. A. τίς δ' οὗτος — περᾷ
καταβόστρυχος, ὄμμασι γοργὸς, εἰς-
ιδεῖν νεανίας;
Π. λοχαγός. A. ὡς ὄχλος νιν ὑστέρῳ ποδὶ
πάνοπλος ἀμφέπει.

Rectissime vidit Marklandus haec omnia continuanda esse, pronuntiata ab Antigona. Sed aliter distingui velim, in hanc sententiam: *quis ille est*, — *adspectu iuvenis? dux* (*haud dubie*), *nam cohors militum eum sequitur:* et ὡς hìc *quoniam* valere non fugerat Anglum, cui Klotzius, si sensisset quanto aptius Antigone suam ipsius coniecturam confirmet, quam ineptum responsum λοχαγός, Paedagogo tributum, assentiri non dubitasset. Nunc inutilia disputavit. Distributio personarum, quae circumfertur, nihil est nisi correctio scioli, qui putavit responsum desiderari post νεανίας, sensitque verba ὡς — ἀμφέπει Paedagogo tribui non posse. — Pro εἰςιδεῖν e nonnullis libris Hermannus scripsit ἐςιδεῖν, quoniam alibi ex pluribus dactylis ad dochmium transeatur. Sive transitus sit ad dochmium, sive ad iambos, mihi gratius fieri videtur per creticum.

153. ὃς ἐπ' ἐμὰν πόλιν ἔβα πέρσων. Fortasse voc. πολύς, quod exciderit post πόλιν, olim explevit alterum

dochmium; *qui multis cum minis urbem meam eversurus advenit.* Cf. *Orest.* 1200 sq. καί νιν δοκῶ, τὸ πρῶτον ἢν π ό λ υ ς παρῇ, χρόνῳ μαλάξειν σπλάγχνον. Eodem pertinebant supra καταβόστρυχος, ὄμμασι γοργός: qualia spernebat Archilochus: οὐ φιλέω μέγαν στρατηγόν κτέ.

166. βάλοιμι χρόνῳ. Hermannus propter hanc productionis insolentiam de coniectura scripsit βάλοιμ᾽ ἐν χρόνῳ. Quod vereor ut sententia ferat, quae requirit: *post hoc longum tempus, ex quo fratrem non amplexus sum.* Differunt vs. 306. χρόνῳ — μυρίαις ἐν ἀμέραις, *tandem aliquando in longo tempore.* Ferri posset χρονία, quod coniecit Pluygersius meus.

177. ὡς ἀτρεμαῖα κέντρα καὶ σώφρονα
πώλοις μεταφέρων ἰθύνει.

Hermannus καί delevit, retracto πώλοις ad priorem versum, ante μεταφέρων putans excidisse ἔνθεν ἐκεῖσε. Mihi prioris versus metrum, soluta postrema longa, aeque admittendum videtur ac 153. ὃς ἐπ᾽ ἐμὰν πόλιν ἔβα πέρσων: nam quod ibi correctionem proposuimus, minus metrum quam sententia suadebat. Post πώλοις fortasse excidit χειρί: Nam acute excogitatum ἔνθεν ἐκεῖσε non satis praesidii habet in scholio quod μετά in μεταφέρων illis vocabulis interpretari videatur. Caeterum cum hoc verbo comparanda in *Suppl.* 715. ὅπλισμα δεινῆς κορύνης διαφέρων, et διαφέροντες τοὺς αὐλούς, quod nondum bene intellectum videtur in Polybii fragmento apud Athen. 615. c. quamquam nuper eum locum praeclara correctione expolivit Hermannus in Diario Ienensi.

180 sq. ποῦ δ᾽ ὃς τὰ δεινὰ τῇδ᾽ ἐφυβρίζει πόλει
Καπανεύς; Π. ἐκεῖνος προσβάσεις τεκμαίρεται κτέ.

Recte servatum esse Καπανεύς, et eiectum ἑπτά post ἐκεῖνος Valckenaerii monitu, nemo negabit; sed dubito uter Capanei nomen commemoret, Antigone an senex.

Quae nunc ac deinde in cantico de Capanei insolentia dicit virgo, declarant haec quidem eam prius domi ex Paedagogo eadem audivisse: verum convenientius duco ut nomen Capanei aut non recordetur, aut nunc certe non dicat, quippe in terrore nil nisi alienas minas cogitans. Itaque Paedagogo pervelim tribui posse Καπανεύς; ἐκεῖνος κτέ. Eiusdem generis sunt *Hippol.* 352. Ἱππόλυτον αὐδᾷς. *Hel.* 134. Λήδαν ἔλεξας; cf. ibid. 1219. *Troad.* 261. unde in *Oreste*, 751. post Τυνδάρεων λέγεις; errore, ut puto, editores signum interrogationis omiserunt. Attuli tantum, fateor, in quibus nomen proprium cum verbo *dicendi* iunctum esset. Quum in promtu non sint, in quibus desit, intelligitur tamen, sola pronuntiatione nomen interrogative efferri posse eo casu, qui alterius interrogationi congruat: a quo segreganda est interrogatio admirantis vel iocose indignantis, cuius Comoedia plena est, eamque Tragoedia non fert: unde excidisse nollem Sophocli versum scurrilem *Ai.* 1127. κτείναντα; δεινόν γ' εἶπας, εἰ καὶ ζῇς θανών.

185. σύ τοι μεγαλανορίαν ὑπεράνορα κοιμίζοις. Plurimi libri κοιμίζεις, quod Valckenaerius praetulit. Klotzio optativus propter usum τοι particulae vix graecus esse videbatur. Si nonnumquam τοι ponitur cum imperativo, quidni cum optativo? Nec corruptum videtur ex. gr. in Aeschyli *Ag.* 355. τοιαῦτά τοι γυναικὸς ἐξ ἐμοῦ κλύοις. In huiusmodi dictione, opinor, τοι magis ad precantem vel monentem pertinet, quam ad preces vel monitum: Antigone enim censet Iovis esse, quippe supremi Regis, fulmine Capaneum ferire. Itaque σύ τοι arctissime iuncta sunt. Sed quaeritur feratne sententia indicativum modum an optativum. Ego hunc requirere puto: etenim magis huc quadrant verae preces Antigonae, quam locus communis, qualem refert

Artabanus apud Herod. VII. 10. ὁρᾷς τὰ ὑπερέχοντα ζῷα ὡς κεραυνοῖ ὁ θεός; et Poëta voluisse videtur ut virgo preces funderet quae revera exauditurus esset Iupiter, vs. 1180. sqq. quod consilio sic instituisse Euripidem, attendi velim. Pro μεγαλανορίαν Valckenaerius μεγαληγορίαν scriptum fuisse putabat, nec tamen, multa admota doctrina, vicit ut verosimile fieret insolentius vocabulum ab librario pro magis vulgari positum esse. Sed hoc loco, ut in Pindari *Nem.* XI. 44. μεγαλανορία non est *magniloquentia*, sed *magnum quid faciendi nimia cupido.* Quod si tenetur, adiectum ὑπεράνωρ pulcrum est, non vero confundendum cum εὐπήχεις χεῖρες, καλλίχειρες ὠλέναι, quae attulit Hermannus: nam Poetae vel audacissimi, quod sciam, numquam dixerunt ex. gr. ἐυπήχεις πήχεις, καλλίχειρες χεῖρες, vel similia.

187. ὅδ' ἐστίν, — ὃς δώσειν. Deficit verbum unde pendeat δώσειν; quod haud dubie in suo codice legit Grammaticus, cuius hoc scholion est: τὸ ἑξῆς· ὅδ' ἐστίν, ὃς ἐπαγγέλλεται — δώσειν: non aderat in eius qui scripsit: οὗτος ἐστὶν, ὃς ἀπειλεῖ δηλόνοτι — δώσειν, quod scribendum: ὃς (ἀπειλεῖ δηλόνοτι) — δώσειν. Matthiaeus post Μυκήναισιν coniecit excidisse εὔχεται, probavitque hoc merito Hermannus. Qui se torserunt in illo defectu explicando, hos praestabat unum eius exemplum afferre, et metrum expedire.

198 sq. ὄχλος γάρ, ὡς ταραγμὸς εἰςῆλθεν πόλιν,
χωρεῖ γυναικῶν κτέ.

Nescio quomodo haec tulerint interpretes qui nihil vitii suspicati sunt. Laudo quidem Hermannum quod Valckenaerii infelicem coniecturam reticuit, et Burgesii priorem, ad *Troad.* 705. depromtam. Plerique verba ὡς ταραγμὸς εἰςῆλθεν πόλιν sic fere accipiunt ut significent: *quum tumultus bellicus in urbem ingruis-*

set: Klotzius: *strepitus militaris appropinquantis Argivorum exercitus*, quamquam strepitus *appropinquans* dici nequit urbem *ingredi.* Liberiorem dictionis formam, quam addubitabat Valckenaerius, non moror, licet accuratius dici potuisset: ὡς τάραγμ' ἐκίνησεν πόλιν: cf. *Suppl.* 752. Sed praesens χωρεῖ, ut nunc positum est post εἰςῆλθεν, idem est quod ἐχώρει, more Euripideo: unde dicat Paedagogus: *quum bellum in urbem hanc ingruisset, adventabat multitudo mulierum.* Quid? somniatne Paedagogus, an dicere debuit, eas mulieres nunc ipsum advenire? Multo melius ferri posset: *quoniam urbs turbata est, progrediuntur mulieres ad aedes regias.* Sed non apparet cur propter illam trepidationem eo veniant: nihil consilii in cantico aperiunt, et χωρεῖ nihil terroris significat: immo, ut par erat, sedato incessu in scenam chorus procedit. Nisi vehementer fallor, vulgata lectio nullam interpretationem praestat, praeter hanc: *sicut strepitus bellicus urbem ingressus est, ita turba mulierum ad regiam procedit:* quae, quantumvis meliora vulgari interpretatione, nondum, ut puto, satisfacient intelligentibus; nec magis, quod Reiskium coniecisse margini editionis suae adnotavit Valckenaerius, ὡς κεραυνὸς εἰσελθὼν πόλιν. Certo non hoc scripsit bonus Euripides, quantumvis mulierum exagitator, verum, ut spero, ὄχλος γὰρ, ὃς ταραγμὸς εἰςῆλθεν πόλει: quam correctionem meam protulit Camperus ad *El.* 365. cuius libri Hermannus aliquando iudicium ferens, tantum dixit »infelicissimis coniecturis plenum esse." Credo mitius et aequius ferri potuisse. Indignatur autem Paedagogus turbam istam mulierum, quae in urbem ingressa *ante bellum*, ei trepidationem intulisset, nunc ad regias aedes progredi. Haec concinunt cum versibus quatuor sequentibus: quae omnia adeo morose ac non decenter,

dicta sunt coram regia virgine, ut confidam vs. 198—203. consilio Poetae pronuntiari a Paedagogo ad spectatores converso, et pone Antigonam de tecto descendente.

201. τῶν λόγων. Recte spreverunt Editores quod nonnulli libri Stobaei habent, τῶν ψόγων. Nam ipsum hoc λόγων id est quod λόγων ματαίων, vid. Suppl. 565. ibique Markl. et ἀφορμή et ἐπεισφέρειν praesertim de sermonibus dicuntur: sequentia denique μηδὲν ὑγιὲς λέγειν supplent sententiam.

205. ἀκροθίνια Λοξίᾳ. Hermannus de hoc loco disputans in Praef. p. xii. vehementer Interpretes increpat, qui in varietate scripturae et in verborum formulis explicandis desudent, quibus autem opus est enodatore, ea ne animadvertant quidem. Rectissime: quamquam istiusmodi explicationes etiamnum suam habent utilitatem, et nullus adhuc inventus est interpres qui omnibus lectoribus satisfaceret. Sed nollem Hermannum eo abreptum esse ut in illa turba Valckenaerium confunderet, scribens: »Quin Valckenaerius quoque, etsi aliquid dicendum putavit cet." Quid? multa dixit, eaque minime vulgaria: qui si erravit, idem fecit quod Hermannus ipse, ut ego arbitror, in hoc loco commisit. Chorum Tyriis mulieribus constare dubio vacat, atque argumentis, quae ad hoc probandum contulit Hermannus, addi potest exsultans Chori laetitia vs. 293. Polynicem agnoscentis: Ὦ συγγένεια τῶν Ἀγήνορος τέκνων, ἐ μ ῶ ν τ υ ρ ά ν ν ω ν; tum quod idem vs. 241 sqq. deprecatur excidium Thebarum, addens κοινὰ γὰρ φίλων ἄχη. vs. 251. denique de Thebarum periculo: ὧν μέτεστί μοι πόνων. Sed quum vs. 205. se ipse vocet ἀκροθίνια Λοξίᾳ et vs. 283. dicat: Ἀγήνορος δὲ παῖδες ἐκ παίδων δορὸς Φοίβῳ μ' ἔπεμψαν ἐνθάδ' ἀκροθίνιον, Valckenaerius haud attendens Chorum non tantum Phoenissas, sed Tyrias

esse, putavit eas bello captas esse a Tyriis ex aliqua Phoeniciae urbe. Hunc errorem his verbis notat Hermannus: »Ergo et ipse non modo Agenoridas suam ipsorum aliquam urbem expugnasse credebat, sed ne videbat quidem eam urbem non potuisse aliam quam Tyrum esse.'' Nunc exploremus Hermanni interpretationem: »Tantas turbas (inquit) excitavit unius vocabuli falsa interpretatio. Nam etsi saepenumero ἀκροθίνια primitiae spoliorum et praedae dicuntur, tamen nec propria haec est huius vocabuli interpretatio, et multis exemplis constat quasvis primitias et quidquid in aliquo numero praestantissimum est eo nomine appellari.'' Sed nunc non quaerendum erat, quid esset ακροθίνιον, sed quid ἀκροθίνιον δορός. Hanc igitur difficultatem Hermannus sic quasi saltu superat: »Itaque quum chorus vs. 283. se δορὸς ἀκροθίνιον vocat, id, licet ambigue dictum sit, sic accipiendum est, ut Agenoridae ex suae urbis Tyri virginibus formosissimas propter reportatam aliquam victoriam de hoste, quem non nominavit poeta, Apollini donum mittere decreverint.'' Haec contendo Valckenaeriano errore nihilo certiora esse, sed pro auctoritate sine exemplis confirmari. Quum dicit Hermannus absurdissimum esse, virgines, si non sint Tyriae, paulo post canere: πόλεος ἐκπροκριθεῖσ' ἐμᾶς καλλιστεύματα Λοξίᾳ, urbem memorantes cuius nomen reticerent, mihi videtur non minus incongruum esse, *ipsae* quum sint praemium alicuius victoriae, virgines istas non commemorare quaenam urbs capta sit, aut quodnam tantum bellum gestum a Tyriis: tum inauditum esse linguae abusum, quo ἀκροθίνια δορός dicantur *primitiae victoriae*, quae non sint *ipsius belli fructus*, non *ex spoliis desumtae*, non *donum ex horum reditu confectum*. Si unum exemplum attulerit Hermannus quod non sit eius generis,

cuius, ut hoc utar, est quod narrat Pausanias, IV, 34, 9. Dryopes ab Hercule devictos gregatim Delphos tamquam ἀνάθημα missos esse, vel IX, 33, 1. λέγεται δὲ ὑπὸ Ἑλλήνων Ἀργείους μετὰ τῶν Πολυνείκους παίδων ἑλόντας Θήβας ἐς Δελφοὺς τῷ θεῷ καὶ ἄλλα τῶν λαφύρων καὶ Τειρεσίαν ἄγειν· — τὴν δὲ θυγατέρα τοῦ Τειρεσίου δοθῆναι μέν φασι τῷ Ἀπόλλωνι κτέ: si unum, inquam, exemplum attulerit consecrationis quae ab isto more plane differat, immerito me virum celeberrimum reprehendisse confitebor. Mihi quidem in hoc loco obscuro sic videtur coniiciendum, a quo non longe abire video Klotzium, Tyrias virgines Delphos missas esse a posteris Agenoris propter Tyrum olim a Phoenice expugnatam, vel propter Tyrum ab Agenore conditam, quam traditionem Poeta sequi potuit. Non enim fortuito Phoenissae vs. 219 sq. et 283 sq. coll. 293. narrant se ab *Agenoridis* missas esse. Cogita λιμὸν vel λοιμὸν vel quamvis publicam calamitatem, oraculi denique monitum ut neglecta tempore expugnatae vel conditae urbis consecratio donorum redimeretur, — nihil conieceris quod contrarium sit veteri mori curandi piacula, aut neglecta sacra sarciendi. — Caeterum si quaeritur cur Poeta hoc non perspicue indicaverit, responderi potest in cantico istiusmodi obscuritatem ferri posse, sed eo tamen spectare videri vs. 205 sq. ἀκροθίνια Λοξίᾳ Φοινίσσας ἀπὸ νάσου, quae non necesse est iungi cum λιποῦσ' ἔβαν: praeterea vs. 283 sq. Ἀγήνορος δὲ παῖδες ἐκ παίδων δορὸς Φοίβῳ μ' ἔπεμψαν ἐνθάδ' ἀκροθίνιον ita dicta esse pro simpliciore οἱ Τύριοι, ut nomen Agenoris indicet eum qui votum pro capta Tyro solvere debuit, sed omisit; nomen posterorum Agenoris eos qui omissa restituerunt.

208 sq. ἵν' ὑπὸ δειράσι νιφοβόλοις
Παρνασοῦ κατενάσθην.

Hermannus: »Ingentem copiam doctrinae profudit Valckenaerius, ut absurdissima interpretum de hoc loco commenta refutaret, non feliciter tamen ipse rem gerens, quum non videret quo vitio haec laborarent. Id est in κατενάσθην; — Sublatum est vitium in edd. Dindorfianis, in quibus ex mea emendatione scriptum est κατενάσθη." Immo quae Valckenaerius copiose disputavit, non huc pertinent, sed ad sequentia, tum amicus Kingii dudum coniecerat κατενάσθη, idque sibi non displicere *perspicuis verbis* dixit Valckenaerius. Idem de verbis ἵν' — κατενάσθην prudenter commentatus est, et praeterea, quum diceret κατενάσθην doctos defensores inventurum esse, vere divinavit, siquidem Klotzius nuper tolerari posse contendit, ex regula de ἵνα finali in re non facta cum indicativo coniuncto. Sed neque exemplis, quae admovit, neque ratiocinando umquam obtinebit ne vulgatum pro desperato abiiciatur; nam ἵνα finale cum indicativo coniunctum adhibetur quidem in re non facta, simul vero requirit consilium agendi in re quae fieri nequit. Hoc mihi concedet Vir doctissimus. Si non praecessisset Τύριον οἶδμα λιποῦσ' ἔβαν, sed εἴθε Τύριον οἶδμα λιποῦσα ἔβην, vel ἐβουλόμην ἂν — λιποῦσα βῆναι, idque esset τῶν ἀδυνάτων, quadraret observatio Klotziana; nunc vero narrant virgines se Tyrum revera reliquisse. κατενάσθη sine controversia verum est; quum enim dixit Chorus Φοίβῳ δοῦλα μελάθρων, exspectatur ut accuratius designet templum Apollinis, idque ad ipsum Deum referat. Absolvitur demum sententia in fine strophae: itaque obiter indicato consilio itineris, commemorant tantum unde profectae quo tetenderint et quo vento per quod mare.

210. Ἰόνιον κατὰ πόντον. Putat Hermannus mare intelligi de quo Eustathius ad Dionys. vs. 92. λέγουσι δέ

τινες καὶ τὸ ἀπὸ Γάζης μέχρις Αἰγύπτου πέλαγος Ἰόνιον λέγεσθαι ὁμοίως ἀπὸ τῆς Ἰοῦς: per illud autem nunc virgines, quoniam adversus ab Siculo mari Zephyrus impedivisset quo minus Delphos navigarent, remigando Thebas pervenisse —. Non concedo. Si virgines tamen ventum contrarium superaverunt remigando ad sinum usque Saronicum, vel potius ad oram Boeotiae, et, quod coniicio, portum Aulidis, quid opus fuit ut versus meridiem et Aegyptum navigationem inciperent? Non recuso doctum testimonium Eustathii, ex pleniore quam nunc habemus Stephani loco desumtum; sed in promtu est coniectura, intelligi ab Euripide partem Aegei maris quod Ioniam alluebat; verane sit, an vulgo dictum Ionium mare intelligatur, ego dispicere nequeo. Hoc enim sumto, ἐλάτᾳ necessario non *remum*, sem *navem* significat, sequiturque *prospero* vento (quali sane usas esse futuras Apollinis ministras, propter religionem, malis) ad introitum sinus Corinthiaci pervenisse, ibique κάλλιστον κελάδημα Zephyri eas prosecutum esse ad aliquem portum prope Isthmum. Obstat vero quod nihil horum Poeta commemoravit, nec necesse fuit Thebas petentibus Peloponnesum circumnavigare. Hanc igitur disputationem mitto; sed unde, obsecro, didicerunt Interpretes Phoenissas *propter adversum ventum* Thebas pervenisse, quum Delphos petere voluissent? Immo Boeotiam attingere ab initio constituerunt, (quod iam suspicati videntur, qui teste Scholiasta tradiderunt, vel finxerunt, ab Euripide significari τὸ κατ' Εὔβοιαν πέλαγος, τὸ περὶ Ἰονίαν πόλιν Εὐβοίας,), idque eo consilio ut primum Thebas, indeque Delphos proficiscerentur: quod nisi esset, cur dicerent, vs. 218 sqq. Καδμείων ἔμολον γᾶν, κλεινῶν Ἀγηνοριδᾶν ὁμογενεῖς ἐπὶ Λαΐου πεμφθεῖσ' ἐνθάδε πύργους? cur vs. 283. Ἀγήνορος δὲ παῖδες ἐκ παίδων δορὸς Φοίβῳ

μ' ἔπεμψαν ἐνθάδ' ἀκροθίνιον? Sive traditionem secutus sit Euripides, et aliquid ex Phrynichi *Phoenissis*, sive ipse finxerit, hoc eum voluisse puto subobscure indicatum, Phoenissas consulto Thebas missas esse, quae urbs colonia esset Tyri, ipsique reges utriusque civitatis consanguinei: unde tenerentur eadem religione voti, quod nunc Apollini Delphico solveretur: eoque magis quod haec solemnis pompa ad occupatae olim Tyri memoriam spectaret. Huius autem participes fiebant Thebani, si missionem Phoenissarum Thebis Delphos solemni pompa prosequerentur. Hoc tum ex universo rei contextu conficio, tum ex vs. 285. μέλλων δὲ πέμπειν μ' Οἰδίπου κλεινὸς γόνος μαντεῖα σεμνὰ Λοξίου τ' ἐπ' ἐσχάρας, Ἐν τῷδ' ἐπεστράτευσαν Ἀργεῖοι πόλιν. Opus certe non est, quod fortasse quis coniiciat, ut haec censeantur respicere comitatum militarem virgines tuendi causa. Has enim istiusmodi praesidio instructas fuisse a Tyriis, quis dubitabit? absque Thebanorum certe auxilio et navigationem perfecerant, et terra Thebas pervenerant, inde ab eo loco ubi appulerant.

211 sqq. περιρρύτων — κελάδημα. Aestuant in hoc loco Interpretes, quorum recentissimi affirmant recte hodie intelligi significari ab Euripide *aequora ponti*, *quae circum Siciliam aestuent*. Non fugit haec interpretatio Valckenaerium, prudenter haerentem in περιρρύτων. Ego, si vera est, aio Euripidem aenigma proposuisse. Recte quidem conferretur Homericum θάλασσα ἀτρύγετος (quod fecerunt Scholl. ad h. l. et ad Hom. Il. XV. 27. hic *Phoenissarum* memor), si Euripides *maris* vel *salis* nomen addidisset, quod, nisi me memoria fallit, numquam omiserunt veteres in hac metaphora: quamquam analogia non impedit quominus περιρρύτων intelligas *circumfluentium*, tamen usus voluit ut esset *circumfluorum* i. e. quae a fluctibus circumdantur: tum

campi steriles qui Siciliam circumfluunt non audacia est, sed temeritas dicendi. Quidni confugiamus ad multo simpliciorem interpretationem, quam alia explicatio adiectivi ἀκαρπίστων suppeditat? Scilicet quum καρπίζειν non tantum sit *terram fertilem reddere*, sed καρπίζεσθαι γῆν *fruges demetere et terram crebra satione exhaurire*, Sicilia dici potuit ἀκάρπιστος, id est, tanta fertilitate ut semper fruges ferret, nec plane fatigari posset; quam Sophocleis verbis dixeris γᾶν ἄφθιτον ἀκαμάταν? Si ἀφύλακτον, a forma media, est *quod caveri nequit*, aliaque verba eandem analogiam sequuntur, cur minus ἀκάρπιστος? Non contendo Horatium, quum locum hunc sic adumbraret: *vel Eurus per Siculas equitavit undas* (Od. IV, 4, 43), ab Euripideorum sententia aberrasse, sed liberius eam explicuisse: nam ὑπὲρ πεδίων Σικελίας non tantum est *super campis Siciliae*, sed complectitur hanc sententiam: venti ab occidente usque et Sicilia flantes per mare Phoenissis obstiterant. — Non intercedo ne accusativus κάλλιστον κελάδημα arcte iungatur cum ἱππεύσαντος, modo ne πνοαῖς ab hac comprehensione excludatur; quod si fit, figura exibit intolerabilis. Strepitus ille dulcis venti non oritur ex eius equitatione, sed e flatu quem Zephyrus celeriter equitando excitat.

218. Καδμείων ἔμολον γᾶν. Haec lectio nititur auctoritate librorum nonnullorum: alii δ' ἔμολον: illam qui receperunt, necessario strophae et antistrophae sententiam continuaverunt, nec distinxerunt post κελάδημα, sed post Λοξίᾳ: perperam utrumque. Si ego Chori cantum intelligo, primae strophae sententia plane in eius fine absolvitur: antistropha repetit initium strophae, ac respondent ἀκροθίνια Λοξίᾳ — καλλιστεύματα Λοξίᾳ. Itaque vs. 218. δ' insertum videtur ab eo qui locum non rite perspectum corrigere voluit: ni-

mirum non intelligebat rectissime nunc cani: *destinatum ex voto donum Apollini Delphico Thebas missa huc adveni.* Cf. quae supra disputavimus ad vs. 210.

222. ἴσα δ' ἀγάλμασι κτέ. Hermannus coniecit et scripsit ἵνα τ' ἀγάλμασι, dolens criticos non vidisse sic reliquisse Euripidem. Vulgatum Klotzius, scholiastas secutus, probabiliter tuitus est. Optima sententia est: ministra facta sum Deo, tamquam ἀνάθημα. Cf. *Herc. Fur.* 49. de ara Διὸς σωτῆρος: ὃν καλλινίκου δορὸς ἄγαλμ' ἱδρύσατο —. In illa autem comparatione non premendum est opponi minus recte ἀγάλμασιν et λάτρις: medium enim est *dedicatio*, per quam et imaginum consecratarum similes erant, et Dei ministerio devotae.

225. κόμας ἐμάς. Ne placeret ἐμᾶς ex uno codice, recte interpretatus est Hermannus: *rore puro Castaliae lavans crines parat sibi* παρθένιον χλιδάν. Comparari poterat vs. 351. λουτροφόρου χλιδᾶς.

231 sqq. Οἴνα θ' ἃ καθαμέριον κτέ. Ad horum similitudinem composita esse putat Bergkius quae servavit Pollux (X. 119) ex Aristophanis *Phoenissis:* Στίλβη θ' ἡ κατὰ νύκτα μοι φλόγ' ἀνασειράζεις ἐπὶ τῷ λυχνείῳ. Si vere iudicat vir egregius, sequitur similitudinem eam eiusmodi esse ut tueri Bergkius nequeat quod contendit, fabulam Aristophanis non scriptam esse ad ridendam Euripideam.

237. ἀθανάτας θεοῦ χορὸς γενοίμαν. Hermannus Ἀθηνᾶν πρόνοιαν significari affirmat. Non assentior: virgines enim in hac pulcra epoda Parnassum, antrum draconis aliaque invocant, quae cogitationem movent Delphorum et cultus Apollinei. Quid autem precantur? ut ex hoc bellico tumultu salvis aliquando Delphos pervenire detur, ibique — quid? Chorum instituere Minervae Pronoeae? idque παρὰ μεσόμφαλα γύαλα, de qui-

bus idem poëta in *Oreste*, 331, dixit: ὁ Φοῖβος — ἔλακεν ἀνὰ δάπεδον, ἵνα μεσόμφαλοι λέγονται μυχοί, quum Pausanias referat (X, 8, 6.) istius Minervae ναὸν stetisse in introitu urbis, in quatuor templorum serie, Apollinis vero templum in media urbe fuisse consentaneum sit? — Klotzius Hermanni errorem leniter, ut par erat, reprehendit; ipse quod veterem opinionem, designari ab Euripide Dianam, urget, vereor ne operam perdiderit. Ne repetam, quae modo dixi, omnia in hoc loco ad Apollinem referri, ubi, obsecro, praeter Scholiastas, traditum est Apollinem et Dianam commune templum Delphicum habuisse? Utriusque nomen et mysteria saepe coniunctim a poetis commemorari, recte monet Klotzius; quid vero haec ad praesentem quaestionem? Putat rem confici Hymno Homerico in Dianam, ubi dicitur haec Dea venire in templum fratris, (id est, amoris vel honoris causa eum *invisere ad tempus*, ut ego interpretor) ac *Musarum et Gratiarum pulcrum chorum instituere*. An hinc sequitur Phoenissas nunc chorum saltare velle in honorem Dianae? Prius demonstrandum erat cultum Dianae et Apollinis constanter Delphis coniunctum fuisse, ita ut perinde fuerit huius an illius honorem celebrarent. Hoc vero demonstrari numquam poterit. Arripuit in hac difficultate Porsonus, quod quatuor Codices offerunt, ἀθανάτου, probe ille Apollinem retinens: restat dubitatio, quae causa librariis esse potuerit mutandi ἀθανάτου, quod obviam haberet interpretationem, in ἀθανάτας. Ego me non expedio: nam quod incidi in coniecturam scripsisse Euripidem ἀθάνατος, i. e. *perennis chorus* Dei, cuius certe cultus perennis habebatur, hanc magis acutioribus ad diiudicandum propositam, quam pro certa venditatam velim.

260. οὐ γὰρ ἄδικον εἰς ἀγῶνα τόνδ' ἔνοπλος ὁρμᾷ, Ὃς

μετέρχεται δόμους. Plerique libri post *ὁρμᾷ* insertum habent *παῖς*. Hinc natae sunt coniecturae interpretum. Quod Klotzius coniecit *παῖς* ortum esse ex compendio nominis Polynicis, fortasse non tenebit. Suspicor in antiquo libro *παῖς* superscriptum vel in margine adscriptum fuisse pronomini *ὅς*, glossam rectissime relatam ad vs. 256. *παισὶν Οἰδίπου*, ne quis lector putaret *ὅς* referri ad intellectum nomen Polynicis. Qui locum ita corrigunt ut servent *παῖς* eiecto *ὅς*, hi non videntur satis considerasse in sententia requiri *alter filiorum*, eique simplex *παῖς* haud congruum esse.

266. *οὐκ ἐκφρῶσ'*. Haec lectio, pro vulg. *οὐ μεθῶσ'*, monente Bergkio probabiliter desumta est ex vetere Scholio. Ibi cod. Havn. *οἱ μὲν γράφουσιν οὐκ ἐφρῶσιν* (sic), pro quo Niebuhrius corrigi voluit *οὔ με φρῶσιν*, quod Dindorfius et Klotzius putavisse videntur in codice legi. Superest quod addubitari possit: quum enim *δυσέκφορον* illud, quod histriones evitare volebant, in syllabis *ουκ εκ* fuisse videatur, facillime mutare et pronuntiare poterant *οὔ μ' ἐκφρῶσ'*, nec opus fuit ut aliud verbum *μεθῶσιν* substituerent, quod quum in libris scriptis legatur, e glossa propagari potuit. Omnino scholion illud non integrum subobscurum est.

271. *ὠὴ τίς οὗτος; ἦ κτύπον φοβούμεθα*. Sic a plerisque scribitur: Herm. *ἤ*: hoc esset: *estne hic aliquis, an sonitus me terret?* Mihi perplacet schol. *ἀποφαντικῶς, ὄντως κενὸν τὸν ψόφον ὑφορώμεθα*: quo admisso, signum interrogationis omisi. Non videntur consideravisse Interpretes Polynicem primum dicere *ὠὴ τίς οὗτος;* quibus pronuntiatis bonus histrio gressum et vocem inhibere debuit, ut bene audire videretur, certusque fieri velle adveniretne aliquis nec ne. Neminem adesse comperto, tum demum ait: *certo nil nisi vanus sonus me terret.* Hoc voluisse Poetam existimo, et confir-

mantem fecisse Polynicem verbis, quibus deinde terrorem suum excusat.

299. *πρόδρομος*. Qui Valckenaeriana ad h. l. contulerit, carere poterit auxilio reliquorum interpretum.

305. *γῆ | ρᾳ τρομερὰν ἕλκω ποδὸς βάσιν*. Hanc Aldinae scripturam prudenter servavit Klotzius. *ποδὶ* irrepsisse videtur post corruptum *γηραιῷ*. Hermannus idem *ποδὶ* addidit post *ἕλκω* unde duos dochmios complevit, qui necessarii non videntur: ac vereor ut sine reprehensione sit sententia quam effecit: nam recte quidem dicitur in incessu: *pes pedem trahit*, minus vero accurate pes is, qui trahitur, epitheto instruetur; sin *ποδὸς βάσιν* nil est nisi *vestigium* abundatque *ποδός*, haec ipsa abundantia, addito *ποδὶ*, vix ferri potest, nisi exemplis commendetur.

307. *μυρίαις ἐν ἁμέραις*. Quamquam meliores Klotzio dicuntur codices qui habent *μυρίαις τ᾽ ἐν ἁμέραις*, tamen particula orta videtur ex correctione eius qui *χρόνῳ* non interpretaretur, ut optime Valckenaerius, *tandem aliquando*.

310. *παρηίδων τ᾽ ὄρεγμα — σκιάζων δέραν ἐμάν*. Haec non facile quis expediet, nisi cum Scholiasta et Klotzio firmiter credat *ἐκ κοινοῦ τὸ ἀμφίβαλλε* esse: »uti verbum praecedens *ἀμφίβαλλε*, quod etiam ad postrema verba facit, alio quodam modo cogitandum et accipiendum hoc loco sit, atque in superiore oratione:" quae verba sunt Klotzii. Scilicet hoc idem est quasi latine diceres: *circumda humero pallium, et caput velo.* Non video cur regulas syntacticas nunc curemus in interpretando, si veteribus ita scribere licuit. Si quam earum rationem habuit Euripides, et hic locus integer est, hoc significat: *circumda pectus et faciem et cincinnos matris tuae brachiis tuis:* quod incongruum esse palam est: unde mihi videtur sequi verba grae-

ca corruptelam contraxisse: cuius sanatio eo difficilior est quod controversia agitur de constituendo metro. Si veritas inest solerti rationi Hermannianae, estque hoc carmen antistrophicum, et cretici necessario sibi invicem respondent, dubium non est quin exciderit in postremis verbum, quod Hermannus sic supplevit, *σκιάζων δέραν χρίμπτ' ἐμάν*: qui quomodo expediverit accusativos *ὄρεγμα* et *κυανόχρωτα πλόκαμον*, non dixit. Intelligerem verba sic scripta: *παρηίδων τ' ὄρεγμα βο* | *στρύχων τε κυανόχρωτι χαί* | *ταισι πλοκάμῳ σκιάζων δέραν χρίμπτ' ἐμάν*. i. e. *χρίμπτε παρηίδων ὄρεγμα* (faciem matris) *καὶ δέραν ἐμὰν*, *σκιάζων* (*ταύτην*) *πλοκάμῳ βοστρύχων κυανόχρωτι χαίταισι*. Quoniam autem *χρίμπτειν* raro cum accusativo construitur, mallem — *σκιάζων λαβὲ δέραν ἐμάν*, scilicet *ὠλέναισι*, ut plenius in *Hipp*. 1432. *λαβὲ σὸν παῖδ' ἐν ἀγκάλαισι*.

316. *καὶ χερσὶ καὶ λόγοισι*. Antistrophica ratio coëgit Hermannum ut scriberet *πῶς ἅπαν* | *τα χερσὶ καὶ κόραις λόγοις* | *τε κτέ*. Nimirum multi codd. pro *λόγοισι* habent *κόμαισι*, unde Musgravius coniecit *κόραισι*: et Porsonus *κόμαισι* ex *Hecubae* vs. 825. ortum existimabat. Haec omnia vendibilia esse quis negabit? Affertur opportune Lucretii, IV. 1070. *nec constat quid primum oculis manibusque fruantur;* addi poterant ex Electrae Sophocleae exultatione, post agnitum Orestem, nonnulla et alia aliunde: adspectus enim in tam insperato gaudio haud minimae partes sunt. Sed mirum est nullum codicem servasse *κόραις*, loco absurdi *κόμαις*. Itaque prope ad Hermannianum corrigi praestat: *τί φῶ; τί φῶ* | *σε; πῶς ἅπανθ'* | *ἁπᾶσα χερσὶ καὶ λόγοι* | *σι πολυέλικτον κτέ*. i. e. quomodo corpus et animum gaudio explebo attrectatione et alloquio. Nec *περιχορεύουσα* nimis premendum est: audacter enim dictum videtur de solo complexu.

323. ἢ ποθεινὸς φίλοις | ἢ ποθεινὸς Θήβαις. Ut haec dochmiaca essent, Bothius et Hermannus coniectura amplexi sunt formam nimis recentem ποθινός. Ego arbitror Θήβαις esse glossam eius quod scriptum fuit, πόλει: quo admisso versus creticus est, aptus huic affectui. Ipsam correctionem probare oportet Klotzium, quum verba ista egregie in Alcibiadem exsulantem convenire putet.

326. δακρυόεσσ' ἀνεῖσα πενθήρη κόμαν. Quae metri causa factae sunt correctiones, in his maxime commendatur Hermanniana: δ. ἀ. πένθει κόμαν. Mihi scrupulum movet natura vocabuli πενθήρης, quod doctius est in hac sententia quam ἀπενθῆ et πένθει, et Euripideis κουρὰ πενθήρης vel πένθιμος sustentatur, et Aeschyleo πλόκαμον πενθητήριον. Placeat fortasse haec verborum transpositio: πενθήρη κόμαν δακρυόεσσ' ἀνεῖσ': vel hic senarius: ἀνεῖσα δακρυόεσσα πενθήρη κόμαν.

337. στενάζων ἀρὰς τέκνοις. Klotzius interpretationem unius Scholiastarum, μετὰ στεναγμῶν ἀρώμενος, praefert alteri, qua Oedipus dicitur deplorare suam filiorum devotionem, — cum hac cautione: »Quod autem interpretes in eo haesitarunt, quod Oedipus summum filiorum suorum desiderium habuisse dicitur et tamen male precatus esse, nihil est: nam Oedipus non fecit diras filiis nisi occoecata mente, id quod ipso filiorum desiderio factum esse potuit." Erunt fortasse quibus haec persuadebunt: ego, fateor, scripta nollem. Hoc tantum obiiciam optimo viro, ordinem temporis sic se habere: postquam Oedipus se ipse occaecaverat, filii eum domi occluserunt et neglexerunt: unde pater eos diris devovet, θηκτῷ σιδήρῳ δῶμα διαλαχεῖν τόδε (vs. 68). Iam fit quod precatus est Deos: filii contendunt de imperio: exsulat Polynices et cum infesto exercitu urbem oppugnat. Quid igitur opus fuit Oedipo nova devo-

tione? »Propter occaecationem mentis," inquit Klotzius; sed desiderare filios, despondere quod ingentem calamitatem filiis ipse intulerat, denique ex desperatione sibi violentas manus inferre velle, an hoc fuit dementis? — Immo nunc Oedipus diras suas abhorrebat. Sed queritur Klotzius hanc interpretationem »propter rationem grammaticam intelligi" non posse. Desiderabatne articulum, quamquam in Euripide hunc defectum tolerare didicerat, et meminisse debebat versus 70. *μὴ τελεσφόρους εὐχὰς θεοὶ κραίνωσιν*? an haerebat in dativo *τέκνοις*? credebam vim verbi passivam latere in substantivo *ἀράς*. Et tamen aut non intelligo Hermannum, aut hic in simili difficultate adhaesit, scribens: »sententia non minus quam metro exigente scripsi *ἀρὰς ἀραίας τέκνοις* —. *Ἀραίας ἀράς*, si sana est scriptura, dixit Aeschylus *S. ad Th.* 791." Si adiectivo opus est, *ἀνοσίους* quoque, vel aliud, suppleri potest; verum in ipso *ἀράς* intelligitur paternae devotionis perfectio, secundum religionem veterum. De vexatissimo autem loco Aeschyli dicam quid mihi olim in mentem venerit. In Wellaueriana legitur (vs. 765 sqq.): *πατροφόνῳ χερὶ τῶν | κρεισσοτέκνων δ' ἀπ' ὀμμάτων ἐπλάγχθη. | τέκνοις δ' ἀραίας | ἐφῆκεν ἐπικότους τροφὰς, | αἲ αἲ, πικρογλώσσους ἀράς.* Quum autem duo facinora Oedipi commemorentur (*δίδυμα· κάκ' ἐτέλεσεν*), apparet *δ' ἀπ'* et *δ' ἀραίας* in vitio esse. Huc conferenda sunt e docto scholio ad Soph. *Oed. C.* vs. 1377. de Oedipi diris earumque causa: *ταῦτα ὁ τὴν μικρὰν Θηβαΐδα ποιήσας ἱστορεῖ οὕτως:*

ἰσχίον ὡς ἐνόησε, χαμαὶ βάλεν, εἶπέ τε μῦθον·
ὤμοι ἐγώ, παῖδές μοι ὀνειδείοντες ἔπεμψαν·
εὖκτο δὲ Διὶ βασιλῆϊ καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισι
χερσὶν ὑπ' ἀλλήλων καταβήμεναι Ἄϊδος εἴσω.

τὰ δὲ παραπλήσια τῷ ἐποποιῷ καὶ Αἰσχύλος ἐν τοῖς ἑπτὰ ἐπὶ

Θήβαις. Haec attulit Hermannus in Commentario Sophoclis: mihi aliter corrigenda visa. Minime autem satisfacit quod scripsit: »exsecratio in illa fabula (*S. ad Th.*) memoratur vs. 715, sed nihil de eo cur diris devoverit Oedipus filios suos:" Notavit haec Sterkius meus *De Labdac. Hist.* p. 100. Quodsi Aeschylus ne verbo quidem eius causae meminisset, cur Scholiastes hunc potius quam Euripidem, aut quidni utrumque commemoraret? Scholiastae testimonium constabit, spero, et Poetae quod reliquit restituetur, mutato accentu scribendo ἀραιᾶς et τροφᾶς. Itaque versus istos sic refinxerim:

πατροφόνῳ χερὶ
κρεισσοτέκνων ὅγ' ἀπ' ὀμμάτων ἐπλάγχθη·
τέκνοισι τ' ἀραιᾶς
ἐφῆκεν ἐπικότους τροφᾶς,
αἶ αἶ, πικρογλώσσους ἀράς.

Quorum duobus prioribus versibus antistrophici sic aptandi: κτήματα· νῦν τρέω
μὴ τελέσῃ τάδε καμψίπους Ἐρινύς.
ut logaoedicus excipiat dochmium, numerose stropham claudens.

340. Lectionem huius versus stabilivit disputatio de metro Bergkii in Diar. Antiq. 1835. p. 949.

344. ἄλαστα ματρὶ τᾷδε Λα | ίῳ τε τῷ παλαιγενεῖ. Klotzius: »non perspexit rem Valckenaerius, qui Κάδμῳ pro Λαΐῳ voluit." Quid ipse vir doctus? »τᾷδε — accedit ad nomen ματρί, propterea, ut haec quae in vivis est mater opponatur Laïo iam diu mortuo," et paulo post Λαΐῳ τῷ παλαιγενεῖ interpretatur *nobili stirpi Laii.* Primo haec incongrua sunt, tum omisit Klotzius afferre exempla eius significationis: παλαιγενὴς comice dici potest senex adhuc vivens; apud reliquos quantum mihi constat, semper est qui olim ante ali-

quot generationes exstitit, vel admodum antiquus, ut ἐχθρὸς παλαιγενής, Aesch. *Ag.* 1637. Neutrum horum in Laïum convenit, qui Iocastae maritus fuerat. Hermannus: » Si in Λαΐῳ Valckenaerius invenisse se putabat quod offenderet, non Κάδμῳ coniicere debebat, sed Λαΐου τε τοῦ πάλαι γένει." Immo Λαΐου τε τῷ πάλαι γένει, et hoc scriptum fuisse puto.

364. οὕτω δὲ τάρβους εἰς φόβον τ' ἀφικόμην. Si quid mutandum, amplectar Porsoni coniecturam δ' ἐτάρβουν. Sed Schaeferus comparavit ex *El.* 751. πῶς ἀγῶνος ἥκομεν: itaque τάρβους ferri posse, admissa duplici constructione. Speciose obiecit Hermannus citata ex *Electra* significare πῶς ἀγῶνος ἔχομεν, unde multum ab altero differre. Sed nemo, ut puto, in dubium vocabit quin recte dicatur πῶς ἀγῶνος ἀφίγμεθα: nam perfectum huius verbi eandem sententiam praestat, quam nonnumquam praesens ἥκω, *adsum*, *consisto*. Quid quod subinde apud Euripidem aoristus verbi ἀφικνεῖσθαι nihil differt a perfecto; veluti in eo quod modo dixit Polynices vs. 360, ἀφικόμην ἐχθροὺς ἐς ἄνδρας, *in mediis hostibus tibi adsto:* cf. 360. Sed mihi persuadere nequeo Euripidem impeditam orationem hoc loco expeditae praetulisse: quamobrem adhuc credo eum δ' ἐτάρβουν reliquisse.

373. δι' ὄσσων ὄμμ' ἔχων δακρυρροοῦν. Ab hac vulg. lectione differt unus codex Flor. in quo pro ὄμμ' est αἷμ'. Senserunt interpretes hinc facilem transitum parari ad correctionem νᾶμ', quam Musgravius tentavit, et ante eum alii restituentes elegantem usuque probatam dictionem. Nihilominus sprevit Hermannus, quem secutus est Klotzius, qui putat Poetam lusisse in vocabulis ὄσσων et ὄμμ', tum ὄμμ' cum Hermanno interpretatur *spectus*, *spectionem*. Satisne attenderunt non perinde esse ὄμμα δακρυόεν dicas, an ὄμμα δακρυρροοῦν?

si quidem *oculus* dici potest lacrymas fundere, minime vero eius *spectio:* unde sequi puto, in vulg. lectione ὄμμα tamen esse *oculum,* quod ipsi huius lectionis defensores iure suo admittere nolunt. Difficile sane ad distinguendum est in multis locis poetarum, sitne ὄμμα *oculus,* an *spectio;* sed nusquam credo hac potestate esse, nisi obtutus aliquo dirigi aut dicatur aut intelligatur, veluti in *Iph. Aul.* 1238. βλέψον πρὸς ἡμᾶς, ὄμμα δὸς φίλημά τε et alia. Denique hoc attendi velim, verbis νᾶμ' ἔχων δακρυρροοῦν accurate significari perennem lacrymarum fontem ex perpetuo desiderio, quod haud ineptum est in casu Polynicis, qui si diceret: *patriam desiderans in peregrina urbe moror cum lacrymosa spectione*, non nimis eleganter loqueretur. Valckenaerius quum corruptelam latere putaret in δι' ὄσσων, coniecturas incassum tentavit.

377. ὡς δεινὸν ἔχθρα, — καὶ ἔχουσα κτέ. Una comprehensione dici puto ἔχθρα καὶ ἔχουσα δυσλύτους διαλλαγάς, noto usu particulae καί. Hoc enim profecto δεινὸν est, eas inimicitias vix tolli posse.

390. καὶ δή σ' ἐρωτῶ πρῶτον, ὧν χρῄζω τυχεῖν,
τί τὸ στέρεσθαι πατρίδος;

Sic incidendum esse putavi. Qui sententiam absolvunt, puncto posito post τυχεῖν, aliter interpretari nequeunt quam: *rogo te primum ea quae scire cupio:* sed quicquid rogaret Iocasta scire cupiebat. Ego sic intelligo: *rogo te primum quid sit patria carere, num magnum malum: hoc enim ex te audire cupio.* Quod affertur ex cod. Harl. μαθεῖν pro τυχεῖν, si reciperetur, eius haec esset sententia: *rogo te primum eorum quae scire cupio*, cet. in quo aegre πρῶτον careret articulo.

397. συνασοφεῖν. Sat multa dicta sunt de hoc abusu verbi analogiae repugnantis. Putabat Porsonus Poetam

fortasse regulas linguae violasse ob fortiorem antithesin. Mihi hoc Comicum decere videtur, non Tragicum. Schaeferus: »Vid. Lobeck. ad Phryn. p. 630. [qui facit cum Valckenaerio]: parum scimus, quantum in hoc genere veteres, in primis poetae, licere sibi putaverint." De *bonis* poetis satis nos scire confido eos sententiosa omnia accurate enuntiare solitos esse: quamobrem nondum intelligo cur Euripides verbo non graeco usus sit, quum in promtu esset συναφρονεῖν, vel συννοσεῖν, secundum *Iphig. Aul.* 407 συσσωφρονεῖν γὰρ, οὐχὶ συννοσεῖν ἔφυν, quem versum huc contulit Porsonus.

398. ἀλλ' εἰς τὸ κέρδος παρὰ φύσιν δουλευτέον. Plutarchus et Lucianus citant ὅπου τὸ κέρδος, quod Porsono et Hermanno tanquam genuina lectio placuit: mihi non item: cuius dissensus haec causa est: apud Plutarchum in *Demetrio*, p. 895. a. Antigonus filio aetate provectiorem uxorem ducere recusanti in aurem dixisse fertur: ὅπου τὸ κέρδος, παρὰ φύσιν γαμητέον, dupliciter παρῳδῶν versum Euripideum: de γαμητέον ipse Plutarchus monuit: de ὅπου opus non erat; sed manifestum est Antigonum dixisse quod rei aptius esset quam ἀλλ' εἰς. Haec de Plutarcho. Potuit autem, ut saepe factum esse scimus, versus ab eo inde tempore ea forma, qua pronuntiaverat Antigonus, in ore hominum versari, ita ut postremum tamen vocabulum occasioni aptarent. Itaque quum Lucianus in *Apol.* c. 3. citaret ὅπου τὸ κέρδος, παρὰ φύσιν δουλευτέον, reprehendens ἀγενέστατον ἰαμβεῖον, Euripidis quidem meminit, sed versus initium proverbio accommodavit. In ore denique Polynicis ἀλλ' εἰς efficacius occurrit matris verbis: καὶ τοῦτο λυπρόν.

400. καλοῖς βλέπουσί γ' ὄμμασιν. Hermannus: »vellem hic aliquis liber praeberet βλέπουσαί γ' ὄμμασιν:" quibus haec opponit Klotzius: »eo, quod βλέπουσι verbum finitum est, magis exstat eius vis ac potestas me-

liusque apparet, quae est inter *βλέπουσιν* et *μέλλουσιν* oppositio." Sed eo praestat Hermanni correctio quod restituit oppositionem quam sententia flagitat, scilicet inter *βόσκουσι* et *μέλλουσι*. Caeterum vs. 401. post verba Iocastae: *οὐδ' ὁ χρόνος αὐτὰς διεσάφησ' οὔσας κενάς*, editores signum interrogationis posuerunt. Male, ut opinor: nam vs. 399. obiecit mater filio bonam certe spem solatium esse in exsilio; sed eliciendum erat scilicet, quod reponit Polynices, *ἔχουσιν Ἀφροδίτην κτέ.* Itaque continuat illa sententiam versus 399, quasi alter nihil interiecisset. Si haec recte disputavi, vs. 402. pro *ἔχουσιν* malles *ἔχουσί γ'*, id est, »illa spes vana quidem est, sed habet mali lenimentum." Spes autem illa spectat reditum in patriam, cuius desiderium ne peregrino quidem connubio minuebatur.

406. *εὖ πρᾶσσε· τὰ φίλων δ' οὐδὲν, ἥν τις δυστυχῇ.* Qui cum Valckenaerio *εὖ πρᾶσσε* interpretati sunt *μηδαμῶς*, omiserunt observare manifestam oppositionem esse inter *εὖ πρᾶσσε* et *δυστυχῇ*: tum *ὄναιο* et *εὐτυχοίης*, quae contulit Valckenaerius, huc non pertinere: minime omnium *ζηλῶ σ'* in *Medea*, vs. 59, quod ferri tantum potest supplendo *τῆς ἐλπίδος*, utpote familiare quidem in ore nutricis, non vero vulgare aut comicum: quod fiet, si cum Elmsleio pro ironia habueris, et explicueris: *οἰκτείρω σε τῆς ἀνοίας*. Caeterum non admittenda videtur scholii interpretatio: *εὖ πρᾶσσε· εὔχου εὐτυχεῖν*: obstat enim sequens *δέ* in *δ' οὐδέν* non minus huic quam Valckenaerii explicationi; *εὖ πρᾶσσε*, ut in stichomythiae angustiis, incommode dictum est pro *εὖ πράττειν βέλτιστόν ἐστιν, εἰ βούλει τοὺς φίλους σε ὠφελεῖν.*

419. *κοίτας ματεύων, ἢ φυγὰς πλανώμενος;* Dissentiunt Interpretes in optanda lectione *ᾗ* vel *ἤ*. Qui *ᾗ* praetulerunt, interpretati sunt: *errans tamquam exsul:* his Hermannus obiecit *ᾗ* non id esse quod *ὡς*, sed *qua*

ratione. Klotzius, qui ἤ praetulit, sic explicat: *fortasse cubile quaerens, aut omnino ut exsul errabundus*, apteque respondere Polynicem: ἦν ταῦτα: scilicet Iocastam duas res similes una interrogatione comprehendere, easdemque complecti Polynicis responsionem. Non video quomodo haec interpretatio tollat particulae ἤ vim disiunctivam. Hermannus: »interrogat Iocasta, num cubile quaerens an casu ad Adrastum venerit:" itaque Polynicem respondere de cubili. Non assentior: quamquam enim Polynices cubile quaerebat, tamen exsul errabat: et de errore simul hunc cogitavisse ostendunt quae subiungit, κᾆτά γ' ἦλθεν ἄλλος αὖ φυγάς. Mihi videtur haec sententia requiri, ut roget Iocasta cum miseratione, adeone erraverit ut noctu cubile fatigatus quaerere debuerit: quae breviter comprehendit Adrastus in *Suppl.* 153. ἐλθόντε φυγάδε νυκτὸς εἰς ἐμὰς πύλας. Quamobrem opto ᾗ, *qua ratione*, ᾗ φυγὰς πλανώμενος, i. e. ᾗ φυγὰς πλανᾶται, πλανώμενος, *temere*, nempe sine consilio et viae cognitione.

421. τίς οὗτος; ὥς ἄρ' ἄθλιος κἀκεῖνος ἦν. Sententia: *quis erat? hoc enim scire cupio, quoniam hic quoque, ut tu, videtur miser fuisse.*

431. Τυδεῖ τε κἀμοί· σύγγαμος γάρ ἐστ' ἐμός. Quae Hermannus commentatus est describo: »Valckenaerius ad doctam de σύγγαμβρος et σύγγαμος disputationem delatus sui hic dissimilis fuit. Alioquin hunc versum, sicuti Iortinus, ut prorsus ineptum damnasset. Iortino assensi sunt alii, eieceruntque Brunckius et Porsonus. Ego non eiiciendum, sed emendandum duxi recepto ἐμοί. Videtur enim σύγγαμον sibi dixisse, qui eodem quo ipse die nuptias fecisset. Ex quo sequitur, ut, quum pari utriusque iure ambiguum esset Tydeumne prius an Polynicen in patriam restitueret Adrastus, in beneficio numeretur, quod Tydeo praetulerit Polynicen.

Ei supra vs. 137. *ὁμόγαμος* dictus est Tydeus." Quid? minusne ineptus versus est, si pro *ἐμός* scripseris *ἐμοί*? aut non intelligo Hermannum in re satis perspicua, aut poenas dedit indecore reprehensi Valckenaerii. Respondebit fortasse versum aptum fieri, admissa interpretatione vocabuli *σύγγαμος*, *qui eodem die cum alio nuptias facit*. Fac veram esse: opusne erat duplici hoc connubio eodem die contracto, ut Adrastus utrumque generum iuvaret? Sed vera non est: nec magis Hermannus suam interpretationem exemplis vel analogia stabilivit, quam Valckenaerius probavit *σύγγαμος* idem esse quod *σύγγαμβρος*. Immo *σύγγαμος ἐμοί* vel coniux de coniuge dicit, vel is qui cum alio una eademque uxore utitur, vel denique ea quae cum alia eundem maritum habet; quale coniugium Chorus *Helenae* vs. 465. deprecatur, laudans *ἀκοινώνητον ἀνδρὸς εὐνάν*, quod affero, quoniam sunt qui minus recte explicant. Quod autem Hermannus vs. 137. Tydeum *ὁμόγαμον* Polynici vocari contendit, excidit hoc festinanti. Denique ambos unà iuvare Adrastus vix poterat. Praetulit Polynicem: iure profecto: significavitque Poeta his paucis verbis, Polynicis causam Adrasto meliorem visam esse quam Tydei. Ex taediosa Statii narratione *Theb.* l. I. inde a vs. 306. colligas Polynicem priorem auxilium petiisse. — Manet igitur, versum inficetum esse, aut expungendum aut patienter ferendum aut corrigendum, si fieri potest: nihil enim lucramur eo quod Klotzius scripsit: »videtur sententia verbi *σύγγαμος* patere latius," nisi discamus quo usque pateat, et qua auctoritate. Repetitio nominum in *Τυδεῖ τε κἀμοί* plane Euripidea est, nec suspicionis quicquam movet: additur causa aliqua: cuiusnam rei? cur ambo *γαμβροί* sint Adrasti? hoc non Euripide tantum sed interpolatore indignum est. Mihi multo potius videtur

fuisse commemoranda causa *reducendi ambos generos in patriam*. Itaque dum melius quid alii inveniant, corrigam συμφυγὰς γάρ ἐστ' ἐμός.

436 sq. θεοὺς δ' ἐπώμοσ', ὡς ἀκουσίως τοῖς φιλτάτοις ἑκοῦσιν ἠράμην δόρυ. Libri scripti habent τοκεῦσιν vel γονεῦσιν. Servavit Schol. veterem lectionem ἑκοῦσιν, exquisitam illam, quae errore abiit in τεκοῦσιν: hoc, ut fit, in τοκεῦσιν. Commemoro hoc Klotzii causa, qui corruptelae progressionem perperam invertit, quin varietatem ἑκοῦσιν nihili esse confirmat, hoc argumento usus, quod in scholio cod. Aug. pro varia lectione affertur τεκοῦσιν: scilicet (hoc enim complementum omisit Klotzius) γράφεται καὶ τεκοῦσιν, ἵν' ᾖ, τῷ ἀδελφῷ μου: unde sequitur petere Klotzium auctoritatem ab Scholiasta qui narraverit perinde esse *parentes* dicas, an *fratrem*. Haec conclusio, ut spero, absterrebit virum doctissimum. Qui τοκεῦσιν recipiunt, sic ratiocinantur: »quum Iocasta et Oedipus cives et incolae essent Thebarum, quodam modo etiam contra hos arma ferre videbatur Polynices." Haud satis firmae sunt interpretationes quae debili isto »quodam modo" sustentantur. Valckenaerius Klotzio visus est »argutari" in praeclara illa nota, ubi ἑκοῦσιν explicuit; cui nihil addo, nisi adeo necessarium esse ut dicat Polynices se invitum bellum inferre fratri *volenti* (i. e. *bellum provocanti eo quod cedere nollet regno, quo iniuste potitus esset*), ut omittere in hac obtestatione factique sui excusatione non possit. Nam quod affert Klotzius, Heathium secutus, Antigonam vs. 192. deprecari servitutem — quamquam Polynices regnum repetere, minime vero nec cives nec genus suum in servitutem abducere velit —, hinc sequitur tantum terreri Antigonam minis Capanei, quae non pertinebant ad Polynicem. Omnino, fecerit licet Euripides Aeschyli exemplo Ca-

paneum et reliquos duces urbi interitum minantes, Polynicem finxit nil nisi regnum repetentem, qui si victor fuisset et rex factus, non puto eum sociis suis permissurum fuisse ut cives in servitutem abducerent, ipsum in deserta urbe regnaturum. Itaque nihil contrarium probant quae in proximo sermone Eteocles iracundus fratri exprobat. Denique quod Polynices vs. 491. confitetur se velle πορθεῖν πατρίδα, male profecto interpretantur qui eum aliud cogitare putant quam necessarium malum obsessae captaeque urbis, sine quo fratrem superare et regno frui non posset: non denique obstat Iocastae deprecatio ad filios vs. 564 sqq. quippe hunc locum communem absterrendi causa exhaurientis. Decet Polynicem, qualem in hac fabula finxit Poeta, ut fratri soli, utpote huius calamitatis auctori, bellum se inferre contendat. Horum partim aliis verbis disputavit Valckenaerius, quem intelligere noluisse Interpretes dicas. Hermannus praetulit quod excogitavit et vero scripsit, τοῖς φιλτάτοις ἥκουσιν: quotus vero quisque est quin haec statim sic intelligat: *iis qui amicissimi ad me venerunt?* Opus certe est exemplis quibus confirmetur οἱ φίλτατοι ἥκοντες, non addito dativo pronominis, esse *ii qui mihi cari sunt.* Lectores velim diiudicent uter argutatus sit et »corrigendi libidini" indulserit, Valckenaerius an Hermannus, sic scribens: »Falsa manet sententia, sive τοκεῦσιν vel γονεῦσιν, sive ἑκοῦσιν scribatur. Nam nec parentibus, sed fratri bellum infert Polynices, nec volenti fratri, sed facile passuro, si in pace regnare possit. Omninoque volenti an nolenti bellum inferatur, nunc non quaeritur, sed hoc tantum dicere debet Polynices, se arma invitum cepisse." Immo acceptum est bellum Eteocli, vs. 513 sqq. simulanti pudorem obstare quominus fratri cedat, quae violenter hic extorquere conetur.

451. ὡς ἀμφὶ τείχη καὶ ξυνωρίδας λόχων Τάσσων ἐπέσχον πόλιν. Longae disputationis Klotzianae hic finis est ut doceat horum verborum constructionem esse: ὡς ἐπέσχον τάσσων ξυνωρίδας λόχων ἀμφὶ τείχη καὶ πόλιν. Idem iam tentaverat Matthiaeus, quem tamen summa durities constructionis absterruit. Quid autem lucramur? ἀμφὶ τείχη καὶ πόλιν, quae quid differant non video. Magisne prudens est qui talia committens tradita verba superstitiose reveretur, quam qui aliquid mutando sententiam restituit? Pulcra coniectura est Hermanni: ξυνωρίδας πυλῶν. Aut hanc amplecti oportet aut locum alia interpretatione expedire: *quoniam destiti ab ordinandis rebus urbis circa muros et cohortes duplices*, i. e. *quum occupatus essem in muniendis muris et ordinandis cohortibus duplicibus*.

459 sq. Γοργόνος. Hermannus: »Libri Γοργόνος. Brunckius et Porsonus Γοργοῦς, Valckenaerii iudicium secuti, qui sibi aliisque fraudem fecit, quum Γοργοῦς scripsisse dixit Euripidem ubicumque metri modulus Atticam formam non respueret. Si vidisset fecisse id Euripidem, ubi metrum et verborum compositio postularet Atticam formam, aliter iudicasset." — Haec fortasse vera sunt: quamquam hic locus, nisi fallor, unicus est quem utraque nominis forma occupare possit: et vix mihi persuadeo bonum poetam cogi potuisse, in tanta variandi facultate, ut minus usitatam formam aliquam admitteret. Veluti, quod in *Oreste*, vs. 1521. scripsit Euripides: μὴ μὲν οὖν νεκρός· τὸ Γοργοῦς δ' οὐ κάτοιδ' ἐγὼ κάρα, poterat: μὴ μὲν οὖν νεκρός· κάτοιδα δ' οὐχὶ Γοργόνος κάρα, vel melius: cum Euripide enim non contendo. Sed hunc *Orestis* locum dimittere nequeo sine animadversione. Rogavit enim Orestes Phrygem »num timeat ne lapis fiat, quasi Gorgonem viderit." Cui hic respondet quae versu modo collato continentur. His Her-

mannus adscripsit in sua Fabulae editione: »Lepide, inquit Schaeferus, ridetur Phryx, cui terribilior videtur mors quam ἀπολίθωσις. — Neque hic lepor tragoediam decet, neque ἀπολίθωσιν homo, cui ignota est fabula, morte terribiliorem putare potest." His plane assentior, nisi quod addubitem fueritne Poeta coactus ut minus accurate scriberet, an librarii eius verba corruperint. Orestes tantum dixerat ὥστε Γοργόν' εἰσιδών: Phryx vero respondet Γοργοῦς κάρα. Si hic fabulam istam non novit, ut lubentur credo, ne *caput* quidem Gorgonis commode dicere potest: *capitis* enim commemoratio complectitur cogitationem de eius abscissione et terribili adspectu et reliquis. Itaque hoc Euripidem reliquisse opinor: τὸ Γοργοῦς δ' οὐ κάτοιδ' ἐγὼ πέρι: cf. Soph. *Phil.* 553. οὐδὲν — κάτοισθα τῶν σαυτοῦ πέρι. Intelligitur autem quam proni histriones esse potuerint ad hanc mutationem, quum hodie quoque multos criticos fugerit, recepto κάρα corruptam fuisse sententiam.

461. εἰς γὰρ ταὐτὸν ὄμμασι βλέπων. In sententia quidem, quae subest, non haereo: est enim vera et usu comprobata. Sed impedit me ταὐτόν. Quid enim significat? *idem adspiciens*, *quod frater tuus?* Sed alter alterum adspicere debebat, Eteocles Polynicem, Polynices Eteoclem; quale equisonem et equum facere suadet Xenoph. Π. ἱ. c. 6. ubi opponuntur εἰς τὸ αὐτὸ βλέπειν et ἀντία ὁρᾶν —. *Adspiciens idem quod dicturus et auditurus es?* Absurdum — *Adspiciens id quod idem est atque oculi tui?* Hoc Scholiasta videtur voluisse: sed articulus addendus erat vocabulo ὄμμασι, nec ferri potest tam argute nec accurate dictum, quandoquidem oculi Polynicis non sunt iidem cum eis quos habet Eteocles. Simplicius certe scribi poterat: εἰς γὰρ ὄμματ' ὄμμασι βλέπων. Quidni vero putemus Poetam dedisse: εἰς γὰρ τοῦτον?

476 sq. ἐγὼ δὲ πατρὸς δωμάτων προὐσκεψάμην
τοὐμόν τε καὶ τοῦδ᾽· ἐκφυγεῖν χρῄζων ἀρὰς κτέ.

Recte quidem, ut puto, improbavit Hermannus interpretationem Valckenaerii et Matthiaei, qui dixerunt haec esse: ἐσκεψάμην τὸ ἐμὸν καὶ τὸ τοῦδε πρὸ δωμάτων πατρός: haec nimirum qui in theatro audirent verbis inesse non intellecturos fuisse. Hoc vero non tam me retinet quam cogitatio, Polynicem talia dicere non posse, quippe, excepta ambitione, in hac quidem fabula probum et iustum et parentum domusque paternae amantem. Quin si Polynices suae fratrisque saluti prospiciebat, ipsam domum paternam servabat. Et tamen amplecti nequeo interpretationem Klotzii: *ego vero paternae domui prospexi et meam et tuam vicem*, quoniam talis constructio verbi προσκέπτεσθαι cum duplici casu nulla facilitate commendatur, et usus genitivi cum eo verbo nondum exemplis stabilitus est. Unde non dubito quin genitivus δωμάτων suspensus sit ab τοὐμόν τε καὶ τοῦδ᾽: quam viam Hermannus quoque secutus est vertens: *paternae domus meo et illius iuri prospexi:* haec autem non satis cohaerent cum sequentibus, sive virgula post τοῦδ᾽ interpungas sive coli signo: apparet enim praecipuum quod cogitet Polynices, esse patris diras: et προσκέπτεσθαι, ut προσκοπεῖν, est *ante*, *priusquam sero sit*, *attendere aliquid:* quamobrem mihi fere persuasum est scripsisse Euripidem δειμάτων: *ego vero*, *quantum ad me et fratrem attinet*, *minas patris cavi;* quae Euripideo more plenius deinde explicantur: cf. supra vs. 69 sqq. Brevius Adrastus in *Suppl.* 150. ait Polynicem Thebas reliquisse ἀραῖς πατρῴαις, μὴ κασίγνητον κτάνῃ. Affertur in hac causa ex *Andr.* 256. πῦρ σοι προσοίσω, κοὐ τὸ σὸν προσκέψομαι, quae verba dudum aliter interpretatus sum quam fieri video ab Interpretibus: ni-

mirum dixit Hermione »abripiam te ab ara, nec adventum mariti mei exspectabo:" cui Andromache »ego vero non ante huius adventum me tibi tradam:" quibus si reponeret Hermione »ignem tibi admovebo, nec curabo commodum tuum; rationem tui non habebo," dii boni, quam languida adiungeret! Immo hoc dicit: *comburam te*, *neque prudenter exspectabo*, *quod tu exspectas*, i. e. *priusquam Neoptolemus redeat*, *te mactabo:* acerba repetitio eius quod modo dixerat. τὸ σόν breviter dictum est pro ὃ σὺ προσκέπτῃ. Similiter Soph. *Ai.* 1402. ἐπαινέσας τὸ σόν. i. e. ὃ σὺ ἐπαινεῖς: cf. Markl. ad Eur. *Suppl.* 257. et Brunck. ad Soph. *Antig.* 573. τὸ σὸν λέχος. i. e. τὸ ὑπὸ σοῦ λεγόμενον λέχος. — Denique τοὐμόν τε καὶ τοὐδ', quod haud vulgariter dictum est, facile mutari posset in τὸ τοῦδε τοὐμόν τ', et simul evitari ictus quamvis lenior in καί; sed excusari videtur omissio articuli eo quod ambo fratres unis diris devoti erant: idem obtinet in Sophoclis *Oed. C.* 612. καὶ πῶς γένοιτ' ἂν τἀμὰ κἀκείνων πικρά; cogitat enim Theseus mutuas inimicitias.

483. κακόν τι δρᾶσαι καὶ παθεῖν ἃ γίγνεται. Sive per se stet ἃ γίγνεται, secundum interpunctionem Hermanni, ut huius loquendi formae non dissimilia sint in *Hec.* 408. ἃ πείσει, sive καὶ παθεῖν ἃ γίγνεται una sententia comprehendantur (quod praeferam), non sine offensione desideratur νῦν in hac comparatione praeteritae praevisionis cum praesenti eventu. Facile est ἀσύμφορον vel aptius aliquid verbis ἃ γίγνεται substituere; sed tantam mutationem in verbis perspicuis ab histrionibus vel librariis factam, adeoque sententiam obscuratam esse non puto: nunc enim dubia est, egoque sic interpretari malo: *facere et perpeti quae fieri solent:* id est ἐξ ἔχθρας καὶ φθόνου: nam lectionem φθόνου praetulit Valckenaerius, recepitque Hermannus. Eius praestan-

tiam sensisset Klotzius, nunc multa obloquens, si consideravisset verba καὶ μὴ δι' ἔχθρας — παθεῖν non referri a Polynice ad praesentem rerum statum, sed ad eum qui fuisset, si in urbe mansisset, Eteocle per vim regnante, necdum pacto de alterno imperio inito: *tum*, ait, accidere potuisset propter mutuam nostram invidiam ut patris dirae eventum haberent.

489. οἰκεῖν δὲ τὸν ἐμὸν οἶκον ἀνὰ μέρος λαβών. Valckenaerius hunc versum spurium esse putabat: de quo Hermannus: »non esse Euripideum pronuntiavit [immo dixit, *non videri*], non animadvertens, si deleatur, turbari cohaerentiam dictorum, deficiente quod respondeat praegresso μέν, neque esse quo commode referri possit sequens versus.'' Quidni Valckenaerio licuit iungere μὲν — καί, et iam tum scire quae post eum praecepit Hermannus ad Viger. p. 841? caeterum perspicue dixit sequentem versum referri ad τἀμαυτοῦ; quod quidem minus commode fit, nec tamen sine exemplis. Mallem Valckenaerium iudicasse non tantum hunc versum, sed sequentem quoque inutilem esse, mutato vs. 488. μέν in ἐμόν: quippe istis duobus versibus, nil nisi repetitionem eamque languidam continentibus, male disiungi quae contigua cogitanda sint: *dimittam exercitum nec urbem diripiam.* Sed maneat quod verbosius inculcat Polynices, quibus conditionibus a bello desistere paratus sit.

500. ἐμοὶ μέν, — ξυνετά μοι δοκεῖς λέγειν. Si imitatus est Poeta Sophoclea *Antig.* 692, ut putat Valckenaerius, infelix profecto fuit aemulatio. Quod autem ad hunc locum, ut saepe alias, inculcatur de repetito pronomine, plane alienum est: nullum certe allatum est adhuc exemplum repetiti ἐμοὶ — μοι: nec poterat afferri, nisi forte corruptum: veluti Demosth. adv. Euerg. et Mnes. p. 1161, 25 R. Huc non pertinet quod poetae vi-

debantur Casaubono ad Arist. *Eq.* 472. *quasi obliti semel posuisse;* quod placuit Valckenaerio ad h. l. et Fritzschio *Quaest. Luc.* p. 14. neque *aucta vis orationis*, quae nulla est in loco *Phoenissarum:* immo μοι tollit necessariam vim verborum ἐμοὶ μέν —. Sed nihil omnino repetitur: ἐμοι μέν pertinet ad ξυνετά, — μοι ad δοκεῖς. *Videris mihi dicere quae mihi certe intelligibilia sunt:* i. e. *videor mihi intelligere.* Respicit chorus initium sermonis Polynicis vs. 472 sq.

505. πλὴν ὀνομάσαι, τὸ δ' ἔργον οὐκ ἔστιν τόδε. De hoc versu Valckenaerius: »πλὴν — τόδε quam continere debeant sententiam, intellectu non est difficile; sic ab Euripide scripta primitus prodiisse, non opinor: medio versu vitium latet, dum corrigi nequit, a me ne tentandum quidem: ultima οὐκ ἔστιν τόδε ne cui suspecta sint, leguntur in *Suppl.* 1080. — τί δὴ βροτοῖσιν οὐκ ἔστιν τόδε, Νέους δὶς εἶναι." Haec magni viri dubitatio movit fortasse Porsonum ut pro ὀνομάσαι non necessaria mutatione scriberet ὀνόμασιν, ac de oppositis plur. ὀνόμασιν et sing. ἔργον docte disputaret. Quid fuerit in quo haereret Valckenaerius non video, nisi forte maluerit τῷ δ' ἔργῳ, pro quo accusativus, ut puto, exemplo caret. Sed voluit haud dubie Poeta: τὸ δὲ τοιοῦτον ἔργον οὐκ ἔστι, scilicet de quo omnes homines idem sentiant. Unus Scholiastarum ita intellexit ut τόδε esset praedicatum ac referretur ad ὅμοιον σοφόν τε: quocum speciose conferri possit *Med.* 72. ὁ μέντοι μῦθος εἰ σαφὴς ὅδε, Οὐκ οἶδα· βουλοίμην δ' ἂν οὐκ εἶναι τόδε. Sed hîc quoque εἶναι est verbum substantivum. Cf. l. l. *Supplicum* et ibid. 347. εἰ δὲ μὴ (λόγοις), βίᾳ δορὸς ἤδη τόδ' ἔσται. et 1080 aliaque.

507. ἄστρων ἂν ἔλθοιμ' ἡλίου πρὸς ἀντολὰς καὶ γῆς ἔνερθε. Pro ἡλίου Valckenaerius aliique ex Stobaeo scripserunt αἰθέρος, quod sine dubio inventum est ab eo

qui locum explicare non poterat. Hermannus et Klotzius eum expedire sibi visi sunt: ille ad Soph. *Electr.* 19. explicuit ἀστερούσσας ἀνατολὰς ἡλίου· nunc addidit cautionem, Euripidem amare insolentiora: quae vereor ne satis tuta non sit: hanc enim interpretandi rationem si admittimus, quid impediet quominus scribamus ex. gr. *confugio ad amorem fratrum Caii*, pro: *confugio ad amorem fraternum Caii*, et sententiam plane obscuremus? Klotzius: »mihi (inquit) simplicissima huius loci explicandi ratio haec videtur, ut credamus Euripidem, quum dicere posset: ἄστρων ἂν ἔλθοιμ' ἄνω καὶ γῆς ἔνερθε, istud ἄνω alia formula circumscripsisse, itaque pro eo posuisse ἡλίου πρὸς ἀντολάς." Si haec simplicissima ratio est, videtur Euripides ignorasse quid scriberet: idem enim est ac si dicamus »adscendi ad aëris altitudinem nubium" pro »adscendi supra nubes." Simplicius certo scripsisset Poeta: ἡλίου τ' ἄνω βολῶν. Ne tum quidem illa interpretatio ferri posset, si constaret veteres astra pro minus altis habuisse quam solem; atqui sol cum astris confundi solet. Nescio cur reticerem quod olim tentatum est a Piersono: οἰστρῶν ἂν ἔλθοιμ'. Mihi idem in mentem venerat, antequam in Valckenaeriani exempli margine legerem: »οἰστρῶν J. P. olim." Fortasse per literas cum Valckenaerio communicavit: in eius certe editis non reperio. Quum de sole eiusque ortu cogitaret librarius describens, errore posuit ἄστρων pro vocabulo literis simillimo. Ad *Iphig. Aul.* 77. ubi Menelaus dicitur καθ' Ἑλλάδ' οἰστρήσας δρομῷ, Hermannus utiliter haec commentatus est: »recte dictum οἰστρήσας, quod est ab οἰστρᾶν, in quo verbo ruendi significatio inest." Itaque Eteocles cum vehementia dicit (est enim illa asseveratio prope delirantis ambitione): *errabundus ruens ad remotissimas terras et ad Inferos penetrare vellem, quo regnum adipiscerer.*

Hanc ambitionem notans deinde Iocasta vs. 538. ait: ἐφ' ἣ σὺ μαίνει. Caeterum ἡλίου πρὸς ἀντολάς perpetuam habet significationem: *ad ortum solis*, neque cogimur confugere ad inauditam *altitudinem coeli*, *quam sol adscendit*. Quamvis Eteocles regnum paene infinite concupiscat, tamen intra terrae fines se continet, neque coelum adscendere vult.

509. τὴν θεῶν μεγίστην ὥςτ' ἔχειν τυραννίδα. Klotzius: »de interpretatione horum verborum hoc notandum est, rectius recentiores interpretes vertisse: *ut haberem summam deorum tyrannidem*, quam veteres et scholiastas et enarratores: *ut regnum deorum*, *quod summum est*, *haberem*." — Ego veriora duco Valckenaeriana: »Regnum Eteocles Dearum vocat maximam; Ambitionem Iocaste pessimam Dearum, 534." In ipsa mentis perturbatione non tam stolidus est Eteocles ut Iovis imperium cupiat; sed dominandi potestatem, si in finibus terrae inveniri non possit, vel infra hanc quaerere vult: τὴν θεῶν μεγίστην tantum ornandi causa Tyrannidi appositum est.

515. ταῖς γὰρ ἂν Θήβαις τόδε Γένοιτ' ὄνειδος. Hermannus de coniectura scripsit: καὶ γὰρ ἄν, articulum otiosum esse iudicans: sed bene observavit Klotzius consulto articulum posuisse Poetam. Tum alia commemorare poterat, tum apposite vs. 566. ἄστυ Θηβαίων τόδε; et *Suppl.* 520. ubi in simili sententia Theseus indignanter: Οὐκ οἶδ' ἐγὼ Κρέοντα δεσπόζοντ' ἐμοῦ, Οὐδὲ σθένοντα μεῖζον, ὥστ' ἀναγκάσαι Δρᾶν τὰς 'Αθήνας ταῦτ'.

519. πᾶν γὰρ ἐξαιρεῖ λόγος, Ὃ καὶ σίδηρος πολεμίων δράσειεν ἄν. Hi versus iam legebantur a Plutarcho, Themistio, Juliano; de quo vid. Intt. Tamen Valckenaerius pro ἐξαιρεῖ suspicabatur Euripidem scripsisse ἐξανύει, quod metro repugnat; sed ad Herod. VII. 9. eundem *Phoenissarum* versum attulit, coniecturam

vero prius factam reticuit. Sunt autem Herodoti verba: *καταλαμβάνειν τὰς διαφορὰς, καὶ παντὶ μᾶλλον ἢ μάχῃσι.* quibuscum cf. eiusdem VII. 50. *μέγαλα πρήγματα μεγάλοισι κινδύνοισι ἐθέλει καταιρέεσθαι.* Haec vero si Eteoclis verbis adhibentur, exit huiusmodi sententia: *Omne enim, quod ferrum efficere potest, tollit,* vel *expugnat sermo:* non per se mala, sed verbis Eteoclis non satis congrua. Apparet autem non ab omnibus Euripideorum sententiam eodem modo intelligi: alii enim *δράσειεν* ita accipiunt ut idem fere sit quod *ἐξαιρεῖ*: veluti Iulianus p. 73. b. *ὁπόσα οὐδὲ σίδηρος ἐξελεῖν ἰσχύσει*: alii contra verbo *ἐξαιρεῖ* tribuunt quandam *perficiendi* potestatem, et Klotzius: »quod est comparatio (inquit) rei bellicae in his verbis, posuit Euripides verbum *ἐξαιρεῖν* ibi, ubi aliud verbum, quod *perficere* significaret, poni poterat." Hi igitur sic interpretantur: *Oratio omnia potest quae ferrum inimicorum.* Et haec quidem sententia videtur postulari. Eteocles fratrem sic incusat: »non oportebat eum litem nostram armis statim dirimere velle: quidni potius paciscendo idem obtinere conatus est? nihil enim ferrum efficit, quod sermo efficere nequeat!" Sive haec sic scripserit Poeta, sive consulto, profecto stulta sunt in ore eius qui ne ipse quidem in pacto iustissimo manserit. Sed ei, quam dixi, sententiae nec satisfacit *ἐξαίρει*, neque *ἐξαιρεῖ*. Itaque a vero non longe abit correctio Burgesii, *πᾶν ἔρεξε γὰρ λόγος*, eundem conferentis locum Apollonii Rh. III. 188 sq. quo usus est Valckenaerius. Magis fortasse placeat *πᾶν γὰρ ἐξαρκεῖ λόγος*: *satisfacit enim sermo ad omne quodcumque ferrum in bello facere possit.* Similiter chorus in *Suppl.* 511. *ἐξαρκέσας ἦν Ζεὺς ὁ τιμωρούμενος*: i. e. *Iuppiter satisfecit ad vindictam.* Propius etiam accedit simplex *ἀρκεῖν* in Soph. *Ai.* 439. *οὐδ' ἔργα μείω χειρὸς ἀρκέσας ἐμῆς.* Sed videant acutio-

res —. Altera sententia huiusmodi formam habet: *multa perficit oratio, quae arma perficere non possint.* In hanc incidit Iulianus, de memoria citans.

522. ἐκεῖνο δ' οὐχ ἑκὼν μεθήσομαι. ἄρχειν παρόν μοι, τῷδε δουλεῦσαί ποτε; In sententia plana dubitatur tamen quibus verbis Euripides usus sit. Correxerunt nonnulli ἐκείνου. Hermannus remittit lectorem ad ea quae »exposuit" de regimine verbi medii μεθίεσθαι ad Soph. *Electr.* 1269. Ibi vero summa disputationis incertissima est: nec mirum: exempla enim quae afferuntur accusativi habent suspectam lectionem, nec plane sibi ipse satisfacere potuit Hermannus cum hoc praecepto, μεθίεσθαι tum demum genitivum regere, »ubi partem alicuius rei omitti significemus:" — »μεθίεσθαί τινος esse proprie *quod prehenderis omittere*, i. e. manum ab ea parte rei, quam teneas, retrahere." Subiungit autem: »atqui partem, quam tenes, si omittis, sane omittis etiam totam rem, cuius ea pars est." Quid igitur lucramur, nisi fortasse hoc, σφαῖραν μεθίεσθαι esse: globum, quem manu totum comprehendimus, dimittere; σφαίρας μεθίεσθαι vero: globum, cuius tantum partem tenemus, dimittere? Hoc sane non voluit vir acutissimus; sed in omni illa praeceptione sensisse videtur, difficile esse exitum reperire argutae disputationis: neque eum etiamnum probare puto quod τῷδε δουλεῦσαί ποτε dictum existimavit pro μήποτε τῷδε δουλεῦσαι. Pro δουλεῦσαι alii codices habent δουλεύσω. Ex hac varietate oritur varia verba interpungendi ratio. Ego Matthiaeum sequor: sic enim aliquo certe modo verba intelligi possunt. Klotzius vs. 523. per se positum interpretatur: *quum penes me sit regnare, isti ego serviam unquam?* Non assentior: quod enim addit Eteocles, πρὸς ταῦτ' ἴτω μὲν πῦρ κτέ. requirit *affirmandi* formam in praecedentibus, non interrogationem, quamvis

turbata mente loquentis: praeterea ἐκεῖνο in hac interpunctione non satis apparet quo pertineat. Eandem ob causam displicet quod Valckenaerius eundem versum exclamationem cum indignatione continere putabat. Nostra suspicio si bonae coniecturae numeros expleat, omnes dubitationes solvet: nimirum ἐκεῖνο δ' οὐχ ἑκὼν μαθήσομαι, ἄρχειν παρόν μοι, τῷδε δουλεῦσαί ποτε. Si μανθάνειν χαίρειν, λυπεῖσθαι, σωφρονεῖν aliaque dicuntur, quidni δουλεῦσαι? Sententia: »non tam docilis sum ut servire lubenter discere velim, quum regnare possim." Forma sententiae similis est huius apud Soph. *Phil.* 307. ἐκεῖνο δ' οὐδείς, ἡνίκ' ἂν μνησθῶ, θέλει, σῶσαί μ' ἐς οἴκους. Qui vulgatam lectionem mecum pro hac correctione dimittent, nihil damni patientur: mox enim Eteocles, vs. 526. ὡς οὐ παρήσω τῷδ' ἐμὴν τυραννίδα: cf. vs. 510 sq.

526. ὡς οὐ παρήσω. Quasi in formula est ὡς post πρὸς ταῦτα. Cf. Plato *Apol.* 30. b. Imitati sunt recentiores. Itaque poenitet me obscuratam esse in Dione Chr. p. 68. d. ubi mutavi ὡς in ὅμως. Monuit me in censura Dioneorum Bakhuizenius noster, qui quidquid tangit, ingenii sui lumine collustrat.

541. τὸ γὰρ ἴσον νόμιμον ἀνθρώποις ἔφυ. Recte sane laudant nonnulli annotationis ad h. l. Valckenaerianae ubertatem, unde appareat ante Plutarchum duplicem exstitisse lectionem, μόνιμον et νόμιμον, utramque suam habere iustam interpretationem; videri tamen praeferendum, quod in nostris codicibus circumfertur, νόμιμον. Mihi certum videtur, praesertim ob ea quae praecedunt: ita enim procedit Iocastae oratio: »aequalitas amicos cum amicis, urbes cum urbibus, socios cum sociis iungit: *etenim* τὸ ἴσον hominibus *legitimum* est: ubi aequalitas deest, conflictantur inaequalia, et summae legi adversantur." (Tenendum autem est designari aequalitatem *sine invidia:* quod tum per se intelligi-

tur, tum e vs. 548. κοὐδέτερον αὐτῶν φθόνον ἔχει νικώμενον: cuius versus vereor ut bona sit interpretatio haec vulgo recepta: *quando ei occidendum est, oriente altero.* Immo vertendum: *neutrum illorum ab altero vincitur nec invidia tenetur:* ratio aperta est: alterum enim alteri cedit ad tempus, non vincitur. Tum demum victoria esset, si sol omnino noctem, aut haec illum pelleret.) Verum quidem est ea quae confligentur plerumque non integra manere; hoc vero longius remotum est, neque semper fit. — Caeterum hunc locum considerans memini, ut fit, *Baccharum* vs. 209. δι' ἀριθμῶν δ' οὐδὲν αὔξεσθαι θέλει, in quorum interpretatione nihil fere inauditi est, quod non tentatum sit; quo pertinet quoque quod nos aliquando suspicati sumus, δίχ' ἀρθμοῦ, *sine societatis vinculo.* Nunc paene certum puto Euripidem scripsisse: δίχ' ἀριθμῶν. Tiresias ait: »Bacchus non ab nonnullis coli vult, sed ab omnibus: sine numeri autem cumulatione nihil augeri solet, igitur nec Dei cultus." Cf. Hesiod. Op. et D. 359 sq. Quae ad hanc sententiam pertinent e scholis veterum philosophorum exponere non est huius loci.

550. σὺ δ' οὐκ ἀνέξει δωμάτων, ἔχων ἴσον, Καὶ τῷδ' ἀπονέμειν; Scripsi ἀπονέμειν, quod plurimorum librorum auctoritate munitur, quamquam verius puto, quod de Salmasii coniectura scripsit Hermannus, νεῖμαι, qui argute huius infinitivi conditionem explicuit, ut sententia sit, *non feres te par ius habere, ut etiam fratri tribuas?* Mihi τὸ ἑξῆς videtur esse: σὺ δὲ, ἔχων ἴσον, οὐκ ἀνέξει νεῖμαι δωμάτων καὶ τῷδε; nihil enim per se obstare arbitror quominus aoristus infinitivi in re futura iungatur verbo ἀνέχεσθαι. Poterat Euripides scribere ἀπονεμῶν, quae lectio ab Scholiastis commemoratur, et Herodotus VII, 139. δεξόμενοι in verbis: καταμείναντες ἀνέσχοντο τὸν ἐπιόντα ἐπὶ τὴν χώρην δέξα-

σθαι: hoc vero non invaluit usu, et tamen eo loco καταμείναντες interpretor: *quum domi manerent*, vel *mansissent*. Itaque haec constructio similis est eius quae obtinet in verbis dicendi, cogitandi, opinandi, ubi subiectum secundariae sententiae, si idem est quod primariae, in nominativo ponitur, sequente infinitivo verbi. Quamobrem graecum esse puto ἀνείχετο αὐτὸς ποιῆσαι: cuius hanc causam esse, quod ubi non praesens facinus sed res futura vel consilium faciendi agitur, nondum *ipsa res* sustineatur, sed *cogitatio de re*.

553. καὶ μέγ' ἥγησαι τόδε; Distinxi haec verba obsecutus Hermanno, cum Matthiaeo verba περιβλέπεσθαι τίμιον a praecedentibus separanti, ut sententia sit: *an circumspici honorificum est?* Klotzius hoc falsissimum esse iudicavit, itaque interpunxit ut exiret hoc: *Quid tu tyrannidem — nimio opere colis et magnum putas hoc, circumspici honoratum?* in quo miror virum doctissimum fugisse quam inconcinna oriatur sententia. Quum enim Iocasta filio duo argumenta proponat ac refutet, particula ἢ iuncta, cur tyrannidem concupiscat, apparet verba τί τὴν τυραννίδ' — ἥγησαι τόδε absolutam continere sententiam, quaeque sequuntur novam esse interrogationem. Hoc plane Euripideum est: quamobrem aut corrigendum μῶν μέγ' ἥγησαι τόδε, — περ. τίμιον; quod propterea non admittendum, quoniam mater negare debet id vere *honorificum* esse: aut obtemperandum rationi Matthiaei, quae non tam inepta est quam videtur Klotzio: etenim περιβλέπεσθαι per se positum significat *cum honore et admiratione conspici*, unde Cicero (*in Pison.* 25, 60) quasi Euripidea adumbrans: *inania sunt ista — delectamenta paene puerorum, captare plausus, vehi per urbem, conspici velle.* Nec latet Klotzium, ut puto, τόδε ad τυραννίδα relatum nihil habere offensionis, et περιβλέπε-

σθαι τίμιον id esse quod: *an conspici honorificum est?* Respondet ipsa Iocasta: *immo inane*, in quo propria obtinet vis particularum *μὲν οὖν*.

555. *ἢ πολλὰ μοχθεῖν πόλλ' ἔχων ἐν δώμασι Βούλει;* Constat huiusmodi dictorum formam saepe a Tragicis variari; ubi fiat cum sententiae detrimento non memini; si meminissem, suspectum haberem. Quid enim hoc loco rogare vult Iocasta, nisi hoc: *visne opes habere domi, quas multo labore collegeris?* Quid revera rogat? *visne multum laborare, ut opulenta sit domus tua?* quibus quum ipsa respondeat: *ὄνομ' ἔχει μόνον*, non laborem sed huius fructum nihil nisi nomen esse iudicat. Quidni igitur putabimus Poetam reliquisse: *πολλὰ μοχθῶν πόλλ' ἔχειν*? eadem forma qua Menandreum ab Schaefero collatum: *τί πολλὰ τηρεῖν πολλὰ δεῖ δεδοικότα.* Erunt fortasse quibus alterum exquisitius videatur; mihi vero dudum multa pro exquisitioribus haberi videntur, quae e librariorum officinis profecta sunt.

561. *ὁ δ' ὄλβος οὐ βέβαιος, ἀλλ' ἐφήμερος.* Acuta Valckenaerii annotatio non potuit persuadere Firnhabero et Klotzio hunc versum huc non pertinere, quem adeo necessarium esse putant. Concedimus lubenter ut eo fruantur, et pro truncato habeant celebre dictum Iobi I. 21. *Dedit Deus, abstulit Deus:* quippe addendum fuisse: *incerta sunt huius vitae bona.*

564. *ἐρεῖς τυραννεῖν;* Aliquid accidit Klotzio, quum intelligi putaret: *non dices:* immo intelligitur: *fac te hoc respondere:* sequentia confirmant.

569 sq. *ὀδυνηρὸς ἆρ' ὁ πλοῦτος, ὃν ζητεῖς ἔχειν, Γενήσεται Θήβαισι, φιλότιμος δὲ σύ.* Valckenaerius posteriorem horum versuum pro spurio habuit, utpote languidum et inficetum; Hermannus contra tantum abesse putat ut quidquam in hoc versu languidum aut inficetum sit, ut nihil putandum sit aptius aut fortius dici potuisse,

versusque sit vel maxime genuinus. Iocastam, postquam copiose disseruit, peracerbe concludere orationem eo, ut dicat id quod ista potentia, quam ille tanta cupiditate consectetur, denique efficiat, hoc esse, ut Thebae malis obruantur, ipse autem φιλότιμος sit. — Mirum non est si mihi ipse nunc diffidam, cui versus iste omnium inficetissimus esse neque Euripidem auctorem habere potuisse videatur. — Coarctemus orationem verbosam Iocastae, quae ab initio non quaerit sitne Eteocles φιλότιμος nec ne, sed eum vehementer increpat quod ab Daemone φιλοτιμίας tenetur eòque furit: aequalitatem in vita esse praeferendam, potentiam esse inane bonum; si vincatur in hoc bello Eteocles, *urbem Thebarum direptum iri* saevitiamque militum passuram. His, si Dîs placet, continuo addere creditur: »itaque potentia, quam concupiscis, exitiosa fiet Thebis, *tu vero Thebis ambitiosus eris.* In tali sententia exspectabam certe κεκλήσεται pro γενήσεται. Idem est quasi brevius etiam dixisset: »*Cur ambitio te in furorem agit, mi fili, eoque calamitates urbi infers? ambitiosus es.*" Nam quod affertur, postrema illa verba significare: »ambitio tua causa erit tantorum malorum," idem efficacissime et plenissime in proximis Eteocli inculcaverat mater. Nec ipsa quidem verba interpretationem, quae fingitur, praestant: nihil significant nisi: tu ambitiosus es, i. e. ex eis, quae dixi futura, constabit te ambitiosum esse. Sed fac bonam esse illam explicationem, tamen hoc dicet Iocasta: »exitiosum erit urbi quod in ea solus perpetuo regnare cupis, huiusque calamitatis causa erit ambitio," id est: exitiosum erit urbi quod ambitiosus es, huiusque calamitatis causa erit tua ambitio. Si hoc voluit Euripides, servet sepulcro. Summa disputationis meae haec est, videri mihi Valckenaerium recto pul-

cri sensu ductum fuisse. Nihilo magis tamen totum versum expunctum velim; suspicor enim verbis φιλότιμος δὲ σύ olim suppletam esse lacunam in codice, unde vera Poetae verba evanuissent. Haec quaenam fuerint, incerta divinatio est. Exspectabam huiusmodi versus:

ὀλέθριος ἆρ' ὁ πλοῦτος, ὃν ζητεῖς ἔχειν,
γενήσεται Θήβαισιν, ὀδυνηρὸς δὲ σοί.

Haec scripta fuisse profecto non contendo: sed nolim credi latuisse me σοὶ in sequentis versus initio: talia legenti molesta sint, in agendo evanescunt. Sententia autem, quam finxi, nisi fallor, ea est quam iure habeas pro summa orationis Iocastae.

575. τρόπαια πῶς ἀναστήσεις δορός; Hermannus optime vindicavit ἀναστήσεις a Porsoni correctione ἄρα στήσεις. Maiorem in hoc loco affectum habet ἀναστήσεις: *an non desistes in media erectione tropaei, cogitans te de fratre triumphare?* eodem pertinet sequens γράψεις.

577. καὶ σκῦλα γράψεις κτέ. Valckenaerius de coniectura scripsit κεὶς σκῦλα, quod multi amplexi sunt. Hermannus vero comparavit *Troad.* vs. 1188. τί καί ποτε γράψειεν ἄν σε μουσοποιὸς ἐν τάφῳ· τὸν παῖδα τόνδ' ἔκτειναν Ἀργεῖοι κτέ: cui praetulit Klotzius allatum ab Schaefero *Iphig. Aul.* 35. δέλτον γράφεις: nescio an non recte: nam quid peculiare est in δέλτον γράφειν, vel βιβλίον, vel ἐπιστολήν? neque huc pertinet latinum *inscribere*, quod contulit Klotzius. Accuratius admovebitur ex Aristophanis *Thesm.* 770. τὰς πλάτας γράφων, et paulo post τἀγάλματα γράφων —. Verum indigne fert Iocasta *spolia* reportatum iri ab Graecis de Graecis: itaque dicit: quomodo de spoliis scribere poteris (in tropaeo): *hos clypeos* (i. e. *haec spolia*) *Polynices, direptis Thebis, Deis consecravit?* In constructione

hoc liberius est quod post verba σκῦλα γράψεις sequitur oratio directa: si huius loco legeretur: ὅτι Πολυνείκης ἔθηκε, nemo, credo, in sententia offenderet.

579. μήποτ', ὦ τέκνον, κλέος τοιόνδε σοι γένοιθ' ὑφ' Ἑλλήνων λαβεῖν. Quoniam in aliquot codd. legitur ἂν ὑφ', Valckenaerius coniecit ἀν' Ἕλληνας, quod placuit Klotzio: mihi non item: nam perinde erat in Graeciane an in barbara regione Polynices de Graecis triumpharet. ὑφ' Ἑλλήνων aut significat: *monitu*, *ope Graecorum:* hoc vero admitti nequit, quoniam agitur de Polynicis, non de auxiliantium Graecorum facinore: aut: *Graecis ademtum*, quod absurdum, aut: *utinam ne umquam Graeci talem victoriam tuam celebrent.* Barbari potius celebraturi erant; ex Iocastae mente Graeci improbaturi. Sententia requirit ἀφ' Ἑλλήνων: *utinam ne umquam talem victoriae gloriam de Graecis reportes.*

581. ἢν δ' αὖ κρατηθῇς καὶ τὰ τοῦδ' ὑπεκδράμῃ. Interpretum alii amplexi sunt Heathii coniecturam ὑπερδράμῃ, alii dubii haerent. Utroque verbo saepe utitur Euripides, ita tamen, ut ὑπεκδραμεῖν semper sit *evadere*, *effugere*, veluti infra, vs. 877. θεοὺς ὑπεκδραμούμενοι, *deorum vindictam effugituri;* ὑπερδραμεῖν vero *superare.* Mihi Poeta videtur scripsisse quod libri propagarunt, et optime quidem: nam vel hoc verbo solo Iocasta ostendit, quod haud semel manifestum facit, sibi Polynicis causam potiorem videri; unde Eteoclem meritas poenas daturum, si vincatur: nihilo minus has non a fratre repeti oportere. Praeterea augendo periculo, in quo res Eteoclis versabantur, futuro victori blandiri eumque ad pacem ineundam propensiorem facere studet.

587. ἀμαθία δυοῖν, εἰς ταὔθ' ὅταν μόλητον, ἔχθιστον κακόν. Non credo ponderanda auctoritate codicum colligi posse utra vera sit lectionum ἔχθιστον et αἴσχιστον,

sed interpretando. Mater enim monet filios ut remittant alter de nimia ambitione, alter de nimia vindictae in iusta causa cupiditate: utrumque dementiae esse; ubi autem duorum dementiae sibi invicem infestae sint, malum esse, — *turpissimum?* haud dubie; sed hoc nunc non volebat Iocasta, verum *inimicissimum*, et pacem vix conciliari posse. κακόν hîc eodem modo ἔχθιστον vocatur quo vs. 600. δειλὸν καὶ φιλόψυχον. In hac autem interpretatione sumsi, quod sumere licebat, εἰς ταὐτὰ μολεῖν de conflictu dici, ut infra 1410. εἰς ταὐτὸν ἧκον. Quae continuo precatur Chorus, tametsi universum Iocastae sermonem spectant, postremis tamen huius verbis praecipue aptanda sunt.

592. περαίνει δ' οὐδὲν ἡ προθυμία. Discedit hoc loco Klotzius a vulgo recepta interpretatione, vertitque: *nihil enim proficit promtus ac paratus ad componendam litem animus:* Eteoclis enim orationem multo ferociorem esse et magis universam. Verum neutrius fratrum apparet illa προθυμία: sola Iocasta litem componere studet. Quamobrem Eteocles his verbis non fratrem alloquitur, sed matrem, ad quam haec omnia pertinent, praeter postremum versum, ubi ad Polynicem se convertit.

594. σκήπτρων κρατεῖν. Praetulit Klotzius lectionem σκῆπτρα, quoniam requiri putabat: *sceptrum tenere*, non *potiri:* hoc enim docuisse Valckenaerium et Matthiaeum. Non nego κρατεῖν τι semper esse: *aliquid tenere*, sed constat κρατεῖν τινος nonnumquam eandem habere potestatem quam ipsum Latinum *potiri* i. e. *ita potitum esse, ut teneas, possideas.* De multis hoc sit exemplum ex *Suppl.* 399. τίς γῆς τύραννος, — ὃς κρατεῖ Κάδμου χθονός; nec dubium est quin *Phoen.* 1260. νῦν καλλίνικος γενόμενος σκήπτρων κρατεῖς sit: *nunc demum post hanc victoriam regnum sine competitore*

tenebis. Itaque quid opus est ut in σκῆπτρα κρατεῖν insolentem productionem ultimae syllabae vocabuli σκῆπτρα toleremus?

599. ἐγγὺς, οὐ πρόσω βέβηκας. Inde ab Reiskio multi correxerunt βεβηκώς. Pro vulgato propugnavit Klotzius vertens: *procul*, non *longe ab eo stas:* in quo nihil est quod culpari possit. Poterat addere βεβηκώς non accurate respondere verbis τίς ὧδ' ἄτρωτος; Responderet, si rogasset Polynices: *ubinam ille est tam invulnerabilis?*

615. οὔ σε θεμιτόν. Scripserat Klotzius de coniectura: οὐ θεμιτά σοι. Hoc certe vel metri causa admittere non licuit. Nostra scriptura, quae facilis est correctio Musgravianae lectionis οὐ θεμιτόν σε, et a plerisque recepta, non video cur denuo vitiosis postponatur.

633. οὐχ ἑκὼν γὰρ ἦλθον, ἄκων δ' ἐξελαύνομαι χθονός. Hic Klotzio quoque accidit ut narraret Valckenaerium »pronuntiasse" hunc versum subditicium esse. Scripserat autem hic in fine notae ad h. l. »Eruditi lectoris optio sit, Euripidine versus inutilis sit attribuendus, an interpolatori; si mihi datur libera optio, posterius elegerim." Eidem videtur Valckenaerius »nulla idonea causa motus" hunc versum improbasse. An nihil est tertio abhinc versu dixisse Polynicem: ὡς ἄτιμος, οἰκτρὰ πάσχων, ἐξελαύνομαι χθονός? tum ἑκὼν et ἄκων ita opponi ut lusus rhetoricus exeat indignus obtestantis dolore? nam qui vi eiicitur profecto ἄκων abit, ut hoc commemorans potius risum quam misericordiam moveat. Indulget nonnumquam Euripides his lusibus. — Esto: an necesse fuit ἦλθον et ἐλαύνομαι tam inepte opponi? etenim confido Interpretes ἦλθον accipere tamquam dictum de hostili aggressione cum exercitu, non de hoc adventu, vocante matre. Si efficaciter inculcandum erat cur culpa esset penes Eteoclem, diceret

saltem: »Vi eiectus sum a fratre: itaque invitus patriae arma infero:" est enim eiectio illa praecipuum in obtestatione, primumque sibi locum vindicabat. Non culparem hoc vel simile: οὐχ ἑκὼν γὰρ ἦλθον, ἄκων δ' ἐχθρὸς ἐγχρίμπτω χθονί. Deprecatur culpam damni ex illato bello: hoc urgendum erat, non inutiliter iteranda causae commemoratio. Si scripsit hunc versum Euripides, quid obstat quo minus reprehendamus quod imprudenti excidit?

639. ἔξιθ' ἐκ χώρας. Hic quidem prudenter utendum est praeceptis Kusteri ad Arist. *Thesm.* 115. et Valckenaerii ac Klotzii ad *Phoen.* vs. 6. ne putemus Eteoclem dicere: *exi regione Thebana.* Nisi peccarunt librarii vel histriones, χώρας designat ipsam urbem: nunc enim, postquam altercatio ad summam iracundiam evecta est, exclamavitque Eteocles: ἐρρέτω πρόπας δόμος, et alter alterum ad singularem pugnam evocavit, non potest Eteocles fratrem apposite iubere ut regionem relinquat, qui cum exercitu urbi adstaret.

645. οὗ κατοικίσαι Πεδία κτέ. Qui spreto κατοικίσαι (quae lectio servata est a Scholiastis) retinent librorum scripturam κατῴκισεν, hos fugit iungenda esse οὗ — ἵνα τε, hac sententia: *vacca oraculum explevit* (eo loco), *ubi Deus Cadmum iusserat fertiles agros incolere, et ubi Dirce campos feraces irrigat.* Omnium fere Interpretum assensum tulit egregia coniectura Valckenaerii, Ἀόνων, pro δόμων. Non amplexus est Klotzius, qui genitivum hunc explicans certo frustra est. Ferri posset: οὗ κατοικίσαι | πεδία μὲν τὸ θέσφατον | πυροφόρα δόμους ἔχρη: et quamquam Valckenaerius demonstravit nomen Aonum fere solemne esse ubicumque poetae istius portenti mentionem faciant, in hoc certe *Phoenissarum* loco omitti poterat propter praecedentia: Κάδμος ἔμολε τάνδε γᾶν. Nomen certe Aonum

fuisse in veteri oraculo non veri simile est. Bergkius in Diar. Antiq. 1836. p. 69. paulo plura movens, ingeniose tamen coniecit: Οὗ κατοκλάσῃ, | πεδία μιν το θέσφατον | πυροφόρα δέμειν ἔχρη. Sed hoc modo duo sententiae membra haud satis ligantur. Idem praecedentia felicius: ᾧ τετρασκελὲς | μόσχος ἀδάματος πέσημα | δίκε. Verum esse nondum mihi persuasit vir egregius. Fecit Hermannus mutando et transponendo ut admisso Ἀόνων simul metro satisfieret. Idem, acute sentiens in sequentibus copulam languidissime insertam esse verbis χλοηφόρους καὶ βαθυσπόρους, tum nonnullos codd. his verbis adiungere γυίας vel γύας vel χώρας, locum sic constituit: καλλιπόταμος ἵνα τε | νότις ἐπέρχεται ῥυτᾶς | Δίρκας χλοηφόρους βαθυσπόρους γύας: in quibus pro ἐπέρχεται ῥυτᾶς mallem ἐπέρχετ' ἀγλαᾶς, quo ducit varietas γαίας, γυίας, γᾶς. Pro μέν malim sane μιν, sed non necessario requiritur pronomen, ac respondere possunt οὗ — μὲν et ἵνα τε —. Caeterum mihi suspicio oborta est, quum lacerum fuisse antiquum codicem hoc loco appareat, versum καὶ βαθυσπόρους γύας suppletum esse pro eo qui intercidisset, desumtum ex vs. 670. εἰς βαθυσπόρους γύας. Vs. 653: * Διὸς γάμοισι * sic sarciri potest: ἐν Διὸς γάμοις θεόν: coll. *Bacch.* vs. 84. Βρόμιον παῖδα θεὸν θεοῦ.

658 sq. Βάκχιον — εὐίοις. Dubium non est quin horum metrum perspexerit Hermannus, sic versus distribuens: Βάκχιον χόρευμα παρθέ | νοισι Θηβαίαις | καὶ γυναιξὶν εὐίοις, quibus antistrophica egregie aptantur.

667. κρᾶτα — ὠλένας δικὼν βολαῖς. Nihil Interpretes: unde suspicor eos verbo δικεῖν tribuere vim *feriendi*, quae est in βάλλειν. Perperam, ut puto: mihi certe exempla in promtu non sunt. Potuit librarius oculis aberrare ad proxime sequens δικὼν ὀδόντας. Fortasse scriptum fuit ὠλένας θένων βολαῖς.

677. εὐαλίοις est necessaria correctio Hermanni pro εὐηλίοισι, quod plerosque codd. occupavit.

699. ὁρῶ γὰρ αὐτὸν πρὸς δόμους στείχοντ' ἐμούς. Hic versus sit licet ab Euripide, nihilo minus contendo eum plane abundare post participium παρών in praec. versu. Nihil dicent, si qui fortasse haec explicandi gratia addita putent: ipse enim Creon ingrediendo explicat. Magis ista decent Scholiastam aliquem: ταῦτα λέγει ὁρῶν αὐτὸν στείχοντα πρὸς δόμους αὐτοῦ.

700. ἦ πόλλ' ἐπῆλθον, — πέριξ δὲ — πύλας ἐπῆλθον. Offendit Valckenaerius in repetito ἐπῆλθον, quamvis concedens Euripidem nonnumquam repetitionibus indulgere. Klotzius hunc »lusum elegantem" esse contendit. Credendumne est linguam graecam vitiosam esse, utpote nimia laborantem verborum copia, ac millies peccasse scriptores graecos, nescientes quam saepe idem verbum iterare liceat? Mihi quidem Poeta videtur elegantius scripturus fuisse: ἦ πόλλ' ἐμόχθησ'. Istiusmodi parsimoniae speciem credo histrionibus deberi, quos hodieque memoriae defectu in scena similiter peccantes audimus.

710. τὰ ποῖα ταῦτα; τὸν λόγον γὰρ ἀγνοῶ. Soph. *Trach.* 78. τὰ ποῖα, μῆτερ; τὸν λόγον γὰρ ἀγνοῶ, quae Euripidi obversata sunt: vid. Apitz. ad eum locum. Non mirum est hoc poetis praesertim in stichomythiae angustiis nonnumquam accidisse. Euripides certe λόγον minus accurate adhibuit quam Sophocles.

713. πέριξ πύργοισι. Omnia iam admota sunt ab Interpretibus, quibus has arces defenderent: tamen vereor ne expugnentur ab Reiskiano πυκνοῖσι. Hoc a Brunckio et Porsono receptum profecto eiusmodi est ut plane graecae linguae et Euripidis consuetudini satisfaciat. De explicationibus vulgati Valckenaerius non male: »Quis, obsecro, graece vel latine sic locutus est?" Senten-

tiam, quae fingitur, hoc modo, nisi fallor, enuntiaturus erat Poeta

μέλλειν ὅπλοισιν, ἀμφὶ Καδμείων πύλαις,
πόλιν κυκλώσειν αὐτίκ' Ἀργείων στρατόν.

Matthiaeus πύργοισι et ὅπλοισι arbitratur ἐκ παραλλήλου posita esse: hoc recte improbavit Herm. ad *Hel.* vs. 3. ubi varie tentatum γύας sanissimum est, sed interpretandum ex praecepto grammaticorum: ὅλον κατὰ μέρος: dicit enim Helena Nilum Aegypti solum rigare, praesertim *arva*, eam partem Aegypti, quam fluvius »nigra fecundat arena." — In *Phoenissis* autem Hermanno πυκνοῖσι languidum videtur; mihi haud magis quam *densa acies* vel *stipata arma* eorum quos deinde idem Creon ἀφθόνους vocat. Animadvertendum autem erat hunc Creontis sermonem cum Eteocle eo tendere ut vs. demum 740. narret septem Argivorum duces singulos singulas urbis portas et munimenta oppugnaturos esse. Initio igitur non attinebat arces commemorare; tantum narrat Creon hostes mox urbem circumdaturos esse. Si πυκνοῖσι adiungit Creon, magis etiam apparet temeritas reliquis congrua in Eteoclis responso. Portentum non est, si librarius in fabula Martis et munimentorum plena πύργοισι cum πυκνοῖσι confudit.

722. τοῦθ', ὁρῶ, πολλοῦ πόνου. Seclusi verbum ὁρῶ, quoniam in hac constructione participii ὄν omissio insolita est nec ferenda, licet Klotzius vertat: *hoc video multi laboris.* Si ὁρᾷς absolute nonnumquam ponitur, quidni ὁρῶ? quidve ad constructionem differt ὁρῶ ab δοκῶ in Aeschyli *Prom.* 289. Soph. *Oed. Col.* 992? Praeterea ὁρῶ in *Phoenissis* non est *video*, sed *ut praevideo.* cf. 716. Sententia: *haec, opinor, res erit multi laboris.*

724. τὸ νικᾶν ἐστὶ πᾶν εὐβουλία. Perperam, arbitror, laudatur Heathii interpretatio: *modo vincas, quacum-*

que ratione viceris, prudenter feceris. Hoc praecepto vera prudentia excluderetur, idemque esset quod: si temere hostem aggressus eris et viceris, prudentia tamen tua laudabitur. Immo dicit Creon: *victoria omnino prudentiae fructus est.* In omni enim hoc sermone Eteoclem ab temeritate deterret: unde idem vs. 734. ἅπαν κάκιον τοῦ φυλάσσεσθαι καλῶς. Cf. *Suppl.* 510. τοῦτό τοι τἀνδρεῖον, ἡ προμηθία.

733. βαθύς γέ τοι Διρκαῖος ἀναχωρεῖν πόρος. Dicit Eteocles iam satis fore, si Argivos *terreat:* hos enim recedentes in tumultuaria traiectione Dircae, quippe alti fluminis, submersum iri. Si tantum commemoravero, Burgesium coniecisse: βλαφθεῖσί γ' ἄν τοι ῥᾴδι' ἀναχωρεῖν πόρος, apparebit ex hoc specimine cur seposuerim, quae parum lucis adferrent. Iuvenis erat Burgesius, quum illa commentaretur: verum postea eadem via perrexit, eoque motu acerrimi ingenii, qui rerum et verborum leges saltu superare non vereretur.

742. λόχων ἀνάσσειν, ἑπτὰ προσκεῖσθαι πύλαις. Matthiaeus hoc asyndeton non ferens scripsit ἄνακτας. Secuti sunt recentiores, praeter Klotzium cui vulgatum magis efficax et vehemens videtur. Verbis Hermanni ad *Iph. Aul.* 506 sq. respondeo: »verum sane est, sed ubi opus est spiritu:" addo, si plura conseruntur, veluti in celebri loco Midianae, quem eleganter tractat Longinus, Π. Υ. XX. 2. eiusque praeceptum saepe perperam adhibuerunt critici. Primum in hoc errat Klotzius, si recte eum intelligo, quod hunc versum constructione cum 740. iungendum putat: interiecta Eteoclis verba vs. 741. non curari ab Creonte. Hoc vero longe alienum est ab Euripidea stichomythiae lege, qua interruptus alicuius sermo tum continuari solet quum interiectus versus plenam sententiam continet, quae alterius interlocutoris responsionem non requirat.

Cf. Valcken. ad vs. 394. Praeterea, si continuantur 740 et 742, exsistit tempus praesens, quod sententia repudiat: narrat enim Creon quae Argivi *facere constituerunt*. Restituetur vis futuri iunctis προςτετάχθαι — προςκεῖσθαι. Quae quum ita sint, valde debilitatur vis illa et vehementia asyndeti, quae si requiruntur, haud minores erunt, admisso ἄνακτας. — Angustiae versus coëgerunt Poetam ut, omissis ὥςτε σὺν τούτοις, contractius diceret quod lingua non respueret. Vertendum: *turmis praeesse, quibuscum septem portas adoriantur:* in quo infinit. προςκεῖσθαι non ab solo ἀνάσσειν, sed a comprehensis προςτετάχθαι ἀνάσσειν pendet. Idem paulo post obtinere apparet, vs. 744 sqq. si recte consecutio verborum attenditur: ἕπτ' ἄνδρας ἑλοῦ λόχων ἀνάσσειν, — ἀμύνειν τειχέων προςαμβάσεις.

751. ἑπτάπυργον ἐς πόλιν μολών. Hermannus: »Mihi sic dicere videtur Eteocles, ut significet se per urbem ad omnes septem portas iturum." Hanc sententiam requiri concedo, verbis inesse non puto: estque illa interpretatio eiusmodi quales ferre oporteat dubitanter, donec melius quid repertum sit. Nam cur Euripidem subabsurde scripsisse putemus, quum accurate potuisset: ἔσται τάδ'· ἑπτάπυργον ἐς τεῖχος μολών. (cf. vs. 79. ἑπτάπυλα τείχη. et 978), vel melius, quippe poeta et graecus? In hac omnium dubitatione corrigendum propono: ἑπτάπυργον ἐς πόλον. Variavit hoc Poeta: infra 1086. ἑπτάπυργοι περιβολαί. 1362. τειχέων περιπτυχαί. Quidni hoc auderet, quum potuisset ἑπτάπυργον ἐς κύκλον, i. e. κύκλον τῶν ἑπτὰ πύργων, quod coniecit Musgravius, et Porsonus paulo cupidius recepit? Scio de illo usu vocabuli πόλος dubitari posse, cui plerumque circumeundi motus tribuatur (quod iocose sed vere significat Pisthetaerus in *Avibus*, 181 sqq. qui locus cum hoc Euripidis conferendus est: quamquam neque con-

firmat quod conieci, neque excludit). Sed neque hunc cogitasse videntur poetae quoties οὐράνιον πόλον dixerunt, et latinum *ambitus* eandem habet proprietatem. Dicit Eteocles: *ambitum turrium et murorum percurram.*

754. ὄνομα δ' ἑκάστου διατριβὴ πολλὴ λέγειν κτέ. Recte Hermannus nihil nisi hoc scholion apposuit: πεφύλακται δὲ τὰς ὀνομασίας αὐτῶν εἰπεῖν, — διὰ τὸ ὑπ' Αἰσχύλου εἰρῆσθαι ἐν τοῖς Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβαις. Alii Interpretes otiosam, ut arbitror, quaestionem agitant, scripseritne haec Euripides propter reverentiam Aeschyli, an ut hunc notaret. Gruppius in *Ariadna*, p. 582. putat Euripidem Aeschylea corrigere voluisse: certo nimium est quod ait Fritzschius ad Arist. *Ran.* 1403. Aeschylum hic »fortiter ab Euripide rideri." Mea opinione, quum Euripides tragoediam faceret dissimili consilio Aeschyleae, tamen veritus est ne auditores memores Aeschyli desiderarent istam enumerationem: id recte cavit addendo: ἐχθρῶν ὑπ' αὐτοῖς τείχεσιν καθημένων. Aeque prudenter nuncius apud Aeschylum *S. ad Th.* 378 sq. πόρον δ' Ἰσμηνὸν οὐκ ἐᾷ περᾶν Ὁ μάντις· οὐ γὰρ σφάγια γίγνεται καλά: unde nondum periculum erat in mora enumerationis. Putabimusne Euripidem, quum Theseum dicentem faceret in *Suppl.* 846 sqq. ridiculum esse, si quis narrare velit quis quocum congressus sit in duorum exercituum conflictu, —Homerum reprehendisse? —Quae argute Hermannus in Praef. p. xix. disputat, eo ineptiorem hanc reprehensionem esse quod ipse Euripides eius peccati statim se reum praebeat (significans mandata Eteoclis haud necessaria de despondenda Antigona et colloquium eiusdem cum Tiresia), Poeta haec necessaria putavit, rectene an secus, non quaero; sed haud mirum est eum, ne Fabulae actionem nimis protraheret, omisisse quae abesse poterant, et significasse cur omitteret.

758. *διὰ μάχης ἑλεῖν δορί.* Lectio ἐλθεῖν, quae post Abreschium in aliquot codd. reperta est, haud dubie est ab aliquo correctore: cui miror nonnullos obtemperavisse: nam *διὰ μάχης ἔρχεσθαι, ἥκειν, μολεῖν* semper necessario adiunctum habent dativum personae quacum pugna conseritur: itaque una ξυσταθέντα mutandum erat in ξυσταθέντι. Sequentem autem vs. et 1381, ubi eadem verba redeunt, suspectos habuit Valckenaerius: nec mirum: videri posse alterutro loco delendum esse concessit Hermannus. Non male tamen Klotzius: »ἀντήρη λαβεῖν est *deprehendere* aut *offendere* pugnantem, ἑλεῖν δορί *telo vincere*, unde consequens demum est κτανεῖν *occidere*." Dicas fortasse paulo prudentius curare Eteoclem ne unum victoriae reportandae gradum omittat, planeque abundare aut vs. 758, aut 759. Sed huius loquacitatis culpa sit penes Poetam: haec sane dicuntur coram Creonte, qui colloquio fratrum non adfuit nec scit quid sibi invicem in eius exitu minati sint: ac fortasse hunc versum consilio addidit Euripides, quo excusatior esset Creonti immanitas mandati vs. 777 sqq. de non sepeliendo Polynice. Denique cur vs. 759. interpolaret librarius vix causa aliqua excogitari potest: nam quod recurrunt eadem verba vs. 1381. ibi recordari potuit versus, qui ante in simili sententia scriptus erat, eundemque interpolare. Quod si vs. 1381. ab Euripide est, neque ab histrionibus mutatus (quandoquidem *occisionis* tamen mentio necessaria esse videri potest), profecto et penuria verborum laboravit et Eteoclem nimis impium finxit, qui coram hominibus simulare potuerit falsam inimicitiarum causam, nunc vero Minervam Deam precetur. Praeterea in eum quidem locum excusatio illa non cadit: ita enim ornatus est a Poeta ut potiorem esse causam Polynicis quam Eteoclis appareat, ad il-

lumque magis propensos fuisse circumstantium animos. Nunc, quum Polynices in precibus nihil dixerit de fratris vera iniuria, credemus Euripidem fecisse Eteoclem iustam crudelitatis causam praetexentem? Credant alii: non ego.

773. λαβόντα πέμψω δεῦρο Τειρεσίαν. Erraverunt sane Valckenaerius quique eum secuti sunt, corrigere volentes ἄξοντα. Fortasse non satis tenebant interpretationem, quam praeiit Scholiasta: ὡς τοῦ Μενοικέως ἐν τῷ στρατοπέδῳ ὄντος τοῦτο φησίν. Refutaverat iam eos Abresch. ad Aesch. III. p. 173. Schaeferus, nonnumquam nimis acutus, dubitabat an sententiae conveniret ἄξοντα: etenim ἄξοντα πέμψω δεῦρο Τειρεσίαν vertendum videri: *mittam huc ut Tiresiam*, qui hic versatur, alio *ducat*. — Quid impedivit quominus iungeret ἄξοντα δεῦρο? Apud Hermannum non concinunt annotata ad h. l. cum Praef. p. xx. ubi: »Eteocles, inquit, Menoeceum ab se missum esse ait, qui Tiresiam adduceret." — Videtur Poeta haec ita instituisse ut Eteocles inscius causa esset salutis Thebanorum: qui quum Creonti dicit: σοὶ μὲν γὰρ ἡδὺς εἰς λόγους ἀφίξεται, artificiose hoc opponitur suspicioni Tiresiae erga Eteoclem, simulque ironia subest cuius Eteocles ipse conscius non est.

789. ἐπὶ καλλιχόροις στεφάνοισι νεάνιδος ὥρας. Lectio ὥραις, quae codices occupavit, foeda corruptela est, quam nemo Interpretum explicare potuit. Sententiam restituit servata ab Scholiastis lectio ὥρας, ut mireris esse qui spernant, nec sentiant praestantiam interpretationis Musgravianae. Universa sententia huius loci clamat non agi de virginum nuptiis, nec de puellis nubilibus, sed de florente iuventute chorum saltante. Si Musgravius nihil nisi apposuisset ex *Ione*, 490. λάμπωσιν ἐν θαλάμοις πατρίοισι νεανίδες ἧβαι, iam melioris

causam lectionis hoc teste obtinuisset. Sententia: *non cantas ad pulcros choros formosae iuventutis coronis redimitae.*

794. οὐδ' ὑπὸ Θυρσομανεῖ — δινεύεις κτέ. Apparet verbum δινεύεις contra metrum pugnare: unde Hermannus de coniectura scripsit δίνᾳ. Caeteri interpretes nihil quod placeat dixerunt de hoc loco, qui Bacchico afflatu laborare videtur. Si Θυρσομανεῖ, sic absolute sine articulo positum, Bacchum significare potest, tamquam nomen proprium (ut βρόμιος et εὔιος passim, et infra 1023. ὦ πτεροῦσσα. 1123. πανόπτην. Arist. *Thesm.* 315. χρυσολύρης), hoc fortasse placeat: οὐδ' ὑπὸ Θυρσομανεῖ νεβρίδων μέτα δινεῖς ἅρμασι — πῶλον, Ἰσμηνοῦ δ' ἐπὶ χεύμασι κτέ. Mihi quidem praeter controversiam esse videtur, sicut supra οὐκ ἐπὶ καλλιχόροις κτέ — ἀλλὰ σὺν ὁπλοφόροις κτέ, ita nunc opponi οὐδ' ὑπὸ Θυρσομανεῖ κτέ — Ἰσμηνοῦ δ' ἐπὶ χεύμασι κτέ. Supra comparatus est κῶμος bacchicus cum κώμῳ militari; nunc confertur aurigatio bacchica equitationi bellicae. Adhibenda ex Aesch. *Sept. ad Th.* 446. ἵππους δ' ἐν ἀμπυκτῆρσιν ἐμβριμωμένας δινεῖ. Denique δ' pro τ' videtur confirmari particula adversativa ἀλλά, quae in aliquot codd. ante ἅρμασι apparet.

806. χιονοτρόφον ὄμμα Κιθαιρών. *altitudine et nivibus conspicuus Cithaeron.*

819. οὐδ' οἱ μὴ νόμιμοι — λέχος ἦλθεν. Non quidem ab omni parte satisfacit, nec tamen umquam reticeri debet ingeniosa Hermanni coniectura: οὐδ' οἱ μὴ νόμιμόν ποτε ματέρι παῖδε λόχευμα, μιάσματα πατρός. Ἦ τε σύναιμον λέχος ἦλθεν. Horum metrum concinit cum stropha, qualem vir peritissimus instruxit. Quicumque de illa dubitat, in antistropha quoque haereat necesse est, praesertim quia Hermanniana restitutio sententiam non plane absolvit. Mihi requiri videntur huiusmodi

fere verba: οὐδ' οἱ μὴ νόμιμοι παῖδες ματρί ποθ' ἁγνὸν λόχευμα, μίασμα δὲ πατρὸς, ἧς τε σύναιμον λέχος ἦλθεν. i. e. *numquam illegitimi liberi caste a matre pariuntur, sed patris macula sunt, eiusque cuius incestum lectum conscendit.*

828. τᾶς Ἀμφιονίας τε λύρας ὕπο πύργος ἀνέστα
διδύμων ποταμῶν πόρον ἀμφὶ μέσον
Δίρκας, χλοεροτρόφον ἃ πεδίον
πρόπαρ Ἰσμηνοῦ καταδεύει.

Hermannus ad h. l. haec commentatus est: errasse Ungerum in *Parad. Theb.* p. 138 sqq. Scholiastis credentem Dircen in duos amnes discedere, quorum alteri manserit nomen Dircae, alter dictus fuerit Ismenus; fidem habendam videri uni Scholiastarum, haec commentanti: περὶ τὸν μέσον πόρον τῶν διδύμων ποταμῶν τῆς Δίρκης, ἥτις σχιζομένη τὸ ἔμπροσθεν τοῦ Ἰσμηνοῦ δύο ἀποτελεῖ ποταμοὺς, οὓς καὶ διδύμους ἐκάλεσαν. ἐπεὶ ἐξ ἑνὸς οἱ δύο ἀποτελοῦνται. Hoc testimonio Dircen in duos rivos findi, quorum alterum sub ipsis moenibus urbis praeterlabi, quem inter et Ismenum, qui remotior ab urbe fluat, aliquid spatii esse interiectum: unde dixisse Poetam: πρόπαρ Ἰσμηνοῦ. — Mihi haec postrema minime persuasit Hermannus, neque cum eo puto mirifice eadem confirmari verbis Aeliani, *V. H.* XII, 57. ἡ δὲ παρὰ (sic ille recte pro περί) τὸν Ἰσμηνὸν καὶ αὐτὰ τὰ τείχη ῥέουσα κρήνη καλουμένη Δίρκη. Etenim sine controversia Aelianus dicere voluit portentum illud in sanguinem mutatae limpidissimae aquae Dirces factum esse sub oculis Thebanorum prope urbem. Itaque quid, obsecro, huc facit mentio Ismeni? Requiritur nomen loci urbi contigui, quod repertum est in docta Ungeri correctione Ἰσμήνιον. Huius acuta disputatio nondum obtinuit ut omnis dubitatio de cursu Dirces et Ismeni tolleretur. Hoc vero credi potest, Thebas sitas fuisse

inter hos duos amnes iuxta fluentes, quorum Dirce urbi propior fuerit. Apparet hoc lustranti copias Ungeri, paulo densius effusas, quales largiri solet vir exhauriendis doctrinae fontibus natus. Sed, nisi vehementer fallor, hic ipse Euripidis locus, quamlibet librariorum culpa obscuratus, idem docet: in quo verba διδύμων ποταμῶν Δίρκας, post sequentium corruptelam, ut mihi quidem videtur, ansam dederunt commentis Scholiastarum. Fuerintne Dirce et Ismenus brachia eiusdem fluvii, an separatim ex eodem Cithaerone orti amnes, difficile est ad diiudicandum; Dircen vero ab ea parte urbis fuisse qua Argivi advenerant, palam est e vss. 131, et 733. Sed licet Ismenus paulo remotior iuxta urbem fluxerit, tamen causa excogitari nequit cur Euripides campum ab sola Dirce rigari dicat, hanc autem Ismenum praeterlabi. Haec si sine errore disputavi, apparet locum depravatum esse, cuius correctionem propono quae, si aliis minus placeat, his certe initium sit emendandi. Viam autem sternit varietas ἀμπεδίον pro ἃ πεδίον, in tribus optimis codd. reperta. Haec iure advertit Hermannum, minus recte, ut arbitror, coniicientem, si genuina sit illa scriptura, versum post ἀμπεδίον excidisse. Ipse nec versum graecum, horum solers artifex, nec sententiam supplevit, sentiens, opinor, vix coniici posse quod suppleri queat. Klotzius ἀμπεδίον errore scriptum esse affirmat: quo vade nescio; criticae certe legibus repugnat. Corrigo:

——— πύργος ἀνέστα
διδύμων ποταμῶν πόρον ἀμφὶ μέσον,
Δίρκας χλοεροτρόφον ἂμ πεδίον
πρόπαρ Ἰσμηνοῦ τ' ἀρδεύσει.

urbs aedificata est inter alveos duorum amnium, porrecta in planitiem herbosam irrigatione Dirces et iuxta (fluentis) *Ismeni.* Postquam ἃ πεδίον codices

occupaverat, in promtu fuit correctori metrico pro τ' ἀρδεύσει scribere καταδεύει. Caeterum de spondeo paroemiaci satisfecit Hermannus in *El. D. Metr.* p. 378. Hunc pedem in ea sede non multo magis a Tragicis frequentatum fuisse quam hodie creditur, quis affirmet? — Ornate Euripides idem dixit quod: *Urbs aedificata est inter Dircem et Ismenum, qui amnes campum ante urbem porrectum irrigant.* Sociantur autem aquae Dirces et Ismeni, more poetarum, ut in *Bacch.* 5. πάρειμι Δίρκης νάματ' Ἰσμηνοῦ θ' ὕδωρ, et saepe: nam omitto exempla quae integra sunt; unum afferam cuius inveterata macula hac observatione detergi potest. Nimirum in Aeschyli *Sept. ad Th.* vs. 255. in voto Eteoclis haec sunt: Δίρκης τε πηγαῖς, οὐδ' ἀπ' Ἰσμηνοῦ λέγω. Quae si significarent (ut volunt Interpretes): *neque excipio Ismenum*, saltem exspectares in parenthesi posita οὐκ ἀπ' Ἰσμηνοῦ λέγω. Wellauerus: »simile est (inquit) in Soph. *El.* 1116. ὥς σ' ἀπ' ἐλπίδων, Οὐχ ὧνπερ ἐξέπεμπον, εἰσεδεξάμην. Minime: dissimillimum est: Electra dicit: *accipio te ab alia spe, quam ea qua te domo misi:* in quibus ἀπό solitam habet potestatem, ut in *Trach.* 664. ἀπ' ἐλπίδος καλῆς: et ὧνπερ dictum est pro ἀφ' ὧνπερ: omissae praepositionis exempla promsit Bernh. in *Synt.* p. 203. Locum Aeschyli sic corrigo: Δίρκης τε πηγαῖς ὕδατί τ' Ἰσμηνοῦ λέγω. Iudicent periti sitne Poetae hac leni mutatione reddenda sententiae simplicitas, an etiamnum haerendum in grammaticis spinis et obscuris traditionibus et Pelasgis. Denique dubia est similitudo, quae Elmsleium induxit ut varie tentatum locum *Medeae.* 820 sqq. πῶς οὖν ἱερῶν ποταμῶν ἢ πόλις ἢ φίλων πόμπιμός σε χώρα τὰν παιδολέτειραν ἕξει, τὰν οὐχ ὁσίαν μετ' ἄλλων, cum *Phoenissis* conferret. Facile credas scriptum fuisse: Πῶς οὖν ἱερῶν ποταμῶν οὐ πόλις ἢ φίλων πόμπιμός σε χώρα

τὰν παιδολέτειραν εἴρξει, iunctis εἴρξει τῶν ἱερῶν ποταμῶν. Etenim necessario haec spectant Athenienses, propter ea quae praecesserunt et particulam οὖν. Nisi obstaret insolens dictio et constructio ἱερῶν ποταμῶν ἡ πόλις, huc admovere posses e Demosthenis *Androtionea* p. 593. R. τίς γὰρ ἂν ἢ φίλος ἢ ξένος εἰς ταὐτό ποτ' ἐλθεῖν ἠθέλησεν ἐμοί; τίς δ' ἂν εἴασε πόλις που παρ' ἑαυτῇ γενέσθαι τὸν τοιοῦτον ἀσέβημα δοκοῦντα εἰργάσθαι.

825. κάλλιστον ὄνειδος. Partim veri vidit Scholiastes: ὄνειδος μὲν, ὡς ἐξ ὀδόντων δράκοντος γεννηθέντες, κάλλιστον δὲ, ὡς αὐτόχθονες καὶ ἀνδρεῖοι: quibus recte usus est Klotzius. Omnino opinio, quae adhuc plerosque tenet ac lexica et commentarios occupat, vocabulorum ὄνειδος, ὄνομα, φήμη, κῦδος, quae ab initio media fuisse haud negem, μεσότητα etiamnum in poetarum reliquiis deprehendi, haec igitur opinio tandem aliquando oppugnanda est, quippe, ut mihi quidem persuadeo, ex errore et mala nonnullorum interpretatione orta. Etenim, ut hinc ordiar, licet nusquam, quantum mihi innotuit, ab scriptoribus, qui supersunt, traditum sit Spartorum originem Thebanis exprobratam fuisse, veri tamen simillimum est nonnumquam eos ab inimicis, vel a Comicis in tam frequenti Boeotorum stuporis convicio audivisse γηγενεῖς, cuius vocabuli quae vis sit apparet e versu apud Athen. X. p. 443. e. βῶλος, ἄροτρον, γηγενὴς ἄνθρωπος, et ex Romanorum *fungus* et *terrae filius*, de quo vid. Erasm. in *Adag.* Quid quod in *Suppl.* 579. Theseus ad praeconem Thebanorum cum irrisione: τίς δ' ἐκ δράκοντος θοῦρος ἂν γένοιτ' Ἄρης; adludens λόγχῃ σπαρτῷ, quam praeco ostentaverat. Itaque recte Barthius ad Statii *Theb.* II. 573. (*Theron*) *terrigenas confessus avos:* »docte (inquit) hoc dictum, cum aliquoties *terra genitos* dici ignobilitatis sit." Porro tenendum est dubitari non posse

quin apud Graecos in ore habuerit καλὸν ὄνειδος is qui convicium refelleret rei quam sibi potius honori duceret: in quo dignum est observatione, *proverbii* loco fuisse versum: γαστέρα μοι προφέρεις, κάλλιστον ὄνειδος ἁπάντων, quo manifesto ad constantem usum dicti καλὸν ὄνειδος respicitur. Quidni igitur credamus eodem respici in versu, de quo agimus: et in *Iphig. Aul.* 305. καλόν γέ μοι τοὔνειδος ἐξωνείδισας: eademque observatione utamur ad explicandum in Soph. *Phil.* 475. σοὶ δ᾽, ἐκλιπόντι τοῦτ᾽ ὄνειδος οὐ καλόν, ubi verba οὐ καλόν ostendunt hanc esse sententiam: *tibi vero haec non facienti erit opprobrium*, *quod excusare non poteris dicendo* καλὸν ὄνειδος *esse:* et in Euripidis *Medea*, 514. καλόν γ᾽ ὄνειδος τῷ νεωστὶ νυμφίῳ, Πτωχοὺς ἀλᾶσθαι παῖδας κτέ. ut sit, cum acerba ironia: *hoc profecto decorum est*, *habetque*, *si qui forte vituperent*, *paratam excusationem:* καλὸν ὄνειδος: in Sophoclis denique *Oed. T.* 441. τοιαῦτ᾽ ὀνείδιζ᾽, οἷς ἔμ᾽ εὑρήσεις μέγαν; i. e. *non intercedo quo minus vituperes id*, *quod mihi* καλὸν ὄνειδος *est.* — Perpendant velim viri docti; mihi quidem certum est in *Phoenissis*, vs. 1735. Σφιγγὸς ὄνειδος male explicari *Sphingis decus:* immo *dedecus*, *calamitatem* dicit Antigone, intelligens Sphingis monstrosam formam eiusque aenigma exitiosum urbi, cuius solutionem et gloriam Oedipi sequentia demum complectuntur: τὰ πάρος εὐτυχήματ᾽ αὐδῶν: Eadem plane sententia, quod miror Valckenaerium non advertisse, Aeschylus in *Sept. ad Th.* 521. vocat Sphingem τὸ πόλεως ὄνειδος. — Facile fuit suspicari antiquitus ὄνειδος fuisse vocabulum medium, difficilius vero ex antiquissima poesi vel unum exemplum afferre eius vocabuli et verborum ὄνομαι, ὀνοτάζω, quod istam suspicionem confirmaret. Ne ὄνομα quidem et φήμη et κλέος umquam in malam partem usurpantur sine adiecto κακόν, αἰσχρόν vel simili, quod

pertinet ad pleraque quae collegit Gellius *N. A.* XII, 9. qui de interpretatione vocabuli *honos* in verbis Metelli et ipse erravit, et in errorem traxit Muretum *Var. Lect.* VI, 18. — Non prius mittam hanc disquisitionem, quam obiter quaesivero de *Oreste*, 1238. οὐκοῦν ὀνείδη τάδε κλύων ῥύσει τέκνα; nam ne lenissimae quidem reprehensioni locus erat (cf. 581 sqq.), neque bene factorum ὑπομνήσει, quam somniavit Scholiastes, Homericum ὀνείδισον conferens (Il. I, 211). Aptum ea sententia esset ὀνείδη, si pro tanto amore et vindicta vitaeque periculo patrem nihil adhuc reposuisse quererentur. Immo Orestes, Electra et Pylades tantum precantur Agamemnonis manes ut in tempore adsint facinus audentibus: quumque Orestes dixerit: ὦ δῶμα ναίων νυκτὸς ὀρφναίας πάτερ, et Electra: εἰ κλύεις ἔσω χθονός, exspectes ut Pylades simile commemoret in hac trium conspiratione et colloquii artificio; nimirum, quod restitui velim, οὐκοῦν ἐν Ἅιδου τάδε κλύων κτέ.

851 sq. ὡς πᾶσ' ἀπήνη πούς τε πρεσβύτου φιλεῖ κτέ. Schaeferus haec frustra explicare conatus est: alii dubitant. Klotzius nuperrime miratus est potuisse quemquam in his verbis haerere. Equidem hoc exspectabam, non vero argumenta qualia promsit vir doctissimus, cuius haec interpretatio est: *Nam omne vehiculum, id est, omne id quod pulsu agitatur externo, non motu interiore et suo, pesque senis solet manus alienae exspectare allevationem:* cuius interpretationis bonitatem porro vindicat. Sed omisit reputare comparationem satis iam ridiculam plane intolerabilem esse, deficiente tertio comparationis: i. e. eadem in vehiculo *necessaria* debilitate, quae est in pede senis; debilitas autem pedis senilis cogitari nequit extra comparationem aetatis vegetae: unde sequitur nihil conferre interpretationem Klotzii ad tollendam absurditatem le-

ctionis vulgatae. Sed abstineo ab horum exploratione, ne Klotzio molestus sim. Locum haud dubie corruptum permulti tentaverunt coniecturis, quarum nonnullae sunt, quas satius est non refutare; aliae speciosae quae verae esse non possunt: velut Hartungii ad *Iphig. Aul.* 656. ὡς παῖς ταπεινή: non enim probabitur priusquam demonstraverit ista posse significare: *nam puella infirma*, aut unum exemplum protulerit. Omnium ingeniosissime Hermannus: ὡς παῖς ἔτ' ἀπτήν. Hic quum vocabuli ἀπτήν usum proprium et translatum exemplis probaret, omisit afferre ex *Oedipo* Sophoclis vs. 15. οἱ μὲν οὐδέπω μακρὰν Πτέσθαι σθένοντες, οἱ δὲ σὺν γήρᾳ βαρεῖς. In his vero Sophocleis quum nihil audaciae sit, non opus erat ut excusaretur ab Musgravio Euripideis *Troad.* 752. et *Herc. Fur.* 72. ubi in comparatione metaphora adhibetur. In *Phoenissis* propterea παῖς ἔτ' ἀπτήν nimis audax videtur, quod senex, qui tamen incedit, decore comparari nequit cum pullo nondum volitante, i. e. cum puero qui portatur. — In loco desperato aliorum suspicionibus accedat haec mea: πταίσασ' ἀπήνῃ πούς τε κτέ. Quidquid autem porro coniicietur, tenendum erit senis infirmos pedes, eosque eundo exhaustos, comparari ab Euripide cum aliqua re aut per se debili aut accedente causa debilitata. Mireris autem paulo post Tiresiam abire velle, quasi sine comite incedere possit, tum mox rogare ubi sit Menoeceus. Intelligendum videtur eum, animo commotum et abire volentem, fulcientis adolescentis manum mittere, tum post pauca verba putare eundem scenam reliquisse. Prudentius idem Tiresias in Sophoclis *Oed. T.* 444. in simili re; ἄπειμι τοίνυν· καὶ σύ, παῖ, κόμιζέ με. — Sed priusquam hunc locum relinquo, duos *Agamemnonis* Aeschylei inspiciam, in quibus diiudicandis ab Hermanno dissentio: non vereor enim ne hic non lubenter patiatur, si utiliter

fiat. Affert autem in hac causa vs. 283. *ἀλλ' ἦ σ' ἐπίανέν τις ἄπτερος φάτις*, vertitque in *Opusc.* T. VII. p. 45. *eine unreife Nachricht.* Ego, quoniam omnis rumor volitat, sive maturus, sive immaturus, adducor ut conferam Telemachi verba, quae Penelopae »non alatae" erant (*ἄπτερος μῦθος. Od.* XVII. 57) eaque nonnulli veterum recte explicuerunt *προσήκατο τὸν λόγον* *). Imitatus est, ut opinor, Tragicus, ut chorus dicat ad Clytaemnestram: *laetane facta es rumore non volitante?* i. e. an amplexa es levem rumorem, cumque praetervolare non sivisti? quibus congruit Reginae responsum, sibi puerilia a choro tribui. Alterum est in *Agam.* 145. *δρόσοις ἀέπτοις μαλερῶν* [*λεόντων*], i. e. *rori non volitanti fortium leonum*, nimirum *catulis leonum.* Vereor ut multum auxilii sit in iis quae Aeschylus ebrius videtur scripsisse, si scripsit; mihi verba ista sine codicibus melioribus desperanda videntur: sed quid dico monstra canticorum, quandoquidem Creon in *Phoenissis*, 855. (si vera scripserunt Monkius et Hermannus), fatigatum Tiresiam leniter alloquens ait: *καὶ πνεῦμ' ἄθροισον, αἶπος ἐκβαλὼν ὁδοῦ.* Perperam relinqui puto quod nonnulli libri servarunt, *κᾶπος*, de quo docte disputavit Valckenaerius, et post hunc C. Matthiaeus in Lexico Euripideo (quem librum non absolvi dolendum censeo, praesertim si Editores absterrentur eorum iudicio, qui aegre ferunt plus praestari quam quod promissum sit). Difficile est ad coniiciendum cur librarius *κ* adiecerit, si nullam haberet auctoritatem in libro quem describeret, praesertim in vocabulo rarissimi usus, quod nemo tamen demonstrare poterit non exstitisse nisi in grammaticorum commenta-

*) Dictio recentior quam tempus quo *ἔπεα* stabili epitheto *πτερόεντα* dicebantur, necdum huius natura explorabatur; quod palam est fieri in opposito *ἄπτερος μῦθος*, quod quater in Odyssea legitur.

riis. Quum autem κᾶπος significare potuerit *anhelitus*, magis etiam commendatur adiecto verbo ἐκβαλών; nempe frequenti respiratione quasi eiicitur anhelitus collectus ex cursu. Partem scholii ad h. l.: ἄλλοι δὲ ἆπος (leg. αἶπος) τὸ ὕψος, νῦν δὲ καταχρηστικῶς τὸ μῆκος, ὡς καὶ πούς ὀλέθριος ἐν Καλλιμάχῳ, sic corrigit Hermannus: — ὡς καὶ αἰπὺς, ὀλέθριος· ἐν τοῖς Καλλιστράτου. De Callistrato nihil decerno; nam corrigi etiam potest παρὰ Καλλιμάχῳ vel ἐν ..... Καλλιμάχου, omisso titulo carminis; reliqua vero sic malim: ὡς κᾶπος ὀλέθριον: nam αἰπὺς, ὀλέθριος non satis apparet quid faciant ad μῆκος: itaque ab Scholiasta citatur fragmentum poeticum in quo κᾶπος (καὶ αἶπος), nescio cuius rei longitudo ὀλέθριον vocatum sit. Glossae Suidae et Zonarae αἰπὺς, ὁ ὀλέθριος videntur ortae ex Homerico αἰπὺν ὄλεθρον. Sed αἶπος haud recte pro translato habetur in Eurip. *Alc.* 502. ubi Hercules:

καὶ τόνδε τοὐμοῦ δαίμονος πόνον λέγεις·
σκληρὸς γὰρ ἀεὶ καὶ πρὸς αἶπος ἔρχεται.

Non enim admittenda explicatio Scholiastae: πρὸς δυσχέρειαν, τὰ γὰρ ὑψηλὰ δυσχερῆ. Immo: *fatum* (inquit) *cumulat labores meos*, *ad extremum urget me:* vel (si hoc malis), *ad extremum* τῆς σκληρότητος pervenit. Hoc si verum est, nullus usus est huius loci ad praesentem *Phoenissarum* explicandum: in quo, ut absolvam, hoc observari velim, mentionem *longitudinis* viae non exspectari: non enim e longinquo advenit Tiresias, sed festinavit senex, idque ante significavit vs. 848. Πυκνὴν δὲ βαίνων ἤλυσιν μόλις περῶ, et modo: τί με καλεῖς σ π ο υ δ ῇ, τέκνον; unde sequitur intelligi vocabulo Euripideo, quodcumque posuerit, non ὕψος nec μῆκος nec σκληρότητα viae, sed lassitudinem de via in festinante, qui mox narret se, hesterno itinere Athenis Thebas fatigatum, nunc huius cursus properatione exhaustum esse.

861. πολεμίων σκυλευμάτων. *Hostilium spoliationum;* posito σκύλευμα pro σκυλεία.

876. ἃ συγκαλύψαι παῖδες Οἰδίπου χρόνῳ Χρῄζοντες κτέ. In his Wakefieldius et Nodellius vere correxerunt σκότῳ pro χρόνῳ: quibus sic oblocutus est Matthiaeus: »χρόνῳ συγκρύπτουσι τύχην, qui id agunt, ἵν' ἀμνήμων τύχη γένοιτο, ut loquitur supra vs. 64." Fugiebat virum eximium, tum demum haec vim habitura esse si utriusque loci sententiam coniunxeris; nam συγκαλύψαι χρόνῳ distrahi nequit a proximis: οὔτε γέρα πατρὶ οὔτ' ἔξοδον διδόντες, neque vs. 64. ἀμνήμων τύχη intelligeretur, nisi additum esset κλῄθροις ἔκρυψαν πατέρα. Eodem spectant κλῇθρα et σκότος: utrobique sermo est de abscondito Oedipo. Denique nemo alicuius rei memoriam tempore delere potest; ipsum tempus delet.

882. ἀγὼ τί δρῶν, ὁποῖα δ' οὐ λέγων ἔπη, Εἰς ἔχθος ἦλθον παισὶ τοῖσιν Οἰδίπου. Alii libri: τί μὴ δρῶν, et ποῖα: confugitque Scholiastes ad οὐ ἀπὸ κοινοῦ sumtum. Porsonus scripsit: κἀγὼ τίν' οὐ δρῶν, ποῖα δ' οὐ λέγων ἔπη, cui assensus est Elmsleius. Hermannus: »Quid vero facilius erat quam reddere Euripidi ἃ 'γὼ τί τοι δρῶν?" Klotzius longa disputatione novam interpretandi viam ingressus est, in qua, fateor, parum video, quum tamen appareat, simplicissimam sententiam subesse oportere, ac Tiresiam nihil dicere debere nisi se omnem lapidem movisse ut hanc filiorum erga patrem impietatem *castigaret*, eoque odium eorum se contraxisse. Mihi locus sic corrigendus videtur ut ἀγώ servetur et apte cum reliquis cohaereat, ratione habita variatae lectionis, quam interpretes haud satis attenderunt. Reliquias eius quod Poeta dedit deprehendi puto in commemorata ab Scholiasta lectione τί μὴ δρῶν, quod librarius, propter vulgo sociata verba δρᾶν et λέγειν in hac formula rhetorica, facile colligere potuit e disie-

ctis et evanidis literis participii ἐπιτιμῶν scil. αὐτοῖς. Corrigo nempe: ἀγὼ 'πιτιμῶν, ποῖα τ' οὐ λέγων ἔπη, instar Demosthenici *Pro Cor.* §. 48. ὑβριζομένων καὶ τί κακὸν οὐχὶ πασχόντων; Intelligentes hoc explorent, teneantque Tiresiam non se excusare, sed gloriari potius cum indignatione quod immani isti crudelitati obsistendo in iuvenum iracundiam incurrisset.

889. εἰ μὴ λόγοισι τοῖς ἐμοῖς τις πείσεται. Perite Klotzius propugnavit pro sede pronominis τὶς, quod Porsonus post λόγοις transposuerat. Idem recte ad vs. 896. τοῖσι τὴν τύχην κεκτημένοις πόλει παρασχεῖν κτέ. notat Schol. Aug. τύχην interpretantem εὐτυχίαν. Posuit de industria Euripides id quod duplicem haberet interpretationem, boni et mali: item 901. quo respiciens Tiresias vs. 918. verbis ἐπειδὴ τὴν τύχην αὐτὸς καλεῖς demum *calamitatem* intelligit.

920. ἅπερ πέφυκε ταῦτα, κἀνάγκη σε δρᾶν. In hoc obscuro responso Tiresiae languet ταῦτα, si ad δρᾶν retraxeris: itaque incidi post ταῦτα. Sed Klotzius scribens ἅπερ πέφυκε, ταῦτα κἀνάγκη σε δρᾶν, vertit: *quae evenerunt, ea etiam necesse est te facere:* oportebat sane eum ostendere quomodo quis facere possit quod iam evenerit. Videtur, nisi fallor, hoc confudisse cum hac interpretatione: *quaecumque fato constituta sunt ut fiant* cet. Sed haec sententia ne respondet quidem admirationi Creontis: *quid ais, quod verbum protulisti?* Elegans quidem est Valckenaerii suspicio: εἴπερ πέφυκε, in quam incidit propter varietatem ab Scholiasta servatam in proximo versu: τί φής; ἐμὸν παῖδ' ἕνεκα γῆς σφάξαι θέλεις, quae ne histrionibus quidem digna sunt, qui certe ambiguitatem evitaturi erant: sic enim rogaret Creon: *visne filium meum mactare?* quod per se quidem non absurdum est, coll. vs. 931. sed non quadrat κἀνάγκη σε δρᾶν. Requiritur in responso *veritatis* as-

sertio et *faciendi necessitatis*. Itaque si retinetur scriptura, quam dedimus, cum Hermanno ἐστίν tacite suppleri nolim. Sed nescio an πέφυκε non habeat potestatem quam ei Interpretes tribuunt: nam quid dicit Creon, sive ἐστίν intelligas, sive εἶπον? nimirum: *dixi quod est*, id est, *dixi quod dixi:* multo superbius! Donec confirmabitur exemplis, ἅπερ πέφυκε posse significare: *quae vera sunt*, *quae fato constituta*, mihi certe corrigam: ἅπερ πέφυκα (scil. λέγειν), ταῦτα. i. e. »dicta mea sunt qualia soleo praedicere," nempe *vera*, utpote vates. Saepe quidem pronomen indicativum eodem modo postponitur, ut infra 1019. ὅ τι δύναιτό τις — διέλθοι τοῦτο: malim tamen ἅπερ πέφυκα πάντα, *omnia quae dixi vera sunt: nihil mentitus sum*, *teque facere oportet*. Idem vs. 924. ἀπόλωλεν ἀλήθει', ἐπεὶ σὺ δυστυχεῖς; coll. 961. Tiresias id dicit quod Neoptolemus apud Sophoclem *Phil.* 88. ἔφυν γὰρ οὐδὲν ἐκ τέχνης πράσσειν κακῆς. cf. *Oed. T.* 435. Non reticendum est quod Winckelmannus, in Diar. Antiq. 1840. p. 1283. omnino corrigendum esse contendit, ἅπερ πέφηνε. In eandem coniecturam dudum inciderat Camperus ad *El.* 574. Significatio verbi φαίνεσθαι, *fato constitutum esse*, usu comprobata non est: nec sic positum ἅπερ πέφηνε est: *quae mihi vera videntur:* tertia quae sit interpretatio ignoro.

927. ὦ πρός σε γονάτων καὶ γερασμίου τριχός. Variat lectio transpositis τριχὸς γερασμίου, et hoc praetulit Valckenaerius ob sonum. Hermannus hoc commentatus est: »Elmsleius harum rerum non certam rationem esse putabat, ad *Med.* 1118. Non aures consulendas aut casui rem permittendam esse, ad eundem versum *Medeae* monui." Ibi: »δόμοι τυραννικοί (inquit) ita dicuntur, ut primarium sit domus, quae deinde amplius describitur addito adiectivo. Τυραννικοὶ δόμοι autem cum opposi-

tione dicuntur (*Hec.* 55) domus, quae regum, non aliorum est." Largior veteres nonnumquam ista discrevisse videri, quum obvius numerus prosodicus vel rhetoricus non obstaret. Itaque inducatur fortasse quispiam ut v. gr. transponat *μεμπτὰ δῶρα* in eadem *Medea*, 958. ibi enim omnis sententiae vis cadit in *μεμπτά*. Quid vero faciemus versu 960. *δοκεῖς σπανίζειν δῶμα βασίλειον πέπλων*? Cur *Phoen.* 375. Polynices dolet quod mater habet *κάρα ξυρηκὲς καὶ πέπλους μελαγχίμους*? non enim miratur eam caput habere idque rasum, sed rasum caput. Cur infra vs. 1453. moriens ad eandem Iocastam: *θάψον δέ μ' — ἐν γῇ πατρῴᾳ*? Cur in *Bacch.* 841. Dionysus ait *ὁδοὺς ἐρήμους ἴμεν*, quum Penthei interesset ut lateret? In *Oreste* 1140 et 1463 dicitur *φάσγανον μέλαν* et *μέλαν ξίφος*. In *Hel.* 800. et *Or.* 1430. *νόμοισι βαρβάροις* et *βαρβάροις νόμοισιν*. Si usquam adiectivum nil nisi »amplius describit" substantivum, hoc obtinet in *Bacch.* 447. *ξυνάψει βλέφαρα βασιλείοις κόραις*: nam profecto rex non poterat palpebris suis alienas pupillas tegere. In his omnibus, si quid video, nullum adiectivum est quod »cum oppositione" postpositum sit: ut obtinet in *Hippol.* 96. *κέρδος γε σὺν μόχθῳ βραχεῖ*: verum eadem est in *Med.* 248. *ἀκίνδυνον βίον ζῶμεν, — οἱ δὲ μάρνανται*, nec tamen postpositum habet adiectivum. Itaque ne hoc quidem satis stabile est. — Haec pauca de multis Euripideis, quae perlustravi ut aliquid certi discerem. Frustra: itaque eo redeo ut suspicer veteres haec non certa lege adstrinxisse, sed vel collocando vel pronuntiando ut libuit indicasse utrum praecipuum esset, substantivum an adiectivum. Nam si Poeta in *Phoenissis* scribere *debuit γερασμίου τριχός*, peccavit in *Hecuba*, 754. loco simillimo reginam dicentem faciens Agamemnoni: *ἱκετεύω σε — δεξιᾶς εὐδαίμονος*: in hac enim sententia adiecti-

vum significanter additum est: precatur Hecuba Regem per regiam potentiam dextrae, ut iniuriam ipsi factam ulciscatur.

928. τί προσπίτνεις με; δυσφύλακτ' αἰτεῖ κακά. Absurdum αἰτεῖ absurdius etiam explicuerunt Scholiastae: recentiorum nonnulli sine successu tentaverunt. Ipse aliquando conieceram ἄτης, usus praeceptione Hermanni ad Soph. *El.* 111. Sed acquiescendum in pulcra emendatione αἴνει, quam protulit Anglus anonymus, in eandemque inciderunt Hermannus et Schneidewinus. Invitus, fateor, respicio vulgati defensionem, quam nuper Matthiaei exemplo tentavit Klotzius, suo haud dubie iudicio ipse vim inferens. Is hoc modo ratiocinatur: »deprecatur Creon filii mortem, i. e. petit filii salutem, igitur petit interitum urbis.'' Satis recte, si hic consisteret Tiresias; sed adiungit verbo κακά epitheton δυσφύλακτα, quod omnem illam argumentationem subvertit. Si diceret vates: »petis malum quod quavis ratione caveri debet,'' consentanea diceret; nunc quod vulgatur ei tribuit sententiam hanc: »quid mihi molestus es? annos vides te petere malum quod vix caveri poterit?'' id est »parce verbis, petis enim quae ultro venient,'' vel »petis malum quod, quum consecutus eris, eiusmodi erit ut caveri nequeat, nisi non petas.'' Si tertium non datur, optetur e dilemmate. — Mutatio fere nulla est, qua pro absurda sententia lucramur elegantem usum verbi αἰνεῖν, quod Euripides plus semel posuit pro ἀγαπᾶν, i. e. *sibi imponi sinere quod ferre necesse est.* Denique dubium non est quin Tiresias κακὰ commemorans respiciat vs. 921. et sequentem, πολλὰ κακά — σοί γ': eodemque redeat, 955. τοῖνδ' ἑλοῦ πόνοιν τὸν ἕτερον: quibus correctio plane confirmatur: nam eo respicere *debet* vates, quoniam Creon προσπίτνων nihil cogitare poterat nisi mali *deprecationem.*

938. Κάδμου, παλαιῶν Ἄρεος ἐκ μηνιμάτων. Elegantem docteque substructam coniecturam Valckenaerii, Κάδμῳ, probabilem quidem iudicat Hermannus, sed non esse cur vulgata lectio deseratur. Oblocuti sunt nonnulli, contuleruntque dictiones νερτέρων δωρήματα et alia. Non credo Euripidem tam ambigua scribere voluisse: requiro exemplum additi genitivi, ut h. l. Ἄρεος, quo subiectum substantivi verbalis indicetur; quod si forte quis attulerit, nondum certum erit (quamquam hoc levius est) utrius μηνίματα sint, Cadmi an Martis, ne dicam μήνιμά τινος esse *ira ob aliquid* vel *aliquem*, non *alicui*. Ego reciperem Valckenaerianum Κάδμῳ, nisi mihi persuaderem genitivum Κάδμου iungendum esse eum praegresso γῆ. Quam significanter hoc loco Cadmi terra dicatur, e qua γηγενὲς monstrum ortum esset, facile intelligitur: et Cadmum fuisse interfectorem draconis, notum erat tum Creonti tum auditoribus Euripidis. — Obiter moneo perperam urgere videri Interpretes quod draco filius esset Martis. Ex terra ortum Mars apposuit Dircae, ut hanc custodiret. Nihil amplius Euripides. Mythi originem explicabunt mythologi.

947. ἀκέραιος ἔκ τε μητρὸς ἀρσένων τ' ἄπο. Deficiunt nos hoc loco Interpretes et mythologi, a quibus discamus quo sensu Creon dicatur ἀκέραιος. Descendebat quidem ab Echione, uno Spartorum; hic vero uxorem habuit Agavam Cadmi filiam: oportet igitur Menoecei matrem fuisse filiam alius qui ab Spartis originem duceret. Sed ignoratur uxor Penthei, Menoecei mater: quin ne constanter quidem traditur Menoeceum fuisse Penthei filium, quandoquidem in scholl. ad h. l. et ad 798. monstrum ὁ κλάσας vel ὄκλασος infestat eorum genealogiam, necdum, quantum scio, procuratum est. Porro, si Creon ἀκέραιος fuit, nondum sequitur filios eius non mixto genere fuisse, nisi uxor quoque Creon-

tis, quae in Soph. *Ant.* 1180. Eurydice vocatur, descenderit ab Spartis: verum de hoc altum silentium est. Haec omnia, quae nunc ignoramus, Euripidi ex traditione fortasse cognita fuerunt: unde sentio arma peti posse ad tuendam huius versus γνησιότητα, si qui addubitent: in quorum numero ego esse me fateor: nam satis fuisse puto si Creontis filius de Spartorum stirpe esset, communi significatione. Fortasse hic versus Euripideus fuit in alia eius Fabula, et ab sedulo lectore huc insertus est.

950. κεὶ μὴ γὰρ εὐνῆς ἥψατ', ἀλλ' ἔχει λέχος. De hoc versu, quem Valckenaerius suspectum habuit, iam multa dicta sunt. Repetendum duco ἔχει λέχος eodem modo dictum esse quo supra vs. 417. τίνι τρόπῳ δ' ἔσχες λέχος, i. e. *quomodo obtinuisti ut ei desponsareris.* Si abesset versus, cogitando suppleri deberent quae nunc explicandi causa addit Vates: cuius argutiae si admittuntur, potest etiam κατάχρησις, qua, oraculo, ut videtur, ᾔθεον postulante, Haemonem pro marito habebat. Maneat versus, qui si intercidisset, non desideraretur.

966. δῆλον οἵ γ' ἐμοὶ λόγοι. *Manifestum est quid dicturus sim, si loquar.*

968. ὥστε σφαγέντα παῖδα προσθεῖναι πόλει. Klotzius vertit: *ut caesum filium apponam quasi fruendum civitati.* Recte, si scripsisset Poeta προτιθέναι vel παραθεῖναι, quod habet paraphrasis, eoque modo fortasse quis correctum eat, nisi retineat eum haec interpretatio: *ut filii mei caedem addam urbis calamitati.* Sunt haec nondum credentis illa caede urbem servari posse.

972 sq. αὐτὸς δ', ἐν ὡραίῳ γὰρ ἵσταμαι βίῳ,
θνήσκειν ἕτοιμος, πατρίδος ἐκλυτήριον.

Hermannus: »Quid dicamus, quod neque ille tam

suspicax Valckenaerius, neque quod sciam quisquam alius hunc et sequentem versum spurios esse iudicavit? Nimirum nullas reperiebant in quibus haererent phraseologicas minutias." Quid dicamus, nisi eos satis prudenter de hoc loco iudicavisse, et hunc Hermanni impetum tantum esse ut exspectes argumenta invicta et summam confidentiam affirmantis: tamen contractis paullum velis sic pergit: » Ego quidem vehementer vereor ne sint ab histrionibus inserti, quo paternus amor Creontis magis eluceret. Certe, si Euripides eos scripsit, vix aliter defendi possunt, quam ut Creontem dicere putemus, si suam animam Dii accipere velint, sese moriturum." — Recte, et sic eos defendendos puto, eodemque modo intellexit magnus Phraseologista. Quod subiungit Hermannus, rectius Creontem optaturum, ut sibi pro filio mori liceat, non opus erat ut adderet Creon: *si fata me reposcunt:* hoc enim sentiebat Menoeceus, qui modulationem paternae vocis audiret, et gesticulanti adstaret, ac praeterea probe sciret iuvenem ad mortem posci, non virum. Quis denique negabit, posse Creontem haec aversum a filio ac submissiore voce pronuntiare? Confirmatur enim hoc eo quod pater, tamquam videns hanc meditationem infructuosam esse, subito ad filium conversus exclamat: ἀλλ' εἶα, τέκνον κτέ. Hoc interpretandi adminiculo tutius, arbitror, hîc uti potuit Hermannus quam in *Iphig. Aul.* 97 sq. — Non semper ipsi Klotzio placitura confido quae disputavit contra Hermannum, si mecum crediderit ὡραίῳ idem significare quod in *Alcest.* 516. πατήρ γε μὴν ὡραῖος, εἴπερ οἴχεται. Creon filii iuventuti opponit suam aetatem ad senectutem vergentem: ipse filius eum *senem* vocat vs. 997. Caeterum fugit hic locus pulcerrimus commentatores ad Cic. *de Divin.* I, 18, 36. ubi, admotis verbis Creontis ἐν ὡραίῳ γὰρ ἵστα-

μαι βίῳ, poterant tueri Davisii correctionem *maturum* pro *maturam*, in his Tib. Gracchi, qui audito haruspicum responso »aequius censuit se *maturum* oppetere mortem, quam P. Africani filiam *adolescentem*."

975. ἀκόλαστ' ἐάσας μάντεως θεσπίσματα, φεῦγ' κτέ. Sic libri scripti fere omnes. Aldus μάντεων, quod probaverunt Valckenaerius, Porsonus, Hermannus, alii. Perperam. Si necesse erat Creontem de vatibus omnino eorumque arte dicere, recte admoverentur verba Menoecei apud Statium *Theb.* X, 117. *Non me ulli monitus, nec vatum exorsa furentum Sollicitant.* Quidni potius attendamus verba Creontis ibid. 690. *ne vati, ne crede, puer:* quae miror Valckenaerium fugisse, nec quemquam haesisse in Euripideis, vs. 977. λέξει γὰρ ἀργαῖς καὶ στρατηλάταις τάδε, ubi praeter morem deest verbi λέξει subiectum ὅδε, cum indignatione. Restituto μάντεως, quod Aldi culpa exsulabat, sententia expolita erit: defectus autem articuli indignationem auget. Nos dicimus: *bekommer u niet om de voorspellingen van eenen wigchelaar.* Comparatio *Thebaïdis* Statianae cum *Phoenissis* in permultis utilissima est, si caute instituatur. Imitatur enim nonnulla Romanus, sed libere: itaque iuvenem Menoeceum fecit vaticinium calumniantem, quorum in Euripide nihil est: nec opus erat verba Creontis Euripidei potius conferre cum verbis Menoecei Statiani, quam cum Creontis apud eundem imitatorem.

981. ποῖ δῆτα φεύγω; τίνα πόλιν; τίνα ξένον; Rogatne Menoeceus patrem quam urbem quemve hospitem *effugere* debeat? Non puto: et tamen verba ista aliam interpretationem non capiunt, nisi multum fallor: nam dubitare me haud mirum est in tam alto silentio Interpretum, quorum nemo docuit φεύγω σε esse *confugio ad te.* Quanto accuratius Aiax apud Soph. 985.

ποῖ γὰρ μολεῖν μοι δυνατὸν, εἰς ποίους βρότους; — Corrigo τίνα πόλιν, τίν' ἐς ξένον: ut Soph. *Antig.* 367. ποτὲ μὲν κακὸν, ἄλλοτ' ἐπ' ἐσθλὸν ἕρπει, aliaque: de quo genere constructionis cf. Bernh. *Synt.* p. 202. Non dubito quin illa praepositionis collocatio non minus usitata fuerit veteribus, quam Alexandrinis; in illorum vero libris nonnumquam librariorum vel errore, vel sedula correctione, obscurari potuerit. Recte vindicata est lectio fragmenti Sophoclis *Aegei*, apud Poll. X, 160. a Bentleio, acuteque Lobeckius interpretatus est *Aiac.* 395—398.

987. τί δῆτα ῥῦμά μοι γενήσεται; Sic correxit Valckenaerius librorum scripturam τί δῆτ' ἔρυμα, quem plerique secuti sunt, non Musgravium corrigentem τί δὴ τόδ' ἔρυμα: quamobrem poenas dant Hermanno, sic eos castiganti: »sententiam si maluissent quam vocabula intueri, non dubitassent Musgravium sequi." Quae, obsecro, sententia illis verbis subest, quam Valckenaerius perspicere non voluerit? Aeschylo ara dicta est φύγασιν ῥῦμα: nec τόδε necessarium est, hac sententia: τί ῥῦμα Δωδώνης βάθρα μοι γενήσεται; Quoniam correctione utendum fuit, scripsi quod optaveram: nam in Klotziana correctione, τί δῆτα γ' ἔρυμα, non admitti potest γε, quod sententia in hac interrogatione respuit. Cf. doctissima nota Elmsleii ad *Med.* 1334. In *Iphig. Aul.* 856. οἶσθα δῆτά γ' multo melius sine interrogatione dicuntur: quod intellexit Matthiaeus.

991. Ἰοκάστην λέγω. Pauciores codices, qui Ἰοκάστης habent, secuti sunt recentissimi editores, et Hermannus propterea quod λέγω plerumque cum accusativo iungitur post vocativum et nominativum (sic enim monuit ad Soph. *Aiac.* 566.). Non excipiendus accusativus: et praestat verba Ἰοκάστην λέγω referre ad primariam sen-

tentiam σὴν πρὸς κασιγνήτην μολών, quam ad relativam ἧς μαστὸν εἷλκυσ', quae interiecta est.

994. ἀλλ' εἶα, χώρει· μὴ τὸ σὸν κωλυέτω. Recte sane Musgravius hunc versum cum reliquis a Menoeceo pronuntiari iudicavit. Sed vereor ut ipse viderit quam necessaria coniiceret, quae nemo recentiorum editorum explicuit. Creon suasit filio ut fuga Dodonam peteret: quem hic rogat unde viaticum habiturus sit. »Ipse curabo tibi," inquit Creon. Manifestum autem est hanc viatici mentionem, minus tragicam et de vita communi sumtam, aliqua indigere excusatione. Nempe interiecit illa Euripides, ut causam haberet Menoeceus dimittendi patris: abesse autem hunc volebat, quo inscio locum peteret ubi Tiresias ipsum mactandum esse dixisset: quo respiciunt κλέψας λόγοισιν κτέ, vs. 996. i. e. *ficto viatici desiderio.* Simulat nunc se statim fugere velle: quod ut fieri possit, requiri ut Creon viaticum properet: hinc filius cum primum monet ut abeat; se interim valedicturum Iocastae: tum iterum hortatur ut abeat, addens: μὴ τὸ σὸν κωλυέτω, i. e. *ne tua cunctatio meam fugam retardet.* Dicat mihi aliquis, quo alio praeter hunc praetextu Menoeceus patrem ex scena mittere velle possit. Ut dolor valedictionis minuatur? — quid interest filiusne in scena a patre discedat, an pater a filio? Velim quidem Poetam scripsisse, quod Valckenaerius coniecit, vs. 989. ἔγωγεποριῶ, vel quod in uno Codice est, παρέξω. Sed ἐγὼ πορεύσω χρυσόν est: *ego huc tibi afferam aurum.* Apud Euripidem πορεύειν est *ducere*, *ferre*, non *ferendum curare.* Itaque perperam laudant interpretationem Abreschii ad Aesch. *Eumen.* vs. 235. Aptissime a Menoeceo respondetur: εὖ λέγεις, πάτερ· χώρει νυν: i. e. *recte, et abi ut arcessas.*

1002. τῆσδ' ὑπερθανεῖν χθονός. Haec non epexegesis

sunt priorum ψυχήν τε δώσω, sed consilium indicant: quamobrem lectio ὑπερθανών, quam commemoravit Barnesius, non merebatur ut Valckenaerio »non aspernanda" videretur.

1025. Καδμείων ἁρπαγά. Hanc scripturam Codicis Harl. praetuli, quoniam exquisitior est et aptior huic enumerationi proprietatum Sphingis.

1027. μιξοπάρθενον. Hoc praetuli alteri lectioni μιξοπάρθενος, quoniam melius iungitur cum seqq. δάϊον τέρας. Minutim haec omnia incisa erant ab editoribus, detrimento sententiae.

1033. ἄλυρον ἀμφὶ μοῦσαν. Euripidem accuratius et pulcrius scripsisse velim: ἄλυρον ἀμφὶ μούσας ὀλομέναν τ' Ἐρινύν.

1052. πάλιν δ' ἄχῃ. Non intelligendum ἦν, sed ἄχῃ habendum pro appositione subiecti praecedentis ἔβα.

1073. γαῖαν necessario corrigendum cum Hermanno, pro γᾶν.

1077. διὰ μακροῦ μὲν, ἀλλ' ὅμως Ἔξελθ', ἄκουσον, Οἰδίπου κυδρὴ δάμαρ, λήξασ' ὀδυρμῶν. *Exi domo, Iocasta, post diuturnum quidem secessum et moerorem, ut tibi prodire difficile sit; sed tamen nunc exi, audi nuntium.* Klotzius apposuit scholion prorsus aberrans, βραδέως μὲν ἐξέρχῃ, ἀλλ' ὅμως δὲ ἔξελθε καὶ ἄκουσον. Hoc esset: *tarde quidem prodis, quamquam bis te vocavi; tamen tibi concedo ut prodeas, qui meruisses, ut nunc vetarem:* tanta nuntii impatientia ridicula et comica est. — Pro vulg. κλεινή scripsi ex aliquot codd. κυδρή, quamquam Hermanno hoc adiectivum magis Homericum quam tragicum videtur. Sed Euripides alio loco eius gradu comparativo usus est, et Tragici nonnumquam nuntiis sermonem epicum tribuunt; vix denique intelligi potest qui librario exquisitius vocabulum pro vulgari in mentem venerit. Ita-

que κυδρή habeo pro glossa, cuius locum interpretatio κλεινή occupare potuerit.

1083. Τί μοί ποθ' ἥκεις καινὸν ἀγγελῶν ἔπος. Hermannus ex tribus codd. ἀγγέλλων. »Id ut aptius servavi (inquit): iam enim inceperat ille narrare." Quibus verbis? nihil dixit, unde haec colligere potuerit Hermannus, nisi: ἄκουσον. Atqui audientiam petens nihildum narrabat: praeterea ne certum quidem est Iocastam prodire ante verba ista nuntii: immo si audivit hunc dicentem: *prodi et cohibe querelas et lacrymas*, intelligere potuit aliquid fausti nunciatum iri, sed restare quod propere agendum sit: nihil igitur est cur roget cum affectu, an Eteocles ceciderit. — Attulit quidem Valckenaerius ex Euripide exempla futuri post verba *veniendi*, sed contraria nonnulla admovit Markl. ad *Suppl.* 154. ac revera perinde est ad sententiam: quamobrem plurium Codicum suffragiis obtemperandum. Caeterum hic versus languida repetitione interrumpit Iocastae sollicitam sciscitationem de filio: ut sagacissime conieccerit Valckenaerius huc pertinere scholion, praecedentis versus lemma praefixum habens, unde discimus versum in aliquot libris non fuisse. Non offenderem, si positus esset ante versum 1080. Nam de more est, ut nuncium primum omnium interrogemus: »quid novi affers?" Exempla sunt in *Ione*, 1109. *Hel.* 600, aliaque. Itaque in promtu est suspicari in alia serie manuscriptorum eum versum omissum fuisse, in alia secus insertum.

1085. ζῆ, μὴ τρέσῃς τόδ', ὥς σ' ἀπαλλάξω φόβου. Doctissime munitam proposuit Porsonus hanc coniecturam: μὴ τρέσῃς, τοῦδ' — φόβου: sed non adeo praestare videtur ut vulgatae lectioni praeferenda sit. Sed utraque scriptura laborat incommodo: hoc enim tribuunt nuncio: *vivit, ne time hoc: idque tibi dico, ne timeas*,

vel *ne time: idque dico ut te hoc metu liberem:* vel denique: *ne time, quandoquidem te timore* (*hoc timore*) *liberabo.* Parum huc facit quod confertur, vs. 1001. ὡς οὖν ἂν εἰδῆτ', εἶμι. aliaque multa sunt quae conferri possunt. In illa enim breviloquentia usus, haud sine ratione, voluit ut causalis pars sententiae praecederet. Poetae scripturam fuisse suspicor: Ζῆ, μὴ τρέσῃς· τορῶς σ' ἀπαλλάξω φόβου. i. e. τορῶς λέγων. a quo haud longe abit apud Cic. *de Divin.* II, 17, 41. *Divinatio enim perspicue tollitur*, i. e. perspicua conclusione. Saepe in stichomythia ipse loquens dicti sui perspicuitatem vel brevitatem laudat: e quo genere sunt in *Or.* 446. πάντων πρὸς ἀστῶν, ὡς θάνω· βραχὺς λόγος, aliaque. Similiter Apollo in *Hymno in Del.* Callimachi, 94. ἐρέω τι τορώτερον ἢ ἀπὸ δάφνης· φεῦγε πρόσω. ubi τορώτερον tres magni viri coniectura assecuti sunt, pro τομώτερον. Si Ρ in Μ abire potuit, quidni in Δ, praesertim in rariore vocabulo apud Euripidem: quo tamen Aeschylus frequenter usus est. De deficiente caesura cf. Herm. *El. Doctr. Metr.* p. 111 sq. In nostra correctione eo magis ferri potest, quod loquentis vox inhibetur in fine secundi pedis. — Cui haec non placent, recipiat certe Porsionianum τοῦδ', praesertim in uno Codice obvium: *ut hoc saltem metu te liberem:* quod si attenderit Klotzius, non aegre feret collocationem pronominis.

1091. εἴ τι Πολυνείκους πέρι Οἶσθ'· ὡς μέλει μοι καὶ τόδ', εἰ λεύσσει φάος. Ita haec vulgo interpunguntur. Hermannus levi paucorum librorum auxilio correxit: ὡς μέλει καὶ τοῦδέ μοι λεύσσειν φάος: notans Interpretes qui de sententia securi fuerunt. Hanc difficultatem sustuli secludendis in parenthesi verbis ὡς μέλει μοι καὶ τόδ', de quo genere constructionis recte iudicat Firnhab. in Op. I. p. 77. Sed Hermanniana correctio efficit con-

structionem impeditam et sententiam ambiguam: quotus enim quisque est quin primo adspectu continuo sic accipiat: *quoniam mihi hoc quoque curae est, me vivere?* Observandum autem primum Iocastam de Eteocle quaerere, tum de urbe, postremum de Polynice. Id decori gratia ita instituit Poeta: unde mirum non est, ὡς μέλει μοι καὶ τόδ' nisi obiter, certe non nimis sollicite dicta videri.

1099. μελάνδετον ξίφος λαιμῶν διῆκε. Quod propter unius cod. Paris. A. corruptam lectionem πλοιῶν Brunckius scripsit πλευρῶν, non multum abit a mera coniectura, non mala tamen: nam πλοιῶν potuit quidem oriri ex πλευρῶν, ac videtur Brunckius sensisse, ξίφος hoc loco aut dictum esse pro *cultro*, ut Menoeceus se tamquam victimam iugulaverit, aut hunc sibi guttur gladio satis quidem incommode praecidere debuisse. Apud Tragicos certe αὐθένται, praesertim viri, nobiliore vulnere se conficere solent: unde aliquando in Euripidis *El.* 683. pro παίσω κάρα γὰρ τοὐμόν proposui παίσω γὰρ ἧπαρ τοὐμόν. In praesenti autem loco *Phoenissarum* haud violenta correctio esset λαγόνων. Obiicietur vs. 1462. ubi Iocasta διὰ μέσου αὐχένος ὠθεῖ σίδηρον, quorum immemor fuit Hermannus ad *Orest.* 51. animadvertens ibi non apte dici φάσγανον — ἐπ' αὐχένος βαλεῖν, pro λαιμοῦ. Relinquitur λαιμός et αὐχήν laxius superiorem pectoris partem significare.

1103. ἐφέδρους ἱππότας μὲν ἱππόταις ἔταξ', Valckenaerius correxerat θ' ἱππότας, quod spernens Hermannus scripsit τάξας. Utrumque improbavit Klotzius, copulam necessariam non esse contendens: »neque enim (inquit) soli isti principes ad singulas portas collocati erant, sed cum suo quisque manipulo." Potuitne suspicari tam obvia non vidisse Grotium, Valckenaerium et Hermannum, si huc facerent? Prudentius Valcke-

naerium sequemur, quam mirum asyndeton admittemus. C et Θ millies confusa sunt ab librariis.

1112. Νηίσταις πύλαις. Scribi debuit, quod volebam, Νηίτταις, Boeotorum dialecto pro Νηίσταις, de qua reduplicatione literae τ vid. Valck. ad vs. 1671. coll. Hemst. ad Lucian. I. p. 90 sq. In nominibus quidem propriis locorum extra Atticam non credam Tragicos sibi sumsisse ut, quasi interpretantes eorum significationem, aut sonum flectentes, Attice efferrent aut scriberent. Praeterea in Euripidis codicibus quum sit Νηίται, veri similius est τ excidisse quam ς: quod confirmatur solerti observatione Hermanni, in Hesychii codice, secundum literarum ordinem, non fuisse quod circumfertur, νηίσι· ταῖς πύλαις, sed νηίι· ταῖς πύλαις. Hoc autem eo ducit ut colligamus in vetusto libro Euripidis fuisse Νηίτταις πύλαις. Cf. porro praeclara disputatio Ungeri de illo portae Thebanae nomine, *Theb. Parad.* I. p. 310 sqq.

1122—1126. Narrat nuncius Hippomedontem habuisse σημεῖον ἐν μέσῳ σάκει

στικτοῖς Πανόπτην ὄμμασιν δεδορκότα,
τὰ μὲν ξὺν ἄστρων ἐπιτολαῖσιν ὄμματα
βλέποντα, τὰ δὲ κρύπτοντα δυνόντων μέτα,
ὡς ὕστερον θανόντος εἰσορᾶν παρῆν.

Hermannus censet non strenue officio suo fungi interpretes qui dubitent an genuinus sit vs. 1126, nec videant potius desiderari versum, quem ipse post vs. 1123 huiusmodi fuisse suspicatur: τῆς Ἰνάχου κύν' Ἄργον Ἀργείας βοός: »nam quid est (inquit) quod Argus simpliciter πανόπτης vocatur, quem oportebat suo nomine vocari? Nullus id alius scriptor fecit." — Non credo »oportuisse:" nec necessarium fuisse in fabula cognita, praesertim adiunctis verbis στικτοῖς ὄμμασιν, reliquisque quae post vs. 1123 sequuntur: quibus cautum

fuit ne confunderetur vel cum Iove, vel cum Sole. Praeterea non inauditum est epitheton loco nominis poni: cuius generis nonnulla dedimus in not. ad vs. 794. Addo in Tab. III, 4. disputationis Panofkae de Panopta (Comm. Acad. Berol. 1838.) prope caput Argi literas esse, quas sive ΠΟΝΑΠ sive ΠΑΝΟΠ legas, nihil nominis adiunctum habent. Quod si constans fere consuetudo fuit artificum (hoc enim consulenti mihi confirmavit Leemansius noster), ut in huiusmodi inscriptionibus cognomen aliquod celebre ponerent sine nomine, quidni Poetas suo iure usos esse putabimus, aut Argum certe eximium hoc habuisse ut ex illo epitheto cognosceretur, frequenter fortasse obviam futuro, si plura poetarum monumenta aetatem tulissent. Sed necessarium quem putat versus vestigia Hermannus deprehendere sibi visus est in his scholiis: *ἐν μέσῳ τῷ — σάκει ἐνεγέγραπτο ὁ Ἄργος ὁ κύων*, et *τὸν Ἄργον κύνα λέγει*, et *πανόπτην· τὸν Ἄργον κύνα*. Mihi hae videntur esse explicationes eius quod Poeta omiserat: parum certe proficeremus, si commentator explicaturus verba *κύν' Ἄργον* monuisset Poetam *τὸν Ἄργον κύνα λέγειν*. Itaque haud dubie mihi largietur Hermannus nec Argi nomen commemorari debuisse, nec canem. In tribus quidem Tabulis I, IV et V, apud Panofkam, apparet canis pastorem Argum comitans; sed mirum non est canem pastori adiunctum esse, qui quidem in Tab. I, 2, de lapide vetere caelato pictus est *dormiens*, vigilante Argo. Argus canis Ius custos videtur esse commentum enarratorum, qui nescio quomodo Ulyssis canem Argum cum Panopta confuderunt: cf. Grotef. in Diar. Antiq. 1838. p. 566. — Remoto cane, nihilo minus commendanda est Hermanni suspicio eo quod ratio excogitari nequit cur Euripides finxerit Panoptam solum sine vacca, quam custodiret: qualis effigies nihil in se

habet consilii: etenim vacca demum adiuncta perficitur plane necessaria σημείου significatio, quam explicuit alius Scholiasta: οἰκεῖον δὲ ὁ Ἱππομέδων σημεῖον εἶχεν ἐγγεγραμμένον· εἰς γὰρ τεκμήριον τῆς πατρίδος σημεῖον στικτὸν ἔφερε τῆς Ἀργείας βοὸς φύλακα. Quamobrem concedo quidem Hermanno, versum deficere videri: his vero finibus eum fuisse arbitror: φύλακα —— Ἀργείας βοός:, quocum apte conferetur ex Aeschyli *Suppl.* 299. τὸν πάνθ' ὁρῶντα φύλακ' ἐπέστησεν βοΐ. — Sequentes versus maxime admodum vexaverunt interpretes: de quibus hoc recte Hermannus: »eam imaginem talem fuisse necesse est, ut per totum corpus alii oculi clausi, alii aperti cernerentur." Minus recte hoc: »idque cur ita pictum esset ut declararet Poeta, adiecit illud, aliis Argum oculis noctu, aliis interdiu esse usum." Etenim quum Hermannus non admittat Argum in altero corporis latere apertos oculos habuisse, in altero clausos, quomodo tandem Poeta id quod Hermannus coniicit significare potuisset? Hoc certe vereor ne non lucremur mutando βλέποντα in κλείοντα, quod suasit Seidlerus, scripsitque Hermannus. Sunt enim aut otiosa verba σὺν ἄστρων ἐπιτολαῖσιν et δυνόντων μέτα, aut aliquid significant: sumto autem, ut par est, aliquid significare et consulto scripta esse, necesse est ut relata sint ad imaginem Panoptae: itaque imago illa altero corporis latere orientem, altero occidentem spectabat: aliter enim neque artifex indicare, neque spectator discernere poterat quinam oculi interdiu viderent, et sic porro. Hinc sequi videtur, admisso κλείοντα vigilem illum omnes oculos clausos habiturum. Obiecit Hermanno Klotzius κλείοντα tum demum verum fore, si vivi Argi descriptionem faceres. Non credo: tum enim dicendum esset: oculi vigilis partim orientibus astris aperiebantur, occidentibus claudebantur, partim occidentibus astris

aperiebantur, orientibus claudebantur. Item in eo lapsus est quod βλέποντα ὄμματα putabat esse *videntem oculis*, quin necessario hoc scripsisse Euripidem, et conferendum esse ex *Medea* 1169. τρέμουσα κῶλα »aliaque id genus multa:" et tamen oportebat retinere discrimen inter verbum neutrum τρέμειν et verbum transitivum βλέπειν, quale requirit iuxta positum κρύπτοντα, tum ὄμματα nunc non abstractum esse (*visionem*, *spectum*), sed ipsos oculos, videndi instrumenta. Hartungius (*Euripid. restit.* II. p. 460.) omnia plana fore spondet, recepta lectione, in scholio codicis August. latente, πίπτοντα, pro vulg. κρύπτοντα. Quid πίπτον ὄμμα sit eius qui non una cum stellis cadat, non explicuit, neque explicuerat Valckenaerius: praetuleris saltem μύοντα. Sed quum Hartungius cum aliis interpretibus ὄμματα habeat pro nominativo, constructionem iusto impeditiorem admisit. Omnino requiritur ut ὄμματα sit accusativus pendens a κρύπτοντα et a participio alterius verbi, cuius locum occupavit βλέποντα: quod suspicor fuisse οἴγοντα, vel δεικνύντα, vel aliud eadem sententia. Ut absolvam: apertos habebat Panopta oculos orientem, clausos occasum spectantes: idque uno temporis momento, quo caelatoris ars terminabatur. Supplendum relinquebatur haec fieri secundum coeli conversionem, ac significari oculos in toto corpore Argi sparsos partim interdiu videre, partim noctu. Scilicet vicissitudo illa significabatur positu oculorum apertorum et clausorum versus illas coeli partes quibus vicissitudo diei et noctis censebatur. Ulterius progredi pictor vel caelator non potuit. Qui accuratiora requirunt, his suadeo ut hos versus deleant, quod faciendum monuit Bergkius in Diar. Antiq. 1835. p. 964. Videant autem ne alios versus pro expunctis fabricari oporteat. Non enim credibile est, in reliquarum descriptionum ornatu, Argum ab

Euripide parum laute excultum esse. — Versum denique 1126. ὡς ὕστερον θανόντος εἰσορᾶν παρῆν, Valckenaerius insulsum iudicavit: quem sic refutat Hermannus: »tantum abest ut insulsus sit, ut sit plane necessarius. Nam dum pugnabatur, non poterat cerni, alios oculos clausos, alios apertos esse. Itaque dici etiam distincte debebat, esse id post illa, quum mortuus esset, cognitum." Non opus videtur haec curiose explorare; sed faciamus tamen. Narrat nuncius Argivos impetum fecisse ad scandendos muros urbis: repulsos esse: interemtos Parthenopaeum et Capaneum: quorum hic quum fulmine ictus periisset, fausto omine audaces Thebanos facta eruptione iam cedentes hostes persecutos esse, ac multis utrimque caesis urbem adhuc incolumem esse. — Ubinam, quaeso, narratur Hippomedon iam tum cecidisse? Sed fac eum interemtum esse, iis temporibus acriter pugnari solebat de caesorum ducum corporibus: itaque veri dissimillimum est Thebanos, qui ne victoriam quidem certam reportavissent, otiosos explorare potuisse quinam oculi Panoptae in clypeo Hippomedontis aperti essent, quinam clausi. Caeterum, quod valde miror, non adverterunt in hac controversia Hermannum et Firnhaberum (Op. I. p. 75.) versus 1147 sq. παρῆν δ' ἑκάστου τῶνδέ μοι θεάματα Ξύνθημα παραφέροντι ποιμέσιν λόχων. i. e. *quum tesseram perferrem ad duces, qui in munimentis stabant, fuit mihi copia hostium uniuscuiusque insignia de muris spectandi.* Eos versus non temere posuit Euripides *proxime* post recensitos Argivorum duces descriptaque insignia scutorum: unde sequitur versum 1126. non solum non necessarium, sed alienum esse ab consilio Poetae: nam reliqua insignia clypeorum non magis discerni poterant, »dum pugnabatur," quam oculi Panoptae:

μόλις γὰρ ἄν τις αὐτὰ τἀναγκαῖ᾽ ὁρᾷν
δύναιτ᾽ ἂν ἑστὼς πολεμίοις ἐναντίος.

Itaque aut curiosus aliquis lector peccavit interpolando, aut Euripides dormitavit.

1128. λέοντος δέρος κτέ. Unus Scholiastarum docuit in Tydei clypeo pictam fuisse pellem leonis, et praeterea Prometheum facem dextra ferentem. Haec iam hodie explosa sunt: vid. Herm. et Klotz. De industria videtur Euripides Tydeum tam parco ornatu instruxisse, quod Aeschyli Tydeum pulcre ferocientem aemulari reformidaret. Iure miratur Hermannus hanc comparationem, quum brevi statura fuerit Tydeus Homericus. Credo Poetam consulto auxisse in heroe, quem minus luculenter quam reliquos adornavisset.

1130. Interpunxi post ὡς, monitu Hermanni. Sic pronuntiari voluisse Euripidem arbitror, ne ambiguitas oriretur, quae Scholiastas et recentiores nonnullos in errorem induxit.

1140. μοχλοῖσιν ἐξανασπάσας βάθρων. Klotzius βάθρων commutavit cum βίᾳ, quod plures codd. occupavit, aut merus conniventis librarii error aut ex histrionum ἀμνημοσύνῃ ortum. Ne dicam eo de vero loci ornatu detractum esse, ipsa verbi ἐξανασπᾶν compositionis ratio, adiecto μοχλοῖσιν, requirit additam mentionem *loci unde* urbs avulsa dicatur.

1141. ὑπόνοιαν ἡμῖν κτέ. Versus Valckenaerii obelo expunctus: tamen non inelegans est, licet supervacua sit sententia, cuius similem desideres in descriptione scuti Adrasti, 1146. Sed conferre non debebat Klotzius vs. 1130. ὡς πρήσων πόλιν: ibi enim ipse Tydeus vera face armatus urbi deflagrationem minari dicitur, ut vs. 1163. Parthenopaeus ignem et ligonem requirit, ὡς κατασκάψων πόλιν. neque ὑπονοίᾳ opus erat ut intelligerent Thebani quid moliretur.

1143. ἑκατὸν ἐχίδναις ἀσπίδ' ἐκπληρῶν γραφῇ, Ὕδρας ἔχων — Ἀργεῖον αὔχημ'. Primum inutile δ' post ἑκατόν eieci, quod Klotzius ex aliquot codd. reduxerat, confirmandi gratia afferens *Alcest.* 203. ubi profecto recte Matthiaeus scripsit γε, sic vero distinguendum erat: καὶ μαραίνεται, νόσῳ παρειμένη γε, χειρὸς ἄθλιον βάρος. et 847. ubi vel recepto περιβαλών nondum obtinebit Klotzius quod requirit: quid enim obstat quominus iungantur participia λοχήσας et περιβαλών? sed περιβάλω haud dubie verum est. In *Phoenissis* si genuina scriptura est ἑκατὸν δ' ἐχίδναις, sic explicandum erit: »Adrastus septimae portae adstabat, ita vero adstabat, ut clypeum gestaret cet." Sed vera non est, neque esse potest, si fidenter loqui licet. Quid enim est quod Adrastus dicitur ἐκπληρῶν scutum suum anguibus? Scholiastarum unus hoc expedire conatur verbis ἐκπληρῶν, ἀντὶ τοῦ πληρώσας, quod futile est: alii diversa moliuntur ut constructionem verborum expediant. Non intelligo Adrastum tunc clypeum anguibus implentem: talia fortasse mali poetae audent: probe vero intelligo ipsam Hydram centum suis anguibus clypeum implentem: hoc poeticum est, non quod vulgatur: Cf. *Iphig. Taur.* 279. H. Sententia restituetur mutando ἐκπληρῶν in ἐκπληροῦν, et delenda distinctione post γραφῇ. Itaque τὸ ἑξῆς erit: ἔχων λαιοῖσιν ἐν βραχίοσιν αὔχημ' Ἀργεῖον ὕδρας ἐκπληροῦν ἀσπίδ' κτέ. Ceterum vulgata lectio Hydram quasi separat ab anguibus, qualem in clypeo gestat Aventinus apud Virgil. *Aen.* VII. 657. ubi non erat cur Poeta seiungeret *centum angues* et *cinctam serpentibus Hydram*, si integra haec esset: quamobrem hoc quoque confirmat doctam Peerlkampii correctionem: *sectamque*. De Silii imitatione praeiverat ei Valckenaerius ad h. l.

1158. ἐς οὖδας — κυβιστητῆρας ἐκπεπνευκότας. Prae-

positio ἐς non cum ἐκπεπνευκότας, sed cum substantivo verbali κυβιστητῆρας iungendum est: cf. *Suppl.* 692. ἐς κρᾶτα πρὸς γῆν ἐκκυβιστώντων. Marklandi coniectura ἐκνενευκότας, proposita ad h. l. *Supplicum* laudataque Valckenaerio ad *Hippol.* 822, nequaquam admitti potest: si enim habetur pro perfecto verbi ἐκνεύειν, nimis tenui est significatione, neque apta huic sententiae: sin perfectum est verbi ἐκνεῖν (cf. Hemst. ad Lucian. *Dial. Mar.* VII. 2) nimium hoc est et ridiculum, et in hoste tantum ferendum: qualis iocus est in *Iliade*, XVI. 745. et in Aeschyli *Persis*, 305. ne dicam Thebanos, qui vulnerati de muris proni cecidissent in terram extra moenia, sic absurde comparari cum naufragis qui natando ad littus vitam *servent:* ut translate in *Hippol.* 469. ubi vid. Valck. Non credo Euripidem tam ambigua scribere potuisse.

1161. ὁ δ' Ἀρκὰς, οὐκ Ἀργεῖος, Ἀταλάντης γόνος. Qui haec silentio transmiserunt Interpretes, incertum est in quam sententiam acceperint. Hermannus autem scripsit: » Parthenopaeum Arcadia oriundum educatum esse Argis etiam Aeschylus in *Sept. adv. Th.* 554. et ipse Euripides in *Suppl.* 890. dixerunt. Id hic quoque significatur, sed quum dicat Poeta οὐκ Ἀργεῖος, suspicio est fuisse, qui eum etiam natum Argis putaverint." Si hoc postremum verum est, potius ab Scholiasta quam ab Euripide scriptum velim: nunc enim spectatorum nihil intererat scire essetne hic Parthenopaeus Argis nutritus nec ne. Magis vero attinebat hunc ab alio eiusdem nominis distinguere: idque fecit Poeta, ut arbitror: quippe Parthenopaeus Talai filius, de quo commentatus est Klotzius ad vs. 150, et ante hunc Sterkius, *De Labdac. Hist.* p. 108. fuit *Argivus*, frater ipsius Adrasti. Eum quum mirari possis nec participem expeditionis neque inter principes fuisse videri,

cavit Euripides ne confunderentur (quos olim confusos esse apparet ex Schol. ad Soph. *Oed. Col.* 1320.), hoc modo scribens, ut suspicor: ὁ δ' Ἀρκὰς, οὐχ Ἀργεῖος. Si quis quaerat cur paedagogus, vs. 150. eadem cautione usus non sit, — prius Parthenopaei nomen posuit cum nomine matris, hîc solum matris nomen.

1163. βοᾷ πῦρ καὶ δίκελλαν, ὡς κατασκάψων πόλιν. Non quidem haesit Klotzius in librorum aliquot scriptura κατασκάψω, sed reticuit cur hanc sperneret. Videtur autem multum differre utrum scribas: si κατασκάψων, verba sunt nuncii cum acerba irrisione, quasi unus homo uno ligone totam urbem eversurus esset, qui statim post haec verba lapide percussus iaceret. Haec aptissima sententia requirit δίκελλαν, non δικέλλας, quae varia lectio circumfertur. Sin ipse Parthenopaeus clamat: ὡς κατασκάψω πόλιν, non solum thrasoniana sunt, sed scurrilia: eorumque stultitia non minuetur, si plur. δικέλλας receperis. Voluit Euripides spectatores melius intelligere quid egisset Parthenopaeus quam nuncius se intellexisse simulat, nimirum heroem ignem et ligonem petiisse, quibus *portam* destrueret, cui adstaret.

1185. πετρούμενος. Nescio quid commendationis habeat lectio Ven. a. πτερούμενος (Tragicis, quantum scio, translata significatione non usitatum), ut Hermannus non male legi posse putaret κἀπτερωμένος. Mihi facile sentiri videtur quantopere praestet πετρούμενος, praesertim arcte iunctum cum ὑπ' αὐτὴν ἀσπίδ' εἰλίξας δέμας. Qui tam cautus et impeditus adscendere debebat, profecto longe aberat a volatu. In huiusmodi actionibus de more est, praesertim Euripideo, causam commemorare: veluti infra 1387. ὑφίζανον κύκλοις, ὅπως κτέ. Eteocles in Aeschyli *Sept. ad Th.* 658. requirit πετρῶν προ-

βλήματα, in quibus certe fuit clypeus. Ibi quoque commemorat Schol. lect. *πτερῶν*, quam nescio cur Wellauerus »non contemnendam" dixerit. *Suppl.* 502. *κεῖνται πρὸς πύλαις λοχαγέται, Πέτροις καταξανθέντες ὀστέων ῥαφάς*. denique cf. *Phoen.* 1153 et 1165 sqq.

1190—1194. *ἐκ δὲ κλιμάκων — νεκρός*. Locus quem non vereor difficillimum dicere huius fabulae: ut invideam securitati Interpretum, e quibus excipio Hermannum, qui eleganter scripsit: »Ligna, saxa atque alia rigida sic fulmine disiici nemo nescit: hominem vero ad istum modum vi fulminis dissipatum incensumque quum finxit Euripides, *κεραυνοῦ κρεῖσσον εὕρηκεν βέλος, βροντῆς δ' ὑπερβάλλοντα καρτερὸν κτύπον*." Quam vellem eum, ultra hanc dubitationem progressum, Euripidis existimationi subvenisse! Sed Klotzius, »non (inquit) tam ipsam naturam fulminis ante oculos habet (Euripides), sed iratam personam Iovis: — itaque Poeta vulgaris fulminis normam migrasse videtur." — Haec excusatio eiusmodi est ut »aegri somnia" Horatii ferre possit in optimis poetis, nec iustis rationis et naturae legibus poesis regatur: de quo verbum non addam; sed incipiam a fine. Scilicet post miseram illam dissipationem membrorum Capanei exspectes in terram sparsa deiectum iri. Nihil horum: post rotationem *εἰς γῆν ἔμπυρος πίπτει* ν ε κ ρ ό ς. Quod corpus? quodnam cadaver? An summa collectorum membrorum? quis credet? immo totus integerque membris, nisi quod adustus erat, deturbatur in terram: itaque *integrum* cadaver Capanei humare constituit Theseus in *Suppl.* 33 sqq. neque excogitari potest cur Euripides in duabus Fabulis, quarum argumenta tam affinia essent unaque traditione niterentur, eandem rem gravissimam variis modis traderet, aut tam longe recederet a pulcris Sophocleis (*Antig.* 134.) *ἀντίτυπα δ' ἐπὶ γᾷ πέσε*

ταυταλωθεὶς πύρφορος κτέ· *). Narrat autem nuncius in *Phoenissis*, ut librariis placet, deiecta esse ex scala χωρὶς ἀλλήλων Capanei *membra*, μέλη, nimirum, quae statim addit, *comas* et *sanguinem:* et *comae* quidem εἰς Ὄλυμπον, quamquam verus Euripides dicturus erat οὐρανόν, vel simile eius quod est in *Suppl.* 533. ἀπῆλθε πνεῦμα μὲν πρὸς αἰθέρα, τὸ σῶμα δ' ἐς γῆν. Quis autem ista umquam bonus poeta dixit *membra* corporis? — Sumantur *comae* pro *crista;* audio; — quaenam vero analogia est cristae et sanguinis? Sit *sanguis* membrum corporis, quod αἷμα vocet Poeta: — sanguisne distillat ex carne adusta vel flagrante? coqui meliora docebunt. Porro *manus* et *crura* discerpti Capanei rotantur per aërem, ὡς κύκλωμ' Ἰξίονος. Finge tibi manum aliquam turbone sublatam; volvatur: quid in illo motu similius erit motus Ixionei, quam cuiusvis? Finxit »vanam somniantis speciem," si hoc voluit Euripides. Quam avide haec volitantia membra excepisset Statius, qui nunc prudens fuit et sobrius prae exemplo suo: ut mirer hoc non advertisse Valckenaerium, qui docte conferens Statium *Theb.* X. 922 sqq. substitit in huius verbis: *primae fugere in nubila cri-*

---

*) Eodem pertinent in *Supplicibus*, 496 sqq.

οὔτἄρ' ἔτ' ὀρθῶς Καπανέως κεραύνιον
δέμας καπνοῦται κλιμάκων ὀρθοστάτων,
ἃς προςβαλὼν πύλαισιν ὤμοσεν πόλιν
πέρσειν, θεοῦ θέλοντος ἤν τε μὴ θέλῃ.

In quo loco si Interpretes attendissent praesens temp. καπνοῦται (collatum cum vs. 640. ὃν Ζεὺς — καταιθαλοῖ, quod Marklandus perperam putabat dictum pro κατηθάλου) et adv. ἔτι, non eos fugisset, dicere praeconem etiamnum ardere corpus Capanei fulmine ictum: simulque fortasse suspicati essent genitivum κλιμάκων ὀρθοστάτων non posse pendere nisi a verbis versus qui post vs. 499. exciderit, ut ἃς προςβαλὼν — μὴ θέλῃ parenthesi inclusa fuerint: sententia eius versus fuerit necesse est: *deturbatum Iovis irati manu.*

stae. Verum addidit Poeta: *et clypei niger umbo cadit*, reliqua suo more ornans. Iam videmur aliquam correctionem tentare posse: veluti, neglecta pausa:

ἐκ δὲ κλίμακων
ἐσφενδονᾶτο χωρὶς ἀλλήλων βέλει
κόρυς μὲν εἰς Ὄλυμπον, αἰχμὴ δ' εἰς χθόνα.

Scilicet telo κεραυνοῦ, quod modo praecesserit: βάλλει κεραυνῷ: cf. *Suppl.* 860. οὗ βέλος διέπτατο, et Valck. ad *Hipp.* 530. et quamquam longius ab literarum formis abeat ἀσπίς, malueris hoc, quod melius socientur *galea cristata* et *clypeus*, accuratiusque clypeus per aërem volvi dicatur, tamquam funda iactus. — His quasi restitutis, *brachia* et *crura* herois e volatu retrahenda sunt. Hic autem vereor ne Veteres et Euripides Ixionem rotae annexum aliter sibi cogitaverint quam hodie multi facere soleant, ab nostris pictoribus et poetis decepti. Illi, ut puto, eum fecerunt axi rotae dorso annexum, brachiis vero et cruribus extensis ac diductis quatuor radiis alligatum, cogitantes verum rotae supplicium. Antiquissima auctoritas est Pindari *Pyth.* II. 40. ad quem l. τετράκναμον δεσμόν optime explicat Schol. cf. Tafel. ad IV. 381. Ita pictus est in Viscontii Mus. Pio Clem. T. V. Tab. XIX. et in Virgiliani Cod. fragm. et pict. Rom. 1741. Tab. VII. Secutus autem est Euripides eos qui rota Ixionem per aërem ferri tradiderant: cf. *Herc. Fur.* 1295—1298. Itaque cum hac rotatione aptissime comparat Capaneum, brachiis et cruribus diductis rotatim de scala cadentem. Ixionis *orbi* rotae alligati figuram repperi in Virgilii Ed. Ven. 1532. fol. 145. Exstentne antiquiores et quae fuerit vicissitudo delineationis medio aevo, doceant archaeologi. — Hoc stabili, ut spero, fundamento totus hic turpiter vexatus locus restitui poterit sic:

ἐκ δὲ κλιμάκων
ἐσφενδονᾶτο χωρὶς ἀλλήλων βέλη·
χεῖρες δὲ κτέ.

expuncto versu 1192: Hasta, gladius, scutum (quidni enim hoc cum reliquis armis comprehendatur vocabulo βέλη?) excutiuntur fulmine: quod tamen ne ipsa rotatione factum fingatur non intercedo, si quis coniecerit. Expunctum a nobis versum Statio lectum fuisse dubium non est; qui qua forma legerit, aut quid innovaverit vel tacitus correxerit, nescio. Suspicor pessimum versum antiquitus interpolatum esse ab aliquo, in cuius exemplari, quod describeret, iam βέλη corruptum esset in μέλη: brachia et crura iam occupaverat Poeta: alter arripuit crines et sanguinem.

1202. Scribendum esse: ἄξονες δ' ἐπ' ἄξοσι, Νεκροί τε νεκροῖς κτέ. vidit Fritzsch. ad Arist. *Ran.* 1403.

1206. Post hunc versum in duobus codd. legitur alter: καὶ νῦν γὰρ αὐτὴν δαιμόνων ἔσωσέ τις, quem praecedentibus non aptum esse demonstravit Hermannus: addo nec sequentibus, ubi Chorus ita proximis nuntii verbis respondet ut versus ille intercedere non potuerit. Illa autem Chori verba 1207 sq. καλὸν τὸ νικᾶν· εἰ δ' ἀμείνον' οἱ θεοὶ Γνώμην ἔχουσιν, εὐτυχὴς εἴην ἐγώ, variis modis explicantur, sine sententiae discrimine. Hermannus amplexus est ἔχοιεν, lectionem levis auctoritatis, tum pro εἴην correxit ἂν εἶν. Klotzius habet verba εἰ — ἔχουσιν pro positione logica, et optativum εἴην sine ἄν ferri posse putat; in quo numquam vincet ut εἴην non pendeat ab aliqua praecedentium conditione. Ipse vertit: *Sin meliorem di sententiam habent sim ego felix;* in tali autem sententia particulae ἄν defectus inauditus est. Winckelmannus in Diario Antiq. 1842. p. 128. proposuit: εἰ δ' ἀμείνον' οἱ θεοὶ γνώμην ἔχουσι δοῖεν, εὐτυχὴς ἐγώ: in quo praeter nimiam audaciam,

non apparet sitne ἀμείνον' iungendum cum γνώμην ἔχουσιν, an cum δοῖεν, putetque perinde esse γνώμην ἔχειν dicas an νοῦν ἔχειν. Requiritur confirmatio. Mihi dari velim ut dubitem de integritate verborum quae linguae legibus repugnant. Unde hoc periclitor:

καλὸν τὸ νικᾶν, εἴ γ' ἀμείνον' οἱ θεοὶ
γνώμην ἔχουσιν· εὐτυχὴς δ' εἴην ἐγώ.

pulcrum est vincere, si quidem dii melius sapiunt quam homines, victoriamque tribuunt iis quorum causa melior est, quibusque vincere utile futurum est. Ego vero utinam felix sim! Haec postrema ideo subiungunt Phoenissae quod urbs nondum adeo extremum discrimen effugit, ut Delphos proficisci possint et ex his belli periculis evadere, sin urbs expugnetur ab Argivis, qui iustiorem causam adiuvant, in vitae discrimine futurae. Non praeter morem veteris Tragoediae Chorus in adspectu vel cogitatione alienae calamitatis sibi ut melius sit optat. *Hippol.* 1111. εἴθε μοι — μοῖρα παράσχοι τύχαν μετ' ὄλβου κτέ. *Iphig. Aul.* 784. μήτ' ἐμοὶ — ἐλπὶς ἅδε ποτ' ἔλθοι, οἵαν αἱ — Φρυγῶν ἄλοχοι στήσουσι παρ' ἱστοῖς: cf. *Bacch.* 400. ἱκοίμαν ποτὶ Κύπρον κτέ. Soph. *Phil.* 509. de Philoctetis malis: ὅσσα μηδεὶς τῶν ἐμῶν τύχοι φίλων. Habeant licet Phoenissae communem cum Thebanis originem, tamen culpandae non sunt quod in media commiseratione sua sibi ipsis prospicere bellique tumultum, in quem forte incidissent, evitare cupiunt. Videntur verba εὐτυχὴς δ' εἴην ἐγώ significanter opposita esse his nuncii: εἰ δ' εὐτυχὴς ἔσται ἥδε γῆ. Cf. not. ad vs. 1585.

1222. κοὐκ ἄν γε κτέ. Sic pauci codd. Plerique οὐκ. Facilius est coniectu hoc postremum correctionem esse, quam unde κ natum sit. Continuantur haec ab nuncio: *Mitte me: filius tuus me requirit, ad bona certe tua mala afferre nolim:* γε hoc demum modo vim suam obtinet.

1223. ἢν μή γε φεύγων ἐκφύγῃς πρὸς αἰθέρα. Haec scriptura verborum ἢν μή γε munitur quidem auctoritate plurimorum Codicum; veram esse mihi nequaquam compertum. Dixit enim nuncius: *mala tibi non nunciaverim:* quid hoc est nisi: *nolo tibi mala nunciare*, i. e. *reticebo?* His respondet Iocasta: *si me non effugeris per aërem.* Annon hoc est: *tacebis, et me celabis, si hic manseris, nec me effugeris; sin effugeris me in aërem, in aëre mihi narrabis?* Egone somnio, an haec difficultas Interpretes latuit? Recepto e nonnullis codd. με pro γε, corrigo: ἢν δή με φεύγων, in quo δή habeat ironiae vim. Haec correctio, ut spero, magis arridebit Ahrensio quam suspicio ipsius, continuandos esse Iocastae tres versus 1221—1223; in vs. autem 1222 latere gravem quandam minationem. Ingeniosum hoc est; sed non video quae graves minae Iocastam decere possint. Vid. Ahrensii perdoctam Comment. *De Crasi et Aphaeresi*, p. 11. Cum nostra, ut puto, necessaria emendatione optime concinet in proximo versu ἀγαθοῖσί σοι pro ἀγαθοῖσι σοῖς: nam *bona*, quae adhuc nunciarat nuncius, non magis Iocastae erant, quam omnium Thebanorum.

1225. ἀλλὰ μηνῦσαι κακά. Utrum εἴασας intelligendum sit an ἐκέλευσας ambigi potest; sed Klotzii causa commemorandum haec plenius retractasse Valckenaerium ad Herod. VII. 104. — Caeterum vereor ne fugerit Poetam non sibi constare nuncium, qui nunc sollicite deprecetur ne futuram calamitatem filiorum matri exponat, mox vero in fine sermonis, 1265—1270, tamquam unicam provisionem, eandem hortetur ut quantocyus ad castra properet, monitisque pugnam singularem fratrum praevertat. Hic, si umquam, πάθους studium transversum egit Euripidem.

1232. ἔλεξε δ'· ὦ γῆς Ἑλλάδος στρατηλάται. Duorum

Scholiastarum alter monuit hunc versum in *multis* codd. desiderari; alter eum ne novit quidem. Retinetur tamen, quoniam in omnibus libris est, quos hodie usurpamus. Si legisset eum Statius, non scripturus erat, Theb. VII. 374. *Cum Ductor ab aggere coepit: Magnanimi Reges* etc. Sin genuinus est, ὑπῆρξε vs. 1230. malim propria significatione accipi: *prior locutus est.*

1236 sq. ἐγὼ γὰρ αὐτὸς — τὠμῷ μάχην. Hermannus »τόνδε κίνδυνον μεθεὶς dictum ut ῥίψας in *Rheso*, 154." Hunc locum Valckenaerius iam contulerat, aliaque disputaverat haud spernenda ad h. l. et postea ad Herod. VII. 50. Mihi vero interpretatio nondum explorata videtur. Sit licet ῥίπτειν, vel, quod frequentius adhibuerunt Veteres, ἀναρρίπτειν κίνδυνον, *alicuius rei periculum subire*, non largiar μεθιέναι cum ῥίπτειν commutari posse, priusquam demonstratum sit μεθιέναι κύβον Graecos vel dixisse vel dicere potuisse; ego haud magis puto, quam Romanos *aleam dimittere:* nam quid differant μεθιέναι et ῥίπτειν non obscurum est, quandoquidem *dimittimus* quae voluntate et vi vel inerti pondere nos effugiunt, nisi retinemus: itaque in *Sept. ad Th.* 79. μεθεῖται στρατός significat pugnandi cupiditatem militum; *iacimus* vero quae non sponte se motura sunt, et aleas quidem cum vi: unde ἀναρρίπτειν proprium est in earum sursum iactatione. Non afferam, ubi μεθιέναι κέρδος, πρᾶγμα, νεῖκος dicatur, sed haec ex *Heraclidis*, vs. 160. μὴ γὰρ ὡς μεθήσομεν Δόξης ἀγῶνα τόνδ' ἄτερ χαλυβδικοῦ· dicitne Copreus: *non periclitabimur certamen*, an: *non omittemus certamen?* Hoc postremum, ut arbitror, sive vulgatum serves, sive cum Valckenaerio, ad Callim. fragm. p. 156. corrigas ἔγχους ἀγῶνα: idque concedent mihi viri docti, quanquam Graeci dicebant ἀναρρίπτειν μάχην,

pugnae aleam iacere: quid nunc? suntne huiusmodi sententiae, ubi μεθιέναι positum est, ambiguae? Non credo, sed versum *Phoenissarum* sic interpretor: *ego enim ipse, misso hoc duorum exercituum certamine, solus cum solo fratre pugnabo.* Idem fere repetit, 1240, ὑμεῖς δ' ἀγῶν' ἀφέντες Ἀργείαν χθόνα Νίσσεσθε, et κίνδυνος de pugna et bello dici, notum est. Litem movi, quam quomodo diremturi sint intelligentes exspectabo. Sed non solum *Heracl.* 808. ἐμοὶ μόνος μόνῳ μάχην συνάψας, et frequenter duplicati adiectivi μόνος observatio me movent ut vs. 1237. non τὠμῷ sed μόνῳ scriptum fuisse putem, sed ratio eam correctionem videtur commendare. Vera μονομαχία, quae utrique exercitui pugnandi otium faciat, haec est, si Eteocles cum solo Polynice et Polynices cum solo Eteocle pugnat.

1238. Quamquam Hermannus in Praef. notam suam delendam fuisse monet, tamen interpunxi, ut ille primo voluerat, cui typothetae non paruerunt. Otiosum est pronomen, Polynicis nomini additum, et satisfacit τῷδε in seq. versu: denique τόνδ' οἶκον flagitat sententia.

1239. τῷδε παραδώσω μόνῳ. Putavit Klotzius reducendum pro μόνῳ esse πόλιν, quod aliquot codicum auctoritate locum cesserat meliori μόνῳ. Monet vir doctissimus, in conditione publice proposita aperte poni debuisse nomen *urbis;* sed distat poesis ab formularum accuratione. Quod autem μόνῳ interpolatione oriri potuisse dicit, mihi contra videtur μόνῳ exquisitius esse quam πόλιν, quod librario vel histrioni facile succurrere debuit. Euripides haud absque consilio Eteoclem dominandi cupidum quater verbo μόνος utentem facit in his tribus versibus.

1242. Σπαρτῶν τε λαὸς ἅλις ὅσος κεῖται νεκρός. Vacillat hic versus varietate trium vocabulorum quorum

νεκρός in aliquot libris commutatum est cum θανών. Apparebit mox cur ego prius optaverim. Exclusit versum Valckenaerius, cui nemo obtemperavit: quin Hermannus: »non cogitavit (inquit) demto alteram partem sententiae simul perire." Dubito an Valckenaerius hoc »cogitare" non potuerit: etenim perit quidem sententia, sed non apta, nedum necessaria. Non largior quidem Valckenaerio, haec indigna esse Eteocle hactenus victore: immo habent speciem humanitatis: quin idem fere dixit vs. 1234 sq. Sed non videntur animadvertisse huius versus causidici, eum carere modorum consecutione: nam haud puto probaturos hanc sententiam: *Vos Argivi, hoc certamine omisso, ne hic vitam relinquatis: domum reditote, satque multi Thebani ceciderunt.* Syntaxi satisfaceret hoc: *Vos, Argivi, in patriam reditote neque hic morimini; et Vos, Thebani, qui iam sat multi hic mortui iacetis, revertimini in urbem.* Haec esset illa »altera pars sententiae," cuius damnum cavetur: quae, ne calumniari videar, non impedio ne sic refingatur: — *et Vos, Thebani, quorum sat multi ceciderunt, in urbem reditote.* Mea opinione aut resecandus est hic versus supervacuus, quoniam Argivi praecipue monendi fuerant ut abirent — hoc si faciebant, finem habebat bellum; Thebani, credo, deficientibus quibuscum pugnarent, non extra portas excubituri erant, sed in urbem reversuri; — aut sic corrigendus: σπαρτῶν τε λαὸς πόλιν· ἅλις κεῖνται νεκροί, ut haec postrema de caesis ab utraque parte dicantur. ἅλις νεκροί non rari exempli est. Similem elegantiam reddi velim Poetae in *Iphig. Taur.* 675. H. ubi τἀμὰ δεῖ φέρειν κακά viros doctos exercuit: nec mirum: significant enim haec: *oportet homines mea mala ferre*, et tamen dicere vult: *oportet me mala mea ferre.* Hoc incommodum

nescio quomodo removere possit Seidleri inventum, pronominis ἐμέ defectum sarciri »si φέρειν voce erigatur.” Erexi meam, frustra; non audivi pronomen. Itaque legi velim: τἀμ᾽ ἄδην φέρω κακά. Hoc sententia flagitat, ut ostendit versus sequens: ἁπλᾶς δὲ λύπας ἐξόν, οὐκ οἴσω διπλᾶς. — Idem δεῖ, molestum in eadem Fabula, 1180. muto in δή, ut Iphigenia dicat καὶ φίλων γε δὴ μάλιστα, pergens in constructione pendente ab σημανεῖ praegresso. Ut nunc verba circumferuntur, significant per se, *et maxime amicis opus est*, et sic Thoas intelligere debet, quum intercipiat. Hoc autem Comicum est.

1245. πάντες δ᾽ ἐπερρόθησαν Ἀργεῖοι τάδε. Valckenaerius, ut ἐπερρόθησαν de more absolute positum esset, τάδε cum ἡγούμενοι iunxit, quo indicato per interpunctionem, structuram verborum impedivit. Miratur Klotzius neminem Valckenaerium »in viam reduxisse.” Itaque Valckenaerium in viam reducens, ipse non sine duplici eaque gravi pedis offensione incedit: finxit enim verbum ἐπιρροθεῖσθαι activa potestate, et usus est Thucydidis verbis (VI. 16.) τὰ ἴδια ἐπιβοώμενος, quae (invitus affirmo) non intelligebat, deceptus fortasse ab Lexico Passoviano. Si nihil corruptum est in Euripidis verbis, quibus, si laborent, sane facilis medicina praesto sit, aliquid novavit Poeta in usu verbi ἐπιρροθεῖν, quod propria potestate adhibuit Sophocles apud Athen. p. 277. b. cuius versus optime Valckenaerius, quem recentissimos sequi oportuerat, sic interpunxit: Χορὸς δ᾽ ἀναύδων ἰχθύων ἐπερρόθει Σαίνουσιν οὐραίοισι τὴν κεκτημένην: nam quin ab Sophocle pisces dicantur *vibrantibus caudis mare ciere*, nemo attentus lector dubitabit. Reliqua, quae afferre possim, retineo, πρὸς σμικρὸν ὕδωρ λέγων.

1248. Optavi στρατηλάται ex triplici lectione: nam

quod Klotzius pro *στρατηλάτας* pugnans, interpretando supplet: *per praecones*, additurus erat Poeta, si in animo habuisset.

1258. *Ἄργει τ᾽ εὐκλεᾶ δοῦναι λόγον.* Utramvis explicationum probes, quas Scholiastes adhibuit, dubitari potest num quid gloriae redundaturum esset ad Argivos e victoria Polynicis. Si Argivus esset, utilisque victoria iis quorum auxilio uteretur, hi saltem habituri erant quod ei acceptum ferrent. Nam ex pacto non magis cum spoliis domum reversuri erant Polynice victore, quam Eteocle, nihilque auxilium, quod adhuc tulerant sine successu, faciebat ad augendam Polynicis fortitudinem. — Hoc ita solvendum videtur: Eteoclem non ad singularem pugnam, in cuius exitu fortunam belli periclitarentur, fratrem evocaturum fuisse, nisi hic copiis Argivorum sustentaretur.

1262 sqq. *ἐμπύρους τ᾽ ἀκμὰς — τῶν ἡσσωμένων.* Nihil variant libri, nisi in *ἐναντίαν* et *ἐναντίων*. Hoc postremum spreverunt Interpretes: in illo enim obscuro *μαντείας* specimine tria vident Hermannus et Klotzius; nimirum: *ἐμπύρους ἀκμάς*, *quas apices flammae surgentis* vocat Hermannus, *firmas et aequabiles ignis altitudines*, *et quasi florem ignis* Klotzius: alterum *ῥήξεις ὑγρότητ᾽ ἐναντίαν*, quas ille interpretatur: *fissus in diversa sinuosis flexibus ignis*, hic: *scissurae flammae*, *mollitudo atque infirmitas contraria:* tertium denique: *ἄκραν λαμπάδα*, quod uterque pro *fastigio flammae* habet. Mentiar, si dicam me nunc intelligere. Tria quidem adesse non nego, sed primum pariter ad secundum et ad tertium referendum puto, ut duo divinandi exitus commemorentur; etenim flamma vel coni instar surgit, vel scinditur flectiturque in varias partes; tertium autem, *ἔμπυροι ἀκμαί*, quam vendibile sit pro tertia specie ostenti, ipsa interpretationum

natura ostendit: quin Matthiaeus eo confugit ut diceret idem fere significare ἔμπυροι ἀκμαί, quod ἄκρα λαμπάς. Meo iudicio harum dissensionum culpa est apud librarios. Euripides enim, ut coniicio, scripserat quod facile et intelligibile esset: ἐμπύρου τ' ἀκμῆς, quae poetica appellatio est *flammae victimae flagrantis*, ut ἔμπυρος φλόξ, *Hel.* 746. (Cf. Soph. *Antig.* 989. Ἥφαιστος οὐκ ἔλαμπεν): nam haud satis videntur attendisse ad naturam et fere constantem usum adiectivi ἔμπυρος apud Euripidem. In vulgatis praeter morem et recondite dictum est ῥήξεις, ut statim nescias quid scindatur: ortaque est ex hac dubitatione prava interpretatio Scholiastae. Oportebat sane Euripidem primo victimam flagrantem commemorare, tum quibus modis ex ea vaticinarentur haruspices. Erant hi modi duo: flamma vel spargebatur vel recta surgebat, quorum utrumque habebat fausti vel infausti significationem: itaque ὑγρότητ' ἐναντίων apposite pertinet ad ῥήξεις, ut flammae variis modis se scindendo dicantur habere flexibilem naturam contrariorum, fausti et infausti. Non magnopere iuvit interpretes, inde a Valckenaerio, collatio Senecae *Oedip.* 309 sq. et 321 sq. et Statii *Theb.* X. 593. Hi Romani alter altero copiosius et cum maiore verborum strepitu duo tantum ponunt: flamma vel in altum surgit, vel subsidet et spargitur: illud faustum est, hoc infaustum: nam quod in *Oedipo*, 321. Manto Tiresiae narrat, *scidisse se unius sacri discordem favillam*, spectat futuram filiorum Oedipi discordiam. Omnino hanc scenam liberius ornavit Seneca, ibique aliud divinationis consilium est, quam in *Phoenissis*.

1269 sq. καὶ τἆθλα δεινὰ δάκρυά σοι γενήσεται κτέ. Sic haec interpungebantur. Dubitavit Valckenaerius de horum versuum auctore, provocavitque Hermanni et Firnhaberi defensiones. Unam eius quaestionem, gra-

vissimam illam, quomodo nuncius dicere potuerit Iocastam ambobus filiis privatum iri, non tetigit Hermannus, nec solvit Firnhaberus, p. 81 sq. quem fugit in asyndeto tantam vim affirmandi esse, ut non metu, sed de certa scientia dici videatur, ambos filios perituros, si pugnam conserant. Loquor de verbis, ut circumferuntur, non admissa inutili coniectura Reiskii, στερείσῃ. Quod Iocasta eandem calamitatem vs. 1274. 1279 sq. et certius vs. 1290. praevidet, dicens: θανοῦσι δ' αὐτοῖς συνθανοῦσα κείσομαι, hic metus est matris, quamquam haec quoque ita accipi possunt: *moriar cum iis, sive Polynices, sive Eteocles vitam amiserit.* Choro idem persuasum esse errore contendit Firnhaberus: quid enim significant vs. 1295. πότερος ἄρα πότερον αἱμάξει, et 1301. πότερον ἄρα νέκυν ὀλόμενον ἰαχήσω? quae sequuntur in antistropha nihil impedit quominus de alterutro fratrum dicantur. Videntur haec ita solvenda: Dixit paulo ante nuncius utrimque sacra facta esse et futuri certaminis eventum divinatione exploratum; quo successu, reticuit; itaque quo simul matrem ad properandum excitet, verbis aliam interpretationem admittentibus verum aperit, utrimque infausta signa fuisse: δισσοῖν στερήσῃ τῇδ' ἐν ἡμέρᾳ τέκνοιν, quod incertum reliquit Poeta habeatne Iocasta pro eventuro, nisi certamen praevertat, an metuat ne fiant quae nuncius certo futura dixit. Si Euripides nuncium ipsis verbis dicentem fecisset, signa ambobus fratribus interitum portendisse, aperuisset quae auditores nondum scire eius intererat, si bonus esset poeta. — Pro καὶ τἆθλα δεινὰ δάκρυά σοι γενήσεται scripsit Hermannus: καὶ τἆθλα δείν' ἃ δάκρυά σοι γενήσεται, quod displicuit Klotzio, roganti cur dicere non liceat: *Nam periculum magnum est, et praemia certaminis lacrymarum tibi causa erunt.* Hoc latine dici posse concedo; graeca hanc ad-

mittere explicationem nego. Non autem quaeritur de ipsa sententiae forma, quali et alii usi sunt, et habet eam versus qui circumfertur Theognidis, 230. Χρήματά τοι θνητοῖς γίγνεται ἀφροσύνη. Sed non modo in *Phoenissis* apertum est, παραλλήλως posita esse ὁ κίνδυνος μέγας et τἆθλα δεινά, ut peccet qui hunc nitorem obscuret, sed τἆθλα δεινὰ δάκρυά σοι γενήσεται habent insolitam adiecti collocationem: exspectabamus τὰ δεινά τ' ἆθλα κτέ. Duplex asyndeton auget affectum, hac interpunctione: ὡς ὁ κίνδυνος μέγας καὶ τἆθλα δεινά· δάκρυά σοι γενήσεται· δισσοῖν στερήσῃ κτέ. Voluit Euripides ut nuncius in exitu saltem longioris sermonis properandum esse fervidis verbis significaret.

1273. δαιμόνων κατάστασις. Herm. δαίμονος, quoniam bis Euripides κατάστασις iunxerit cum genitivo rei cuius conditio indicatur. Hinc non sequitur eum nusquam in deperditis fabulis iunxisse cum genitivo personae cuius ἔργον esset κατάστασις. Supra 1004. dixit: εἰς ἀνάγκην δαιμόνων ἀφιγμένοι, quorum similia contulit Klotzius, tamen nimis urgens, δαίμονες id esse quod *fortuna*. Quidni versum *Phoenissarum* sic intelligamus: τὰ πράγματα, εἰς ἃ νῦν σε κατέστησαν οἱ θεοί, οὐ προχωρεῖ ἐν χορείαις? Rerum conditionis mentio mihi videtur requiri.

1289. ἢν δ' ὑστερήσῃς, οἰχόμεσθα, κατθανεῖ. Hic versus totidem verbis iam legebatur, 980. et aliquot codices hîc eo carent. Unde eum hoc loco expunxerunt Grotius, Valckenaerius, Porsonus, Matthiaeus, Hermannus. Crederes tot principum virorum consensum aliquid habere ponderis; minime. Firnhaberus et Klotzius non modo in ore Iocastae tolerabilia haec verba, sed praedicanda esse existimant. Laudo eos quod suum ipsi iudicium sequuntur, modo aliis persuadeant. Nihil valet apud eos quod hic versus in nonnullis

codd. nunc non reperitur, neque in antiquiorum multis erat, teste Scholiasta. Recte: potuit enim expungi ab librariis vel lectoribus, qui minus bene interpretarentur quam Klotzius et Firnhaberus, quorum hic p. 87 sq. »Valckenaerius (inquit): *nostro loco quomodo tandem Antigonae relictae mortem potuisset minitari mater?* Nihil praeterea. Pinguem esse hanc interpretationem nemo negabit *). Eodem iure, quo filiorum mortem sibi letalem fore videbat, filiae quoque futuram putare potest mater misera, nihil nisi pestem et mortem videns." Talia in hodiernis linguis bellissime dicuntur; sed corrumpi veritatem, non intellectis graecis, quo tandem »praedicato" insigniemus? Valckenaerius, ut plerumque solebat, verum tetigit: vs. 980. verba sunt Creontis ad Menoeceum, aptissima illa: *si cessaveris, nec statim effugeris, moriere, mactaberis ad aram, iubente Tiresia;* hoc loco positus versus significat: *si cessaveris, moriere.* Quid hoc est nisi minitari? Sed occurritur sic: »Praeterea, ut notum est, θνήσκω non solum est *mori*, sed *mortui similem esse:* itaque κατθανεῖ idem est quod οἰχόμεσθα." Hoc concedere nequeo: unum promsissent Klotzius et Firnhaberus locum ex Tragicis, ubi τέθνηκα et κατθανοῦμαι posita sint pro οἴχομαι, ὄλωλα et similibus! Moniti afferent fortasse qualia sunt Soph. *Phil.* 1000. ἐν ζῶσιν νεκρόν. et 1012. οὐδέν εἰμι, καὶ τέθνηχ' ὑμῖν πάλαι, vel potius Eurip. *Hec.* 431. τέθνηκ' ἔγωγε, πρὶν θανεῖν, κακῶν ὕπο, quae non distant ab eo quod Electra in *Or.* 189. ὀλόμεθ' ἰσονέκυες, ὀλόμεθα: in his autem tragicus sermo hyperbolen comicam temperat; qui si in

*) »Das ist alles. Der Auffassung kann das Prädicat der Plumpheit unmöglich bestritten werden." Si haec spectant verbum *minitari*, quo usus est Valckenaerius, apparet fugisse Firnhaberum latinum esse: *minari alicui mortem*, i. e. *affirmare alicui eum mortem effugere non posse.*

metu vel moerore proferret absolutum τέθνηκα, praesto esset, credo, illud: δεινόν γ' εἶπας, εἰ καὶ ζῇς θανών. Porro incongrua sunt ἢν μὲν φθάσω — ἢν δ' ὑστερήσῃς, non adhibitis pronominibus. Denique (ut semel causam ab linguae legibus et ratione ad sensum traducam) fierine potuit ut Euripides versum elaborate factum, non quotidianam sententiam, ut Klotzius appellat vs. 976, non repeteret tantum in eadem fabula — quod iam inopis venae esset —, sed ita poneret ut illic ὑστερεῖν esset *tarde fugere*, hîc *tarde auxilio venire;* verbumque κατθανεῖν illic in *vera morte* adhiberet, hic in *magno metu alieni periculi?* Scilicet haec non iteratio est, sed parodia.

1299. Non credo scripsisse Euripidem quod nunc legitur: πότερος πότερον αἱμάξει δι' ἀσπίδων, δι' αἱμάτων, licet αἷμα, αἵματα nonnumquam idem sit quod *caedes*, *bellum*, itaque δι' ἀσπίδων, δι' αἱμάτων dupliciter dictum videatur pro *in pugna*. Veri tamen similius puto eum reliquisse δι' ἀσπίδων, δι' ἐγχέων, ut infra 1330. μονομάχῳ μέλλειν δορὶ Εἰς ἀσπίδ' ἥξειν.

1310. σχεδὸν τύχα, πέλας φόνος. Spreto φόνος, quam correctionem Scaligeri pro φόνου »satis mirari nequit" Klotzius receptam esse ab nonnullis, reiicimur ad absurdas interpretationes Scholiastarum, vel cogimur amplecti Klotzii versionem: *paene fortuna prope caedem est.* Paene prope? igitur *nondum prope?* et in lyrico sermone, cuius propria est iteratio eiusdem brevis sententiae, aliis verbis? nam τύχα et φόνος nihil differunt, nec σχεδόν et πέλας.

1311. κρινεῖ φάος τὸ μέλλον. Hermannus pro φάος scripsit ξίφος, quod probandum est, si accommodatius quid excogitari nequit. Klotzius iungit φάος τὸ μέλλον, ratiocinandoque eo pervenit ut τὸ μέλλον φάος pro *luce praesente* habere cogatur; putabam hoc esse: *dies qui*

aliquando lucebit, idque non convenire in praesentem locum. Recte autem reprehendit Hermannus Valckenaerium, monuitque φάος per se positum numquam significare hodiernum diem, aut praesens tempus. Mihi videtur Chorus, qui profectioni Iocastae eiusque filiae adfuit, non accommodate posse confirmare fratres pugnaturos, nisi obiter certe significet mulieres illas *sero in castra adventuras:* unde sic corrigam: κρινεῖ φθάσας τὸ μέλλον ἄποτμος ἄποτμος ὁ φόνος κτέ. Quo facto respiciat φθάσας inutilem Iocastae festinationem, quae 1287. dixit: ἢν μὲν φθάσω, ipseque Chorus 1336. δοκῶ δ' ἀγῶνα — ἤδη πεπρᾶχθαι, eandem denique ob causam idem: σχεδὸν τύχα, πέλας φόνος, et πέσεα δάϊ' αὐτίχ' αἱμάξετον.

1316 sq. ἣν πέριξ ἔχει νέφος Τοιοῦτον, ὥστε δι' Ἀχέροντος ἰέναι. Klotzius: »Quum summas tenebras significare vellent, etiam Latini poetae Acherusias dixerunt." Quidni? sed non hoc agitur. Opus est scire ubi Graeci ipsum *Acherontem* dixerint pro *tenebris*, tum sententiam verborum explorare, de qua tacuit Klotzius, quamquam Hermannus scripserat: »miram loquendi formam sic explicat unus Scholiastarum: ὥστε διαπέμπεσθαι διὰ τοῦ Ἀχέροντος τὴν πόλιν:" leniter, credo, significans absurdam esse et loquendi formam et explicationem. Sed explicari nequit locus quem Valckenaerius querebatur nonnihil obscuratum esse tenebricosa Acherontis mentione. Vix enim credibile est, si quid de Acheronte iniecisset Euripides, eo non usurum fuisse Senecam, in manifesta imitatione ornata, *Phoen.* 394. *vide ut atra nubes pulvere abscondat diem, fumoque similes campus in coelum erigat nebulas:* et tamen ex ipsa hac imitatione apparet νέφος nec comparandum esse cum vs. 252. ἀμφὶ δὲ πτόλιν νέφος ἀσπίδων πυκνὸν φλέγει, nec cum *Hec.* 907. Ἑλ-

λάνων νέφος ἀμφί σε κρύπτει, sed loqui Creontem de vera caligine, exorta pulvere a pugnantibus ante urbem excitato; ubi enim νέφος de calamitate vel luctu dicitur, semper aliquam horum mentionem adiunctam habere debet, ac semper habet. Itaque si integra fere sunt verba τοιοῦτον ὥςτε, de quo non est quod dubitemus, palam est paucis quae sequuntur verbis non comprehendi potuisse comparationem urbis caligine circumdatae cum Inferorum tenebris, sed aliquid multo simplicius. Creon autem continuo post haec narrat se filii cadaver ex eo loco portavisse in quem hic se de muris praecipitavisset: eum autem locum fuisse extra urbem, inter moenia et fossam, ex hac fabula colligitur, confirmantque quae aliunde docte cumulavit Ungerus, *Comm. de Theb. Boeot. primord.* p. 110 sq. In illa igitur caligine pater Menoecei cadaver quaerere debuit: de quo mirum non sit si hoc vel simile dicat: »tanta circumdatur urbs caligine, ut viam palpando quaerere debuerim, quum filii cadaver huc portarem." Haec eo usque videor mihi restituere posse, ut corrigam ὥςτε διὰ χεροῖν: quae sequuntur, si olim in litura fuerunt, ut tantum perspicue legeretur ὥςτε διαχερο, putavit aliquis Euripidem scripsisse ὥστε δι' Ἀχέρο — ac reliqua, non curans metrum, quodammodo supplevit, scilicet, ντος ἰέναι (quod in aliquot codd. legitur), non ἰέναι: intelligens dicere Creontem: *ut* (*tamquam*) *per Acherontem incedere debuerim.* Acherontem autem fluvium ponens pro *Inferis*, recentiorem vocabuli usum Euripidi tribuit, nec tamen longe a vera sententia aberravit, nisi ego vehementer erro: potuit enim dicere Creon v. gr.: ἣν πέριξ ἔχει νέφος τοσοῦτον (sic aliquot libri), ὥςτε διὰ χεροῖν μ' ἐχρῆν ἰδεῖν. Non absimile est in Plutarcho T. II. p. 589. b. ὑπὸ σκότῳ διὰ φωνῆς ψηλαφῶντες: quod contulit Reisigius ad

Soph. *Oed. C.* 135. φωνῇ γὰρ ὁρῶ τὸ φατιζόμενον, in quo neque admiserim, quod Hermannus putavit τὸ φατιζόμενον esse: *ut proverbio dicitur*, refutavitque Bakius in Bibl. Cr. Nov. I. p. 15. nec tamen huius interpretationem probem: *e vestra voce enim oraculum evenire video:* non enim fert eam, ut puto, praesens participii. Videtur dicere Oedipus: *video quae voce dicuntur:* i. e. caecus sum, nec vos videre possum. Quae respondet Chorus, δεινὸς μὲν ὁρᾶν, δεινὸς δὲ κλύειν, sunt superstitiose horrentis adspectum et vocem eius, qui sacro loco violato, diris devotus esset. — Si Euripides infra 1703. τυφλὴν χεῖρα dixit, et plus semel τυφλὸν πόδα, quidni nunc manibus oculos tribuere potuit?

1318. ἐμός τε γὰρ παῖς κτέ. Fugit me anacoluthon, quod Interpretes vident et solvere conantur. Dicit Creon se nescire ipsene miser magis sit, an urbs. De hac tantum addit eam spissa caligine propter bellum involvi, idque satis erat in re cognita: tum addit ἐμός τε γὰρ παῖς κτέ. in quo τε adiungit quod ad filium spectat et a Creonte haud minus grave ducitur; γάρ causam indicat cur suam calamitatem tantam iudicet, ut par sit publico urbis discrimini.

1322. ἐγὼ δ' ἥκω μετὰ κτέ. Ex incerta scriptura aut legendum colligas: ἐγὼ δ' ἥκω στελῶν, expuncto μετά, aut ἐγὼ δ' ἥκω μετά. Illud coniecit Hermannus; hoc Klotzius tenuit cum reliquis: quem miror non attendisse illius observationem, in eiusmodi tmesi obiectum verbi vel praecedere vel interiici, numquam vero sequi. Fugerat hoc Valckenaerium. Ego, recepto μετά, sustuli anastrophen. Hermanni correctio eo laborare videtur quod Creontem minus accurate dicentem faciat se sororem *missurum* quam venisse ut *arcesseret*.

1329. Posui interrogandi signum post συμφοράν. Suspicatur enim Creon calamitatem ex insolito cursu nu-

lierum: itaque multo languidior fit interrogatio per vulgatam interpunctionem. Sedatiore animo, quamvis lugens, sic interrogare potest vs. 1359 sq. et Oedipus, 1558.

1341. οἰχόμεσθ'· οὐκ εὐπροσώποις φροιμίοις ἀρχὴ λόγου. Hermannus: »In libris totus versus Creontis est. Οἰχόμεσθ' esse nuncii vidit Valckenaerius, idemque ἄρχη scribendum monuit, quod in edd. vett. et plerisque codd. ἀρχή scriptum." De οἰχόμεσθ' satis disputaverunt Matthiaeus et Klotzius, quo libris scriptis obtemperandum videatur, tribuendumque hoc verbum Creonti, non nuncio. De ἀρχή erravit Klotzius, scribens: »nam quid impedit, quominus dicas h. l. *non per pulcra prooemia initium orationis est?* Impedit insolentia dictionis et ambigua sententia: nam poterat Klotzius hoc quoque dicere: »*prooemia non pulcra habent initium sermonis.* Raro contorte dicit Euripides quae plane enunciari possunt: et longe pleraque eorum quae impedite ab eo scripta videntur, alia etiam praeter hoc habent corruptelae indicia; quod melius sentiunt qui eum diuturna lectione versaverunt, quam quibus studiorum quasi intercapedo est, et tumultuariae ἐν παρέργῳ arreptum commentationis argumentum. Retineo lectionem ἀρχή, quoniam de reliquis securus non sum: suspicor enim scriptum fuisse: οὐκ εὐπρόσωπος φροιμίοις ἀρχὴ λόγου. Ipsum prooemium rectissime dicitur πρόσωπον sermonis, huiusque initium est: Pindaricum ἀρχομένου ἔργου πρόσωπον fortasse obversabatur Poetae. Recte Klotzius ostendit ἄρχει scribi non potuisse, quoniam nuncius statim repetat ὦ τάλας, δισσῶς ἀϋτῶ. Videtur prius exclamare in scenam prodiens, posterius, quum propius accessit ad Creontem.

1343. πρὸς πεπραγμένοισιν ἄλλοις πήμασιν. Haec nuncio tribuit Hermannus. Vulgata personarum distributio

habet defensionem, cui non satisfecit Klotzius: nimis enim argute verba *ὦ τάλας, δισσῶς αὔτῶ* ita explicuit ut duplicem calamitatem respiciat nuncius; hic vero ipse melius interpretatur: *μεγάλα γὰρ φέρω κακά*. Si alterum voluisset Euripides, more suo haud dubie scripturus erat: *δισσὰ γὰρ φέρω κακά*. *O terque quaterque beati* dicitur sine eo ut tria vel quatuor bona intelligantur. Creon tamen haec ita accipit ut duplex malum incidisse suspicetur: de quo male Scholiasta: *ἐπὶ ταῖς ἄλλαις βλάβαις ταῖς γενομέναις*. Hoc enim spectabat belli calamitatem, ut Creonti quoque cum articulo dicendum fuisset: *πρὸς τοῖς πεπραγμένοισιν*. Ingeniose hunc locum immutavit Hermannus; verum librorum scriptura ferri potest, et rectius, arbitror, haec omnia per integram stichomythiam pronunciantur.

1345. *αἰαῖ· μεγάλα μοι θροεῖς πάθεα καὶ πόλει.* Post hunc versum huiusmodi senarium excidisse putat Hermannus: *καὶ τῇ ταλαίνῃ μητρὶ, συγγόνῳ τ' ἐμῇ*, antistrophae causa, 1350 sq. Et hoc ingeniosum est, et reliqua quae disputavit de horum versuum turbato ordine. De antistrophicis lubenter assentior; sed sententia versus quem supplevit non videtur necessaria; nec enim opus erat ut Creon Iocastam commemoraret, nec huius meminit in antistropha. Mihi alia ratio probabilior videtur, nimirum haec:

Κρ. *αἰαῖ. μεγάλα μοι θροεῖς πάθεα καὶ πόλει.*
ὦ δώματ' εἰςηκούσατ' Οἰδίπου τάδε;
[παίδων ὁμοίαις συμφοραῖς ὀλωλότων]
Χο. *ὥςτ' ἐκδακρῦσαί γ', εἰ φρονοῦντ' ἐτύγχανον.*
Κρ. *οἴμοι ξυμφορᾶς βαρυποτμωτάτας,*
οἴμοι κακῶν δύστηνος· ὦ τάλας ἐγώ.

Itaque quod Hermannus, bonum versum procudens, efficere studuit, idem ego, expellens malum, obtinere conor. Et revera pessimus est quem expungo. Vs. 1347.

in vulg. non apte pronunciatur ab nuncio; multoque melius idem Creon, qui lamentatur μεγάλα μοι θροεῖς πάθεα, quemque proxime tangit domus Oedipodea, continuo exclamat: ὦ δώματ' κτέ. »O domus Oedipi, audisne mala, quae mihi nunciantur?" Sed quisquis haec dicit, ineptit. παίδων sine parentum mentione (ut 1365. οἱ — Οἰδίπου νεανίαι, et passim) licet minus reverenter dictum de fratribus, quorum alter rex fuisset, tamen conveniret, si δώματ' Οἰδίπου significarent *genus*, *familiam*; verum respondet Chorus: »audiret, si mente praedita esset:" itaque ad aedes, earumque parietes ista dicens fingitur. Posset quodammodo occurri iungendo Οἰδίπου παίδων, sublataque interpunctione post τάδε, quod nondum tentatum est, eo tamen magis necesse quod in altera constructione non παίδων sed παίδοιν scribendum fuisset; sed maneret constructio ambigua: simplicissima enim explicatio foret: *O domus, an haec tibi narrarunt filii Oedipi mortui?* Porro languide dictum est ὁμοίαις συμφοραῖς in acerbissimo dolore, ubi mutuam caedem significatam exspectes! nunc nihil differt ab hoc: *adolescentes illi eodem morbi genere exstincti sunt.* Verbo, aut lapides domus Oedipodeae, iam audita voce nuncii, sciebant filios Oedipi mutuis vulneribus cecidisse, aut nondum sciebant, meliusque docendi erant qui casus in scena deploraretur. Omnino istiusmodi apostrophae, si bonae, breves sunt: veluti cognitum illud: *Audisne haec, Amphiaraë?* aliaque. Hermannus, ad vs. 1351. »Mirum quod hic versus obelum Valckenaerii effugit." Aut haec non intelligo, aut ψυχρῶς illusit eius manibus: prius malim.

1355 sq. ἀνάγετ' — χεροῖν. Perite horum metrum dochmiacum restituit Hermannus: quod miror fugisse Klotzium, cuius erat talia tironibus ostendere et commendare.

1357 sq. ὦ τλῆμον, — ἔτλης. Vereor ne doctius quam prudentius Porsonus his admoverit Homerica: θάνατόν νύ τοι ὅρκι' ἔταμνον: nam ut ibi τέμνειν ὅρκια bene se habet, non ita h. l. τλῆναι αἰνιγμούς, debetque verbum in huiusmodi sententia convenire primario substantivo. Unde apparet suspectum esse αἰνιγμούς, pro quo scribi debuit αἰνιγμοῖς. Sphingis aenigma causa erat calamitatum Iocastae, non terminus. Videtur Scholiasta legisse quod conieci, scribens: διὰ τοὺς αἰνιγμοὺς τῆς Σφιγγός. Eiusdem significationis dativum in Soph. *Antig.* 955. κερτομίοις ὀργαῖς Schol. item explicat: διὰ τὰς κερτομίους ὀργάς. Cf. ibid. 1212. πατρὸς φυγαῖσιν ἤμπλακ'. Eurip. *Or.* 461. τοῖσιν ἐξειργασμένοις. Sed eum usum iam satis explicuerunt Grammatici.

1363. ὥςτ' οὐχ ἅπαντά σ' εἰδέναι τὰ δρώμενα: *ut partem tantum scias factorum:* quod nisi voluisset Poeta, scripturus erat μή, quoniam haec referuntur ad μακράν, non ad οὐ μακράν. Monui Scholiastarum causa.

1367. δισσὼ στρατηγὼ καὶ διπλῶ στρατηλάτα. Quam vellem Klotzium integram notam Valckenaerii descripsisse, ut haberent tirones exemplar ingeniosae doctaeque suspicionis. Nunc tantum posuit cumulata ab Hermanno exempla duplicitatis, qua luxurientur tragici. Horum autem ne unum quidem ad probam huius versus interpretationem quidquam facere suspicor: ut non nimis tuta sit Klotzii securitas: »sic nemo, opinor, iam de hoc versu amplius dubitabit." Recensebo, ne temere Hermanniana recusare dicar: Aesch. *Sept. ad Th.* 980. διπλᾶ λέγειν, διπλᾶ δ' ὁρᾶν. an λέγειν et ὁρᾶν idem sunt, nec alterum ab Antigona, alterum ab Ismena dicitur? ib. 855. διπλαῖ μέριμναι, δίδυμα δ' ἀνόρεα κακά. sic scripsit; verum distat μέριμνα ab κακόν, ut effectus a causa. *Choëph.* 938. διπλοῦς λέων, διπλοῦς Ἄρης. leo et Mars non sunt quidem synonyma, sed unam eam-

demque proprietatem designant: itaque iuxta posita sunt, vel cumulata, non copulata. Reliquis omissis, quae eiusdem sunt generis, duo ponam quae, quod καί adest, aliquam vim habere minus attentis videantur: *Agam.* 43. διθρόνου καὶ δισκήπτρου τιμῆς, in quo thronus et sceptrum, ut centies fit, iunguntur. Soph. *Oed. Tyr.* 1320. διπλᾶ σε πενθεῖν καὶ διπλᾶ φέρειν κακά; sed φέρειν et πενθεῖν multum differunt, praesertim h. l. relata ad proxima Oedipi verba. An quidquam horum simile est illius »duplicitatis:" δισσὼ στρατηγὼ καὶ διπλῶ στρατηλάτα? Aeschylus, credo, haud magis dicturus erat διπλοῦς λέων καὶ διπλοῦς Ἄρης, quam ὁρᾶν διπλοῖς ὄμμασι καὶ διπλοῖς ὀφθαλμοῖς. Quid igitur veterum luxuries duplicitatis confert ad commendandum versum *Phoenissarum*? De copula καί respondebit Klotzius: »Prior enim vox, δισσὼ στρατηγὼ, — magis universe *duces* significat et non solum ad rem militarem, sed ad omne imperium pertinet, altera autem, διπλῶ στρατηλάτα, magis rei militaris propria est, quocirca necesse est intelligi, non magis offensioni esse posse hanc Euripidis vocem, quam si latine *duces atque imperatores* dicas." Atqui Romani dicere potuerunt: *duo duces et imperatores*, non: *duo duces et duo imperatores*, ut esset id quod, *duo duces qui simul imperatores sunt*. Non nego quidem alterum vocabulum graecum ab altero ita distingui posse ut στρατηλάτης sit belli vel expeditionis bellicae auctor et summus dux, στρατηγός secundi ordinis dux, vel inverso ordine, quo conferendum videatur in Soph. *Ai.* 1078. ὕπαρχος ἄλλων δεῦρ' ἔπλευσας, οὐχ ὅλων Στρατηγός, ὥστ' Αἴαντος ἡγεῖσθαί ποτε. Sed poetae eorum usum plerumque non adeo discreverunt ut collocationi necessariae verborum vel metro non aliquid concederent: Orestes certe in cognomine fabula Euripidis, 574. Agamemnonem ap-

pellat *πάσης ὑπὲρ γῆς Ἑλλάδος στρατηλάτην.* at deinde vs. 717. Menelaus dicitur *στρατηλατεῖν.* In *Suppl.* 102. septem duces expeditionis sunt *στρατηγοί.* et tamen Eteocles in *Phoen.* 1232. alloquitur *στρατηλάτας* utriusque exercitus; cf. 1248 et 1468. et in *Suppl.* 1216. Aegialeus, unus septem Epigonorum vocatur *στρατηλάτης,* et sic porro. Itaque poterat fortasse Euripides Eteoclem et Polynicem in lyrico carmine *δισσὼ στρατηγὼ, διπλῶ στρατηλάτα* appellare, adiecta vero copula in loco de quo disputamus non potuit, quoniam qui *στρατηλάτης* est, idem certe *στρατηγός*: nam quod quis obiiciat ex *Iphig. Taur.* 239. Ἀγαμέμνονος παῖ καὶ Κλυταιμνήστρας τέκος, in hoc versu *παῖς* accurate ad patrem, *τέκος* ad matrem refertur, ut nolim eo abusum esse Porsonum supra ad vs. 22. — Valckenaerius: »Reponere poterunt *δισσὼ ξυναίμω, καὶ διπλῶ στρατηλάτα,* atque illam multis exornare coniecturam: neque tamen efficient ut ipsis ego quidem assentiar." Neque ut ego. »Pondus" autem huius versus, quod commendat Hermannus, nunc quidem, eiicere velim tamquam inutilem saburram, quacum alii navigent ut poterunt: Hermannum iam in portum rediisse confido, praesertim si mihi largitus sit veram explicationem verborum, quae nunc in Euripide leguntur, hanc esse: *steterunt filii Oedipi in μεταιχμίῳ, tamquam duo imperatores et duo duces, quorum munus esset singulare certamen inire.* — His disputatis, si demonstrare mihi contigit versum, ut nunc circumfertur malis Interpretum explicationibus suffultus, tolerandum non esse, sequitur eum aut expellendum esse, aut corrigendum: et laudandum existimo Firnhaberum, quod l. l. p. 92 sq. aliquid ausus est, qui si paulo diutius consideravisset quid requiratur, haud dubie hac leni mutatione longe diversam sententiam verbis reddidisset: nempe mutando

καί in τώ: quo facto ἔστησαν habebit vim activam, hac sententia: *quum Oedipi filii arma induissent, duo duces prodeuntes duos illos Imperatores in medium* μεταίχμιον *constituerunt.* Non infero quod inauditum sit: ac paene mihi persuadeo Euripidis memoriae obversatum esse Homeri *Iliad.* III. 314. ubi Hector et Ulysses pugnae locum dimetiuntur Paridi et Menelao: illi certe quid fecerunt nisi revera hos ἔστησαν εἰς χῶρον διαμεμετρημένον? Eundem morem tangit nuncius breviter ac subobscure in *Phoenissis*, ac mirum esset si non obtemperavissent eidem Thebani et Argivi. Caeterum imitationem quandam huius loci observavit Valckenaerius in fragmento *Phoenissarum* Aristophanis, apud Athen. p. 154. e.

> Ἐς Οἰδίπου δὲ παῖδε, διπτύχω κόρω,
> Ἄρης κατέσκηψ', ἔς τε μονομάχου πάλης
> ἀγῶνα νῦν ἑστᾶσιν.

Non nego quidem adumbratum videri, quamquam quae ratio fuerit istius fabulae Aristophanicae prorsus lateat: nihil certe lucis afferunt quae contulit Hartungius, *Eurip. restit.* II. 470. Quomodo Comicus, isque Aristophanes, Euripidis Tragoediam *imitari* potuerit sine ioco et parodia, non intelligo. Hoc vero nunc observari velim, verba, quae ex illa promsit Athenaeus non integra esse: attulit enim hoc consilio: ὅτι δὲ ἀρχαῖον ἦν τὸ περὶ τοὺς μονομάχους καὶ Ἀριστοφάνης εἴρηκεν ἐν Φοινίσσαις οὕτως. Supplendum igitur hoc fere modo: — ἀγῶνα νῦν ἑστᾶσιν ἀρχαῖον τρόπον. Nisi huiusmodi adiectum cogitavisset Athenaeus, quidni potius totam Tragoediam Euripideam testem citasset, aut si omnino antiquitas pugnae singularis demonstranda erat, certamen Menelai et Paridis, qualia eum non fugisse sequens disputatio ostendit?

1374. αἴσχιστον αἰτῶ στέφανον, ὁμογενῆ κτανεῖν. Perve-

nimus ad tres versus, quorum obelo Valckenaerius multos conturbavit. Is quum observasset utrumque fratrem preces suas duobus versibus fundere, addidit illa expressa esse ex Homericis Il. III. 351. Rectissime: non autem significabat ipsa precum verba, sed universam scenae adornationem, pugnam singularem ad componendum bellum, (cf. nostra ad vs. 1367.) preces utrimque factas binis versibus; quarum forma ex Homericis adumbrata esset. Tamen non effugit hanc Hermanni animadversionem: »lusit importune copiam memoriae ostentans," quum laudare hic debuisset memoriam quae tam utilia et apta subministraret. De »ostentatione" illa alias dicam. Sed expungi illos tres versus voluit Valckenaerius: et primum quidem, quod Polynices sui dissimilis esset (qui causae suae aequitate fretus ad sua repetenda venisset), si nunc dedecori sibi fore victoriam fateretur. Concedit Hermannus, haec addens: »etsi non est ex omni parte verum. Non enim dedeceret Polynicem, nec sui ille dissimilis esset, si se turpissimam fateretur victoriam precari, modo adderet, id se invitum et coactum facere." Haec verba si recte interpretor, ratio sic concludenda est: »atqui Polynices ista non addit: ergo sui dissimilis est, unde optime ratiocinatus est Valckenaerius, huiusque conclusio non partim, sed integra admittenda est." — Quidni potius fecit Hermannus, quod facere poterat, ut illam inviti animi significationem in verbis precantis restitueret? Canterus pro *αἰτῶ* correxit *αἰτῶν*: Hermannus: »Quid ad haec Valckenaerius? *αἰτῶν*, inquit, eo reiiciendum, quod proximis quatuor versibus nihil, quo referri potuerit, praecesserat. Ergo ne cogitabat quidem Canterum non quod linguae legibus repugnaret coniecturum fuisse, nec videbat, si in quatuor istis versibus nihil esset quo participum illud referretur, at scriptum esse

in quinto ἧκε Πολυνείκης ἀράς?" Quum Valckenaerius scriberet »in proximis quatuor versibus," apparet eum *cogitasse* et sic ratiocinatum esse: »nihil est in quatuor versibus, qui praecedunt quique verba continent precantis, quo referri possit αἰτῶν: itaque videtur Canterus id referri voluisse ad verba nuntii ἧκε Π. ἀράς. Hoc vero multo longius remotum est." Sic paulo obscurius saepe scribebat Valckenaerius: qui nisi ratiocinatus esset eo quo dixi modo, certo scripturus erat: »nihil est in *antecedentibus* quo referatur αἰτῶν." Klotzius defendit αἴσχιστον αἰτῶ στέφανον, pro »arduo dicendi genere tragico" habens. Non amplector: etenim qui turpe quid se facturum confitetur, turpat se ipse, sive in tragoedia dicat, sive in communi vita. Tragoedia hanc foeditatem non admittit, nisi in persona immanis atque importunae naturae. Aliquanto meliora sunt haec Klotzii: »qui fatetur se victoriam nefariam optare, se excusare studet quodammodo, quod petit omnino." Ego iam saepe vidi, verbis *quasi*, *veluti*, *quodammodo* et similibus vectibus maxima difficultatum pondera urgeri posse, non moveri: quare iis diffidere consuevi. Cogitabam autem hanc excusandi se naturam ingeniis humanis innatam esse, ut ea quae excusanda sint primum fortasse vere confiteamur, at deinde verbis extenuemus. Polynices vero tribus vocabulis in ipso fine precum: »turpissimam peto victoriam:" pax! — Dicam nunc quid mihi in mentem venerit, si forte hanc litem dirimere possim. Klotzius recte vidit, quod Valckenaerium vidisse ostendi, Canteri correctionem (cuius subtilitatem laudandam profecto existimo) participium αἰτῶν longius a verbo ἧκε removere: itaque interpretandi viam iniit, qua ad probabiliora venturus erat, si minutum quid ausus esset, neque in haud certa traditione cum superstitione conflictaretur: con-

iecisset enim Euripidem reliquisse: *ἄλγιστον αἰτῶ στέφανον*: nempe *ἐς κακὸν τοὺς φίλους ἄγειν ἀλγεινόν* (Soph. *Antig.* 438). Talem ego quidem exspectabam Polynicem Euripideum, qui in exitu precum impiarum adiiceret verbum de dolore suo: hic idem est, qui supra vs. 433. matri dixit: *πολλοὶ δὲ Δαναῶν καὶ Μυκηναίων ἄκροι Πάρεισι, λυπρὰν χάριν ἀναγκαίαν δ' ἐμοὶ Διδόντες* (de quo optime Scholiasta: *ἔμφρων καὶ ἐλεεινὸς λόγος*): quique in ipsa morte de Eteocle, vs. 1452. *φίλος γὰρ ἐχθρὸς ἐγένετ', ἀλλ' ὅμως φίλος*. Hic Polynices, qui vs. 628—638. duriora in fratrem dixerat, quum indignam iniuriam subiret, nunc, quum ad pugnam ventum est et mutuam caedem, sopitum quidem, at nondum exstinctum esse fraternum amorem declarat. Ferri non potest *αἴσχιστον αἰτῶν στέφανον*, quamvis in ore nuncii (quod si tenuisset Firnhaberus, p. 99. non largitus esset post longam defensionem oppugnatoribus huius versus, ut pro *αἰτῶ* corrigeret *αἰτεῖ*, quae praeterea haud satis commendabilis est coniectura). Alter quidem nuncius vs. 1226. pugnae singularis consilium appellavit *τολμήματα αἴσχιστα*; ibi vero loquebatur de *consilio:* nunc in enarratione certaminis tristisque eventus peccasset Poeta, si huius nuncium acerbissima vituperatione utentem fecisset, idque de solo Polynice, cuius existimationi per universam fabulam pepercisset, de precibus vero Eteoclis aeque illis crudelibus tacentem. Sensit hoc Hermannus, exprobrationem illam sic extenuans: »dicit nunc, quoniam primum audita maxime ferierunt animos, ipseque, ut homo Thebanus, in hoste quam in defensore patriae vituperare tantam atrocitatem malebat." Argutum, concedo, patrocinium correctionis Canterianae; sed alios nunc habet nuncius auditores, quam habuit Polynices, quum precaretur: atque si Polynicem, cuius causa iustior erat, tamen non praeferebat Eteocli,

post huius demum preces relatas amborum feritatem criminari debebat. Denique sitne corruptio facta errore an de industria non moror: utriusvis causa non longe quaerenda est. Optionem inter hanc meam coniecturam et Canterianam doctioribus relinquo.

1375. πολλοῖς δ' ἐπῄει δάκρυα τῆς τύχης ὅση. Recepto in proximum versum ἄλγιστον, nunc certe haberent lacrymae quo excusarentur, nisi obstaret explicari non posse cur affectus iste significetur post Polynicis precationem, non vero post Eteoclis. Oportebat enim bonum nuncium, si omnino opus esset, eo ordine narrare, ut appareret quam vim in praesentes habuisset *mutuus* fratrum animus, vel precibus manifestus. Valckenaerio spurius videbatur hic versus, quippe non aptus. In vitiis notandis, praesertim verborum ἐπῄει δάκρυα, mirabitur eius sagacitatem et doctrinam quicumque libero animo est: nam quod contra eum affertur δάκρυα ἐπῆλθεν e Dionysio et Plutarcho, hi vixerunt aliquot seculis post Euripidem. Nisi oculis meis legerem, non crederem Hermannum potuisse scribere: »illud vero imperiose et pro auctoritate dicit, sermonis genium non pati ut dicatur ἐπῄει μοι δακρύειν vel πολλοῖς ἐπῄει δάκρυα, quum tamen alios plurimos cum isto verbo infinitivos coniungi fateatur." Quosnam »infinitivos" attulit Valckenaerius? nimirum verborum *cogitandi*, perspicue hoc monens. Unde sequitur veteres ἔπεισί μοι δακρύειν fortasse dicturos fuisse, hac sententia: *oboritur mihi cogitatio*, *plorandum esse*. Verum sit ita, aliquando dormitasse Euripidem, procuratane sunt reliqua? Audiamus Hermannum: »affert primo (inquit) Valckenaerius ineptam Kingii versionem, ut videat lector, quam inepta scripserit, qui hos versus fecerit. Hoc vero est fraudem imperitis facere." Minus festinans, spero, non scripsisset tam probrosa,

priusquam consideravisset potuisse Valckenaerium Kingii versionem probare, quae tunc vulgo usurpabatur: quod si fecit, non fraudem commisit: erraveritne dubium quoque est, siquidem *multis obortae sunt lacrymae, quanta erat calamitas* id est quod: *tantum lacrymarum obortum est multis, quanta erat calamitas.* Inepta sententia; sed nihil hoc ad rem, si Valckenaerius putavit meliorem e verbis graecis colligi non posse: nimirum iunctis δάκρυα τῆς τύχης, *lacrymae propter calamitatem.* Etenim desperabat de verbis τῆς τύχης ὅση, haerebatque in genitivo: de quo Hermannus: »genitivum temerius quam consideratius carpit. Nam quum πολλοῖς ἐπῄει δάκρυα nihil aliud quam miseritum esse multos significet, non minus recte his verbis addi genitivus potest, quam quum Aeschylus dixit στένω σε τᾶς ὀλομένας τύχας; et οἰκτείρω σε θεσφάτου μόρου." Proximum erat in *Phoenissis*, 1431. κακῶν σῶν, Οἰδίπου, σ' ὅσον στένω. aptiusque afferri potuissent exempla verborum δακρύειν et δακρυρροεῖν cum genitivis ex *Herc. Fur.* 538. 1114. Sed prudenter Valckenaerius talia omiserat, sciens quid differant illi genitivi, positi post accusativos σε, a verbis quae Euripidis esse creduntur. Quidni docuit Hermannus quam saepe veteres dixerint στένω τῆς τύχης et οἰκτείρω τοῦ μόρου? Mihi nihil eius generis suppeditat memoria praeter *Iphig. Aul.* 371. Ἑλλάδος μάλιστ' ἔγωγε τῆς ταλαιπώρου στένω, ubi potuit τύχην scribere pro μάλιστ': cui non obstat parodia Eubuli apud Athen. p. 569. a. qui omisso μάλιστ' iambum fecit, nec aliter facere poterat, si parodiam obscurari nolebat. Sed hoc non urgeo: concedetur enim mihi, genit. τῆς τύχης in *Phoenissarum* versu rarissimi usus esse, quamvis iunctum verbis affectum animi significantibus: quanto magis cum ἐπῄει δάκρυα! De δάκρυα τῆς τύχης respondebit Peerlkampius ad Virg. Aen. I. 462.

agens de decantatis »lacrymis rerum," quamquam eum aliquando melius ista correcturum esse spero. — Nondum sedatus est Hermanni animus; prorumpit eius indignatio: »illud quaero (inquit,) quae ista ars aut disciplina sit critici, quae prius expellat verba, quam viderit, num sana sint an corrupta?" Nihilne umquam simile contra disciplinae illius leges peccavit Hermannus? Correxit autem: τῆς εὐχῆς ὅση. Quis dicat Valckenaerium non praevidisse se vapulaturum ob »pruritum corrigendi," si quid in istis verbis mutaret? Sed correctio Hermanni, ingeniosa et probabilis et cuius praestantiam Klotzius non sentiebat, haudquaquam tangit dubitationem Valckenaerii. Praeterea aliud est iudicare, aliud feliciter coniicere: illud perpetuum sit oportet in critica factitanda; hoc ingenii est, nec semper in promtu. Restat ὅση, de quo Klotzius: »De elliptica dicendi ratione ipse Valck. attulit Soph. *Ai.* 118. ὁρᾷς, Ὀδυσσεῦ, τὴν θεῶν ἰσχὺν ὅση, cuius oratio ab hac Euripidis nihil distat." Bona verba, Klotzi! non concedam, priusquam didicerim graecum esse δακρύω ὅση ἐστὶν ἡ τύχη: nisi enim prorsus fallor, in ista locutione requiritur verbum cogitandi, observandi, mirandi, indignandi. Quid multa? Hermannus vidit preces in sedem suam reducendas esse: ego *lacrymas*, quae hunc versum foedant, abstergam, restituens vere graeca: πολλοῖς δ' ἐπῄει θαῦμα τῆς εὐχῆς ὅση: id est (ne quis in ὅση haereat, οἷα exspectans) ὅσον κακὸν εὔχετο.

1376. κἄβλεψαν ἀλλήλοισι διαδόντες κόρας. Hermannum »piget Valckenaerii argutiarum" de verbo διαδόντες: tum confert versus Euripidis, in quibus κόραι dicuntur διαφέρεσθαι vel διαδίδοσθαι. Quid iuvabunt? dubitavitne quisquam dicere: *oculos huc vel illuc vertere?* et tamen rogat: »si illa dixit Euripides, non licuerit ei dicere: διαδόντες ἀλλήλοις κόρας?" Minime: aliud enim est

oculos aliquo vertere, aliud *oculos sibi invicem tradere.* Quae addidit Hermannus, aptiora sunt: nimirum *Phoen.* 565. ὅταν τις ἀνδρὶ — εἰς ἓν ξυνελθὼν ὄμματ' ὄμμασιν διδῷ. hic vero ὄμματα sunt *spectus*, *nutus*, *significationes*. Plut. in *Philop.* c. 19. διαδιδόντες ἀλλήλοις λόγον: sed facilius nobis invicem διαδίδομεν *sermonem*, quam *pupillas oculorum*, eoque Plutarchi loco melior exstat lectio διδόντας: in *vita Syllae*, c. 35. dicitur: ἐπ' ἀλλήλους ἐγένοντο — μειδιαμάτων διαδόσεις: Quid mirum? possumus enim διαδιδόναι ἀλλήλοις quasvis animi perturbationes, quae oculis, vultu, gestu significantur; ubi ipsae pupillae oculorum ab antiquioribus dicerentur mutuo διαδίδοσθαι, nondum attulerunt Interpretes. Omnino constat, demonstrari certe potest, Plutarchum, et eius aetatis scriptores multos, veteres quidem diligenter lectitasse, horum vero dictionibus saepenumero sine indicio usos esse, indeque minus proba in latinum sermonem imitantium transiisse. Sed faciamus Euripidem sic scripsisse — nondum enim contendo huius insolenter dicti causa versum proscribendum esse, praesertim si κόραι sumantur pro nutu, significatione —, quid est absolutum κἄβλεψαν? An oculos clausos habebant, priusquam sibi hos invicem traderent? aut non requiritur praepos. εἰς vel πρός, aut omnino ferri potest otiosum verbum *videndi*, quasi in oratione soluta dicas: ἔτυψαν ἀλλήλοις ἐμβάλλοντες πληγάς? Non latebat, opinor, Poetam, mutuum eiusmodi adspectum *admirantium* esse et *tacite indignantium*, non dolentium oculis lacrymosis. Ita fert natura humana, cuius observationem raro omittebat Euripides, quidquid in aliis nonnumquam peccaret. Quapropter malim nihil fere mutans restituere κἄκλεψαν. In usu fuit partic. κλέπτων, sequente verbo finito; inversae quidem rationis exempla in promtu non habeo; quum vero graecum sit eadem

significatione φθάσας ἐποίουν et ἔφθην ποιῶν, quidni pariter κλέψας ἐποίουν et ἔκλεψα ποιῶν: Itaque hi duo versus sic legantur:

πολλοῖς δ' ἐπῄει θαῦμα τῆς εὐχῆς ὅση,
κἄκλεψαν ἀλλήλοις διαδιδόντες κόρας.

ἀλλήλοισι διαδόντες fuit fortasse correctio metrici: requiritur enim διαδιδόντες: qua lectione recepta, versus quidem minus numerose procedit, eodem tamen sono quo permulti in Euripide, veluti *Phoen.* 463. παραινέσαι δὲ σφῷν. *Alc.* 654. πέπονθας ἥβησας. 842. Ἄλκηστιν Ἀδμήτῳ. *Iphig. Taur.* 244. Ἀρτέμιδι χέρνιβας. *Iphig. Aul.* 1593. προὔθηκε βωμίαν. *Hec.* 989. μάλιστα τοὐκείνου. 1159. γένοιτο διαδοχαῖς: ne enumerem, in quibus prius hemistichium ultimam syllabam elisam habet, vel particulam encliticam sequentem. Quibus haec disputatio mea de his tribus versibus non placet, per me licet Valckenaerium sequantur, eosque una litura deleant. — Alii autem haud minus suspecto loco Euripidis adhiberi velim tralaticiam literarum β et κ permutationem, quam in κἄκλεψαν admisi; nimirum *Iphig. Taur.* 633. ξανθῷ τ' ἐλαίῳ σῶμα σὸν κατασβέσω, cui ego salutem non reperio nisi in hac correctione: ξανθόν τ' ἔλαιον σώματος κατασκεδῶ. Corrupto postremo versus vocabulo reliqua consulto mutata fuerunt.

1381. Vid. not. ad vs. 758.

1382. ἐπεὶ δ' ἀφείθη κτέ. Nescio quid Klotzium moverit ut haec verba sic instrueret: ἐπεὶ δ' ἀφείθη πύρσος, ὡς Τυρσηνικῆς σάλπιγγος ἠχή κτέ. Congrediuntur Eteocles et Polynices, quorum primum impetum Euripides consilio δρόμημα appellat. Hoc ultro ducit ad observandam comparationem huius pugnae cum cursu. Fiebat autem pugna, non verus cursus: illius tuba, huius proprium erat facis signum. Itaque comparatio cursus cum pugna ab hoc loco prorsus aliena est. Verba nun-

cii significant; *quum tubae clangor, signum cruentae pugnae, sublatus esset, tamquam fax cursoribus.*

1385. κάπροι δ' ὅπως κτέ. Post hunc versum Gregorius Naz. p. 28. d. locum usurpans, hunc supplet, qui nec in codd. nunc apparet neque eius meminerunt Scholiastae: λοξὸν βλέποντες ἐμπύροις τοῖς ὄμμασιν. Valckenaerius eum recipi voluit sic correctum — ἐμπύροισιν ὄμμασιν. Obtemperavit Hermannus; non Klotzius: potuisse enim Gregorium aliunde sumere, Statiumque, qui imitetur, amplificando et ornando forte in idem incidere. Hoc vero est nimium fortunae tribuere, et Gregorii aetas longe superat codices quos hodie usurpamus quorumque ne archetypi quidem formam et aetatem coniicere possumus. Sed Gregorium hos versus non satis memoriter scripsisse ostendunt verba ἐμπύροις τοῖς ὄμμασιν: unde mihi suspicio oborta est versum, de quo agimus, perperam ab eo collocatum esse. Aptius enim θήγοντες ἀγρίαν γένυν et ἀφρῷ διάβροχοι γενειάδας iungenda videntur: itemque λοξὸν βλέποντες et ἧσσον δὲ λόγχαις in collineando. Fluctuant autem Scholiastae in solvenda quaestione sintne participia θήγοντες et βλέποντες ad κάπροι referenda, an ad fratres pugnantes. Si illud optas, ἀφρῷ διάβροχοι, de apris dictum, eodem pertinet: quo admisso, ξυνῆψαν, cuius obiectum *fratres* sunt, pessime interiectum est. Hinc sequi arbitror ista universe paulo audacius in Eteoclem et Polynicem translata esse: ut θήγοντες ἀγρίαν γένυν de frendore dentium dictum sit, et ἀφρός se tueatur exemplo Hectoris (*Iliad.* XV. 607.), cui ἀφλοισμὸς περὶ στόμα γίγνετο: scilicet saliva spumans motu dentium eius qui vires intendit: fremitum dentium appellat Homerus κόμπον ὀδόντων.

1391. λόγχην ἐνώμα στόματι προφθῆναι θέλων. Quum frustra quaererem quid Interpretes recentiores attu-

lissent interpretando loco in quo ego adhaererem, acquiescere debui in Klotziana diligentia, qui nihil nisi affert Scholion: τὴν αἰχμὴν τὴν ἑαυτοῦ ἐκίνει κατὰ τοῦ στόματος, προλαβεῖν θέλων, πρὶν καλυφθῆναι δηλονότι. Haec satisfecisse editoribus inde apparet quod omnes interpunxerunt post στόματι: et tamen λόγχην νωμᾶν στόματι significat *hastam ore vibrare;* ego hoc *manu* fieri putabam. Dativum στόματι id esse quod κατὰ τοῦ στόματος, ut narrant Scholiastae, non credam sine idoneo exemplo, quo reperto tamen rogabo quomodo alter pugnantium potuerit collineare in *os* alterius, cuius tantum *oculus* clypei orbem superaret: nam quominus ὄμμα cum Scholiasta interpreteris πρόσωπον, tum impedit quod non necesse erat totam faciem vulneri obiicere, tum quod brevi post idem dicitur ὀφθαλμός. Quomodo hoc expediri possit non video, nisi distinguendo post ἐνώμα, iungendoque στόματι προφθῆναι, i. e. *cuspide hastae occupare.* In *Iliade*, XV. 389. conti dicuntur κατὰ στόμα εἱμένα χαλκῷ. Partim eo pertinent quae contulit Reisigius ad Soph. *Oed. Col.* 791. Est igitur στόμα *extremitas mucronis*, qua alter alterius oculum vel omnino frontem exstantem ferire conabatur.

1402 sq. γυμνὸν ὦμον εἰσιδὼν — στέρνα Πολυνείκους βίᾳ διῆκε λόγχην. Klotzius haec cum Scholiastis sic expedivit: εἰς τὰ στέρνα βιαίως τὸ δόρυ καθῆκεν. At quales, quaeso, hi erant iaculatores, qui oculum nudatum petebant, ut ferirent rictum oris clypeo tectum: tum humerum nudatum, ut percuterent pectus sub clypeo tutum? Klotzius revera idem fecit quod Valckenaerius, διῆκε intelligens *volens traiicere*, quamquam aliis verbis: minatus enim erat Hermannus: » nam quod Valckenaerius commentus est, id ita est inventum, ut isto modo vel absurdissima quaevis defendi possint." Ita-

que hic correxit σπερχνά pro στέρνα, quod commendabile est facilitate mutandi, sententia non item, nec forma: haec enim insolentior est, illa vereor ut conveniat in *subito impetu.* Sed amplecterer fortasse, si reliqua non laborarent. Mirati sunt nonnulli Eteoclem, quum fratris humerum nudatum videat, eius pectus petere: de quo Klotzius: »id recte iam iste Scholiasta expedivit, qui adscripsit: ἀπὸ τοῦ ὤμου καὶ τὰ στέρνα νοεῖ γυμνούμενα. Etenim quum humerum fratris nudatum videret, apertum suae hastae iter per eum locum etiam ad pectus putavit Eteocles cet." Minime: non »putavit" Eteocles, sed Scholiasta. Nam primum in huius verbis pro νοεῖ mutato accentu scribendum est νόει, quod more illorum hominum dicitur ad lectorem; hunc enim debere putare (si possit) Euripidem pectus humeri nomine comprehendisse: cff. ad 249. Matth. τὸ ὧν μέτεστί μοι διπλῶς νοητέον, item ad 281. 539. et porro: in imperativo ad 222. τὸ αὐτὸ δὲ νόει καὶ περὶ κτλ. de hoc usu valet Schol. ad 283. καὶ μυρία ἂν τοιαῦτα σκοπῶν εὑρήσεις. — Eteocles autem putare non poterat hastae suae iter fore per humerum ad pectus fratris, nisi ex edito loco aut in nanum iacularetur. Neutrum admitti potest. Itaque petiit eam corporis partem, quae clypeo tecta erat, eamque ob causam, quoniam humerus nudus erat: restat aut insaniisse Eteoclem aut mentitum esse nuntium. Ego nunc in his tenebris Euripidis et Interpretum nihil video, abiicioque quod primum excogitavi; nimirum τέρενα Πολυνείκους χρόα. Sic autem ratiocinabar: ῥήσεις ἀγγελικαὶ plerumque ex epico sermone aliquid sumebant: non mirum igitur est descriptionem pugnae singularis, quales multae sunt in Iliade, aliquid Homerici coloris contraxisse; postquam autem θειστερενα male lectum esset, indeque factum θεὶς στέρνα, de industria χρόα mutatum esse in βίᾳ,

quae lubido ut histrionum, ita librariorum saepe sed varia de causa praesertim in postremis senariorum vocabulis saeviit, indeque ortae variae lectiones (cuiusmodi insunt iis quae collegit Marklandus post utriusque *Iphigeniae* editionem) vs. 7, ut puto, ποτέ et θεᾶς. 171. κυρεῖ — πόθεν. 390. τυχεῖν — μαθεῖν. 393. δυσχερές — δυσμαθές. 402. κακῶν — θεόν. 410. φιλόν — μέγα. 713. πόλιν — στρατόν. 1239. μόνῳ — πόλιν. 1242. θανών — νεκρός. 1690. θανών — πέδῳ. et postremum de multis: 1140. βαθρῶν — βίᾳ. Complura porro mihi observasse videor, quorum in variis lectionibus nulla vestigia supersunt: veluti in *Iphig. Aul.* 707. ὁ Πηλεὺς δ' ἔσχε Νηρέως κόρην, ubi requiro Θέτιν pro κόρην. Nam aut omnis hic sermo Agamemnonem inter et Clytaemnestram inepta dissimulatio est, aut fingitur Regina revera illam genealogiam ignorans. Haec autem quomodo deinde vs. 714. rogare potest: Θέτις δ' ἔθρεψεν; nisi ante Achilles Thetidis nomen commemoraverit ex quingaginta Nerei filiabus? Prudentius Teucer in *Hel.* 134. rogat: Λήδαν ἔλεξας; quum Helena dixisset Θεστιὰς δ' ἔστιν κόρη. *Orestis* locum tetigi supra ad vs. 459. De reliquis alias dicam. Sed premitur coniectura τέρενα — χρόα in *Phoenissis* eadem difficultate qua Hermanniana: lapideum enim oportet humerum Polynicis fuisse, in quo frangeretur cuspis hastae, idque sine vulnere: nam si cuspis in humero Polynicis haesit et fracta est, non potuit hic deinde laevo brachio clypeum vibrare et vi impellere, quod tamen vs. 1410. fecisse narratur: itaque non acceperat vulnus. — Quanto rectius ille »qui nil molitur inepte" hastas frangi fecit percusso clypeo vel thorace: veluti *Iliad.* XIII. 162. et alias: tenuem sagittam percusso femore, XI. 583. Humeri autem pugnantium, nisi fallor, tempore Homerico bene muniti non erant, nisi clypeo: nam

γύαλοι thoracis adeo aptari non potuerunt ut nihil spatii relinquerent. Quodsi *στέρνα* incorruptum est, quod credere multo malim, aliud scriptum fuit pro *γυμνὸν ὦμον εἰσιδών*, ex. gr. *γύμν' ἄνωθεν εἰσιδὼν — στέρνα*: in quo *ἄνωθεν* propriam certe vim habeat, ne obiiciatur eo Tragicos numquam usos esse pro *ἄνω*: Eteoclem autem palam est fratris thoracem perforavisse. Euripides vero ante oculos habuerit *Iliad.* XVII. 606. *βεβλήκει θώρηκα κατὰ στῆθος, παρὰ μαζόν· ἐν καυλῷ δ' ἐάγη δολιχὸν δόρυ*: quamquam hic, ut solebat, accuratissime, quae Euripides minus curabat: qui vs. 1408. *μέσον τ' ἄκοντ' ἔθραυσεν* ita scribat, quasi suam ipse hastam fregisset Eteocles, et 1418. quasi idem ventrem ipse suum traiecisset.

1413 sq. *καί πως — χθονός*. Continet *πως* coniecturam nuncii, Eteoclem hunc dolum in Thessalia didicisse: unde *κεὖ πως*, Valckenaerii suspicio, recusari debet. Recte Klotzius *νοήσας* pertinere monuit ad *ὁμιλίᾳ χθονός*. Sed alienae sunt ab hoc loco fraudes et dolosa natura Thessalorum, de quibus multa ad h. l. Scholiastae, quorum nemo Euripidis verba intellexit. Ex obscuris verbis Hesychii in v. *ὁμιλίᾳ χθονός· — ἀντὶ τοῦ πάλῃ, περὶ γὰρ τὴν πάλην ἐσπούδασαν οἱ Θηβαῖοι*, colligas fuisse qui hoc feriendi adversarii inventum e lucta repeterent, quam Eteocles in Thessalia didicisset.

1415. *ἐξαλλαγείς* aptissime dicit nuncius, quoniam sensim se *sub*duxerat Eteocles ex conflictu, ut libere dolo isto uti posset. *ἀπαλλάσσειν* et *ἐξαλλάσσειν* id differunt, quod praepositiones.

1424. *τὸν νοῦν πρὸς αὑτὸν οὐκ ἔχων*. Klotzius non *αὑτόν* scripsit, sed ex aliis libris *αὐτόν*, i. e. Polynicem et proximum *νιν*. Valckenaerio videbatur perinde esse utrum horum scribas: itaque quomodo ista distinguenda sint non aperuit. Qui *αὑτόν* scribunt videant ne

perperam sequantur Scholiastae explicationem: nam qui se ipsum attendit, nondum cavet a periculo externo: et ἔχειν τὸν νοῦν πρὸς ἑαυτόν potest significare: *habere mentem prope se ipsum*, ut non ἐκεῖσε, longe egrediatur. Idem fere est quod Theseus in Soph. *Oed. Col.* 665. ὁ νοῦς ὅταν αὑτοῦ γένηται, φροῦδα τἀπειλήματα. Athen. p. 157. d. αἱ βαρεῖαι τροφαὶ — οὐκ ἐῶσι τὴν φρόνησιν ἐν αὑτῇ εἶναι. Eteocles elatus victoria mentis compos non erat.

1435 sq. ἐν τῷδε μήτηρ ἡ τάλαινα προσπίτνει σὺν παρθένῳ τε καὶ προθυμίᾳ ποδός. Dixerat Valckenaerius versum 1436. haud dubie spurium esse, idque viris intelligentibus persuaserat: ex quibus Hermannus: »sane tam absurdus est (inquit), ut recte sit a Valckenaerio eiectus.'' Non credebat tamen interpolatorem tam absurdum fuisse ut diversissima per τε καί iungeret; itaque non τε καί eum, sed τέκνοις scripsisse. Firnhabero versus necessarius et bonus videtur, modo in priore corrigatur ἡ τάλαιν' ἐπέπτατο, vel προςπελᾷ pro προσπίτνει. Hoc quidem rectissime: etenim non solum bis hoc verbum proxime positum est, sed hoc loco ita ut mater pugnae adstitisse videatur: immo requiritur *adveniendi* verbum, quod mirum est nemini praeter Firnhaberum in mentem venisse; sed hoc expolito nihil proficimus ad servandum vs. sequentem: ad quem tuendum Bothius affirmat mentionem Antigonae non potuisse omitti: quod quomodo demonstrari possit non docuit: tum contendit significare nuncium »quum ope filiae, tum alacritate pedum citius advenisse grandem natu reginam.'' Klotzius: »rectissime haec Bothius.'' Ego duo non intelligo: primum, cur obliti sint viri optimi, προσπίτνει h. l. non esse *advenit*, tum, quodnam auxilium Antigone matri praestiterit: quae nihil facere potuit nisi dorsum Iocastae pellere: hanc enim

secuta est ad locum certaminis, vs. 1286. dicens: ἡγοῦ σὺ πρὸς μεταίχμι', οὐ μελλητέον. » Diversissimas autem inter se res, modo ad unam causam pertineant, iungi posse, quis negat?" Ita Klotzius. Nemo sane, si *bene* iungantur. Nunc vero, quum σὺν παρθένῳ κτέ. non possit significare *ope virginis* cet. sequitur nuncium dicere, Iocastam advenisse comitantibus virgine et celeritate pedis, i. e. pede celeri: itaque tres festinanter advenisse: Iocastam, Antigonam, et celerem pedem Iocastae. Malis sane Antigonam non intercedere Iocastae eiusque pedi celeri! — Scripsit ista pessimus versificator, Hermanni auxilio indignus. Idem Antigonae mentionem necessariam putavit; perperam vero: commemoratur enim huius comitatus mox, vs. 1441. ubi nescio quamobrem nonnulli Interpretes obtemperaverint Scholiastae sic pessime explicanti: συμπονοῦσα καὶ συναγωνιζομένη αὐτῇ πρὸς τὸ κλαίειν. Iam satis audacter et fere comice a milite παρασπίζειν dicitur virgo, quae matrem comitatur eiusque lateri adstat vel adiacet, et vix eo excusandum quod in medio belli tumultu versantur. Fac virginem matris lamentationes in summo dolore comitantem, tamquam eius *armigeram*, et risum tene, si potes! Ὁμοῦ non pertinet ad παρασπίζουσα, sed repeti desiderat ᾤμωξεν ex praegressis. Hoc non difficile erat inventu. Mater eiulabat: ὦ τέκνα —, filia: ὦ γηροβοσκώ —: ambaeque has lamentationes unâ pronuntiare et miscere dicuntur.

1444. φύσημ' ἀνεὶς δύςτλητον. Veterum explicationes sunt: δυσκαρτέρητον, δυςτυχές, δυςέκπνευστον. Hoc postremum Hermannus, praesertim ob varietatem in Ven. a. δύςθνητον, habet pro indicio verae scripturae δυςθνῆσκον: quod vocabulum nondum satis munitum videtur auctoritate *Electrae* Euripidis 842. ubi saltem σῶμα δυςθνῆσκον vocatur eius cuius membra palpitant, qui-

que aegre moritur. Haec quomodo ad halitum transferri possint non intelligo. Videtur Interpretes fugisse his opponi, 1448. de Polynice: ὁ δ' ἦν ἔτ' ἔμπνους, i. e. *hic etiamnum liberius respirabat:* alter non minus δυςθνήσκων erat quam frater: ambo certe vs. 1460. *unà* animam reddunt. Hinc sequitur in δύςτλητον latere significationem difficilis halitus, unde moriens loqui vix possit. Scriptumne fuerit δύςληπτον (*emittebat spiritum aegre collectum*) an aliud, ignoro; δύςτλητον sane perperam ab nonnullis probatur: non enim ipsa respiratio dolorem affert morienti, sed angorem affert defectus respirationis.

1445. ὑγρὰν χέρα. Dicaturne a Poeta Eteoclis manus *sanguine madida*, an *languens et debilis*, an denique λυγράν scribendum sit, certant Interpretes. Nisi retineret collatus Soph. *Antig.* 1214. de Haemone: ἐς δ' ὑγρὸν ἀγκῶν' ἔτ' ἔμφρων παρθένῳ προςπτύσσεται, ubi haud dubie intelligendum brachium *flexile* debilitate, et *laxum*, putares ab Euripide Eteoclis manum dici *madidam sudore*, quem emittere solent qui amisso sanguine deliquium animi patiuntur, vel morti proximi sunt. Mihi non liquet: utrumque enim cum affectu dici potuit; *manus cruenta* vero non nisi cum horrore: etsi ne sic quidem sine sanguinis mentione.

1456. χθονὸς πατρῴας κτέ. Indicavit Valckenaerius, Teletem, sive Bionem, apud Stob. T. XL. p. 233. post hunc versum alium legisse, qui nunc in codicibus non apparet: καὶ γῆς φίλης ὄχθοισι κρυφθῶ καὶ τάφῳ. Hunc ingeniose quidem refinxit Hermannus, aptavitque sententiae: haud dubie enim in Teletis codice Euripideo scriptum fuisse. Potius credam ei sic visum fuisse, memoriaeque eius inhaesisse sententiam aliunde depromtam: quae apud Diog. La. IV. 25. habet hanc formam:

ἐν γῆς φίλοις μυχοῖσι κρυφθῆναι καλόν. Hermannus autem, qui sic scribit: ὡς τοσόνδε γοῦν τύχω

χθονὸς πατρῴας, κεἰ δόμους ἀπώλεσα,
ἐν γῆς φίλοις ὄχθοισι κρυφθῆναι τάφῳ,

sententiam continuat, interiectis κεἰ δόμους ἀπώλεσα. Hoc vero non fecerat Teles, qui substitit in ἀπώλεσα, ac post refutatam illam querelarum Polynicis partem, adiecit: καὶ γῆς φίλης ὄχθοισι κρυφθῶ καὶ τάφῳ: idque aptius reliquis: si quidem ὡς τοσόνδε γοῦν τύχω χθονὸς πατρῴας est: *ut in hoc saltem patriam terram obtineam;* ut respiciat Polynices quae modo dixerat: θάψον δέ μ' — ἐν γῇ πατρῴᾳ. Nunc, addito versu de quo quaerimus, sive Hermanni rationem sequamur, sive Teletem, molestus oritur sententiae languor et abundantia. Quodsi Teles absolutam dicti formam Polynici tribuere voluit, veluti hanc: καλὸν φίλοις ὄχθοισι κρυφθῆναι τάφου, tamen moribundus Polynices non absolvetur loquacitatis. Mihi quidem dubium non videtur quin Teles scripserit quod Stobaei codices servarunt, κρύφθω καὶ τάφῳ, nec dubitabit quicumque locum Stobaei accurate consideravit. Nihil in illo versu parum numeroso mutandum: et hoc et reliqua incommoda Teletem praestare oportet.

1462. ἥρπασ' ἐκ νεκρῶν ξίφος. Aldus et vett. Edd. ἐκ νεκροῦ. Id Klotzius inde natum dicit quod »putabant ab uno tantum petitum fuisse gladium." Putabam ab uno tantum peti satis fuisse, et tamen debuisse Poetam plurali νεκρῶν uti, si Eteoclis nomen ponere nollet. Nam ut certum est Eteoclem gladium suum e fratris ventre extraxisse, quum armis hunc exuere pararet, ita Polynicis gladium in Eteoclis vulnere remansisse. Hinc, si νεκροῦ legis, ad proxime commemoratum Polynicem pertinebit, nec verum erit. Haud recte confertur vs. 1581. λαβοῦσα νεκρῶν πάρα φάσγανον, quod dici

potuit tam de Eteoclis gladio vagina recondito vel humi adiacente, quam de Polynicis in alterius visceribus haerente. Nihilne in his differt ἐκ a παρά?

1471. κἀν τῷδ' ὑπεξῆλθ' Ἀντιγόνη στρατοῦ δίχα. Proscripsit hunc versum Valckenaerius, tuitus est Hermannus. Ille inter alia argutiora haec prudentissime disseruit: » si seorsim ab aliis discessit Antigone, nullamne curam habuit τῶν φιλτάτων, cadaverum fraternorum et matris, de sua tantum vita vix vitali male sollicita? Quaecumque narrat Poeta, spatio brevissimo evenerunt caet." Haec non refutata sunt Hermanni verbis: » Antigonam abiisse necessario erat commemorandum, ne virgo etiam — inter pugnantes adstitisse videretur:" neque his Firnhaberi l. d. p. 113. » Secedit quidem Antigone ex tumultu pugnantium, sed victoriam exspectat, ut deinde cadavera sepelienda curet." Sciebatne Antigone Thebanos victores fore? quid si vincerentur? Differt quidem ingenio Antigone Euripidis ab Sophoclea, nunc vero in hac carissimorum caede, quibus modo gemens incumbebat, haud congruenter tanto dolori ipsique naturae periculo se subducit. Nec intelligo hoc Hermanni: » Antigonam salvam evasisse eo minus potuit praeteriri, quod paulo post ipsa cum mortuorum corporibus in scenam prodit." Si paulo post salva prodit, constat eam salvam evasisse: quid amplius? nam mortua prodire non poterat: reliqua cogitanda erant attentis spectatoribus et lectoribus. Sed expuncto hoc versu tantae difficultates oriuntur, ut nihil moveri praestet. Caeterum non significat nuncius Antigonam *lubentem* abiisse. Quidni cum auditoribus supplendum reliquisse putemus, aliquem militum vel ducum Thebanorum adeo humanum et misericordem fuisse, ut regiam virginem ex tumultu rixantium et pugnam instaurantium vel invitam abduceret?

1483. φίλους. Sic omnes libri uno excepto Parisiensium, qui φίλοις habet, idemque Scaliger coniecit. Valckenaerius: »Si probas Scaligeri lectionem, cur quaeso dixisset Euripides τοὺς θανόντας νεκρούς?" Itaque perperam dubitabat an probe diceretur νεκρὸς θανών. Utraque lectio bona est; unde plurium codicum consensum sequendum existimo.

1491 sqq. Antistrophica huic cantico inesse, plumbeus sit oportet qui non sentit: ordinandi rationem excogivit Hermannus ingeniosissimam: cui facile assentiaris, si sic legas: sin contuleris cum traditis verbis, quum complura, non violenter quidem, sed tamen mutare debuerit, suspiceris aliter etiam strophas describi posse: quumque ipse secum et cum Seidlero in multis dissentiat, utiliter quidem haec conferas inter se, aliquid fortasse ipse divines, sive traditis servias, sive audacius omnem religionem deponas. Verum, ut significavi, descriptio Hermanniana digna est tanto ingenio tantaque rei metricae peritia: quam ego quidem amplecti malim, quam tentare quae aliis non persuasurus sim. In hoc versu, si post βλεφάροις syllaba longa deest, praestat βλεφάροισιν corrigere, quam cum Hermanno πρίν supplere: magis enim respicit Antigone quid omnino virginem deceat, quam quid antea fecerit.

1519 sqq. τίς ἄρ' ὄρνις — ὀδυρμοῖς ἐμοῖς ἄχεσι συνῳδός; Recte quidem Klotzius dissentit ab reliquorum interpretatione: quum vero ὀδυρμός de lusciniae cantu aptius dicatur, quam ἄχος, hoc autem in primis Antigonae conveniat, malim construere: τίς ἄρ' ὄρνις ὀδυρμοῖς συνῳδὸς ἐμοῖς ἄχεσι.

1538 sqq. ὃς ἐπὶ δώμασιν ἀέριον σκότον ὄμμασι σοῖσι βαλὼν ἕλκεις — ζωάν. Propter metrum Hermannus pro ὃς ἐπὶ δώμασιν scripsit ὃς ἐπὶ δάκρυσιν. Fortasse idem obtinebitur transponendo: δώμασιν ὃς ἐπ'. Recte quidem

interpretatur Klotzius ἐπὶ δώμασιν, sed non dedit exempla locutionis βάλλειν τινί τι. Haec contulit Buttmannus ad Soph. *Phil.* 67. εἰ δ' ἐργάσει μὴ ταῦτα, λύπην πᾶσιν Ἀργείοις βαλεῖς. quae tamen differunt, siquidem βαλεῖς id est quod ἐμβαλεῖς. Dubitanter coniicio Sophoclem scripsisse καλεῖς, ut Eurip. *Phoen.* 918. τὴν τύχην αὐτὸς καλεῖς, nisi hic Tiresias respiciat vs. 853. τί με καλεῖς σπουδῇ. revera enim arcessendo Tiresia Creon arcessivit mortem filii: a translata significatione tamen ne illud quidem longe abest. In versu, de quo agimus, requiro ἐπιβάλλειν, ut supra 954. μέλαιναν κῆρ' ἐπ' ὄμμασιν βαλών. *Electr.* 1221. ἐπιβαλὼν φάρη κόραις. Talia non iniiciuntur (ut Soph. *Trach.* 916. δεμνίοις — στρωτὰ βάλλουσαν φάρη) sed obiiciuntur. — In ἕλκεις μακρόπνουν ζωάν mireris denuo esse qui alteram praeferant lectionem μακρόπουν. ζωὴ μακρόπους est *vita longis pedibus*, non *tardis pedibus*, quod Euripides dixisset βραδύπους. Contra quum πνεῖν sit *vivere*, dicaturque ἐκπνεῖν βίον, intelligitur quid sit μακρόπνους ζωή.

1554. πόδα σὸν τυφλόπουν. Hoc perperam confert Klotzius cum vs. 185. μεγαλανορίαν ὑπεράνορα, ubi vide not. Nihil enim commune habet par adiectivorum compositorum, quibus idem substantivum inest, cum ποὺς τυφλόπους, quod Euripidem scribere potuisse tunc credam, quum exempla tam inertis dictionis, eaque certae fidei, allata fuerint: etenim hoc quidem loco fluctuat lectio, multique libri habent τυφλόν, quod dicat quis oriri potuisse ex correctione eorum qui dicti insolentiam non ferrent. Videtur ab Euripide esse πόδα σὸν τυφλόπλουν, *pedem in tenebris navigantem:* quia in pede et incessu frequentare solet verba πλεῖν, πλοῦς, ναυκληρεῖν et similia: vid. ex. gr. *Herc. Fur.* 1424. ἐρέσσων σὸν πόδα. *Iph. Aul.* 139. et satis audax in diverbio *Iphig. Taur.* 599. ναυστολῶν τὰς ξυμφοράς. coll. *Phoen.*

1714. praesertim 838. τυφλῷ ποδὶ ὀφθαλμὸς εἶ σὺ, ναυβάταισιν ἄστρον ὥς. *Orest.* 795. ἕρπε νῦν, οἴαξ ποδός μοι. In illa autem metaphora, quam corrigendo intuli, requiras pro θεραπεύμασιν aliquod vocabulum ad navigationem pertinens; verum hoc dandum fuit Poetae ut verbum poneret omne genus curae significans. Conferri meretur ex *Herc. Fur.* 631 sqq. ἄξω λαβών γε τούσδ' ἐφολκίδας χεροῖν, ναῦς δ' ὣς ἐφέλξω· καὶ γὰρ οὐκ ἀναίνομαι θεράπευμα τέκνων. Caeterum commutari ista potuisse ostenderunt typothetae Klotzii; hic autem e verbis ἐστερημένον ὁδηγίας οἰκείων ὀφθαλμῶν, scholio codicum, in quibus τυφλόν scriptum est, nescio quomodo colligit intelligi tamen τυφλόπουν: quae quid differunt a Schol. *Hec.* 1026. M. τυφλῷ ποδὶ πορευόμενον, ἤγουν διὰ ποδὸς, μὴ ὑπὸ βλεπόντων ὀφθαλμῶν ὁδηγουμένου? Immo varia lectio τυφλόν orta est ex interpretatione marginali vocabuli rarioris, vel novi.

1556. πάρα γὰρ στενάχειν τάδ', ἀϋτεῖν. Hermannus metri causa utque asyndeton vitaret, reliquis recisis, scripsit πάρ' ἀϋτεῖν. Si metri tantum habenda ratio erat, maluissem in antistrophici versus initio supplere ὦ πάτερ, ὦ πάτερ. Sed de intolerabili asyndeto facio cum Hermanno. Qui oblocuti sunt, nonnulla confuderunt: veluti Aeschyli *Sept. ad Th.* 132. στόνων ἀϋτᾶς, ubi praeter necessitatem haec duo vocabula separant: genitivus enim στόνων pendet ab ἀϋτᾶς, ac praeterea iungenda sunt: Λύκειος γενοῦ στόνων ἀϋτᾶς. Nec observarunt in *Phoenissarum* versu, interiecto τάδ', asyndeton ferri non posse: quanto suavius Euripides scribere potuit: πάρα γὰρ στοναχαῖς τάδ' ἀϋτεῖν!

1561. ξίφεσιν βρίθων. Antistrophicorum suspicio coëgit Hermannum et Seidlerum ut hunc versum non integrum esse putarent. Itaque ille post βρίθων supplevit φονίοισι, idque Seidlero placuit. Mihi non item,

quoniam ingrati sunt hi anapaesti in longa serie dactylorum. Quamobrem sic suppleri potuisse credo:

ἀλλ' ὀδύναισι λέγω· σὸς ἀλάστ-
ωρ ξίφεσιν περὶ τείχεσι βρίθων.

ἀλάστωρ enim non tantum singulare certamen filiorum Oedipi respicit, sed universe bellum, quod eorum discordia motum mutuae caedis eorundem causa fuerat. Nisi hoc esset, adderet Antigone: πυρὶ καὶ σχετλίαισι μάχαις. Strophici versus sic aptari possunt, 1551 sq.

ὦ πάτερ, οὐκέτι σοι τέκνα λεύσ-
σει φάος, οὐδ' ἄλοχος, παραβάκτροις κτέ.

1564. τί τάδε καταστένεις. Nequeo silere cum Interpretibus de his verbis, in quibus quum haererent Scholiastae, absurdas explicationes tentaverunt, ut dicat Antigone: »cur hoc luges? nam incertum est quid lugeas, tuam caecitatem, an matrimonium incestum, an filios?" quasi illud αἰαῖ Oedipi non respiciat filiorum mortem, quam Antigone commemoravit. Quin Valckenaerius corrigere locum voluit haud felici coniectura. Dicit Antigone: cur haec luges, quae tantummodo *audis?*" Tum, interiecta ab Oedipo exclamatione ὦ τέκνα, pergit filia: »multo magis lugeres, si oculis tuis tria cadavera *adspicere* posses."

1578. μαρναμένους ἐπὶ τραύμασιν, αἵματος κτέ. De scholio Augustano iam dixerat Valckenaerius, diversam exhibere a vulgata lectionem. Est autem hoc: Αἵματος τύχην· ἀντὶ τοῦ αἵματος τυγχάνοντας, καὶ εἰς τοῦτο ἀφιγμένους, τουτέστιν ἐλθοῦσα δ' εὗρεν αἵματι λοιπὸν πεφυρμένους καὶ τὴν τύχην αὐτοῖς τοῦ φόνου πέρας λαβοῦσαν. Inde Hermannus, expuncto αἵματος, scripsit: ἐπὶ τραύμασιν ἀμφὶ τύχαν ἤδη ψυχράν κτέ. Klotzius plane siluit, nisi quod indicium vetustae lectionis »incertum" appellavit: et tamen docendum erat quid significet vulgata. Ex interpunctione enim apparet eum iunxisse τραύμασιν αἵμα-

τος, quod non intelligo nisi distinguatur post αἵματος, et αἵματος ψυχρὰ λοιβὰ φοινία sint apposita verbis κοινὸν ἐνυάλιον μαρναμένους. In illa autem comparatione Eteoclis et Polynicis cum duobus leonibus pugnantibus requiritur mentio eius de quo pugnabatur. Sensit Scholiasta, sed erravit scribens: μαχομένους περὶ τραύματα, τουτέστι [del. ἢ] περὶ σώματος ἢ παρδάλεως ἢ ἄλλου τινός. Pugnabant autem fratres alter de alterius sanguine, i. e. vita. Itaque stare quidem potest Hermannianum ἀμφὶ τύχαν, sed accuratius iungentur αἵματος ἀμφὶ τύχαν. Nam aut non intelligo Hermannum, aut habet τύχαν pro tertio comparationis, eo cui ἐνέτυχον fratres, ut leones. αἵματος in ipso scholio Augustano iunctum est cum τύχαν; unde ego quidem expellere non audeo. Sequitur, strophicum versum 1495 hiare, in quo φθιμένων aut aliud suppleri poterit: αἰδομένα φέρομαι φθιμένων βάκχα νεκύων. Carmen hoc inclusum fuisse inter duas longiores strophas, pulcrum inventum est Hermanni.

1581. φάσγανον εἴσω σαρκὸς ἔβαψεν. Pauciores codd. ἔπεμψεν, quod spernitur ab Interpretibus; mihi, fateor, exquisitius videtur: et Valckenaerius non meminerat Euripidei, *Or.* 1303. φάσγανα πέμπετε —— τὰν λιποπάτορα. In ἄχει δὲ τέκνων ἔπεσ' ἀμφὶ τέκνοισιν non eleganter sane lusit Poeta repetito vocabulo: *filios lugens cum filiis exstincta est:* quo nihil confertur ad augendum affectum. Sed vera tamen haec scriptura est, nec necessaria correctio Marklandi et Eldikii ἀμφὶ νέκροισιν.

1586. πολλῶν κακῶν ὑπῆρξεν κτέ. Variant codices in collocatione verborum: nec mirum, quum variis modis transponi possint. Valckenaerius minus recte sic edidit: πολλῶν ὑπῆρξεν Οἰδίπου κακῶν δόμοις: de quo Hermannus: »hic ordo verborum Valckenaerio contorta amanti placuit." Mallem sententiam ab Hermanno ex-

ploratam esse, a qua Valckenaerius aberravit, et omnes quos vidi Interpretes: sic enim intelligunt: *hic dies domui Oedipi multorum malorum initium fuit: sit vero felicior vita.* Apparet hic error eo quod conferunt ὑπῆρξεν cum κατῆρξεν. Verum ὑπάρχειν et κατάρχειν hac sententia non dicuntur, sed ἄρχειν, veluti a Xenophonte, Hell. II, 2, 14. ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῇ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας. Cf. Valck. ad Herod. V. 97. et Poppo ad Thucyd. II, 12. ὑπάρχειν in homine dicitur: veluti ὑπάρχειν χειρῶν ἀδίκων et similia. Sed fac recte dictum esse ea sententia, fuitne ille dies initium malorum, nec potius finis eorum quae inde ab Laïo inceperant? Illud tum dicendum fuit, quum Laïus filium procrearet. Et quaenam *vita* felicior futura est, si Chori preces exaudientur? Oedipine et filiarum, id est eorum, quibus praedicit Chorus eos post hunc diem multa mala perpessuros? Optime Grotius vertit: *Lux una magnas Oedipo clades tulit:* scilicet ὑπῆρξεν est *fuit*, quo similiter utitur Chrysothemis in Sophoclis *El.* 919. ἡ δὲ νῦν ἴσως πολλῶν ὑπάρξει κῦρος ἡμέρα καλῶν. Idem Antigone in *Phoenissis* modo pulcre dixit: πάντα δ᾽ ἐν ἄματι τῷδε συνάγαγεν — ἄχη θεός. Haec scilicet deinde Chorus, si dîs placet, sic variat: *hic dies fuit dies multorum malorum domui Oedipodeae: sit vero felicior vita.* Pusillum artificium consolationis eorum qui mox in exsilium eiicientur: infra dignitatem Tragoediae, vera ironia in rebus desperatis senis caeci et miserrimae filiae, in interitu generis Oedipodei. Putarem postrema sic corrigenda esse: εἴη δ᾽ εὐτυχὴς ἐμοὶ βίος, collatis quae commentatus sum ad vs. 1206, nisi hoc distichon haberem pro conflato ab eo qui aliquid a Choro hoc loco, ut alias, interponi oportere censeret. Si fecit hos versus Euripides, profecto non favit ei Musa tragica.

1594. σαφῶς γὰρ εἶπε Τειρεσίας κτέ. Respicitne Creon quae prius Tiresias ei dixerat, vs. 890. ἐκεῖνο μὲν γὰρ πρῶτον ἦν, τῶν Οἰδίπου μηδένα πολίτην μηδ' ἄνακτ' εἶναι χθονός κτέ. ubi non nimis »perspicue" dixit vates, quibus nunc nitatur Creon? Non credo, sed hunc Oedipo in memoriam revocare effatum Tiresiae, eo tempore quo pestis propter parricidium et incestum Oedipi urbem vastaret: idque Euripidem non ex sua fabula et commento, sed ex recepta traditione hausisse.

1600. καὶ τλήμον', εἴ τις ἄλλος ἀνθρώπων ἔφυ. Pessimum versum correctione non bona Euripidi vindicare studuit Valckenaerius, »religiosior in extremis Phoenissis factus," ut ait Hermannus: cuius causa commemoro, eum in margine exempli editionis suae scripsisse: »versus spurius videtur." Sed quid faciemus Klotzio, scribente notandam esse »eorum libidinem, qui nuper quem non intellexissent versum ocius eiecerunt?" Qui eiecerunt noverant usum Tragicorum et leges linguae graecae. Verba vulgata significant: *si quis alius hominum natus est.* Klotzio exemplis demonstrandum restat, in illa locutione intelligi licere nominativum adiectivi, ubi accusativus praecesserit.

1601 sqq. ὃν καὶ πρὶν — πατρός. Rectissime docuit Valckenaerius haec traduci ab Aristophane in *Ranis*, 1184. ubi quamquam agitur de repetitione eiusdem sententiae (δὶς ταὐτὸν λέγειν), tamen acutius lusit Comicus quam nonnulli perspexerunt. Quum enim primum versum *Antigonae* suae recitasset Euripides, arripuit Aristophanes occasionem ridendi hos *Phoenissarum* versus, perstrinxitque ambiguam sententiam, quae ridicula fiet, si sic interpreteris: praedixisse Apollinem, Oedipum nondum natum patris interfectorem fore; hoc ut urgeret Aristophanes, Aeschylum dicentem fecit: πρὶν καὶ γεγονέναι. tum: πῶς οὗτος ἦν τὸ πρῶτον εὐδαίμων

ἀνήρ; scil. si nondum natus patrem suum occidit. Revera mallem Euripidem Comico hanc cavillandi ansam non dedisse. Valckenaerius idem sed operosius monuit, ac minus perspicue, iis certe qui paulo festinantius legunt; quod fecit, nisi fallor, Fritzschius ad l. c. Aristophanis. Denique vereor ne obscuratus sit iocus in versu *Ranarum*, quem praestat sic scribere sine interpunctione: ὅντινά γε πρὶν φῦναι μὲν ἀπόλλων ἔφη κτέ.

1604. ἐπεὶ δ' ἐγενόμην, αὖθις ὁ σπείρας πατήρ κτείνει με. Suspiceris pro αὖθις scriptum fuisse αὐτίκ', quae facile permutari potuerunt, et nonnumquam permutata sunt. Sed haec Oedipi verba sic interpretanda puto, ut αὖθις sit *vicissim*. Non novum hoc est, quippe usu comprobatum; sed animadverti velim, Poetam non factum facto opposuisse, sed *destinatam* oraculo caedem *consilio* caedis.

1606 sq. πέμπει δέ με μαστὸν ποθοῦντα θηρσὶν ἀθλίαν βοράν, οὗ σωζόμεσθα. De industria opposita sunt μαστὸν ποθοῦντα et θηρσὶν βοράν, quod facit ad movendam misericordiam. Pro οὗ Hermannus miratur nullum codicem offerre ᾧ. Klotzius idem interpretatur: *in qua re servatus sum.* Ego non video cur adverbium illud non sit loci: *mittit me praedam feris* (in eum locum), *ubi servatus sum:* praecipue enim cogitat Oedipus Cithaeronem: quod apparet ex sequentibus.

1610. ἀλλὰ δουλεῦσαί τέ μοι δαίμων ἔδωκε κτέ. Liberius sententiam struxit Poeta, et male Klotzius scripsit δουλεῦσαί γε et κτανὼν δ'. Oedipus enim recenset mala quae ex eadem fati necessitate pependerant: eodem pertinet 1616. οὐ γὰρ τοσοῦτον κτέ. Itaque δουλεῦσαί τέ μοι ἔδωκε κτέ. est: imposuit mihi ut servirem et patrem occiderem, et reliqua, ne oculis quidem exceptis.

1621. ἦδ' ἡ θανοῦσα; ζῶσά γ' ἂν σάφ' οἶδ' ὅτι. Tres libri non optimi servarunt γ'ἄν, pro quo reliqui ha-

bent γάρ: quod amplexus est Klotzius, in longiore nota de interpretatione nihil monens praeter hoc: multo concinnius esse γάρ quam γε. Vertamus: *An haec mortua me comitabitur? nam sat scio eam me comitaturam esse, si viveret:* i. e. suppletis quae necessario supplenda sunt: *an haec mortua me comitabitur? nam videris hoc putare, et profecto recte iudicas de Iocastae erga me amore: comitaretur enim me, si viveret.* Haec, spero, non probabit Klotzius: recepto γ'ἄν haec sententia erit: *faceret certe, si viveret.* Itaque hoc, me iudice, de coniectura restituendum esset, si nullus codex suppeditaret.

1622. ἀλλ' εὔτεκνος ξυνωρίς; ἀλλ' οὐκ ἔστι μοι. Quum εὔτεκνος ξυνωρίς proprie sit *felix liberis par coniugum*, aliquid condonandum est Poetae, qui nunc voluit esse *par bonorum filiorum.* Opusne erat *duobus* filiis? sed Eteocles et Polynices, si viverent, alternis vicibus regnarent, aut pugnarent, Oedipus occlusus domi maneret. Nam de filiabus non quaero: Ismenae enim, quamquam ab matre commemoratur vs. 57, tamen nullae partes sunt in hac fabula, et Antigone Haemoni desponsata erat.

1623. ἀλλ' ἔτι νεάζων αὐτὸς εὕροιμ' ἂν βίον; *An etiamnum iuvenis sum, ita ut ipse mihi victum in exsilio prospicere possim?* Si iuvenis esset, et *caecus*, quid proficeret in fuga? — Iam satis significavi esse in his tribus versibus quae mihi quidem displiceant. Athenienses hoc genus prolepsium quotidie in iudiciis audiebant; vitiosiorem audire vix potuerunt. Conferantur ex. gr. cum his pulcerrimae querelae Medeae, 502 sqq. νῦν ποῖ τράπωμαι κτέ: porro Herculis verba in *Herc. Fur.* 1283 sqq. Thesei in *Suppl.* 544 sqq. Iphios ib. 1094 sq. Oedipi in *Oed. Tyr.* 1375 sqq. ἀλλ' ἡ τέκνων κτέ. Scilicet Euripides, quum sentiret illum excelso

animo Oedipum Sophocleum, qui tamquam piaculum patria eiici postularet, aequari non posse, nedum superari, finxit alium Oedipum querulum, fugae molestias, probe adhibito schemate rhetorico, subabsurde deprecantem, quamvis paulo post agnoscat oraculum Apollinis, sibi exsulanti Athenis moriendum esse, vs. 1707. — Longa seclusione et doloribus fractus erat, et multum mutatus ab illo priore: — non nego hoc quidem, quamquam hunc etiam pristinae maiestatis aliquid retinere decebat, idque sensit Poeta, quum eum tandem aliquando dicentem faciat, vs. 1627. *τὸ γὰρ ἐμόν ποτ' εὐγενὲς οὐκ ἂν προδοίην.* Verum unde factum existimabimus ut amorem patriae prorsus deponeret, nec recordaretur verborum Creontis, vs. 1594 sqq. ex Tiresiae vaticinio Thebanam terram salvam esse non posse dum Oedipus in ea degeret? Potuerunt hi versus, a perito histrione in conspectu cadaverum acti, cum plausu probari; propius ab lectoribus et *πρὸς αὐγὰς* explorati carent veritate et decore, praesertim in ore eius cuius causa non requirebat argutias. Excusatius certe argutantur qui desperatam causam foedi facinoris agunt, veluti Clytaemnestra in *Electra*, 1041 sqq. » Quid Agamemnon facturus erat, si ego pro rapto Menelao Orestem nostrum mactavissem?" Quis negabit haec et horum similia, quae in Euripideis haud rara sunt, Atheniensium multis risum movere potuisse?

1632 sq. *τόνδε δ', ὃς πέρσων πόλιν πατρίδα σὺν ἄλλοις ἦλθε.* Kingius offendens in *σὺν ἄλλοις* coniecit *σὺν ὅπλοις*. Valckenaerius, quo vulg. tueretur, attulit ex *Herc. Fur.* 1163. *ἥκω σὺν ἄλλοις — σύμμαχον φέρων δόρυ*, omissis *οἱ παρ' Ἀσωποῦ ῥοὰς μένουσ' ἔνοπλοι γῆς Ἀθηναίων κόροι*, haud dubie errore, quandoquidem de his et de vs. 601. *σὺν πολλοῖσιν ἦλθες* (cui addere poterat Homericum Il. I. 324. *αὐτὸς ἕλωμαι ἐλθὼν σὺν πλεόνεσσι*) ipse prudenter et cum

iudicio adiecit: »haec tamen refelli facile poterunt, quamprimum fuerit ὅπλοις in codd. vetustis repertum." Attulerat enim exempla locutionis ἥκειν σὺν ὅπλοις. Et tamen Hermannus, i. e. idem qui ὅπλοις corrigi voluit, recepitque tamquam veram scripturam, ab contumelia abstinere non potuit, scribens: »Non credo eum fallere lectorem voluisse, sed fefellisse se ipsum, dum phrases solas captat." Haec scilicet respiciunt notam, in qua nihil nisi cum delectu et κριτικῶς scriptum est: paulo plenius, concedo, quam hodie solent, quos pudet paratam doctrinam e lexicis et indicibus haurire. Pergit Hermannus: »Acutior haud paullo Porsonus: τὸν δὲ Πολυνείκους νέκυν scripsit, eiectis δ' ὃς πέρσων πόλιν πατρίδα σὺν ἄλλοις ἦλθε." Exspectas hoc inventum viri haud paullo acutioris laudatum iri: falleris, recenset Hermannus Porsoni argumenta, eorumque unum *falsum* appellat, reliqua *levia:* itaque de una fidelia Valckenaerium et Porsonum: sed haec mitto, fortasse festinationi tribuenda. Non magnam fidem habeo suspicioni qua verba aliquot a medio versu ad sequentem medium decurrentia pro interpolatis habeantur. »Omnino (inquit Hermannus) propterea tantum Polynices insepultus proiici iubetur, quod civis patriae arma intulerit. Eius rei atrocitas si augenda alio crimine esset, addi poterat, quod aliam civitatem hostilem Thebis reddidisset." Annon id ipsum inest verbis σὺν ἄλλοις, qui sane Thebani non erant, nec Polynices solus sine auxilio alius civitatis urbem capere poterat. Similia pleniora leguntur in Xenophonteo Ἱππαρχικῷ. c. VII. in. ἢν δὲ οἱ πολέμιοι εἰς τὴν Ἀθηναίων χώραν ἐμβάλλωσι, — οὐκ ἂν ἄλλως ἔλθοιεν, εἰ μὴ σὺν ἄλλοις ἱππεῦσι πρὸς τοῖς ἑαυτῶν. Quod denique scribit Hermannus: »id vero de suo adiiceret Creo, cui simpliciter vs. 777 sqq. Polynicem sepultura prohibere mandatum esset," hoc ali-

quam demum vim haberet, si eo loco Eteocles Creonti mandasset: »prohibe sepultura Polynicem, et cave aperias cur prohibeas."

1638. ἐᾶν δ' ἄκλαυστον, ἄταφον, οἰωνοῖς βοράν. Ex instituto meo recepi hunc versum, sine controversia ex Sophoclis *Antigonae* initio desumtum, et huic loco inepte adiectum. Eum omnes Editores proscripserunt inde ab Valckenaerii docto acutoque monito. Cum hoc ita penitus consensit et coaluit Hermannus, ut nomen primi monitoris commemorare omiserit. Orti tamen sunt Firnhaberus et Klotzius, strenui versus propugnatores, quorum ille docte quidem disputavit l. l. p. 113 sqq. sed pleraque extra oleas. Taediosum est in re apertissima quae argute afferuntur refellere: quod ne cum fastidio dixisse videar, unum commemorabo: nec Firnhaberum nec Klotzium perspicere potuisse — quominus noluisse dicam, retinet me utriusque existimatio — verba Creontis, ὃς ἂν νεκρὸν τόνδ' ἢ καταστέφων ἁλῷ ἢ γῇ καλύπτων, θάνατον ἀνταλλάξεται, ipsius esse publici edicti: quibus bene expensis inducent fortasse quae haud satis prudenter scripserunt de constructione liberiore, et de sequente infinitivo ἐᾶν, scilicet post verba: θάνατον ἀνταλλάξεται, quae edictum complent et claudunt. Laudanda Firnhaberi observatio indolis Creontis Euripidei, a quo profecto non exspectes crudelissime dictum coram patre et sorore mortui Polynicis. Cur ultro deinde obscuravit vir doctissimus quod egregie monuerat? Klotzius, semel oblitus quid deceat: »Valckenaerius (inquit), hunc quoque versum suppositum esse clamavit." Immo ipse locus Euripidis clamat, se redundantia verborum impediri.

1639. ἐκλιποῦσα τριπτύχων θρήνους νεκρῶν. Munita est haec lectio aliquot codicum auctoritate, neque habet, ut puto, quod displicere possit. Ex aliis libris Herman-

nus edidit: τριπτύχους νεκρῶν γόους, in quo γόους est veterum Editionum. Credibilius enim censebat θρήνους quam γόους glossatoris interpretamentum fuisse. Ego contra puto neutrum altero exquisitius esse, et γόος saepius adhibuisse Euripidem quam θρῆνος. Sed aliquid optandum fuisse concedo ex illa varietate lectionum, nec vereor ne sententia in optione periclitetur. Porro haec commentatus est vir celeberrimus: »Non pauci codices τριπτύχων θρήνους νεκρῶν, quod Brunckius et Porsonus receperunt, quum Valckenaerio pronuntiare libuisset non graece dici, quod in aliis undecim codicibus est, τριπτύχους θρήνους νεκρῶν. Satis refutavit Valckenaerium Matthiae, si opus erat refutari dictum, quod quum mirabile sit a quoquam proferri potuisse, tum multo mirabilius est prolatum esse ab eo, qui Euripideo more rectissime τριπτύχων θρήνους νεκρῶν dici narraverat." Ego tria miror: primum, excitatam tempestatem in simpulo: deinde, satis explicabilia verba Valckenaerii nec Matthiaeo nec Hermanno intellecta esse. Inspiciamus illa: »mihi τριπτύχους genuinum videtur. τρίπτυχοι θρῆνοι νεκρῶν dicti sunt, ut supra 1356. λευκοπήχεις κτύπους χεροῖν. *Orest.* 379. τὸ πτανὸν δίωγμα πώλων." Haec Matthiaeus κοσμίως, ut solebat: verum erravit vir egregius: etenim in his exemplis χεῖρες dicuntur κτυπεῖν, non κτυπεῖσθαι, et πῶλοι διώκειν, non διώκεσθαι. Si dixeris τρίπτυχοι θρῆνοι νεκρῶν, erit quasi aut dicas *tria cadavera lamentari*, aut *nonnulla cadavera ab tribus hominibus deplorari.* Non credo autem Euripidem v. g. in *Ione*, 1027. pro δίπτυχον δῶρον θεᾶς scribere potuisse διπτύχου δῶρον θεᾶς: sic enim aut Deam donantem duplicavisset, aut dixisset idem quod: *Dea dupliciter donata.* Latissime licet patuerit apud Veteres istiusmodi dictionis libertas, tamen ratione compescuerunt licentiam, praesertim in iis sub-

stantivis, quibus tam passivam quam activam potestatem tribuerent. Si enim *activa* sunt, *propria* his epitheta in personas vel res agentes transferri possunt; cuius rei ratio aperta est: sin *passiva*, non licet: veluti in his exemplis quum optime dicatur: *πιστὴ σιγὴ συνειδότος*, et *πιστὴ σιγὴ ἀπορρήτου*, transferes recte epitheton in *πιστοῦ σιγὴ συνειδότος*, absurde in *πιστοῦ σιγὴ ἀπορρήτου*; loquor autem de bonis scriptoribus. Intelligitur quid hinc distent quae contulit ad Sophoclis *Ai.* 8. Lobeckius, vir incomparabilis industriae et iudicio utens nulla umquam animi perturbatione corrupto. Tertium, quod miror, est haec confundi potuisse ab Hermanno, qui permulta eiusdem generis optime enucleaverit. Superest ut dicam, Valckenaerium perpaucis verbis indicavisse quae penitus perspexisset.

1641. *τὴν ἰοῦσαν ἡμέραν μένουσ'*. Sic scripserunt e duobus codd. secuti Porsonum. Reliqui libri *εἰσιοῦσαν* vel *ἐπιοῦσαν*. Sed si cum Porsono statuas, *ἰοῦσαν* dictum esse pro *ἐπιοῦσαν*, obstabit huius potestas: Creon enim sine controversia non significat *crastinum diem*. Praeterea *ἰοῦσα ἡμέρα*, nisi fallor, est *dies decurrens*, *dies praesens*, *hodie*, ut *χρόνος ἰών*, *tempus decurrens*, *aliquando*. Quae quum ita sint nec difficultatem tollant, nondum explorata est vera lectio. Mihi videtur requiri epitheton diei, quod futurum coniugium vel finem, *ἐκπλήρωσιν*, virginitatis spectet, veluti *τὴν τελοῦσαν ἡμέραν*, vel melius, quod acutiores reperturos spero. Alia ratio est, ut incidatur post *ἡμέραν*, ac versus 1642. per se stet, sitque horum versuum sententia: *Tu nunc quidem domi virginitatem cole, exspectans (diem) quo te coniugium Haemonis manebit:* et hoc praetulerim.

1642. *μενεῖ*. Praestat haec lectio alteri *μένει*. Antigone nunc quidem illum diem exspectabat; qui, quum nondum erat, nondum manebat eam.

1643. *ἐν οἵοις κείμεθ' ἀθλίοις κακοῖς.* Valckenaerius de Barnesii coniectura scripsit *ἄθλιοι*: idem fecerunt »qui hunc sequi consueverunt", ut ait Hermannus, addens, *ἀθλίοις* recte defensum esse ab Schaefero ad *Orest.* 352. Minime: haec enim Schaeferus: »(*ἑστίαν*) *εἱλιχθεῖσαν ἀθλίοις κακοῖς. Troad.* 504. *τὸ λοίσθιον δὲ θριγκὸς ἀθλίων κακῶν.* Duo hi loci satis tuebuntur, quod editiones Valckenaerianam antegressae habent *Phoen.* 1653. *ἀθλίοις κακοῖς.* Vides, ubique hanc clausulam esse trimetri." Haec diligenter sane commentatus est Schaeferus. Si scripsisset Valckenaerius, audiret »phrasium captator." Nam quid attulit Schaeferus, nisi in quibus sententia flagitat *ἀθλίοις* et *ἀθλίων*? An lex fuit, ut *κακόν* et *ἄθλιος* iuxta posita semper essent eodem genere numero et casu? Si multo plura in medium protulisset Schaeferus, in quibus nullum esset exemplum trium vocabulorum *οἵοις ἀθλίοις κακοῖς*, nondum defendisset hunc *Phoenissarum* locum. Quod Valckenaerius scripsit, nitidius est et magis Euripideum, et constat millies peccavisse librarios, ut adiectiva iuxta positis substantivis aptarent.

1648. *τί τόνδ' ὑβρίζεις πατέρ' ἀποστέλλων χθονός;* Hic versus num genuinus esset addubitavit Valckenaerius: cuius suspicionis causa haec erat, quod nihil ad hanc Antigonae quaestionem respondet Creon. Huic occurrit Firnhaberus in longa disputatione, cui diligentiae laus debetur, p. 122 sqq. multaque ex Euripide collegit exempla quaestionum ad quas non respondeatur. Haec singulatim explorare nimiae operae sit; percurram *κεφαλαιωδῶς*. Praecipuo loco posuit vir doctissimus *Iphig. Aul.* 825. ubi Achilles ad Clytaemnestram: *τίς δ' εἶ, τί δ' ἦλθες Δαναΐδων ἐς σύλλογον, γυνὴ πρὸς ἄνδρας ἀσπίσιν πεφραγμένους;* Respondet Regina: *Λήδας μέν εἰμι παῖς, Κλυταιμνήστρα δέ μοι ὄνομα, πόσις δὲ μοὐστὶν Ἀγαμέμνων*

ἄναξ. Annon haec plenissima responsio est? Dicit quae sit, et cuius uxor: nempe principis ducis expeditionis. Palam erat eam adesse ut maritum conveniret, nec Achillem decebat porro interrogare cuius rei causa ipsum adiret: itaque inde tantum abest, ut dicat: καλῶς ἔλεξας ἐν βραχεῖ τὰ καίρια. *Ionis* vs. 258 sq. et *Heracl.* 257. velim Firnhaberus iterum perpendat: praetereo locos, ubi recte monet interrogari nonnumquam cum obiurgatione, ad quae alter nec respondeat, nec respondere queat; quid vero haec ad *Phoenissas*? Creon enim habebat iustam expellendi Oedipi causam. Labitur Firnhaberus in iis quoque interrogationibus explicandis, quae responsione non indigent: veluti in *Herc. Fur.* 712. rogat Lycus ubi sit Megara, ubi liberi Herculis? Videtur Amphitruo ad priorem tantum quaestionem respondere: revera utrique satisfacit: quaestio enim eadem est cum hac: ubi est Megara cum liberis Herculis? et sic porro; nihilque video in illa copiosa congerie exemplorum, quod versum *Phoenissarum* genuinum esse probe demonstret. Sed illi labori supersedere poterat Firnhaberus, modo quaesivisset an recte interroget Antigone: tum quid respondere debeat Creon, si sapiat: nempe: »Cur rogas me, stulta: τί πατέρ' ὑβρίζεις; annon modo vobis dixi divinitus urbi perniciem imminere, si Oedipus in ea moretur? annon perspicuis verbis adieci (1596 sq.): καὶ τάδ' οὐχ ὕβρει λέγω, οὐδ' ἐχθρὸς ὢν σοι? Iam satis querelarum pater tuus effudit, ne tua gratia dicta repetam." Respondebit fortasse Firnhaberus, Poetam haec comiter reticentem fecisse Creontem. Admitto: an propterea minus otiosa est importunitas Antigonae? Multo aptius eadem, vs. 1659. τί πλημμελήσας, τὸ μέρος εἰ μετῆλθε γῆς; ad quae demum Creon nihil nisi hoc reponit: ἄταφος ὅδ' ἀνὴρ, ὡς μάθῃς, γενήσεται. Quod Klotzius pa-

ratam illam »commoti animi" excusationem affert, de hoc valet, quod Hermannus alio loco dixit, tali modo vel absurdissima tolerari posse. Hic difficultatem in hoc versu *Phoenissarum* agnovit, eamque tolli putavit recepta Siebelisii coniectura: εἰ τόνδ' ὑβρίζεις κτέ. Si verum inest iis quae modo disputavi, illa correctione nihil lucramur: manebit enim, Antigonam exsilium patris pro vera ὕβρει habere. Itaque fit quidem Creonti, admisso εἰ, respondendi otium, Antigonae vero iudicio et excelsae indoli non satisfacit Siebelisius: requirunt haec ut regia virgo exsilii istius duritiem deploret, eiusdem vero necessitatem sentiat, nec culpam in Creontem conferat. Minus aegre ferrem: οὐ φῂς ὑβρίζειν —, τί δὲ θεσμοποιεῖς κτέ. ut respiciat vs. 1596. *Negas te patrem meum contumeliae causa in exsilium eiicere; sit ita: quid vero* caet. Talis certe concessio minus dedecet indignatam filiam, cui »subtilem disputationem" tribui recte improbat Klotzius. Sed pessimum versum, qui facili negotio inferciri potuit, ab Euripide esse mihi vix persuadebitur. Mirabatur fortasse interpolator omisisse Poetam, quae hic cum iudicio omiserat. Caeterum huc pertinent quae infra vs. 1747. exclamat Antigone: τάλαιν' ἐγὼ σοῦ, συγγόνου θ' ὑβρισμάτων, quae sive inserendo σοῦ post ἐγώ, sive alio modo sarcias apparet distingui Oedipi mala a contumelia Creontis in Polynicem.

1653—1656. Mutavi interpunctionem in fine horum versuum. Nam Antigone et Creon cogitata utrimque altercando abrupta persequuntur, sic:

Ἀντ. οὐκ, ἦν πονηρά γ' ᾖ κακῶς τ' εἰρημένα,
οὐκ ἔννομον γὰρ τὴν δίκην πράσσεσθέ νιν.
Κρ. τί δ'; οὐ δικαίως ὅδε κυσὶν δοθήσεται,
εἴπερ γε πόλεως ἐχθρὸς ἦν, οὐκ ἐχθρὸς ὤν;

cff. infra vs. 1752 sqq. et alia.

1660. ἄταφος ὅδ' ἀνὴρ — γενήσεται. Callide Creon responsionem evitans pro ratione ponit auctoritatem. Nam qui cum Eteocle in urbe faciebant, quorum in primis erat Creon, in ore ferebant Polynicem venisse ut urbem diriperet, incolas in servitutem abduceret, et quid non crudeliter faceret. Idem Creon Sophocleus in *Antig.* 198—202. 285 sqq. Cf. not. ad vs. 436 sq.

1684. γενναιότης σοι, μωρία δ' ἔνεστί τις. Habet haec sententia aliquam similitudinem cum *Alc.* 1093. αἰνῶ μὲν αἰνῶ· μωρίαν δ' ὀφλισκάνεις: sed recte animadvertit Hermannus particula τις minui stultitiam, quam Antigonae exprobrat Creon: itaque scriptum fuisse coniicit: γενναιότης τις, μωρία δ' ἔνεστί σοι. Huius vero sententiae non minus quam vulgatae forma displicet, quippe, nisi fallor, haud accurata: etenim particula δέ, addito adverbio coniunctionem indicante, recte copulat discreta, ut in γενναιότης σοι, ὁμοῦ δὲ μωρία ἔνεστι: omisso ὁμοῦ, male iungit duo substantiva, nisi posterius sit species prioris, ut in ζῷον εἶ, ἄνθρωπος δέ. Neminem credo improbaturum fuisse hanc sententiam: γενναιότης τις ἔνεστι μωρίᾳ σου, quoniam convenit personae Creontis ut non nisi coactus generosum Antigonae animum laudet, eamque ob causam hanc laudem temperet. Illa, ut spero, emerget sententia, hac leni correctione: γενναιότης σοι μωρίας ἔνεστί τις. *valde quidem stulta es, sed habet haec stultitia aliquid generosi:* in quo τις non temperet γενναιότης sed γενναιότης μωρίας, utpote liberius dictum. Conferri merentur haec ex *Hippolyto*, 1300. σῆς γυναικὸς οἶστρον, ἢ τρόπον τινὰ γενναιότητα. id est, ἢ οἴστρου γενναιότης τις ἐνῆν.

1688. ἀλλ' εἰ γαμοίμην, σὺ δὲ μόνος φεύγοις, πάτερ; Non dubium est quin recte e duobus libris receptum sit φεύγοις, quamquam reliqui habent φεύγεις. Illos duos, quum »non boni" sint, sprevit Klotzius, confugitque

ad protasin et apodosin in hoc uno versu idque statim post illam rixam et indignationem: optime Matthiaeus demonstraverat, orationem suspensam esse et interrogantem: intelligendum putabat *τίς ἄν σε θεραπεύοι;* Malim: *τίν' ἂν ποιοῖς;* ne repetat deinde Antigone, quae prius reticuerat. Latine dicas: »quid tum"?

1691. *πεσὼν ὅπου μοι μοῖρα κείσομαι θανών.* Aliquot libri habent *πέδῳ* pro *θανών*, praetulitque Hermannus, coniiciens tamen, verum esse *τέκνον*. Mihi viri celeberrimi nec optio placet, nec correctio: nam quid referunt, praeter hoc: *iacebo ubi cecidero.* At quidni surgeret? Mihi hoc comicum magis quam tragicum videtur. Quum autem *πεσών* haud dubie de offensione pedis ac vero casu dictum sit, ad ea quae rogavit Antigone hoc reponsum quadrat: *ubi cecidero*, *ibi moriar.* Itaque cum *μοῖρα* malim iungere intellectum *πίπτειν*, quam *θνήσκειν*: etenim summae desperationis est: »progrediar caecus donec offenso pede cadam; quo loco cecidero, ibi mihi ex fato moriundum esse credam."

1693. *ἓν ἦμάρ μ' ὤλβισ', ἓν δ' ἀπώλεσεν.* Pro posteriore *ἕν* Scholiastes legit *ἠδ'*. Non dubito quin haec antiqua lectio orta sit ex ΩΛΒΙCΕΝΔ, in quo quum N et H, ut saepe factum est, confunderet librarius, habuit E pro postrema verbi litera, eandemque aut ipse aut sequens descriptor elisit. Notavit Porsonus Valckenaerii errorem, qui Homericum *ἠδὲ* Tragico non obtrudendum esse monuisset: in quo nimis pressit illud *obtrudere:* Tragici enim rarius utuntur illa particula. *ἠδὲ* ea copulat quae eiusdem generis vel eiusdem speciei sunt, non quae differunt, ut *servare* et *perdere.* De explicatione vereor ne mihi dissentiendum sit cum Interpretibus, qui sic intelligere videntur, ut una dies Oedipum beavisse et perdidisse dicatur: et Scholiastes haud male eo refert incestum Oedipi, unde reliqua mala orta

sint. In similibus, quae afferuntur, sunt quae huc non pertinent: veluti illud Sosiphanis: ἐξουσίαις, ἃς ἕν τ' ἔδωκε φέγγος, ἕν τ' ἀφείλετο: dicit enim: *mortales, quid superbitis bonis, quae una dies contulit, quaeque saepe una dies universa rapit.* Non credo Graecos duplicavisse ἕν, unum eundemque diem significantes veluti cognita sunt *Iph. Aul.* 1611. ἦμαρ γὰρ τόδε θανοῦσαν εἶδε καὶ βλέπουσαν παῖδα σήν. Soph. *El.* 1362. μάλιστά σ' ἀνθρώπων — ἤχθηρα κἀφίλησ' ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ. *Oed. T.* 438. ubi Tiresias ad Oedipum, sententia paulum diversa: ἥδ' ἡμέρα φύσει σε καὶ διαφθερεῖ. et quod Valckenaerius attulit ex *Hec.* 285. τὸν πάντα δ' ὄλβον ἦμαρ ἓν μ' ἀφείλετο. Itaque non praestiterim Romanos poetas haec sine errore imitatos esse; quorum tamen Ovidius in his: *una dies Fabios ad bellum miserat omnes, Ad bellum missos perdidit una dies*, recte duos dies discrevit. In *Phoenissis* Oedipus ad monitum filiae: »hoccine quod facere constituisti dignum est Oedipo qui Sphingis aenigma solvit?" respondet: »Perii: illo uno die regno et bonis potitus sum, hoc uno vero omnia male me pessumdant: mortui sunt filii et uxor, patriaque eiicior."

1696. οὔ, σωφρονούσῃ γ' κτέ. Sic optime interpunxit Hermannus. Klotzius reduxit οὐ σωφρονούσῃ γ', descripsitque hoc Scholion: αἰσχρὰ ἡ φυγὴ οὐ σωφρονούσῃ θυγατρί, ἀλλ' ἐγὼ γενναία καὶ σώφρων. Itaque toleravit hanc interpretationem, quae potius ab oculis tironum removenda erat.

1698. ἰδοῦ, γεραιᾶς φιλτάτης ψαῦσον χερί. Hermannus: »Plurimi codices φιλτάτῃ, quod recepit Porsonus, saniore iudicio quam Valckenaerius, cui libitum est dicere »anum carissimam nemo graece dixerit γεραιὰν φιλτάτην, et Matthiae, qui scripsit: φίλη χεὶρ *pro* ἐμὴ *vel* σὴ χεὶρ *in usu est*, φιλτάτη χεὶρ *non item: itaque recte*

Valckenaerius γεραιᾷ φιλτάτης. — Quis vero hic, si φιλτάτῃ χερὶ scribitur, id *tua manu* significare volet? quis porro φιλτάτης sine adiecto nomine pro τῆς φιλτάτης dictum credet? Ista ferri nequeunt: illud autem, γεραιᾶς φιλτάτης, dictum est rectissime et aptissime. Sed nimirum Valckenaerius nolebat meminisse, γεραιός et γεραιά pro substantivis usurpari." Haec describenda erant, ne quis suspicaretur me virum celeberrimum calumniari. Non diiudicabo, utrius iudicium sanius fuerit, Porsoni an Valckenaerii, sed contendo id quod hic nunc scripsit sanius esse Porsoniano: in illa enim sententia et actione convenit ut omnis affectus et commiserationis significatio Iocastae vindicetur: quod non codicum numero aut pondere, sed sensu dignoscitur, qui si me non omnino fallit, φιλτάτῃ ineptum esse iure affirmo. Hinc sequitur non male Valckenaerium γεραιᾷ scriptum voluisse. Sed quis affirmet, praeter Hermannum, eum aliquid »recordari noluisse?" Hoc dissimulationis crimen est, pravissimae illius vel in minimis rebus, siquidem quod verum est confiteri oportet. Non cadebat tale vitium in illam indolem: et profecto bonus Valckenaerius non poterat meminisse, quae nesciebat: etenim scire non potuit »γεραιός et γεραιά pro substantivis usurpari," nempe, non addita cautione »in vocativo casu." Ego memini afferri nonnulla tamquam substantivorum exempla, praeter vocativos: eadem vero perperam explicari mihi persuadeo: veluti in *Troad.* 350. ubi haud magis substantivum est γεραιός, quam πρόγηρος: potuit enim scribi τίς οὐ πρόγηρος ἐκ δόμων; in *Med.* 1161. καί τις γεραιὰ προσπόλων est καί τις γεραιὰ πρόσπολος τῶν προςπόλων. De discrimine inter γραῖα et γεραιά nondum decernere velim, quamquam in *Troad.* 466. οὐκ ἀντιλήψεσθ'; ἢ μεθήσετ', ὦ κακαί; γραῖαν πεσοῦσαν αἴρετ' εἰς ὀρθὸν πάλιν, mihi quidem continuanda vi-

dentur, signumque interrogandi non post κακαί ponendum, sed post πεσοῦσαν: unde sequitur γραῖαν pertinere ad praegressum δέσποιναν. In *Phoenissarum* versu aut cum Valckenaerio corrigendum γεραιᾷ, aut γεραιᾶς iungendum cum praecedente μητρός. Hoc praefero, quoniam omne manus Oedipi epitheton hoc loco otiosum est.

1726. Recte deletum est ab Hermanno ἔχων, quod in codd. his verbis adhaeret: »ipse pes (inquit) vocatur ἰσχὺς ὥστ' ὄνειρος." Malim interpretari: *pedem robore similem somnii.* Simplicius eadem et pulcrius in Sophoclis *Oed. Col.* 183. ἕπε' ὧδ' ἀμαυρῷ κώλῳ, πάτερ, ᾇ σ' ἄγω.

1728. ἐλαύνων τὸν γέροντ' κτέ. Quum lectio ἐλαύνει non sine auctoritate sit, probanda videri posset coniectura Valckenaerii ἐλαύνειν, infinitivo indignationis, nisi antiquior lectio ἐλαύνων ostenderet nonnulla deficere. Ea Hermannus, habita ratione metri, quod restituendum putat, ingeniose coniicere conatus est.

1736. Σφιγγὸς ἀναφέρεις ὄνειδος. vid. not. ad 825.

1747. τάλαιν' ἐγὼ σοῦ, συγγόνου θ' ὑβρισμάτων. Vulgo omittebatur σοῦ, cuius tamen Scholiastes servavit vestigia: itaque restituit Musgravius. Cum Hermanno distinxi post σοῦ. Vid. not. ad vs. 1648.

1752. ἅλις ὀδυρμάτων ἐμῶν. Herm. scripsit ἐμοί. Editt. vett. ἅλις ἔχουσα ὀδυρμάτων ἐμῶν. Sed unus veterum commentatorum certo legit ἔχουσ', unde eius duplex interpretatio orta est: ἅλις ὠδύροντο τὴν ἐμὴν δυστυχίαν, ἢ αὐτάρκειά μοι τῶν θρήνων ἐστί. Itaque scribendum videtur: ἅλις ἔχουσ' ὀδυρμάτων, i. e. *iam satis mecum luxerunt*, vel: *iam satis meas querelas audiverunt:* sic efficaciter aptatur haec responsio sequenti virginis: κόρον ἔχουσ' ἐμῶν κακῶν, quae prioris sententiam confirmat.

1762 sq. ὦ πάτρας — ἀνήρ. In controversias coniecit Valckenaerius Interpretes, quum hos duos versus, ex Sophoclis *Oedipo* arcessitos, proscribi vellet. Horum Firnhaberus et Klotzius sumserunt, veteres exstitisse in ore populi cantilenas de Oedipi calamitatibus, eisque ad commovendam miseriam tum Sophoclem tum Euripidem in exitu fabularum suarum usos esse. Vellem demonstrari posse, quod minime probabile est. Apud Athenienses, opinor, obtinebat illud Telemachi, maxime placere cantilenam, ἥτις ἀκουόντεσσι νεωτάτη ἀμφιπέληται: iidemque tempore Aristophanis aegre ferebant, ἣν τὰ παλαιὰ πολλάκις θεῶνται: quidni quoque ἀκούωσι? Praeterea satis habebant Athenienses, si sua ipsorum facinora et gloriam et calamitates canerent. Sed cum Porsono et Hermanno repudiem versum 1762. ὃς τὰ κλείν' — ἀνήρ, in quo certe pro ἔγνω scribendum fuerat ἔγνων: alioquin exspectares: ἔγνω — κατέσχεν — ἐξελαύνεται.

1765. νῦν ἄτιμος αὐτὸς οἰκτρός κτέ. Perperam tentatum est αὐτός, in sententia perspicua. Manifesto enim hoc dicit Oedipus: *qui solus saevitiam Sphingis compressi, eiusque terrorem abolevi, nunc ego ipse regno et honore privatus in exsilium eiicior.* Expulerat Oedipus Sphingem, nunc *ipse* expellitur. Hoc expedito, iure suo admitti potest Hermanni correctio οἰκτρῶς, quamquam non plane necessaria.

SCHOLIA ANTIQUA

IN

EURIPIDIS TRAGOEDIAS

PARTIM INEDITA

PARTIM EDITIS INTEGRIORA.

ΣΧΟΛΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΚΑΒΗΝ.

[E Codice Marciano 471 (V)
et Vaticano 909 (R)].

V. 1. Προλογίζει Πολύδωρος Ἑκάβης ὢν γνήσιος παῖς, ὃν [1] Πολυμήστωρ ὁ τῆς Θράκης βασιλεὺς ἀνεῖλεν. τὴν δὲ Ἑκάβην Δύμαντος οἱ πολλοὶ δὲ Κισσέως. ἔνιοι δὲ γράφουσιν· Ἑκάβης παῖς γεγὼς τῆς Κισσέως καὶ στοχάζονται ἀπὸ γένους τινὸς τῆς Φρυγίας ἢ κώμης οὕτως αὐτὴν προσαγορεύεσθαι, ὡς καὶ Φιλόχορος [2] ἐν τῇ πρὸς Ἀσκληπιάδην ἐπιστολῇ.

τὰ περὶ τὴν ξένην [3] ἔστι καὶ παρὰ Σοφοκλεῖ εὑρεῖν καὶ περὶ Πολυξένην:—

Ἑκάβης παῖς γεγὼς Πριάμου: Φερεκύδης γράφει οὕτως· Πρίαμος δὲ ὁ Λαομέδοντος γαμεῖ Ἑκάβην τὴν Δύμαντος τοῦ Ἰονέως τοῦ Πρωτέως ἢ Σαγγαρίου τοῦ ποταμοῦ καὶ Νηΐδος νύμφης Εὐαγόρας. Γλαυκίππην δ' ἔνιοι τὴν Ξάνθου τῆς Ἑκάβης παρέδοσαν [4] μητέρα. Νίκανδρος δὲ ὁ Εὐριπίδῃ συνδραμὼν τὴν Ἑκάβην φησὶ Κισσέως·

Ἔνθ' Ἑκάβη Κισσηὶς, ὅτ' ἐν πυρὶ δέρκετο πάτρην
καὶ πόσιν ἑλκηθεῖσα [5] παρασπαίροντα θυηλαῖς [6],
εἰς ἅλα ποσσὶν [7] ὄρουσε καὶ ἣν ἠλλάξατο μορφὴν
γρηιονυρυακίδεσιν [6] ἐειδόμενον σκυλάκεσσιν:— V.

Ἑκάβης παῖς γεγὼς τῆς Κισσέως: τὰ περὶ τὴν Ἑκάβην [9] διαφόρως ἱστορεῖται [10]. Φιλόχορος [11] μὲν γὰρ ἐν τῷ περὶ τραγῳδιῶν Χοιρίλην αὐτήν φησι καλεῖσθαι [12]. ἴσως δὲ διὰ τὸ πολύπαιδα γεγενῆσθαι. ἡ γὰρ χοῖρος πολλὰ τίκτει, καὶ ἐν [13] τοῖς Ὀρφικοῖς οἱ χοῖροι ἑκάβαι προσαγορεύονται. οἱ δὲ λοιποὶ πάντες [14] κυρίῳ αὐτὴν ὀνόματι προσηγόρευσαν. πολλάκις δὲ ὁ Εὐριπίδης αὐτοσχεδιάζει [15] ἐν ταῖς γενεαλογίαις ὡς καὶ ἑαυτῷ ἐνίοτε ἐναντία λέγειν καὶ νῦν Κισσέως ἔφη θυγατέρα τὴν Ἑκάβην μετενεγκὼν* τὸν πατέρα Θεανοῦς, περὶ οὗ [16] φησὶν Ὅμηρος [17]·

Κισσῆς τόνγ' ἔθρεψε δόμοις ἐνὶ τυτθὸν ἐόντα
ὃς τίκτε Θεανὼ καλλιπάρῃον. VR.

γρ. τῆς Κισσέως καὶ ὑπονοοῦσιν ἀπὸ γενεᾶς τινος Φρυγίας εἰρῆσθαι ἢ ἀπὸ κώμης, ὡς Φιλόχορος ἐν τῇ πρὸς Ἀσκληπιάδην ἐπιστολῇ:—

ἥκω νεκρῶν) τὸ ἑξῆς· ἥκω Πολύδωρος ὁ παῖς Ἑκάβης τῆς Κισσέως. ἔνιοι Ἠετίωνος καὶ Ἱπποθόης τῆς Ἐριχθονίου. Κισσέως φασὶ γενέσθαι οὕτως [18] Τηλεκλείας τῆς Ἰλίου Ἑκάβης καὶ Θεανώ:—

τὸ χ ὅτι ἴδιον Κισσέως τὴν Ἑκάβην, Ὁμήρου Δύμαντος αὐτὴν εἰρηκότος [19]·

αὐτοκασίγνητος Ἑκάβης, υἱὸς δὲ Δύμαντος:— V.

[1] Cod. ὁ. [2] Cod. φιλόχωρος. [3] Fort. τὰ περὶ τὴν Πολυξένην, expunctis in fine verbis καὶ περὶ Πολυξένην. [4] Cod. πάριδος ἄν. [5] Cod. ἑλκηθεῖσαν. [6] Cod. θηλαῖς. [7] Cod. ποσίν. [8] Sic Cod. γρηιονυρνακίδεσιν. litera ō non satis certa est. [9] Vat. τὰ περὶ τοῦ ὀνόματος τῆς Ἑκάβης. [10] Ven. διάφορον ἱστόρηται. Vat. διαφόρως ἱστόρηται. [11] Ven. φιλόχωρος. [12] Vat. κεκλῆσθαι. [13] Ven. ὡς ἐν. Vat. καὶ ἐν. [14] Ven. οἱ δὲ λυποὶ πάντες. Vat. οἱ δὲ λοιποί. [15] Ven. αὐτοσχεδιάζειν. [16] Vat. θεανοῦς περὶ οὗ φησὶν ὅμηρος. Ven. θεανοῦς ὅμηρος. apparet excidisse quaedam post verbum μετενεγκών. [17] Iliad.

Λ. 223. [18] Fort. scrib. οἱ δὲ Κισσέως φασὶ γενέσθαι καὶ Τηλεκλείας — Ἑκάβην. Scholion Victorianum ad Iliad. Π. 718. Δύμαντος καὶ Εὐνόης νύμφης, ὡς Φερεκύδης. Ἀθηνίων δὲ Κισσέως καὶ Τηλεκλείας. [19] Iliad. Π. 718. ad quem locum Aristonicus ex Aristarcho annotavit: ἡ διπλῆ ὅτι Ὅμηρος τὴν Ἑκάβην Δύμαντος, ὁ δὲ Εὐριπίδης Κισσέως.

V. 4. ὅς μ' ἐπεὶ Φρυγῶν πόλιν: τὸ χ̄ ὅτι οἱ νεώτεροι συγχέουσι Φρυγίαν καὶ Τροίαν [1], Ὅμηρος δὲ διαιρεῖ:— V.

[1] Τροίαν in codice non amplius apparet. Aristonicus ad Iliad. B. 862. ἡ διπλῆ ὅτι οἱ νεώτεροι τὴν Τροίαν καὶ τὴν Φρυγίαν τὴν αὐτὴν λέγουσιν, ὁ δὲ Ὅμηρος οὐχ οὕτως. Idem ad Γ. 184. ἡ διπλῆ ὅτι διαφέρει ἡ Φρυγία τῆς Τροίας καθ' Ὅμηρον, οἱ δὲ νεώτεροι συγχέουσιν. Vide eundem ad Π. 719. Σ. 291.

V. 29. διαύλοις) ἀπὸ μεταφορᾶς εἴρηται, πρὸς ὃ καὶ τὸ χ̄ πρὸς τὴν διαφοράν. V.

V. 41. τύμβῳ φίλον πρόσφαγμα: ὑπὸ Νεοπτολέμου φασὶν αὐτὴν σφαγιασθῆναι Εὐριπίδης καὶ Ἴβυκος. ὁ δὲ τὰ Κυπριακὰ [1] ποιήσας φησὶν ὑπὸ Ὀδυσσέως καὶ Διομήδους ἐν τῇ τῆς πόλεως ἁλώσει τραυματισθεῖσαν ἀπολέσθαι [2], ταφῆναι δὲ ὑπὸ Νεοπτολέμου, ὡς Γλαῦκος γράφει. ἄλλοι δέ φασι συνθέμενον Πριάμῳ τὸν Ἀχιλλέα περὶ τοῦ Πολυξένης γάμου ἀναιρεθῆναι ἐν τῷ τοῦ Θυμβραίου Ἀπόλλωνος ἄλσει:— VR.

[1] Conf. scholia nostra ad Androm. vs. 880. [2] Ven. τραυματισθῆναι εἰσαναπολεῖσθαι.

V. 69. πότνια νὺξ [1] μελανοπτερύγων) ἐπειδὴ ἐν νυκτὶ προσπελάζουσι. καὶ Ἡσίοδος περὶ τῆς νυκτὸς λέγων ἐπιφέρει [2]· ἔτικτε δὲ φῦλον ὀνείρων.
οἱ δὲ γράφουσι χθών· οὕτως εἶπεν, ἐπειδὴ ἐκ τῆς γῆς λέ-

γονται ἀναπέμπεσθαι ὄνειροι:— ἄλλως. τὴν γῆν εἶπεν, ἐπειδὴ ἐξ Ἅιδου λέγονται οἱ ὄνειροι ἀναπέμπεσθαι. Ἡσίοδος γὰρ [3] Νυκτὸς τοὺς ὀνείρους φησίν:— V.

[1] In textu: χθών. adscripto: γράφεται νύξ. [2] Theogon. vs. 212. [3] Scrib. δέ.

V. 119. τὼ Θησείδα: τοὺς Θησέως παῖδας ἔνιοί φασι μὴ ἡγεμόνας στρατεύεσθαι ἐπὶ Ἴλιον μηδὲ τῆς συμμαχίας χάριν ἀλλὰ ἀποληψομένους τὴν Αἴθραν. διὸ καὶ τὸν Ὅμηρον λέγειν τὸν Μενεσθέα ἡγεῖσθαι τῶν Ἀθηναίων [1]. Διονύσιος γοῦν ὁ τὸν Κύκλον ποιήσας φησί· Δημοφῶν δὲ ὁ Θησέως ἐδεῖτο αὐτῶν δοῦναι Αἴθραν τὴν Πιτθέως τὴν τοῦ πατρὸς μητέρα, ὅπως αὐτὴν κομίσωσιν οἴκαδε. Μενέλαος δὲ πρὸς Ἑλένην πέμπει Ταλθύβιον κελεύσας ἄγειν Αἴθραν καὶ Ἑλένη δωρησαμένη Αἴθραν παντοδαπῷ κόσμῳ ἀποστέλλει πρὸς Δημοφῶντα καὶ Ἀκάμαντα. Ἑλλάνικος δέ φησιν αὐτοὺς ἐστρατευκέναι, ὅπως εἰ μὲν ἕλοιεν Ἴλιον λάφυρον αὐτὴν λάβοιεν, εἰ δὲ μὴ κἂν λυτρώσαιντο δώροις. ἦσαν δὲ καὶ μετὰ Χαλκώδοντος ἐν Εὐβοίᾳ:— V.

[1] Cod. ἀθηνῶν.

V. 129. Κόπις: ὁ λάλος ὅθεν καὶ κόβαλος ὁ κομψός.

καὶ μὴν κόβαλά γ᾽ ἐστὶν [1], ὡς καὶ σοὶ δοκεῖ.

κοπίδας τε τὰς τῶν λόγων τέχνας ἄλλοι τε καὶ Τίμαιος οὕτως γράφει· ὥστε καὶ φαίνεσθαι μὴ τὸν Πυθαγόραν εὑράμενον τῶν ἀληθινῶν κοπίδων μηδὲ τὸν ὑφ᾽ Ἡρακλείτου κατηγορούμενον ἀλλ᾽ αὐτὸν Ἡράκλειτον εἶναι τὸν ἀλαζονευόμενον. τὰ περίεργα [2] γὰρ τῶν λόγων καὶ τὰ κατεστωμυλμένα [3] κόβαλα ἔλεγον, ὡς Ἀριστοφάνης ἐν Βατράχοις·

κόβαλά γ᾽ ἐστὶν [4], ὡς καὶ σοὶ δοκεῖ:— V.

[1] Cod. γάρ ἐστιν. Aristophanes Ran. 104. [2] Cod. πάρεργα. [3] Cod. κατεστωμυλημένα. [4] Cod. γάρ ἐστιν. Confer cum hoc scholio Etymolog. Magnum v. κόπις.

V. 240. ἔγνω δέ σ' Ἑλένη: ἀπίθανον τὸ πλάσμα καὶ οὐχ Ὁμηρικόν [1]. οὐ γὰρ ἂν ἐσίγησεν Ἑκάβη πολέμιον θεασαμένη κατοπτεύοντα τὰ κατὰ τοὺς Τρῶας πράγματα. ἡ δὲ Ἑλένη εἰκότως:— V.

[1] Cod. ὅμηρος.

V. 285. ἀποκτείνειν φθόνος γυναῖκας) — σημειωτέον δὲ ὅτι τὸν φθόνον νῦν ἐπὶ τοῦ μώμου τίθησιν ὡς ἐν Θησεῖ·

καίτοι φθόνου μὲν [1] μῦθον ἄξιον φράσω:— V.

[1] Cod. μὲν φθόνου.

V. 285. ἀποκτείνειν φθόνος γυναῖκας: φθόνος μέμψις. σημειωτέον [1] δὲ ὅτι ἀντὶ τοῦ μώμου νῦν φθόνον τίθησιν, ὡς ἐν Θησεῖ·

καίτοι φθόνου μὲν μῦθον ἄξιον φράσω [2].

ἄλλως. — σημειωτέον δὲ ὅτι τὸν φθόνον ὡδὶ [3] ἀντὶ τῆς μέμψεως εἴρηκεν Εὐριπίδης, ὡς ἐν Θησεῖ [4]·

καίτοι φθόνου μὲν μῦθον ἄξιον φράσω.

ἤτοι μέμψεως ἄξιον:— R.

[1] Cod. σημεῖον. [2] Cod. φράσαι. [3] Sic codex corrupte. [4] Cod. ὡς εἰ.

V. 320. πρεσβῦται) τὸ χ̅ πρὸς τὴν συγκοπὴν, πρεσβύτεραι γὰρ ἔδει εἰπεῖν, σοῦ οὐδὲν ἧσσον ἄθλιαι:— V.

V. 365. κάσιν) τὴν κάσιν. Ἀνακρέων·

οὔτε μὴν ἀπαλὴν κάσιν.

σεσημείωται δὲ ὅτι τὴν θήλειαν κάσιν ἐποίησεν, εἰ μὴ ἀποκοπὴ κασιγνήτης. V.

V. 365. κάσιν: τὴν κάσιν, ὡς Ἀνακρέων λέγει·

οὔτε μὴν [1] ἀπαλὴν κάσιν.

σεσημείωται δὲ ὅτι τὴν θήλειαν κάσιν εἶπεν, εἰ μὴ ἀποκοπὴ ἐγένετο τοῦ κασιγνήτην:— R.

[1] Cod. τότε μ'.

V. 462. τᾶς καλλιδίφρου Ἀθαναίας: οὐ μόνον γὰρ παρθένοι ὕφαινον, ὥς φησιν Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ περὶ θεῶν αὐλῆς[1], ἀλλὰ καὶ τέλειαι γυναῖκες, ὡς Φερεκράτης ἐν Δουλοδιδασκάλῳ. ὅτι δὲ κρόκινός ἐστι καὶ ὑακίνθινος[2] καὶ τοὺς Γίγαντας ἐμπεποίκιλται δηλοῖ Στράττις. τοῦτον δὲ ἀνιέρουν διὰ πενταετηρίδος ἐν τοῖς παναθηναίοις:— V.

[1] αὐλῆς fortasse delendum. [2] Cod. ἀκάνθινος.

V. 467. ἢ Τιτάνων γενεάν: ἀντὶ τοῦ γιγάντων. ὑποσυγχέουσι δὲ τὴν ἐν ἑκατέροις διαφοράν. καὶ Καλλίμαχος·

Ἦχι πάλους ἐβάλοντο[1] διεκρίναντο δὲ τιμὰς
πρῶτα γιγαντείου[2] δαίμονες ἐκ πολέμου. V.

[1] Cod. πάλλους ἐβάλλοντο. [2] Cod. γιγαντίου.

V. 569. φύλλοις ἔβαλλον: τοῦτο παρὰ τοὺς χρόνους. Ἐρατοσθένης γὰρ περὶ τῆς φυλλοβολίας φησὶν ὡς πάλαι χωρὶς ἄθλων ἀγωνιζομένων τῶν ἀνθρώπων τῷ νικήσαντι καθάπερ ἔρανον εἰσφέροντες ἔρριπτον τῶν θεατῶν ὅπως ἕκαστος ηὐπόρει. οἱ μὲν οὖν ἐμπορευόμενοι διάφορα δῶρα, τῶν δὲ λοιπῶν οἱ μὲν ἐγγὺς καθήμενοι στεφάνους ἐπετίθεσαν, οἱ δὲ ἀνωτέρω τοῦτο ὅπερ ἦν λοιπόν, ἔβαλλον τοῖς ἄνθεσι καὶ φύλλοις. καὶ νῦν ἐπὶ τοῖς ἐπιφανῶς ἀγωνιζομένοις προβάλλουσι χιτῶνας, πετάσους, χιτωνίσκους, κρηπῖδας. διὸ δὴ σύνηθες ἦν κύκλῳ περινοστοῦντας ἀγείρειν τὰ διδόμενα. ἕως μὲν οὖν ἓν ἀγώνισμα κατὰ τὴν Ὀλυμπίαν ἦν, δαψιλὴς ἐγίνετο ἡ τῶν δωρεῶν δόσις. πολυπλασιαζομένων δὲ τούτων ταῦτα ἐμειοῦτο εἰς πολλὰ καταμεριζόμενα καὶ τέλος ἡ φυλλοβολία κατελείφθη. ταῦτα οὖν παρὰ τοὺς χρόνους Εὐριπίδης. ὀψὲ γάρ ποτε ὁ ἀγερμὸς τῆς φυλλοβολίας ἀπεδείχθη[1]. φυλλοβολεῖται δὲ Πολυξένη ὥσπερ ἐν ἀγῶνι νικήσασα. ἐφυλλοβολοῦντο γὰρ μετὰ τὸ νικῆσαι, καθὰ καὶ προείρηται:— VR.

[1] Vat. ἐπεδείχθη.

V. 821. ἢ Δαιδάλου τέχναισιν: — Κρατῖνος ἐν

Θράτταις· πανὶ κακὸν δεῦρο μαστεύων. τίνα ποτε χαλκοῦν ἢ ξύλινον καὶ χρύσεον. πρὸς ἣν οὐδαμῶς ξύλινος ἐκεῖνος ἀλλὰ χαλκοῦς ὢν ἀπέδρα πότερον δαιδάλειος ἦν ἤ τις ἐξέκλεψεν αὐτόν. καὶ Πλάτων· οὐκ ἐρεῖς;

Ἑρμῆς ἔγωγε Δαιδάλου, φωνὴν ἔχων,
ξύλινος βαδίζων αὐτόματος ἐλήλυθα:— V.

V. 830. τὰς ἀνάγκας οἱ νόμοι διώρισαν:— ὁ δὲ Δίδυμος οὕτως[1]· μᾶλλον ὤφειλεν εἰπεῖν ὅτι τοὺς νόμους αἱ ἀνάγκαι διορίζουσιν. αἱ γὰρ ἀνάγκαι καὶ τῶν νόμων εἰσὶν ἐπικρατέστεραι, οὐχ οἱ νόμοι τῶν ἀναγκῶν. καὶ νῦν οὖν τοὐναντίον εἶπεν:— V.

[1] Cod. οὐ.

V. 892. ἀπὸ δὲ στεφάναν κέκαρσαι: Καλλισθένης ἐν δευτέρῳ[1] τῶν Ἑλληνικῶν οὕτως γράφει· ἑάλω μὲν ἡ Τροία Θαργηλιῶνος μηνὸς, ὡς μέντοι[2] τῶν ἱστορικῶν ν[3] ἱσταμένου, ὡς δὲ ὁ τὴν μικρὰν Ἰλιάδα[4] ὀγδόῃ[5] φθίνοντος. διορίζει γὰρ αὐτὸς τὴν ἅλωσιν φάσκων συμβῆναι τότε τὴν κατάληψιν ἡνίκα

Νὺξ μὲν ἔην μέσση[6] λαμπρὰ δ' ἐπέτελλε σελήνη.

μεσονύκτιος δὲ μόνον τῇ ὀγδόῃ φθίνοντος ἀνατέλλει, ἐν ἄλλοις[7] δ' οὐ συμπεφώνηκεν Εὐριπίδης ὡς ὁμολογουμένης τῆς δόξης. Λυσίμαχος δέ φησι Δημοφῶντος Ἀθήνησι βασιλεύοντος ἔτους τετάρτου Θαργηλιῶνος ἱσταμένου δωδεκάτῃ[8]:— V.

[1] Cod. ἐν β̅. [2] Scrib. ὡς μέν τινες. [3] Fortasse δεκάτῃ. [4] Excidit: ποιήσας. [5] Cod. ὀγδόην. [6] Cod. μέση. [7] Cod. ἀνατέλειεν ἄλλη. [8] Fort. δεκάτῃ.

V. 915. λιποῦσα Δωρὶς ὡς κόρα: Δοῦρις ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Ὥρων[1] γράφει[2] οὕτως· κατὰ δὲ τοῦτον τὸν χρόνον ὑπὸ Αἰγινητῶν Ἀθηναῖοι κατὰ θάλατταν ὀχλούμενοι πέμπουσι πεζοὺς εἰς τὴν νῆσον ὑπολαμβάνοντες, ἂν φθάσωσι πεζοὺς ἀποβιβάσαντες[3], πολλὰ ἂν βλάψαι τὴν Αἴγιναν. Οἱ δὲ

ἐπεξελθόντες, ἔτυχον γὰρ αὐτοῖς προκαταπεπλευκότες[4] τῶν Σπαρτιατῶν τινὲς, τοὺς Ἀθηναίους ἀπαντῶντας ἀπέκτεινον πλὴν ἑνός. τοῦτον δὲ ἀπέστειλαν ἀπαγγελοῦντα. τὸν δὲ ὡς ἦλθεν περιέστησαν αἱ τῶν τεθνεώτων γυναῖκες αἱ μὲν ἐρωτῶσαι τοὺς ἄνδρας τί γεγόνασιν, αἱ δὲ τοὺς υἱοὺς, αἱ δὲ τοὺς ἀδελφούς. ἐτύγχανον δὲ φοροῦσαι[5] κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον Δωρίδα[6] στολήν. τὰς περόνας οὖν ἀπὸ τῶν ὤμων ἑλκυσάμεναι τὸν ἄνθρωπον πρῶτον ἐξετύφλωσαν εἶτα ἀπέκτειναν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι μεγάλην ἡγήσαντο συμφορὰν τὸ γενόμενον πάθος. ἔδοξε δὲ αὐτοῖς περιελέσθαι τῶν γυναικῶν τὰς περόνας, ἐπεὶ γὰρ εἰς ὁπλισμὸν αὐταῖς περιέστησαν οὐ φυλακὴν τῆς ἀμπεχόνης. πάντων δὲ ἰδιαίτατον συνέβαινεν ἐπὶ τῶν Ἀθηναίων. Οἱ μὲν γὰρ κόμας ἐφόρουν, αἱ δὲ γυναῖκες ἐκείροντο, καὶ τοῖς μὲν ἀνδράσι ποδήρεις ἦσαν χιτῶνες, αἱ δὲ γυναῖκες ἐβρύαζον[7] ἐν τῇ Δωρίδι στολῇ, διόπερ καὶ ἕως ἡμῶν πολλοὶ τοὺς ἀχίτωνας δωριάζειν[8] ἔφασαν:—

Αἱ Λακεδαιμόνιαι κόραι διημερεύουσιν ἄζωστοι καὶ ἀχίτωνες, ἱματίδιον ἔχουσαι πεπορπημένον ἐφ' ἑκατέρου τῶν ὤμων. καὶ Καλλίμαχος·

Ἔσκεν ὅτ' ἄζωστος χἀτερόπορπος ἔτι[9].

καὶ τῶν ἐν ταῖς ἀρχαίαις γραφαῖς οὐκ ὀλίγαι ὅτ' ἔσταλται[10]. Καὶ δωριάζειν τὸ γυμνὰς[11] φαίνεσθαι τὰς γυναῖκας. Ἀνακρέων· ἐκδῦσα χιτῶνα δωριάζειν:—

Ἄλλως. ὑπὸ Αἰγινητῶν πειρατευόμενοι[12] Ἀθηναῖοι στρατιὰν κατ' αὐτῶν ἀποστέλλουσιν. οἱ δὲ ἅμα Σπαρτιάταις ἅπαντας ἀπέκτειναν. εἷς δὲ σωθεὶς ὑπέστρεψεν ἄγγελος, ὃν ὑπαντήσασαι τῶν τεθνεώτων αἱ γυναῖκες καὶ ἀφελόμεναι τὰς περόνας τῶν ὤμων τυφλώσασαι πρῶτον ἀπέκτειναν. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἡγησάμενοι δεινὸν περιεῖλον τῶν γυναικῶν τὰς περόνας, ἐπείπερ εἰς ὁπλισμὸν αὐταῖς ἐχρήσαντο οὐ φυλακὴν τῆς ἀμπεχόνης. καὶ αὐτοί γε ἐκόμων αἱ δὲ γυναῖκες ἐκείροντο. καὶ τοῖς μὲν ἀνδράσι ποδήρεις ἦσαν οἱ χιτῶνες, αἱ δὲ γυναῖκες ἐβρύαζον ἐν ταῖς Δωρικαῖς στολαῖς. διὸ καὶ μέχρι ἡμῶν τὰς ἀχίτωνας δωριάζειν ἔφασαν:— V.

[1] Cod. ἐν τῆι ιβ τῶν ὡρῶν. ι adscriptum in talibus solet adhaerere vel male repeti ad sequentem numeri notam. [2] Cod. γάρ. [3] Cod. ἀποβάντες. mox addidi ἄν. [4] Cod. προσκαταπεπλευκότες. [5] Cod. φέρουσαι. [6] Cod. δοριαδα. [7] Cod. ἔβρυον. [8] Cod. δωρίζειν. [9] Cod. χ' ἀτερόπορπος· ἔτι δὲ καὶ τῶν. [01] Fort. scrib. οὕτως εἰσὶν ἐςαλμέναι. [11] Cod. γυμνουμένους. [12] Cod. ςρατευόμενοι.

V. 1255. καὐτὸν σὲ τοῦτον: οἱ νεώτεροι μὴ νοήσαντες τὸ παρ' Ὁμήρῳ[1]·

Δειπνίσσας[2], ὥς τίς τε κατέκτανε βοῦν ἐπὶ φάτνῃ

ὅτι ἀνθ' ὧν ἔδει μετὰ τοὺς πόνους ἀπολαύσεως τοῦτον τυχεῖν *[3] ὡς βοῦν ἀπέκτεινεν ἡ Κλυταιμνήςρα προσέθηκαν ὅτι καὶ πελέκει ἀνῃρέθη. διὸ σημειωτέον ἐνταῦθα τὸ·

καὐτὸν σὲ[4] τοῦτον πέλεκυν ἐξάρασ' ἄνω:— V.

[1] Cod. Ὁμήρου. [2] Cod. δειπνήσας Odyss. Δ. 535. [3] exciderunt nonnulla. [4] Cod. γε.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΡΕΣΤΗΝ.

(E Codicibus VR.)

V. 81. Ἑλένη, τί σοι λέγοιμ' ἄν: πρὸς πάσας τὰς ὕβρεις ἀντέθηκε τὸ Ἑλένη, ὅθεν καὶ χιάζεται ὁ ςίχος. σεσημείωται γὰρ τὸ ὄνομα τῆς Ἑλένης. αἰνίττεται δὲ ὅτι πονηρῶς κερτομεῖ περὶ τούτων πυνθανομένη, περὶ ὧν παροῦσα ὁρᾷ:— V.

V. 86. σὺ δ' εἶ μακαρία: πλεονάζει τὸ ὑπαρκτικὸν ῥῆμα, ἵν' ᾖ· σὺ δὲ εἶ μακαρία καὶ ὁ ἀνὴρ ὁ σὸς μακάριος. εἰς τὸ πόσις τελεία ςιγμὴ, τὸ δὲ ἑξῆς ἀπολύτως:— V.

V. 224. μεταβολὴ πάντων γλυκύ: προσυπακουςέον τῶν κακῶν. κεκωμῴδηται ὁ ςίχος. τὸ γὰρ ἐξ ὑγιείας εἰς νόσον μεταβάλλειν οὐκ ἔςιν ἡδύ. φησὶ γοῦν[1] ὁ Κωμικός·

ὁ πρῶτος εἰπών· μεταβολὴ πάντων γλυκύ,
οὐχ ὑγίαινε, δέσποτ', ἐκ [2] μὲν γὰρ κόπου
γλυκεῖ' [3] ἀνάπαυσις, ἐξ ἀλουσίας δ' ὕδωρ,
καὶ τὰ τοιαῦτα *. ἣν δ' ἐκ [4] πλουσίου
πτωχὸν γενέσθαι μεταβολὴ μὲν, ἡδὺ δ' οὔ.
ὥς' οὐχὶ πάντων ἐςὶ [5] μεταβολὴ γλυκύ:— VR.

[1] Vat. γάρ. [2] Ven. οὐχ ὑγιαίνει δέσποτα εἰς. Vat. οὐχ ν ὑγιαι δὲ ποσῶς ἐκ. [3] Ven. γλυκύτατ' ἀνάπασις. Vat. γλυκεῖα ἀνάπαυσις. [4] Ven. καὶ τὰ τοιαῦτα· ἣν δὲ εἰς. Vat. καὶ τὰ τοιαῦτα. ἣν δὲ ἐκ. [5] Ven. ἡδὺ δ' οὔ. οὕτως οὐχὶ πάντων ἐςί. Vat. ἡδὺ δὲ οὔ. ὥςε οὐχὶ πάντων ἡ.

V. 226. κρεῖσσον δὲ τὸ δοκεῖν) — Σιμωνίδης φησί· τὸ δοκεῖν καὶ τὰν ἀλάθειαν [1] βιᾶται:— R.

[1] Cod. τὴν ἀλήθειαν.

V. 239. ἐπίσημον ἔτεκε Τυνδάρεως: Στησίχορός φησιν ὡς θύων [1] τοῖς θεοῖς Τυνδάρεως Ἀφροδίτης ἐπελάθετο [2], διὸ ὀργισθεῖσαν [3] τὴν θεὸν διγάμους τε καὶ τριγάμους καὶ λειψάνδρους τὰς θυγατέρας αὐτοῦ ἐποίησεν. ἔχει δὲ ἡ χρῆσις οὕτως [4]:

Οὕνεκά ποτε Τυνδάρεως ῥέζων ἅπασι [5] θεοῖς μόνας λάθετ' [6] ἠπιοδώρου Κύπριδος. κείνα δὲ Τυνδάρεω κόρας [7] χολωσαμένα [8] διγάμους τε καὶ τριγάμους τίθησι καὶ λιπεσάνορας [9]. καὶ Ἡσίοδος [10]·

τῇσιν [11] δὲ φιλομμειδὴς [12] Ἀφροδίτη
ἠγάσθη προσιδοῦσα [13] κακὴν δέ σφ' ἔμβαλε φήμην [14].
Τιμάνδρη μὲν ἔπειτ' Ἔχεμον [16] προλιποῦσ' ἐβεβήκει,
ἵκετο δ' εἰς Φυλῆα [16], φίλον μακάρεσσι θεοῖσιν [17].
ὡς δὲ [18] Κλυταιμνήςρη προλιποῦσ' [19] Ἀγαμέμνονα δῖον
Αἰγίσθῳ παρέλεκτο καὶ εἵλετο χείρον' ἀκοίτην [20].
ὡς δ' Ἑλένη [21] ᾔσχυνε λέχος ξανθοῦ Μενελάου:— VR.

[1] Ven. θεοῦ. [2] Codd. ἐλάθετο. [3] Ven. δι' ὃ ὀργισθεῖσα. [4] οὕτως om. Ven. Nempe οὕτως scribitur οὕ,

quod h. l. sequens syllaba absorbsit. [5] Ven. πᾶσι. [6] Ven. μιᾶς ἐπελάθετο. Vat. μόνης λη ὅτι [7] Ven. κούρας. Vat. κόραισι. [8] Codd. χολωσαμένη. [9] Vat. λειπεσάνορας. Ven. λιπεσίορας. Nempe compendium syllabae αν adhaerens literae σ vel τ vix ab ι differt. [10] Ven. ἡσίοδος δὲ. [11] Ven. τῆσι. Vat. ταῖσι. [12] Codd. φιλομειδής. [13] Ven. προϊδοῦσα. [14] Ven. δέ σφ' ἤμβαλε. Vat. δέ φησιν ἔβαλε. [15] Ven. τις ἀνδρὶ μένει. εἶτ' εχετον, unde veram lectionem: Τιμάνδρη μὲν ἔπειτ' Ἔχεμον eruit Geelius in Epistola ad Goetlingium, quam vide in huius praefatione ad Hesiodum p. lx. Vat. πεισάνδρη μὲν ἔπειτ' ἔχετον. [16] Ven. ἵκετο δ' εισφιαία, correxit Geelius ibid. Vat. ἵκετο δ' ἐς φλῆα. [17] Ven. φίλον μακάρεσσι θεοῖσι. Vat. φίλον μακάρεσιν omisso θεοῖσι. [18] Ven. ὡς δὲ. [19] Codd. κλυταιμνήστρα λιποῦσ'. Correxit Geelius. [20] Ven. χείρονακοίτην. [21] Ven. ὧδ' ἐλε'.

V. 245. ὦ μῆτερ) — τὰ συμβαίνοντα γὰρ τοῖς πάσχουσι τοῖς προεστῶσι θεοῖς τοῦ πάθους ἀνατιθέασιν οἱ ποιηταί. οἷόν τι καὶ Ὅμηρός [1] φησι·

χωλαί τε ῥυσαί τε παραβλῶπές τ' ὀφθαλμώ.

ἐκ τῶν ἀποβαινόντων παθῶν εἰδωλοποιήσας αὐτάς. οὕτω καὶ τὸν Πλοῦτον τυφλὸν λέγουσιν ὅτι ἀκρίτως ποιεῖ πλουσίους καὶ τὸν καιρὸν ὀπισθοφάλακρον, ὅτι τοῦ παρῳχημένου ἀδύνατον ἐπιλαβέσθαι. κωφὸν δὲ αὐτὸν ὁ Δημοσθένης φησὶν ὅτι μετακαλούμενος οὐχ ὑπακούει:— VR.

[1] Iliad. I. 499.

V. 258. δὸς τόξα μοι κερουλκά, δῶρα Λοξίου) Στησιχόρῳ [1] ἑπόμενος τόξα φησὶν αὐτὸν εἰληφέναι παρὰ Ἀπόλλωνος. ἔδει οὖν τὸν ὑποκριτὴν λαβόντα τοξεύειν. οἱ δὲ νῦν ὑποκρινόμενοι τὸν ἥρωα αἰτοῦσι μὲν τὰ τόξα, μὴ δεχόμενοι [2] δὲ σχηματίζονται τοξεύειν. εἰ δὲ ὁ μαινόμενος ἐπ' ἐνίων [3] ὑγιαίνει

μὴ θαυμάσωμεν. ἡ γὰρ νόσος ποικίλη τῶν μεμηνότων, ὡς κἀν ταῖς Τρῳάσιν[4] ἡ Κασάνδρα·

τοσόνδε δ' ἐκτὸς ςήσομαι βακχευμάτων:— V.

[1] Cod. Στησίχορος. [2] Cod. ἐχόμενοι. [3] Cod. ὑπ' ἐνίων. [4] V. 369. τοσόνδε γ' ἔξω ςήσομαι βακχευμάτων.

V. 269. γαλήν' ὁρῶ: κεκωμῴδηται ὁ ςίχος διὰ Ἡγέλοχον τὸν ὑποκριτήν. οὐ γὰρ φθάσαντα διελεῖν τὴν συναλοιφὴν, ἐπιλείψαντος τοῦ πνεύματος, τοῖς ἀκροωμένοις τὴν γαλῆν δόξαι λέγειν τὸ ζῷον, ἀλλ' οὐχὶ τὰ γαληνά. πολλοὶ μὲν οὖν αὐτὸ διέπαιξαν[1] τῶν Κωμικῶν, Ἀριςοφάνης καὶ Στράττις ἐν Ἀνθρωπορραίςῃ[2]·

καὶ τῶν μὲν ἄλλων οὐκ ἐμέλησέ μοι μελῶν,
Εὐριπίδου δὲ δρᾶμα δεξιώτατον
διέκναισ' Ὀρέςην[3], Ἡγέλοχον τὸν Κυντάρου
μισθωσάμενος τὰ πρῶτα τῶν ἐπῶν λέγειν.

καὶ ἐν ἄλλοις παίζων φησί·

γαλῆν ὁρῶ. Β.[4] ποῖ, πρὸς θεῶν; ποῖ, ποῖ, γαλῆν;
Α. γαλήν'. Β. ἐγὼ δ' ᾤμην σε γαλῆν λέγειν ὁρῶ[5].

καὶ Σαννυρίων ἐν Δανάῃ·

τί οὖν γενόμενος εἰς ὀπὴν ἐνδύσομαι;
ζητητέον. φέρ' εἰ γενοίμην* γαλῆ
ἀλλ' Ἡγέλοχος μ' ἐμήνυεν[6] ὁ τραγικὸς
ἀνακράγοι τ'[7] ἂν οὗτος εἰσιδὼν μέγα·
ἐκ κυμάτων γὰρ αὖθις αὖ[8] γαλῆν ὁρῶ:— VR.

[1] Ven. διέπεξαν. [2] Codd. ἀνθρωπορέςῃ. [3] Vat. δι' αἴκνεσ ὀρέςην. [4] addidi interlocutorum notas. Ven. ποῖ ποῖ πρὸς θεῶν ποῖ ποῖ· γαλήν' γαλῆνα. ἐγὼ δέ. Vat. ποῖ πρὸς θεῶν ποῖ ποῖ χρῆμεπαρα τον θέλημα ποιεῖν γαλὴν γαλῆνα ἐγὼ δέ. [5] Vat. ὁρᾶς:— in quo scholion finitur. [6] Ven. μεμήνυεν. recte Bergkius Commentatt. p. 430.

ἀλλ' Ἡγέλοχος οὗτός με μηνύσειεν ἂν
ὁ τραγικὸς ἀνακράγοι τ' ἄν.

[7] Ven. ἀνακράγοιτ' ἄν. [8] Ven. αὖθις γαλῆν.

V. 475. *βεβαρβάρωσαι χρόνιος ὢν ἐν βαρβάροις*: γράφεται· *ἀφ' Ἑλλάδος*. εἰς παροιμίαν δὲ ὁ στίχος οὗτος ἐχώρησεν:— V.

V. 480. *ὀργὴ γὰρ*) — Σοφοκλῆς·
Ὀργὴ γέροντος ὥστε μαλθακὴ κοπίς[1],
ἐν χειρὶ θήγει, σὺν[2] τάχει δ' ἀμβλύνεται· VR.

[1] Ven. κώπις. Vat. κόπις. [2] Codd. ἐν.

V. 703. *Ἄργους*) — γράφεται δὲ καὶ χωρὶς τοῦ σ̄ ἵν' ᾖ· Ἄργου γαῖα. Ἀριστοφάνης δὲ μετὰ τοῦ σ̄. V.

V. 730. *οὐκ ἐκεῖνος ἀλλ' ἐκείνη*: διαβάλλει ὡς γυναικοκρατούμενον αὐτὸν καὶ ὡς οὐκ ἂν ἐληλυθότα εἰ μὴ παραγέγονεν ἡ Ἑλένη. κωμῳδεῖται δὲ ὁ στίχος διὰ τὴν πρᾳότητα:— V.

V. 859. *καὶ θάσσοντ' ἄκραν*: τόπος οὕτω καλούμενος. τὸν πρῶνα λέγει. ἐνταῦθά φασι τοὺς Ἀργείους ἐκκλησιάζειν. *θάσσοντ' ἄκραν*: φασὶ τὸν Δαναὸν ἐνταῦθα δεδωκέναι δίκας τῷ Αἰγύπτῳ ὑπὲρ ὧν εἰργάσαντο φόνων αἱ θυγατέρες αὐτοῦ. Ἄλλως. ὅπου φασὶ πρῶτον τὸν Δαναὸν μετὰ θάνατον τῶν υἱῶν Αἰγύπτου δοῦναι δίκας. αὐτὸς γὰρ ὁ Αἴγυπτος ἧκεν εἰς Ἄργος[1] τιμωρήσων τῷ φόνῳ. Δαναὸς δὲ μαθὼν ἐξῆγεν εἰς ὅπλα τοὺς Ἀργείους. ἀλλὰ Λυγκεὺς πείθει λόγοις ὁρίσασθαι τὴν ἔχθραν καὶ καθιστῶσι δικαστὰς αὐτοῖς Αἰγυπτίων καὶ Ἀργείων τοὺς ἀρίστους. ὁ δὲ τόπος ἔνθα ἡ δίκη συνήχθη περὶ τὴν μεγίστην ἄκραν, ἔνθα καὶ Ἴναχος ἁλίσας τὸν λαὸν συνεβούλευσεν οἰκίζειν τὸ πεδίον. ὁ δὲ τόπος ἐξ ἐκείνου ἁλία[2] καλεῖται:— V.

Ἄλλως. ἡ πολλὴ δόξα κατέχει μὴ ἀφῖχθαι τὸν Αἴγυπτον εἰς Ἄργος καθάπερ ἄλλοι τε φασὶ καὶ Ἑκαταῖος γράφων οὕτως· ὁ δὲ Αἴγυπτος αὐτὸς μὲν οὐκ ἦλθεν εἰς Ἄργος. παῖδας μέν, ὡς μὲν Ησίοδος ἐποίησε, πεντήκοντα, ὡς[3] λέγω δὲ οὐδὲ εἰσί. καὶ Διονύσιος ὁ κυκλογράφος ἐν τῷ πρώτῳ[4] τὰ παραπλήσιά

φησι. Φρύνιχος δὲ ὁ τραγικός φησι σὺν Αἰγυπτίοις τὸν Αἴγυπτον ἥκειν εἰς Ἄργος. λέγεται[5] δέ τις ἐν Ἄργει πρὼν, ὅπου δικάζουσιν Ἀργεῖοι. ἀλλ' οὐ παρῆκεν[6] ὁ Δαναὸς Αἰγύπτῳ δικάσασθαι. ἱστορεῖ δὲ περὶ τοῦ χωρίου Δεινίας ἐν τῷ πρώτῳ[7] τῆς πρώτης συντάξεως ἐκδόσεως δὲ δευτέρας[8] γράφων οὕτως· ταχέως δὲ κυριεύσαντες τὸν Μελάγχρουν καὶ την Κλεομήτραν βάλλοντες λίθοις[9] ἀπέκτειναν καὶ τὸν τάφον αὐτῶν δεικνύουσι καὶ νῦν ἔτι ὑπεράνω τοῦ καλουμένου πρωνὸς[10] χῶμα παντελῶς, οὗ συμβαίνει τοὺς Ἀργείους δικάζειν. τάχα δ' ἂν αὐτοῦ καὶ ἐν Βελλεροφόντῃ μνημονεύοι εἰπών·

καὶ ξεστὸν ὄχθον Δαναΐδων ἑδρασμάτων
στὰς ἐν μέσοισιν εἶπε κηρύκων (ὕπο)[11]:— VR.

[1] Cod. τῶν υἱῶν ἧκεν εἰς ἄργος αἴγυπτος τιμωρήσων. supplevi ex editis. [2] Codd. ἁλιαία. [3] misere corrupta et mutila. [4] Cod. κυκλογραφεὺς ἐν τούτῳ. [5] Codd. λέγει. [6] Codd. παρήκει. [7] Codd. ἔνθα. [8] Ven. ἐκδόσεως δεύτερον. [9] Ven. μελάχαριν καὶ τὴν λίθοις. Vat. τὸν μὲν χρ λαν καὶ τὴν κλεομήτραν βάλλοντες τοῖς, unde scripsi: τὸν Μελάγχρουν. [10] Ven. πρώνου. [11] addidi: ὕπο.

V. 891. ἀνήρ τις ἀθυρόγλωσσος: ταῦτά φασιν ἐπὶ Κλέωνι τῷ δημαγωγῷ λέγεσθαι, σφαλλόμενοι. πρὸ γὰρ τῆς τοῦ Ὀρέστου διδασκαλίας πολλοῖς χρόνοις ὁ Κλέων ἐτελεύτησε. τάχα οὖν εἰς Κλεοφῶντα τείνει, ἐπεὶ καὶ ἔναγχος οὗτος τὰς πρὸς Λακεδαιμονίους συνθήκας οὐ προσήκατο. καὶ τὸ λέγειν δὲ Ἀργεῖος οὐκ Ἀργεῖος εἰς τοῦτον βλέπει. θέλει γὰρ εἰπεῖν Ἀθηναῖον οὐκ Ἀθηναῖον ὄντα αὐτὸν ἀλλὰ νόθον πολίτην, παρόσον Θρᾷξ ἦν ὁ Κλεοφῶν[1]. Ἀριστοφάνης Βατράχοις·

Φιλοτιμότεραι Κλεοφῶντος ἐφ' οὗ δὴ χείλεσιν ἀμφιλάλοις δεινὸν ἐπιβρέμεται Θρῃκία χελιδὼν ἐπὶ βάρβαρον ἑζομένη πέταλον:— VR.

[1] Codd. ἐκδελφῶν ὁ κλέων. in ΕΚΔΕΛΦΩΝ latere ὁ Κλεοφῶν vidit Ruhnkenius in H. C. O. p. XLV.

V. 1352. ἀλλὰ κτυπεῖ γάρ: ἐξιών τις ψοφεῖ. τοῦτο γὰρ ἔθος ταῖς θύραις. τούτους δὲ τοὺς τρεῖς στίχους οὐκ ἄν τις ἐξ ἑτοίμου[1] συγχωρήσειεν Εὐριπίδου εἶναι, ἀλλὰ μᾶλλον τῶν ὑποκριτῶν, οἵτινες ἵνα μὴ κακοπαθῶσιν ἀπὸ τῶν βασιλείων δόμων καθαλλόμενοι παρανοίξαντες ἐκπορεύονται τὸ τοῦ Φρυγὸς ἔχοντες σχῆμα καὶ πρόσωπον[2] ὅπως ἂν[3] διὰ θυρῶν εὐλόγως ἐξιόντες φαίνωνται[4]. ἐξ ὧν δὲ αὐτοὶ λέγουσιν ἀντιμαρτυροῦσι τῇ διὰ τῶν θυρῶν ἐξόδῳ. φανερὸν γὰρ[5] ἐκ τῶν ἑξῆς ὅτι ὑπερπεπήδηκεν:— V.
οί

[1] Cod. ἑτυμου. [2] Fort. προσωπεῖον. [3] Cod. ὅμως οὖν. [4] Cod. φαίνονται. [5] Cod. δέ.

V. 1373. Ἀπολλωνίων) — τῶν ἀπολωλότων, ὡς ἐν τῷ Φαέθοντί φησιν·

ὦ καλλιφεγγὲς Ἥλι'[1], ὥς μ' ἀπώλεσας
καὶ τόνδ'[2]. Ἀπόλλω σ'[3] εἰκότως κλήζει βροτός[4]:— V.

[1] Cod. Ἥλιον. [2] Cod. καὶ τοῦδ'. [3] Cod. ἀπόλλων. [4] Cod. βροτῶς.

V. 1632. ναυτίλοις σωτήριος) ὅτι καὶ ἡ Ἑλένη τοῖς χειμαζομένοις κατὰ θάλατταν ἐπήκοός ἐστι κατὰ Εὐριπίδην σεσημείωται. ὁ μέντοι Σωσίβιος ἔμπαλιν οἴεται οὐκ εὐμενῶς αὐτὴν ἐπιφαίνεσθαι. Πολέμων δὲ καὶ ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν[1] πρὸς Ἀναξανδρίδην τὴν μὲν τοῖν δυοῖν ἀστέροιν ἐπιφάνειαν τῶν Διοσκούρων[2] ἀνωμολογῆσθαι, τὴν δὲ τῶν λεγομένων Ζοβείρων[3].. VR.

[1] Cod. ἐν τῷδε τῷ πρός. [2] hucusque Venetus. [3] exciderunt nonnulla.

V. 1640. ἐνιαυτοῦ κύκλον: ἰδίως ὁ Εὐριπίδης ἐνιαυτίσαι τὸν Ὀρέστην ἐκεῖ φησιν:— Ἄλλως· ποιήσαντα κύκλον ἐνιαυτοῦ. ὡς ὁ μὲν Εὐριπίδης ἐνθάδε ἐξενιαυτίσαι τοὺς κατεχομένους ἐπιλύσει. ὁ δὲ Ἀσκληπιάδης ἱστορεῖ ὑπὸ ὄφεως δη-

χθέντα αὐτὸν ἐκεῖ τελευτῆσαι. ὁ δὲ καταφεύγει εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Ἀρτέμιδος καὶ ἵζει ἱκέτης πρὸς τῷ βωμῷ, αἱ δὲ Ἐριννύες ἔρχονται ἐπ' αὐτὸν θέλουσαι ἀποκτεῖναι. καὶ ἐρύκει αὐτὰς ἡ Ἄρτεμις, ἐξ οὗ καὶ ἡ πόλις αὕτη Ὀρέστειον καλεῖται ἀπὸ Ὀρέστου. τὸ δὲ Ὀρέστειον τῆς Παρρασίας κεχώρισται. καὶ αὕτη πόλις οὖσα τῆς Ἀρκαδίας καὶ κληθεῖσα ἀπὸ Ὀρέστου:— V.

V. 1686. ἡ κατάληξις τῆς τραγῳδίας ἢ εἰς θρῆνον ἢ εἰς πάθος καταλύει [1], ἡ δὲ τῆς κωμῳδίας εἰς σπονδὰς καὶ διαλλαγάς. ὅθεν ὁρᾶται τόδε τὸ δρᾶμα κωμικῇ καταλήξει χρησάμενον. διαλλαγαὶ γὰρ πρὸς Μενέλαον [2]. ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Ἀλκήστιδι ἐκ συμφορῶν εἰς εὐφροσύνην καὶ ἀναβιώτην [3] ὁμοίως καὶ ἐν Τυροῖ [4] Σοφοκλέους ἀναγνωρισμὸς κατὰ τὸ τέλος γίνεται καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν πολλὰ τοιαῦτα ἐν τραγῳδίᾳ εὑρίσκεται:— VR.

[1] Vat. καταλήγει. [2] Vat. μενέλαον καὶ ὀρ. (ε above). Scrib. διαλλάσσεται γὰρ πρὸς Μενέλαον ὁ Ὀρέστης. [3] Vat. ἀναβιοτήν. corrupte uterque. [4] uterque cod. τύροις.

ΕΙΣ ΤΑΣ ΦΟΙΝΙΣΣΑΣ.

(E Codicibus VR.)

V. 61. εἰς ὄμμαθ' αὐτοῦ: — πῶς δέ, φασίν, ἡ Ἰοκάστη μετὰ τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα δυστυχήματα ἔζη; ῥητέον ὅτι πᾶσα γυνὴ πρὸς θάνατον δειλόν. Μένανδρος [1]·

ὀκνεῖ δὲ νοῦν ἔχουσ' [2] ἴσως,
ἀεὶ δὲ τοῖς παροῦσι δακρύοις ἐμποιεῖ
τὸ θῆλυ τῆς ψυχῆς ἀναβολὴν τῷ πάθει:— VR.

[1] Ven. μεναν (δ above). Vat. μὲν ἀνδρός. [2] Ven. νουνεχῶς. Vat. νοῦν ἔχουσα.

V. 159. ἑπτὰ παρθένων) καὶ Σοφοκλῆς ἐν Νιόβῃ ἑπτά φησιν αὐτὰς εἶναι καὶ τοὺς ἄρσενας:— Ἄλλως. Ἀντίγονος.

Ἀριστόδημος οὐδαμοῦ φησιν ἐν ταῖς Θήβαις τῶν Νιοβιδῶν εἶναι τάφον, ὅπερ ἐστὶν ἀληθές. V.

V. 227. ὑπὲρ ἄκρων βακχείων: — Σοφοκλῆς δὲ ἐν Θυέστῃ ἱστορεῖ καὶ παρ' Εὐβοεῦσιν ὁμοίαν ἄμπελον εἶναι τῆς ἐν Παρνασῷ λέγων οὕτως·

ἔστι γάρ τις ἐναλία
Εὐβοὶς αἶα [1], τῇδε βάκχειος βότρυς
ἐπ' ἦμαρ ἕρπει, πρῶτα μὲν λαμπρᾶς ἕω [2]
κεκλημάτωται χλωρὸν [3] εὐανθὲς δέμας,
εἶτ' ἦμαρ αὔξει μέσσον [4] ὄμφακος τύπον
καὶ κλίνεταί γε κἀποπερκοῦται [5] βότρυς,
δείλης [6] δὲ πᾶσα τέμνεται βλαστουμένη
καλῶς ὀπώρα [7] κἀνακίρναται [8] ποτόν: — VR.

[1] Sic correxi vitiosam Codicum lectionem: εὐβοήσασα. [2] Ven. λαβραδέω. Vat. λαβράσως. correxit Valckenaerius. [3] Codd. χῶρον. [4] Ven. ἡμαράξει μέσον. Vat. ἦμαρ ἄξει μ^ε. [5] Ven. κ' ἀποπερκοῦται. [6] Codd. δείλη. [7] Codd. ὀπώρα καλῶς. [8] Ven. κανακίρναται. Ven. κακκιρνᾶται.

V. 682. σοί νιν ἔκγονοι: — γράφεται καὶ σῷ νιν ἐκγόνῳ κτίσαν, ἵν' ᾖ τῷ ἐκγόνῳ σου, Ἔπαφε, τῷ Κάδμῳ αἱ θεαὶ κατέκτισαν τὰς Θήβας· γέγονε δὲ περὶ τὴν γραφὴν ἁμάρτημα. ἄρχοντος γὰρ Ἀθήνησιν Εὐκλείδου μήπω τῶν μακρῶν εὑρημένων τοῖς βραχέσιν ἀντὶ μακρῶν ἐχρῶντο, τῷ ε [1] ἀντὶ τοῦ η καὶ τῷ ο ἀντὶ τοῦ ω. ἔγραφον οὖν τὸ δήμῳ μετὰ τοῦ ο δήμοι. μὴ νοήσαντες δὲ ὅτι κατὰ τὴν ἀρχαίαν γραφήν ἐστι καὶ δεῖ μεταθεῖναι τὸ ο εἰς τὸ ω ἐτάραξαν τὸ νοητόν. V.

[1] Cod. ει, quod servari potest. si scribatur εἶ et mox οὖ pro ο: nam sic ε et ο ab antiquioribus appellantur.

V. 682. *σοί νιν ἔκγονοι κτίσαν*: ὁ σὸς ἔκγονος Κάδμος, ὦ Ἔπαφε[1], τὰς Θήβας ἔκτισεν ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ ἐν ᾧ αἱ διώνυμοι θεαὶ ᾤκησαν. δεδόσθαι γὰρ τὰς Θήβας ὑπὸ Διὸς τῇ Περσεφόνῃ ἀνακαλυπτήρια, ὡς Εὐφορίων αιν ὀπλιοις[2].

ἀλλ' οὔπω Θήβη πεπρωμένα κεῖτο τάλαντα
τήν ῥα τότε Κρονίδης δῶρον πόρε Περσεφονείῃ
ᾗ γαμετῇ, ὅτε πρῶτον ὀπωπήσεσθαι[3] ἔμελλε
νυμφιδίου σπείροιο παρακλίνασα καλύπτρην:— V.

[1] Cod. ὁ ἐπάφου. [2] Cod. αν cum compendio syllabae ιν. in ὀπλιοις littera π non satis apparet. [3] Cod. ὀπωπήσασθαι.

V. 852. *κόπῳ πάρειμι γοῦν* (sic): γράφεται *πάρειμαι* ἀντὶ τοῦ ἐκλέλυμαι τὰ γόνατα τῷ κόπῳ:— V.

V. 886. *ἐκεῖνο μὲν γάρ*: ἔθος ποιητικὸν τὸ ἀπὸ τοῦ γάρ ἄρχεσθαι. Ὅμηρος[1]·

ὦ φίλοι, οὐ γάρ τ' ἴδμεν[2], ὅπη ζόφος.

καὶ

ὦ φίλοι[3], ἔνδον γάρ τις ἐποιχομένη μέγαν ἱστόν.

καὶ Μένανδρος·

ἐκ γειτόνων οἰκῶ[4] γάρ, ὦ τοιχωρύχε:— VR.

[1] Odyss. K. 190. [2] Vat. οὐδέ τι ἴδμεν. apparet antiquum Grammaticum, qui hoc scholion scripsit (Aristophanem Byzantinum esse suspicor) non legisse apud Homerum importunum versum 189:

κέκλυτέ μευ μύθων, κακά περ πάσχοντες ἑταῖροι

scholion Harleianum ad h. l. Καλλίστρατός φησιν (e commentariis Aristophanis) ὡς ὑπό τινος ὁ στίχος προτέτακται ἀγνοοῦντος τὸ Ὁμηρικὸν ἔθος, ὡς θέλει ἄρχεσθαι ἀπὸ τοῦ γάρ:— [3] Odyss. K. 226. [4] Vat. οἴκων.

V. 1130. *σιδηρονώτοις*) πῶς οὖν ἀνωτέρω εἶπε·

λεύκασπιν εἰσορῶμεν Ἀργείων στρατόν.

ἐν δὲ τῇ Ἀντιγόνῃ λέγει *χρυσόνωτον*[1] *ἀσπίδα* τὴν Καπανέως. V.

[1] Cod. χρυσεόνωτον.

V. 1194. *ἄξονές τ' ἐπ' ἄξοσι*: καὶ παρ' Αἰσχύλῳ ἐν Γλαύκῳ Ποτνιεῖ·

ἐφ' ἅρματος γὰρ ἅρμα καὶ νεκρῷ νεκρὸς[1]
ἵπποι δ' ἐφ' ἵπποις ἦσαν ἐμπεφυρμένοι[2]:— VR.

[1] Vat. νεκρῶν νεκροί. [2] Vat. ἐκπεφυγμένοι. Ven. ἐκπεφ..μένοι. Correxit Valckenaerius.

V. 1256. *ῥήξεις τ' ἐνώμων*:— Σοφοκλῆς ἐν Μάντεσι·
τὰς μαλλοδέτας κύστεις:— VR.

V. 1377. *ἐπεὶ δ' ἀφείθη*: πρὸ γὰρ τῆς εὑρέσεως τῆς σάλπιγγος ἐν ταῖς μάχαις καὶ τοῖς μονομαχοῦσιν ἐν μέσῳ τις λαμπάδα καιομένην ἔρριπτεν, σημεῖον τοῦ κατάρξασθαι τῆς μάχης. τούτῳ οὖν τῷ σημείῳ ἀντὶ σάλπιγγος κὰν τοῖς περὶ Ἐτεοκλέα χρόνοις ἐχρῶντο. ὕστερον δὲ μετὰ τὰ Τρωικὰ καὶ τὴν εἰς γῆν Ῥωμαίαν Αἰνείου κατοίκησιν Τυρρηνοὶ τὴν σάλπιγγα ἐφεῦρον ἐν τοῖς Ἰταλικοῖς πολέμοις, ὅθεν καὶ Τυρρηνὶς ἡ σάλπιγξ ἐκλήθη. τὸ οὖν τούτῳ αὐτὸν χρῆσθαι ἀντὶ σάλπιγγος ἀφ' ἑαυτοῦ ἐμφαίνων ὁ ποιητής φησιν. οὐ γὰρ δεῖ εἰς τὸ τοῦ ἀγγέλου πρόσωπον τοῦτο ἀναφέρεσθαι. εἴγε ὅλως οὔπω ᾔδεσαν τὴν σάλπιγγα:— V.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΗΔΕΙΑΝ.

(E Codice R.)

V. 2. *Συμπληγάδας*) — τὰς δὲ Συμπληγάδας ὁ Σιμωνίδης συνορμάδας[1] φησίν. εἰσὶ δὲ πέτραι ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Πόντου στεναὶ τὸ διάστημα, δι' ὧν ἔξεισιν ἡ θάλασσα ἀπὸ τοῦ Πόντου εἰς τὸν Ἑλλήσποντον. Ἐρατοσθένης δ' ἐν τῷ τρίτῳ τῶν γεωγραφουμένων φησὶ περὶ αὐτῶν[2]· Καλοῦνται δὲ

Συμπληγάδες οὕτως. καθ' ὃν καιρὸν ἄν τις πρὸς τὰ δεξιὰ ἐκκλίνῃ σφόδρα φαντάζεται· τὰς πέτρας συναγομένας, ὅταν δὲ κατὰ μέσον ὁρᾷ διϊςαμένας καὶ ἔμπαλιν εἰς τὰ ἀριςερὰ διαλλάξας ὁρᾷ συντρεχούσας. τούτου δὲ πολλάκις γενομένου Συμπληγάδας αὐτάς φησι κεκλῆσθαι διὰ τὴν συνδρομὴν καὶ[3] διάςασιν τῆς φαντασίας. οἱ δὲ νεώτεροι τὰς παρ' Ὁμήρῳ πλαγκτάς[4] ὑπενόησαν εἶναι:—

[1] Cod. συναρβώδας. [2] Cod. περὶ αὐτοῦ. [3] Cod. om. καὶ. [4] Cod. πλακτάς. Odyss. M. 61.

V. 1016. εὐνὰς ἀγῆλαι: Φρύνιχος ἀγῆλαι ἀντὶ τοῦ εὔξασθαι καὶ παρ' Ἀριςοφάνει[1]·

διὰ παντὸς ὦ
δέσποτ' ἀγαλοῦμεν ἡμεῖς ἀεί.

καὶ Ἕρμιππος Ἀρτοπώλισιν·

φέρε νῦν ἀγήλω τοὺς θεοὺς ἰοῦσ' ἔσω[2].

δηλοῖ καὶ τὸ τιμῆσαι. ἄγειν γὰρ τὸ τιμῆσαι[3] φησὶν ἐν πρώτοις ἐγώ καὶ·

ἡγόμην δ' ἀνὴρ
ἀςῶν μέγιςος[4] τῶν ἐκεῖ.

ἢ ἀγῆλαι ἀντὶ τοῦ παρασκευάσαι καὶ συναγαγεῖν:—

[1] In Pace vs. 393. [2] Cod. εἴσω ἰοῦσ. [3] misere corrupta et mutila. Latent in his poetarum laciniae. [4] Cod. μέγιςοι.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΙΠΠΟΛΥΤΟΝ.

(E Codicibus VR.)

V. 30. πέτραν πάρ' αὐτὴν Παλλάδος) — πέτραν δὲ Παλλάδος φησὶ τὸ ἐν τῇ Ἀττικῇ Γλαυκώπειον, οὗ Καλλίμαχος ἐν Ἑκάλῃ[1] μέμνηται. V.

[1] Cod. ἐκ^α'.

V. 67. ἕπεσθ' ἀείδοντες: τοῦτο ἔνιοι μὲν τὸν Ἱππόλυτόν φασιν ᾄδειν. ἄμεινον δὲ τοὺς ἑπομένους τῷ Ἱππολύτῳ ἀπὸ τῶν κυνηγεσίων ταῦτα λέγειν. ἕτεροι δέ εἰσι τοῦ χοροῦ, καθάπερ ἐν τῷ Ἀλεξάνδρῳ[1] ποιμένες. ἐνταῦθα μὲν οὖν δύναται προαποχρήσασθαι τοῖς ἀπὸ τοῦ χοροῦ. ἐκεῖ δὲ συνεστῶτος τοῦ χοροῦ ἐπεισάγει τὸ ἄθροισμα, ὡς καὶ ἐν τῇ Ἀντιόπῃ δύο χοροὺς εἰσάγει[2] τόν τε Θηβαίων γερόντων διόλου καὶ τὸν μετὰ Δίρκης. ὥστε βέλτιστον ἐπιγράφειν· Χορὸς νεανιῶν συγκυνηγούντων Ἱππολύτῳ[3], ὅπου γε καὶ αὐτὸς προστάττει αὐτοῖς ᾄδειν τὴν Ἄρτεμιν λέγων· ἕπεσθ'[4] ἀείδοντες:— V.

[1] Cod. τῇ ἀλ^ε. [2] Cod. β̄ χ^ο ἐπεισάγει. [3] Cod. χ^ο νεανι^δδ τῶν κυνηγῶν ἱππολυ^τ. [4] Cod. ἕπεσθαι.

V. 103. ἄλλοισιν ἄλλος: διαφόροις, φησίν, ἀνθρώποις ἄλλος θεῶν καὶ ἄλλος ἀνθρώπων ἐν φροντίδι ἐστίν. καὶ Ὅμηρος[1]·

ἄλλος δ' ἄλλῳ ἔρεζε θεῶν αἰειγενετάων:— V.

[1] Iliad. B. 400.

V. 170. τόνδ' ἐκκομίζουσ': τοῦτο σεσημείωται τῷ Ἀριστοφάνει ὅτι καίτοι τῷ ἐκκυκλήματι χρώμενος τὸ ἐκκομίζουσα προσέθηκε περισσῶς:— VR.

[1] Ven. ἐγκυκλήματι. Vat. ἐγκλήματι.

V. 176. τί σ' ἐγὼ δράσω: τὸ ἦθος ἀπειρηκυίας τοῖς κακοῖς τῆς θεραπαίνης κοινῇ τὸν βίον βλασφημεῖν προάγεσθαι. διὸ καὶ τὸ γνωμικὸν ἐπάγεται, ὅπερ σύνηθες τοῖς δυστυχοῦσιν:— V.

[1] Cod. τῆς θερα^π.

V. 263. οὕτω τὸ λίαν ἧσσον: οὕτω τὸ λίαν ἔλαττον ἐπαινῶ τοῦ μηδὲν ἄγαν καὶ μεμετρημένου, καὶ μάρτυρες ἔσον-

ται οἱ σοφοὶ, εἴπερ ἑνὸς τῶν ἑπτὰ σοφῶν ἐςιν ἀπόφθεγμα τὸ μηδὲν ἄγαν, ὅπερ Χίλωνι ἀνατιθέασιν, ὡς Κριτίας. καὶ Πίνδαρος· σοφοὶ δὲ καὶ τὸ μηδὲν ἄγαν ἔπος ᾔνησαν περισσῶς[1]. τὸ δὲ μηδὲν ἄγαν οἱ μὲν Χίλωνι τῷ Λακεδαιμονίῳ ἀνατιθέασιν, ὡς Κριτίας, οἱ δὲ Σωδάμῳ, ὡς τὸ ἐν Τεγέᾳ ἐπίγραμμα δηλοῖ·

Ταῦτ' ἔλεγεν Σώδαμος Ἐπηράτου, ὅς μ' ἀνέθηκεν·
μηδὲν ἄγαν, καιρῷ πάντα πρόσεςι καλά.

ὁ δὲ Θεόφραςος· ὡς τὰ Σισύφου λεγόμενα καὶ Πιτθέως οἷον Μηδὲν ἄγαν, Μηδὲ δίκην δικάσῃς:— VR.

[1] fragm. 235. ap. Boeckh. 196. ap. Bergkium.

V. 302. λόγοις ἐτέγγεθ' ἥδε: — γράφεται δὲ διὰ τριῶν· λόγοις ἐπείθετο, λόγοις ἐθέλγετο, λόγοις ἐτέγγετο:— R.

V. 306. μὰ τὴν ἄνασσαν) — εἰώθασιν οἱ εἰρωνευόμενοι κατὰ τῶν ἐχθρῶν ὀμνύναι ὡς καὶ Σοφοκλῆς ἐν Μυκηναίαις[1]·

μὰ τὴν ἐκείνου δειλίαν, ᾗ βόσκεται,
θῆλυς μὲν αὐτὸς, ἄρρενας δ' ἐχθροὺς ἔχων:— VR.

[1] Vat. μυκήναις.

V. 331. τιμιωτέρα φανῇ:— κατὰ γὰρ Μένανδρον τὸ τοῖς φίλοις λέγειν τὰ ἀναγκαῖα σοφῶν ἀνδρῶν ἐςιν, ἐν οἷς φησι· λανθάνει τὰ πράγματα
τοὺς λέγειν ἡμῶν ὀκνοῦντας τὰς ἀληθείας ἀεὶ
τοῖς ἀναγκαίοις

καὶ τὰ ἑξῆς:— R.

V. 342. οὐ νεωςί: γράφεται· καὶ νεωςὶ ἵν' ᾖ καὶ ἐκεῖθεν καὶ νεωςὶ δυςυχοῦμεν:— R.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΛΚΗΣΤΙΝ.

(E Codice R.)

Ὑπόθεσις Ἀλκήστιδος.

Ἀπόλλων ᾐτήσατο παρὰ τῶν Μοιρῶν ὅπως ὁ Ἄδμητος τελευτᾶν μέλλων παράσχῃ τὸν ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἑκόντα τεθνηξόμενον, ἵνα ἴσον τῷ προτέρῳ χρόνον ζήσῃ. καὶ δὴ Ἄλκηστις ἡ γυνὴ τοῦ Ἀδμήτου ἐπέδωκεν ἑαυτὴν, οὐδετέρου τῶν γονέων ἐθελήσαντος ὑπὲρ τοῦ παιδὸς ἀποθανεῖν. μετ' οὐ πολὺ δὲ τῆς συμφορᾶς ταύτης γενομένης Ἡρακλῆς παραγενόμενος καὶ μαθὼν παρά τινος θεράποντος τὰ περὶ τὴν Ἄλκηστιν ἐπορεύθη ἐπὶ τὸν τάφον καὶ τὸν Θάνατον ἀποστῆναι ποιήσας ἐσθῆτι καλύπτει τὴν γυναῖκα. τὸν δὲ Ἄδμητον ἠξίου λαβόντα τηρεῖν. εἰληφέναι δὲ αὐτὴν πάλης ἆθλον ἔλεγε. μὴ βουλομένου δὲ ἐκείνου ἀποκαλύψας[1] ἔδειξεν ἣν ἐπένθει:—

Ἄλκηστις[2] ἡ Πελίου θυγάτηρ ὑπομείνασα ὑπὲρ τοῦ ἰδίου ἀνδρὸς τελευτῆσαι Ἡρακλέους ἐπιδημήσαντος ἐν τῇ Θετταλίᾳ διασώζεται βιασαμένου τοὺς χθονίους θεοὺς καὶ ἀφελομένου τὴν γυναῖκα. παρ' οὐδετέρῳ κεῖται ἡ μυθοποιία. τὸ δρᾶμα ἐποιήθη Γζ̃[3]. ἐδιδάχθη ἐπὶ Γλαυκίνου ἄρχοντος τὸ λ̃. πρῶτος[4] ἦν Σοφοκλῆς, δεύτερος[5] Εὐριπίδης Κρήσσαις, Ἀλκμαίωνι τῷ διὰ Ψωφῖδος[6], Τηλέφῳ, Ἀλκήστιδι. τὸ δὲ δρᾶμα κωμικωτέραν ἔχει τὴν καταστροφήν[7]. Ἡ σκηνὴ τοῦ δράματος ὑπόκειται ἐν Φεραῖς μιᾷ πόλει τῆς Θετταλίας. συνέστηκε δὲ ὁ χορὸς ἔκ τινων πρεσβυτῶν ἐντοπίων, οἳ καὶ παραγίνονται συμπαθήσοντες ταῖς Ἀλκήστιδος συμφοραῖς[8]. προλογίζει ὁ Ἀπόλλων[9]. εἰσιδ' ἔχορηγοί[10]. τὸ δὲ δρᾶμά ἐστι σατυρικώτερον ὅτι εἰς χαρὰν καὶ ἡδονὴν καταστρέφει. παρὰ τῶν τραγικῶν[11] ἐκβάλλεται ὡς ἀνοίκεια[12] τῆς τραγικῆς ποιήσεως ὅ τε Ὀρέστης καὶ ἡ Ἄλκηστις ὡς ἐκ συμφορᾶς μὲν ἀρχόμενα εἰς εὐδαιμονίαν δὲ καὶ χαρὰν λήξαντα ἐστι μᾶλλον κωμῳδίας ἐχόμενα:—

[1] ἀποκαλύψας om. Cod. [2] Edidit haec ex eodem Codice G. Dindorfius in Praefatione ad Alcestidem, p. 6, 7. [3] male apud Dind. ἴξ̃. [4] Cod. πρῶτον. Error natus e scriptura ά vel πρῶ^τ. [5] Cod. δεύτερον. [6] Cod. ἀλκμαίωνι (male ap. Dind. ἀλκμαίονι) τῷ διαψωφίλῳ. [7] Cod. καταςροφήν.
κατασκευὴν. [8] Cod. τῆς — συμφορᾶς. [9] Cod. ὁ ἥλιος. Scilicet ἥλιος, Ἀπόλλων et χρυσός eadem sigla in Codicibus antiquioribus scribuntur. Vide Gaisford. ad Hesiodum in Poetis Gr. Min. T. I. p. 113. et Bast. in Commentat. Palaeogr. p. 834. [10] Dindorfius l. l. p. 9: »fortasse scribendum, Εἰσίδοτος (h. e. Ἰσίδοτος) ἐχορήγει." [11] Cod. π (cum compendio quod αρα significat et accentu gravi) τ (cum compendio syllabae ῶν) τραγικῶν. male Dind. παρὰ τοῖς τραγικοῖς. [12] Cod. ἀνοικείας (ἀνοικεί cum compendio syllabae ας) Dind. ἀνοίκεια. recte.

V. 1. ὦ δώματ᾽ Ἀδμήτει᾽: ἡ διὰ ςόματος καὶ δημώδης ἱςορία περὶ τῆς Ἀπόλλωνος θητείας παρ᾽ Ἀδμήτῳ αὕτη ἐςίν, ᾗ κέχρηται νῦν Εὐριπίδης. οὕτω δέ φησι καὶ Ἡσίοδος καὶ Ἀσκληπιάδης ἐν τραγῳδουμένοις. Φερεκύδης δὲ οὔ [1] φησι τοὺς Κύκλωπας ὑπὸ Ἀπόλλωνος ἀνῃρῆσθαι, ἀλλὰ τοὺς υἱοὺς αὐτῶν γράφων οὕτω· παρ᾽ αὐτὸν τὸν Ἄδμητον ἔρχεται Ἀπόλλων [2] θητεύσων εἰς ἐνιαυτὸν, Διὸς κελεύσαντος ὅτι κτείνει τοὺς Βρόντεω καὶ Ἀςερόπεω καὶ Ἄργεω [3] παῖδας. κτείνει δὲ αὐτοὺς Ἀπόλλων Διὶ μεμφθεὶς, ὅτι κτείνει Ζεὺς Ἀσκληπιὸν τὸν παῖδα αὐτοῦ κεραυνῷ ἐν Πυθῶνι. ἀνίςη γὰρ ἰώμενος τοὺς τεθνεῶτας. Ἀλεξανδρίδης δὲ ὁ Δελφός [4] φησι θητεῦσαι αὐτὸν διότι τὸν Πυθοῖ δράκοντα ἀνεῖλεν. Ῥιανὸς δέ φησιν ὅτι ἑκὼν ἐδούλευσεν αὐτῷ δι᾽ ἔρωτα τοῦ Ἀδμήτου. καὶ περὶ μὲν τῆς Ἀπόλλωνος θητείας ταῦτα. Ἀπολλόδωρος δέ φησι κεραυνωθῆναι τὸν Ἀσκληπιὸν ἐπὶ τῷ τὸν Ἱππόλυτον ἀναςῆσαι, Ἀμελησαγόρας δὲ ὅτι Γλαῦκον, Πανύασις ὅτι Τυν-

δάρεων, οἱ δὲ Ὀρφικοὶ ὅτι Ὑμέναιον, Στησίχορος δὲ ἐπὶ Καπανεῖ καὶ Λυκούργῳ. Φερεκύδης ἐν τῇ ὀγδόῃ τῶν ἱστοριῶν[5] τοὺς ἐν Δελφοῖς φησι θνήσκοντας αὐτὸν ἀναβιώσκειν. Φύλαρχος δὲ διὰ τοὺς Φινείδας, Τελέσαρχος δὲ δι᾽ Ὠρίωνα, Πολύαρχος δὲ ὁ Κυρηναῖος διὰ τὸ τὰς Προίτου θυγατέρας αὐτὸν ἰάσασθαι, κεραυνωθῆναί φησιν:—

[1] Cod. οὕτως φησί. [2] Cod. ἔρχεται ἥλιος. [3] Cod. ἀστεροπαίω καὶ ἀργείω. [4] Cod. ἀναξανδρίδης δὲ ὁ ἀδελφός. »Emendavit Hemsterhusius ad Polluc. IX. §. 59. et diu ante Vossius de Hist. Gr. p. 405." Matthiae. [5] Cod. τῇ η̄ τῶν.

V. 8. ἐβουφόρβουν ξένῳ: ἔνεμον,[1] ἀπὸ τοῦ διαφέροντος ζῴου τοῦ βοός. Ὅμηρος·

πρῶθ᾽ ἑκατὸν βοῦς δῶκε[2]

παρὸ καὶ ἀλφεσιβοίας τὰς γυναῖκας ἔλεγον ἐκ τοῦ καλλιστεύοντος ζῴου καὶ βουκολικὰ ἐπιγέγραπται τὰ Θεοκρίτου καὶ τὴν Ἀρκαδίαν βούνομον προσαγορεύουσι, καίτοι οὐ μόνον αὐτὴν βόες κατενέμοντο. οὕτω δὲ διέφερε τὸ ζῷον[3] ὥστε καὶ τὸ ἱπποφορβεῖν βουκολεῖν ἔλεγον.

τοῦ[4] τρισχίλιαι ἵπποι ἕλος κάτα βουκολέοντο:—

[1] Cod. δέ. Saepe compendium voculae δέ et (,) confunduntur. [2] Cod. ἔδωκε. Iliad. Λ. 244. [3] Cod. οὐ δὲ διείχετο ζώων. [4] Iliad. Υ. 221.

V. 12. Μοίρας δολώσας) Αἰσχύλος Εὐμενίσι[1]·

τοιαῦτ᾽ ἔδρασας καὶ Φέρητος ἐν δόμοις·
Μοίρας[2] ἔπεισας ἀφθίτους θεῖναι[3] βροτούς.
σύ τοι[4] παλαιὰς διανομὰς[5] καταφθίσας[6]
οἴνῳ παρηπάτησας ἀρχαίας θεάς:—

[1] Vs. 723—724. 727—728. [2] Μοίρας in Codice mador delevit. [3] Cod. εἶναι. [4] Cod. οὕτω. [5] En veram lectionem! apud Aeschylum nunc legitur: δαίμονας. [6] Cod. καταφθίνας.

V. 59. ὄνοιντ' ἄν: μέμφοιντο[1] ἂν τὴν ἐμὴν δύναμιν οἱ ἐν γήρᾳ τελευτῶντες. Ἄλλως. παρὰ[2] τῶν πολυχρονίων ἀγοράσειαν ἂν οἱ πλούσιοι τὸν ἐκείνων χρόνον.

[1] Cod. μέμψοιντο. [2] Cod. ὑπό.

V. 98. πυλῶν πάροιθε: ὁπότε τις ἀποθάνοι πρὸ τῶν πυλῶν ὄστρακα[1] πληροῦντες ὕδατος ἐτίθεσαν καὶ κλάδους δάφνης, ἵνα οἱ ἐξιόντες περιρραίνοιντο[2]. ἐκάλουν δὲ τὰ τοιαῦτα ὄστρακα Δωριεῖς[3] μὲν κύμβαλα, Ἀθηναῖοι δὲ ἀρδάνια. ἑνὶ σημείῳ δὲ χρῶνται τοῦ συμβεβηκότος καὶ τοῖς εἰσιοῦσιν ἀφαγνισμὸν[4] εὔλογον πορίζουσιν, ἵνα οἱ παραγενόμενοι τῶν ἐπιτηδείων ἢ διακονήσεως ἢ παραμυθήσεως ἕνεκα περιρραινόμενοι καθαροὶ ὦσι[5] καὶ πρὸς τοὺς ἑαυτῶν ἐπανίωσι μηδενὸς ἐμποδίζοντος:—

[1] Cod. τὰς στράτας. [2] Cod. περιραίνοιντο. [3] Conf. Hesychius v. Ἀρδανίαι. [4] Cod. ἀφανισμὸν. [5] Cod. καθαίρουσι.

V. 726. σοῦ δ' ἂν προθνήσκων: σοῦ δὴ ἄν. ἐν συναλοιφῇ τοῦ δ' ἄν. ἐκτατέον οὖν τὸν ἄν. ὁ δὲ νοῦς· οὐ νῦν ἁμαρτάνω, ἀλλ' εἰ ὑπέρ σου ἀπέθνησκον:—

V. 750. ἔρροις νυν αὐτὸς: φθείρου. εἶτα ἐξ ἑτέρας ἀρχῆς· καὶ αὐτὸς καὶ ἡ ξυνοικοῦσά σοι γηράσκετε ἄπαιδες ὡς ἐστὲ ἄξιοι καὶ ταῦτα ἐμοῦ ζῶντος. τινὲς δὲ ἔρρων γράφουσι σὺν τῷ ν̄, ἵνα ᾖ μετοχὴ ἀντὶ ῥήματος τοῦ ἔρρε:—

V. 764. πολλοὺς μὲν: θεράπων ὁ πρὸς ὑπηρεσίαν τοῦ Ἡρακλέους ἔξεισι δυσφορῶν ἐφ' οἷς ὁ Ἡρακλῆς πένθους προκειμένου οὐ κατῃσχύνετο οὕτως ἀναιδῶς καὶ στεφανῶν καὶ ἐσθίων:—

V. 773. ποτῆρα: ὅτι ἀρσενικῶς εἴρηται. ἄλλως. διὸ τὸ χ̄. λέγεται δὲ καὶ ποτήριον ἀρσενικὸν οὐδαμῶς ὑποκοριστικὸν

δέ. ἐξηγήσατο δὲ τί ἐςι. κισσύβιον εἰπὼν ποτῆρα κίσσινον:—

V. 785. οὐδ᾽ ἐξέτεινα χεῖρ᾽: σεσημείωται ὅτι καὶ Αἰσχύλος ὡς γινόμενον τοῦτο συνίςησιν ἐν ταῖς Χοηφόροις[1] τὸ ἐκτείνειν τὰς χεῖρας. λέγει δὲ Ὀρέςης·

οὐ γὰρ παρὼν ᾤμωξα σὸν, πάτερ, μόρον,
οὐδ᾽ ἐξέτεινα χεῖρ᾽ ἐπ᾽ ἐκφορᾷ[2] νεκροῦ:—

[1] In deperdito Prologi initio. vid. G. Dindorf. in Zimmermanni Z. f. d. Alt. 1839. p. 1124. [2] Cod. ἐκφορὰν.

V. 790. πεφροντικὸς: ςυγνὸν, σκυθρωπόν. οἱ γὰρ φροντίζοντες σκυθρωπάζουσιν:— πεφροντικός: φροντίδων μεςὸν, πολυμέριμνον τὸ βλέμμα καὶ τὸ πρόσωπον ἔχεις:—

V. 797. τὰ θνητά: οὐκ εὐλόγως τὸν Ἡρακλέα εἰσήγαγε φιλοσοφοῦντα ἐν μέθῃ, ὃν ἔδει καὶ ἄλλου φιλοσοφοῦντος διαπαίζειν:—

V. 815. μεθορμιεῖ σε: μεταςήσει σε εἰς ἕτερα ἡ συνεχὴς περιφορὰ καὶ ὁρμὴ τοῦ ποτηρίου. οὐκέτι γὰρ δακρύσεις ἐὰν πίῃς:— πίτυλος: ὁ κτύπος.

V. 818. ὡς τοῖς γε σεμνοῖς: τοῖς καταςύγνοις οὐκ ἔςι βίος ὁ βίος ἀλλὰ λύπη, ὡς ἐμοὶ καταφαίνεται κρίνοντι:—

V. 824. κατοῖσθα: οὐ προπαροξύνεται τὸ κατοῖσθα:—

V. 837. μῶν ἢ τέκνων τι φροῦδον: ἆρα, φησὶν, ἀφανὴς ἐγένετό τις τῶν παίδων ἢ ὁ γέρων πατὴρ ἀπέθανεν· ταῦτα δὲ τὰ τρία ἔν τισιν οὐκ ἔγκειται:—

V. 849. ἀλλὰ σοῦ τὸ μὴ φράσαι: συντέτμηκε τὴν ἑρμηνείαν. βούλεται γὰρ εἰπεῖν· ἀλλὰ σοῦ τὸ ἁμάρτημα τὸ μὴ εἰπεῖν τὸ ἀληθές:—

V. 863. *κἄνπερ λοχήσας*: γράφεται *λοχείας*[1]. λοχᾶν γὰρ αὐτὸν θέλει ὁ Ἡρακλῆς κρυφθείς:—

[1] Cod. λοχίας.

V. 918. *τί μ' ἐκώλυσας*: διὰ τί με ἐκώλυσας ῥῖψαι ἐμαυτὸν τῷ τάφῳ τῆς γυναικός. πρὸς τὸν χορόν φησιν. ἦν γὰρ ὁ χορὸς μετ' αὐτοῦ. δύναται γὰρ ὁ χορὸς ἐξίςασθαι τῆς σκηνῆς ὡς καὶ ἐν Αἴαντι μαςιγοφόρῳ.

V. 929. *πολιὰς ἐπὶ χαίτας*) τινὲς εἰς τὸ *χαίτας* ςίζουσι. τὸ δὲ *προπετὴς* πρεσβύτερος:—

V. 936. *φιλίας ἀλόχου*: γράφεται *πιςῆς*:—

V. 983. *Ὀρφεία κατέγραψε*: πρῶτος Ὀρφεὺς μυςήρια θεῶν παραδέδωκεν, ὅθεν καὶ θρησκεία τὸ μυστήριον καλεῖται ἀπὸ τοῦ Θρᾳκὸς Ὀρφέως. καὶ ἄλλως. καὶ ποιητὴς καὶ μάντις ἦν ὁ Ὀρφεύς. Φιλόχορος ἐν πρώτῳ περὶ μαντικῆς ἐκτίθησιν αὐτοῦ ποιήματα ἔχοντα οὕτως·

Οὔτοι ἀριστερός εἰμι θεοπροπίας ἀποειπεῖν
ἀλλά μοι ἐν στήθεσσιν ἀληθεύουσι μέλαινα[1].

ὁ δὲ φυσικὸς Ἡράκλειτος[2] εἶναι ὄντως φησὶ σανίδας τινὰς Ὀρφέως γράφων οὕτως· τὸ δὲ τοῦ Διονύσου κατεσκεύαςαι ἐπὶ τῆς Θρᾴκης, ἐπὶ τοῦ καλουμένου Αἵμου, ὅπου δή τινας ἐν σανίσιν ἀναγραφὰς εἶναί φασιν[3]:—

[1] fort. μέριμναι. [2] Cod. ἡρακλείδης. [3] apparet excidisse: ἃς κατέγραψεν Ὀρφεύς, aut simile quid.

V. 1001. *καὶ θεῶν σκότιοι*: οἱ λαθραῖοι παῖδες ἐξ ἀδᾳδουχήτων γάμων γενόμενοι. Ὅμηρος·

σκότιον δέ ἑ γείνατο μήτηρ[1].

τούτους δὲ Ῥόδιοι ματροξένους[2] καλοῦσιν. Κρῆτες δὲ τοὺς ἀνήβους σκοτίους λέγουσιν:—

[1] Iliad. Z. 24. [2] Cod. μητροξένους.

V. 1128. Γοργόν' ὡς καρατόμῳ: τὸ ἐντελὲς Γοργόνι[1]. καὶ δὴ προτείνω τὴν χεῖρα ὡς Γοργόνι[2] ἧς ἡ κεφαλὴ ἀπετμήθη. λέγει δὲ ἀπεστραμμένος[3]:—

[1] Cod. γοργόνη. [2] Cod. γοργόνη. [3] Cod. ἀνεστραμμένως.

V. 1164. τετραρχίᾳ: εἰς τέσσαρας διήρητο τότε ἡ Θεσσαλία[1] πόλεις, αἵτινες ἦσαν ὑποτεταγμέναι Ἀδμήτῳ, ὡς καὶ Ἀρίσταρχός φησιν, ὅθεν ἐκαλεῖτο τετραρχία. εἰσὶ δὲ αὗται Φεραί, Βοίβη[2], Γλαφύραι καὶ Ἰωλκός. καὶ Ὅμηρος[3]·

οἱ δὲ Φερὰς ἐνέμοντο παραὶ Βοιβηίδα λίμνην
Βοίβην καὶ Γλαφύρας καὶ ἐϋκτιμένην Ἰαωλκόν,
τῶν ἦρχ' Ἀδμήτοιο φίλος παῖς.

ὁμωνύμως δὲ λέγει καὶ Ὅμηρος καὶ τὴν λίμνην καὶ τὴν πόλιν:—

[1] Cod. τέσσαρα διηρῆτοτιθεσσαλία. [2] Cod. φέραι βοίβαι. [3] Iliad. B. 711.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΔΡΟΜΑΧΗΝ.

(E Codicibus VR.)

V. 1. Θηβαία πόλις) τὴν ἐν Ἀσίᾳ λέγει τὴν Ὑποπλάκιον Θήβην, ἧς Ἠετίων ἐβασίλευσεν. Δικαίαρχός φησιν ἐνθάδε ἀπόσπασμά τι μετὰ τοῦ Κάδμου οἰκῆσαι. ἔνιοι δὲ[1] καὶ τὴν[2] Χρύσην καὶ τὴν Λυρνησσὸν ἐν τῷ τῆς Θήβης πεδίῳ τάσσουσιν, ὡς ὁ Αἰσχύλος Λυρνησσίδα προσαγορεύσας τὴν Ἀνδρομάχην ἐν τοῖς Φρυξίν, ἔνθα καὶ ξένως ἱστορεῖ Ἀνδραίμονος[3] αὐτὴν λέγων·

Ἀνδραίμονος[4] γένεθλον* Λυρνησσίου,
ὅθενπερ Ἕκτωρ ἄλοχον ἤγαγεν[5] φίλην.

Φιλέας[6] δὲ καὶ ἐν Θεσσαλίᾳ[7] φησὶν ἐν τῷ Φθιωτικῷ τέλει Θήβας εἶναι. Θεόπομπος δὲ ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς καὶ περὶ τὴν Μυκάλην*[8] ἄλας εἶναί φησι, ταύτας δὲ Μιλησίους ἀλλάξασθαι πρὸς αὐτούς. Πέντε εἰσὶ Θῆβαι, Ὑποπλάκιοι, Βοιω-

τιαι, Αἰγύπτιαι, καὶ ἐν τῷ Φθιωτικῷ μέρει καὶ περὶ Μυκάλην:— V.

[1] Cod. ἐν ᾗ δὲ. [2] Cod. τὸν χρύσην. [3] Cod. ξένων ἱςορίανδρεμονος. [4] Cod. ἀνδρέμονος. [5] Cod. ἤγαγε. [6] Cod. φιλίας. [7] Cod. θαλασσίᾳ. [8] locus mutilus.

V. 4. παιδοποιὸς) adscriptum est in Marciano

γνησίων ἐπὶ σπορᾷ
παίδων.

quae videtur esse lacinia Euripidea.

V. 6. ἐμοῦ πέφυκεν ἢ γενήσεταί ποτε: οἱ ὑποκριταὶ τὸν ἴαμβον προσέθηκαν ὑπονοήσαντες εἶναι τὴν γραφήν· νῦν δή τίς ἄλλη[1] καὶ ἀντὶ τοῦ συγκριτικοῦ τὸ δυςυχεςάτη φησίν:— VR.

[1] Ven. γραφὴν ἵν' ᾖ οὕτως νῦν δ' ἥτις ἄλλη. Vat. γραφὴν ἥτις ἵν' ᾖ ὁ νῦν δή τις ἄλλη.

V. 10. ῥιφέντα πύργων: Λυσανίας κατηγορεῖ Εὐριπίδου κακῶς λέγων αὐτὸν ἐξειληφέναι τὸ παρ' Ὁμήρῳ[1] λεχθέν·

ἤ τις Ἀχαιῶν
ῥίψει χειρὸς ἑλὼν ἀπὸ πύργου[2].

οὐχ ὡς πάντως γενησόμενον[3] ἀλλ' εἰκαζόμενόν ἐςιν ὑπ' αὐτῆς, ὡς εἰ[4] ἔλεγε κατακαυθήσεσθαι τὸν παῖδα ἤ τι ἄλλο. (Ξάν)θον[5] δὲ τὸν τὰ Λυδιακὰ (συντάξαν)τα φασὶν ὅτι Εὐριπίδῃ σύνηθες προσέχειν περὶ τοῖς[6] Τρωικοῖς .... τοῖς δὲ χρησιμωτέροις ...... φοις. Στησίχορον[7] μέντοι ἱστορεῖν ὅτι τεθνήκοι καὶ τὸν τὴν πέρσιδα συντεταχότα .. ποιητὴν ὅτι καὶ ἀπὸ τοῦ τείχους ῥιφείη:— VR.

[1] Iliad. Ω. 734. [2] Ven. πύργου. Vat. πύργων ἑνός. [3] Ven. γενόμενον. Vat. γιγνόμενον. [4] Ven. εἰκαζόμενον ἐςὶν ὡς εἰ. Vat. εἰκαζόμενον ἐστὶν ἀπ' αὐτῆς ὡσεί. [5] (Ξάν)θον — φοις. om. Vaticanus. in Veneto vix apparent. [6] Ven. $\overset{\epsilon}{\pi}$ τοῖς. [7] Codd. στησίχορος — ἱστορεῖ.

V. 14. δορὸς γέρας: Σιμίας ἐν Γοργόνι Ἀνδρομάχην[1] φησὶ καὶ Αἰνείαν γέρας δοθῆναι Νεοπτολέμῳ λέγων οὕτως·

ἐκ δ' ἕλεν Ἀνδρομάχην ἠΰζωνον[2] παράκοιτιν[3]
Ἕκτορος, ἥντε οἱ αὐτῷ ἀριστῆες Παναχαιῶν
δῶκαν ἔχειν ἐπίηρον ἀμειβόμενοι γέρας ἀνδρὶ,
αὐτόν τ' Ἀγχίσαο[4] κλυτὸν γόνον ἱπποδάμοιο[5]
Αἰνείαν ἐν νηυσὶν ἐβήσατο ποντοπόροισιν
ἐκ πάντων Δαναῶν ἀγέμεν γέρας ἔξοχον ἄλλων:— V.

[1] Cod. σιμμίας ἐν γοργόνῃ ἀνδρομάχῃ. Tzetzes ad Lycophronem vs. 1263. Λέσχης ὁ τὴν μικρὰν Ἰλιάδα πεποιηκὼς Ἀνδρομάχην καὶ Αἰνείαν αἰχμαλώτους φησὶ δοθῆναι τῷ Ἀχιλλέως υἱῷ Νεοπτολέμῳ καὶ ἀπαχθῆναι σὺν αὐτῷ εἰς Φαρσαλίαν, τὴν Ἀχιλλέως πατρίδα. Φησὶ γὰρ οὑτωσί·

Αὐτὰρ Ἀχιλλῆος μεγαθύμου φαίδιμος υἱὸς
Ἑκτορέην ἄλοχον κάταγεν κοίλας ἐπὶ νῆας.
παῖδα δ' ἑλὼν ἐκ κόλπου ἐϋπλοκάμοιο τιθήνης
ῥῖψε ποδὸς τεταγὼν ἀπὸ πύργου. τὸν δὲ πεσόντα
ἔλλαβε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή.
ἐκ δ' ἕλετ' Ἀνδρομάχην ἠΰζωνον παράκοιτιν
Ἕκτορος, ἥντε οἱ αὐτῷ ἀριστῆες Παναχαιῶν
δῶκαν ἔχειν ἐπίηρον ἀμειβόμενοι γέρας ἀνδρὶ,
αὐτόν τ' Ἀγχίσαο κλυτὸν γόνον ἱπποδάμοιο
Αἰνείαν ἐν νηυσὶν ἐβήσατο ποντοπόροισιν
ἐκ πάντων Δαναῶν ἀγέμεν γέρας ἔξοχον ἄλλων.

Adscripsi totum locum, ut quisque monitus videat duo fragmenta, incertum Codicum an Tzetzae vitio, coaluisse in unum. Versus quinque priores sunt Leschae, reliqui Simiae. [2] Cod. υζων. [3] Cod. παρακοίτην. [4] Cod. τῆς ἀγχίσαο. [5] Cod. ὑποδάμοιο.

V. 17. σύγχορτα ναίω πεδία: πλησιόχωρα, γείτονα. σύγχορτα[1] τὰ ὅμορα ὅτι χορτῷ διέγραφον τὰς πόλεις οἱ ἄρχοντες, Ἀλέξανδρος δὲ ἢ ὀσπρίοις ἢ ἀλεύροις. μεταξὺ δὲ τούτων τῶν πόλεων ἐστὶ[2] τὸ Θετίδειον:— V.

[1] Cod. σύνορα. [2] Cod. ἐπί.

V. 18. Πηλεῖ συνῴκει) τοῦτο ἀπὸ ἱςορίας εἴληφεν. αὖθις γὰρ αὐτῇ συνῴκησε Πηλεύς. καὶ ἡ Ἀχιλλέα 1 τὸ Θετίδειον διόπερ ἐςὶ πόλις Θεσσαλίας ὥς φησι Φερεκύδης καὶ Σουίδας [2]. Ὁμηρικὴ δὲ ἡ σύνταξις [3]·

τὰ δὲ δώματα κάλ' Ὀδυσῆος [4]
οὐκ ἄν τίς μιν ἀνὴρ ὑπεροπλίσσαιτο [5].

καὶ ὁ μὲν ποιητὴς πρὸς τὸ σημαινόμενον ἀπέδωκεν ἀντὶ τοῦ αὐτὸ τὸ οἴκημα. οἱ δὲ νεώτεροι οἰηθέντες τὸν Ὅμηρον κατὰ πληθυντικόν [6]· ἔςιν οὖν ἀπάτη νεωτέρων:— V.

[1] Corrupta et mutila. Quae sequuntur pertinent ad vs. 19. Θεσσαλὸς δέ νιν λεώς, ubi νιν pro plurali habebant. [2] Cod. συίδας. [3] Odyss. Τ. 264 et 268. [4] Cod. τὸ δὲ δώματα κάκ' ὀδυσσῆος. [5] Cod. τις νῦν ἀνὴρ ὑπεροπλίσαιτο. [6] mutila.

V. 24. κἀγὼ δόμοις: ἰδίως ἕνα φησὶ παῖδα γενέσθαι τῷ Νεοπτολέμῳ ἄλλων τρεῖς [1] λεγόντων Πύρρον, Μολοσσὸν, Αἰακίδην καὶ Τρωάδα. Λυσίμαχος δὲ ἐν τῷ δευτέρῳ [2] τῶν Νόςων φησὶ Πρόξενον καὶ τὸν Ἀκάνθιον [3] Λυκομήδην ἐν τοῖς Λακεδαιμονικοῖς ἱςορεῖν ἐκ μὲν Ἀνδρομάχης γενέσθαι τοὺς προειρημένους, ἐκ δὲ Κλεονάσσης [4] τῆς Κλεοδαίου [5], Ἄργον, Πέργαμον, Πάνδαρον, Δωριέα, Ἔραον, Δανάκν, Εὐρύμαχον. φασὶ δὲ Πύρρῳ μὲν ἐγχειρίσαι τὴν βασιλείαν τὸν πατέρα, Μολοσσῷ δὲ τὴν ἐκ τῆς προσηγορίας τιμὴν προςάξαντα τὴν χώραν Μολοσσίαν ὀνομάζειν. διὸ [6] τὸν Αἰακίδην ὑπ' αὐτῆς ὑπεκτεθῆναι [7] Ἀνδρομάχης [8] πρὸς τὸ εἴτι διὰ τὴν ἀπαιδίαν [9] Ἑρμιόνης καὶ τὴν ἑαυτῆς [10] ἀσθένειαν γένοιτο [11] τοῖς τέκνοις δυσχερὲς μὴ ὑποχειρίους πάντας ληφθῆναι:— V.

[1] Cod. τριῶν. [2] Cod. τῷ $\overline{β}$. [3] Cod. ἀκάνθινον. [4] Cod. λεωνάσσης. [5] Cod. κλαιοδάου. [6] Cod. δι' ὧι. [7] Cod. ἐκτεθῆναι. [8] Cod. ἀνδρομάχην. [9] Cod. διὰ την ἀσπιδίαν. [10] Cod. καὶ τὸν δι' αὐτῆς. [11] Cod. γένοιτό τι.

V. 32. λέγει γάρ ὥς νιν: ὁ μὲν Εὐριπίδης παρὰ Νεοπτολέμῳ [1] φησὶν εἶναι τὴν Ἑρμιόνην, ὁ δὲ Λυσίμαχος

ταύτην παρ' Αἰνείᾳ[2], ὅς γράφει· γήμας .. Ἑρμιόνην τὴν Μενέλεω καὶ Ἑλένης μετὰ ταῦτα Κλεόνασσαν[3] τὴν Κλεοδαίου[4] τοῦ ...... ἐξ ἐκείνης μὲν γενέσθαι Μολοσσὸν ὁμώνυμον τῇ χώρᾳ καὶ .... κληθῆναι. ἐκ δὲ τῆς Κλεονάσσης ...... γενον, Δωριέα, Πέργαμον ...... χωρον. ταῦτα μὲν Λυσίμαχος. .. δὲ ὁ τραγῳδιοποιὸς[6] .... ὕστερον δὲ Διομήδει συνοικῆσαι ..... (Νεοπτο)λέμῳ 'Αγχίαλον γενέσθαι. ...... δὲ ἐν μὲν 'Ανδρομάχῃ .... δὲ καὶ 'Απολλόδωρος ......:— V.

[1] Cod. ἀπονεοπτολέμῳ. [2] Cod. παρ' αἰνείου. [3] Cod. κλεώνασσαν. [4] Cod. κλεδαίου. [5] Cod. κλεωνάσσης. [6] Cod. τραγῳδοποιὸς. Minutissima Codicis scriptura, quae etiam alibi intentissimam oculorum aciem fere fallit, hic passim situ et madore deleta est.

V. 32. λέγει γάρ, ὥς νιν φαρμάκοις κεκρυμμένοις) οἱ φαύλως ὑπομνηματισάμενοι[1] ἐγκαλοῦσι τῷ Εὐριπίδῃ φάσκοντες ἐπὶ τραγικοῖς προσώποις κωμῳδίαν αὐτὸν διατεθεῖσθαι[2]. γυναικῶν τε γὰρ ὑπονοίας κατ' ἀλλήλων καὶ ζήλους καὶ λοιδορίας καὶ ἄλλα ὅσα εἰς κωμῳδίαν συντελεῖ ταῦτα[3] ἀπαξάπαντα τοῦτο τὸ δρᾶμα περιειληφέναι, ἀγνοοῦντες[4]. ὅσα γὰρ εἰς τραγῳδίαν συντελεῖ ταῦτα περιέχει, τὸν θάνατον τοῦ Νεοπτολέμου καὶ θρῆνον Πηλέως ἐν τέλει[5], ἅπερ ἐστὶ τραγῳδίας[6]:— VR.

[1] Vat. οἱ ὑπὸ μνήματι ὄντες διεγκαλοῦσι. [2] Vat. διατελεῖσθαι. [3] Codd. ἐνταῦθα et mox ἀπειληφέναι. [4] Ven. ἀγνοοῦσιν. [5] Ven. ἐντέλειαν. [6] Codd. τραγῳδία.

V. 89. ἐπείτοι κοὐ περίβλεπτος βίος) κατ' ἐνίους γράφεται καὶ χωρὶς τοῦ οὐ· καὶ περίβλεπτος, ὥστε ἐν εἰρωνείᾳ τοὐναντίον λέγεσθαι:— VR. Satis inepte.

V. 100. χρὴ δ' οὔποτ' εἰπεῖν: τούτῳ συνᾴδει τὸ·
τέλος ὅρα μακροῦ βίου.

Ἄλλως·

μήποτέ τις[1] ἄνδρα πανόλβιον αὐδήσειε
πρὶν ἴδῃ πῶς ἐκεῖνος[2] ἔχοι ποτὲ πότμον ἀπήμων:— VR.

[1] fort. Μήποτέ τις βροτὸν ἄνδρα. [2] scrib. κεῖνος.

V. 103. Ἰλίῳ αἰπεινᾷ: μονῳδία ἐστὶ τὸ δι'[1] ἑνὸς προσώπου θρηνοῦντος ὥστε τὸ·

Ἀσιάτιδος γῆς σχῆμα[2]

μονῳδία ἐστί. τραγῳδία γὰρ καὶ οὐκ ἔδει[3] οὔτε ἐν[4] θεοφορουμένῃ ᾀδόμενα[5]. οὐ θρηνεῖ γάρ:— VR.

[1] Cod. δή. [2] Andromach. vs. 1. [3] misere corrupta. [4] Vat. οὔτε τά. [5] Ven. θεοφορουμένῳ ἢ ᾀδόμενα.

V. 106. χιλιόναυς: τῷ ἀπηρτισμένῳ ἀριθμῷ ἐχρήσατο. εἰσὶ γὰρ αἱ νῆες ᾳρος':— VR.

V. 107. Ἕκτορα) ἀπὸ κοινοῦ τὸ εἷλεν. καὶ ἔστι τὸ μὲν ἀντὶ τοῦ ἐπόρθησε, τὸ δὲ δεύτερον ἀντὶ τοῦ ἀνεῖλεν. εἴρηται δὲ Ὁμηρικῷ ζήλῳ, ὡς τὸ[1]·

ἔνθ' ἑλέτην δίφρον τε καὶ ἀνέρε δήμου ἀρίστω.

καὶ Πίνδαρος δὲ ἐχρήσατο ἐν τῷ·

ἕλε δ' Οἰνομάου βίαν παρθένον[2] τε σύνευνον:— V.

[1] Iliad. Λ. 328. [2] Cod. παρθένου. Olymp. I. 88.

V. 108. εἵλκυσε διφρεύων: παρὰ τὴν ἱστορίαν. τρὶς[1] γὰρ περὶ τὸ τεῖχος[2] ἐδιώχθη ὑπὸ Ἀχιλλέως ὁ[3] Ἕκτωρ, νεκρὸς δὲ περὶ τὸ Πατρόκλου σῆμα τρὶς ἐσύρη:— VR.

[1] Codd. τρίτον. [2] Ven. ἀπὸ τὸ τεῖχος. [3] Ven. καί.

V. 166. σαίρειν: καταστέλλειν, παρὰ τὸ σαρὸν, ὡς παρὰ[1] Σώφρονι· τὸ σάρον[2] ἄνελε:— VR.

[1] Ven. ὥσπερ. [2] Ven. σώφρονι τὸ σαρόν. Vat. σώφρονι σαρῶν. Cf. Hesych. v. Σάρον.

V. 167. Ἀχελῴου) Ἀχελῷον πᾶν ποτάμιον ὕδωρ φα-

σίν, ὡς δρῦν πᾶν δένδρον καὶ ἀκρόδρυα πάντας τοὺς καρπούς:— V.

V. 184. κακόν γε θνητοῖς τὸ νέον) διὰ τὴν προπέτειαν κακὸν τὸ νέον.

Ἡ νεότης ἀσύφηλος ἀεὶ θνητοῖσι τέτυκται
εἰ δὲ δίκην βλάπτοι, πουλὺ[1] χερειοτέρη. V.

[1] Cod. πολύ.

V. 194. ὡς ἡ Λάκαινα τῶν Φρυγῶν μείων πόλις) ἐρωτηματικῶς μετὰ ὑποκρίσεως. τούτῳ δὲ ὑπακουστέον τὸ οὐ δήπου γε ἀντὶ τοῦ· οὐ δήπου γε ἡ Λάκαινα πόλις μείων ἐστὶ τῶν Φρυγῶν. ὁ δὲ νοῦς ἀντὶ τοῦ οὔτε κατὰ πόλεως δόξαν οὔτε κατὰ ἡλικίαν οὔτε κατὰ τύχην σοῦ βελτίων οὖσα πῶς σε ἀπωθῆσαι δύναμαι:— V.

V. 195. τύχῃ θ' ὑπερθεῖ: τῇ εὐδαιμονίᾳ ὑπερβάλλει ἡ Φρυγῶν πόλις τῆς Λακαίνης. ᾧ πάλιν ὑπακουστέον τὸ· οὐ δήπου. ἀκολούθως δὲ ἐπάγει· κἄμ' ἐλευθέραν ὁρᾷς, οὐ δήπου αἰχμάλωτον:— V.

V. 224. καὶ μαστὸν ἤδη πολλάκις νόθοισι σοῖς) τοῦτο παρ' ἱστορίαν φασὶν εἰρῆσθαι. μὴ γὰρ ἱστορεῖσθαι Ἕκτορι ἐξ ἄλλης γυναικὸς γεγενῆσθαι υἱούς. ἀπερίσκεπτοι δέ εἰσιν οἱ ταῦτα λέγοντες. Ἀναξικράτης γὰρ ἐν τῇ δευτέρᾳ[1] τῶν Ἀργολικῶν οὕτως λέγει· οἱ δ' ἀμφ ἐνέαο καὶ Σκαμάνδριον τὸν Ἕκτορος υἱὸν καὶ πρεσβύτερον. ἦσαν δὲ αὐτῷ οὗτος μὲν νόθος ὃς ῑ[2] κατελήφθη καὶ ἀπόλλυται. οὗτοι δὲ διασώζονται. Σκαμάνδριος δὲ ἀφίκετο εἰς Ταναΐδα. Αἰνείου δὲ Ἀγχίσης ὁ πατὴρ ῑ καὶ ἄλλοι τινὲς παῖδες αὐτῶν καὶ Ἀγέστας οἰκεῖος ὢν τῷ Ἀγχίσῃ καὶ Αἰνείας εἰς Δάρδανον μεταπίπτονται. οὐκ ἀτόπως οὖν καὶ Εὐριπίδης νόθους φησὶν αὐτὸν ἐσχηκέναι παῖδας:— V.

[1] Cod. διὰ τῆς β̄. [2] nescio quid sibi velit. Plurima sunt in hoc scholio pessime corrupta.

V. 224. καὶ μαςὸν ἤδη πολλάκις: ὁποία ἦν ἡ Θεανὼ, ἡ Ἀντήνορος γυνή. Ὅμηρος[1]·

Πηδαῖον[2] δ' ἄρ ἔπεφνε Μέγης Ἀντήνορος υἱόν,
ὅς ῥα νόθος μὲν ἔην, πύκα δ' ἔτρεφε δῖα Θεανὼ
ἶσα φίλοισι τέκεσσι χαριζομένη πόσεϊ ᾧ:— V.

[1] Iliad. E. 69. [2] Cod. Πήδασον.

V. 229. μὴ τὴν τεκοῦσαν τῇ φιλανδρίᾳ γύναι) λέγοι δ' ἂν Θησέα καὶ Μενέλαον καὶ Ἀλέξανδρον καὶ Δηίφοβον. ἔσχε δὲ μετὰ θάνατον ἢ ἐν ὀνείρῳ Ἀχιλλέα, ὡς καὶ Λυκόφρων[1]·

τῆς πενταλέκτρου θυάδος Πλευρωνίας:— V.

[1] V. 143.

V. 267. τηκτὸς μόλυβδος: τοῖς γὰρ ἀνδριᾶσι πρὸς ἀσφάλειαν μόλυβδος περιεχεῖτο[1]:— VR.

[1] Vat. ἐπιπεριχέεται.

V. 276. ὁ Μαίας τε καὶ Διὸς τέκος: ὁ Ἑρμῆς· μέμνηται δὲ τῆς ἱςορίας ἐκείνης, ἔνθα περὶ[1] τοῦ μήλου ἦλθον κριθησόμεναι Ἥρα καὶ Ἀθηνᾶ καὶ Ἀφροδίτη παρὰ τῷ Πάριδι. τοιαῦτά ἐςι καὶ τὰ παρὰ Σοφοκλεῖ ἐν Ποιμέσιν· Ἴδης δήποτε μηλοτρόφω αγενναι τὴ ει τὴν τῆς Ἴδης τριολύμπιον ἅρμα[2]. ἔνιοι δὲ διεψεῦσθαί φασι τὴν κρίσιν τῶν θεῶν, καθάπερ γράφει[3] Ἀντικλείδης. τρία γάρ ἐςι τῶν ἐπιχωρίων γύναια τὰ εἰς τὴν τῆς εὐμορφίας κρίσιν καταςάντα:— V.

[1] περὶ om. Codex. [2] Cf. Hesych. v. τριολύμπιον ἅρμα. [3] Cod. γάρ.

V. 276. ὁ Μαίας τε καὶ Διὸς τέκος: ὁ Ἑρμῆς. μέμνηται δὲ τῆς ἱςορίας ἐκείνης, ἔνθα περὶ τοῦ μήλου ἦλθον κριθησόμεναι Ἥρα καὶ Ἀθηνᾶ καὶ Ἀφροδίτη. Χρύσιππος δὲ ἐν Ἠθικῶν δεκάτῳ[1] λογισάμενον τὸν Πάριν τίνων δεῖ μᾶλλον ἀντέχεσθαι, πολεμικῆς ἀσκήσεως ἢ ἐρωτικῆς ἢ βασιλι-

κῆς[2] νεῦσαι αὐτὸν μᾶλλον εἰς τὰ ἐρωτικὰ καὶ οὕτως τὸν περὶ κρίσεως μῦθον συντεθῆναι:— R.

[1] Cod. ἠθικῷ ῑ. [2] Cod. βασιλείας.

V. 288. ὑπερβολαῖς λόγων δυσφρόνων παραβαλλόμεναι) τινὲς γράφουσι δυσφόρων, ἵν' ᾖ ὑπερβολαῖς λόγων δυσφόρων ἑαυτὰς ὑβρίζουσαι, ὡς εἰ ἔλεγεν ἐριστικοῖς λόγοις διαμαχόμεναι πρὸς ἀλλήλας καὶ οἷον παραβάλλουσαι τὰ κάλλη ἀλλήλων καὶ συγκρίνουσαι σὺν φιλονεικίᾳ:— VR.

V. 329. οὐκ ἀξιῶ οὔτ' οὖν σὲ Τροίας οὔτε σοῦ Τροίαν ἔτι) οὔτε σὲ τῆς Τροίας ἄξιον νομίζω, οὔτε σοῦ τὴν Τροίαν. Δίδυμος μέμφεται τούτοις ὡς παρὰ τὰ πρόσωπα[1]. σεμνότεροι γὰρ οἱ λόγοι ἢ κατὰ βάρβαρον γυναῖκα καὶ δυστυχοῦσαν. ὁ νοῦς· οὔτε ἡ Τροία ὑπὸ[2] σοῦ τοιούτου ὄντος ἀξίως ἑάλω, οὔτε σὺ αὐτὴν ἀξίως ἀνεῖλες. R.

[1] Cod. τούτους ὡς τὰ παρακαθεστῶτα. Confer scholion ad vs. 363. [2] Cod. ἀπὸ.

V. 363. ἕν σου δέδοικα) μὴ διὰ τὴν Ἑρμιόνην με ἀπολέσῃς, ὥσπερ διὰ τὴν Ἑλένην τὴν Τροίαν. Δίδυμος μέμφεται πᾶσι τούτοις ὡς παρὰ καιρὸν καὶ τὰ πρόσωπα:— R.

V. 420. ὅστις δ' αὔτ' ἄπειρος ὢν ψέγει) ὅστις δὲ τὰ ὑπ' ἐμοῦ ῥηθέντα ὑπὲρ τέκνων ψέγει ἄπειρος ὢν τέκνων καὶ μὴ εἰδὼς τὴν ἐπ' αὐτοῖς ἀλγηδόνα. διὸ καὶ δυστυχεῖν νομίζων τὴν ἀπαιδίαν εὔχεται τέκνων τυχεῖν, ἀγνοῶν ὅτι εὐδαίμων ἐστίν. ἐν ὅσῳ γὰρ ἄπαις τυγχάνει δυστυχεῖ, κατὰ δὲ τὸ ἀπολελύσθαι τῆς τῶν παίδων φροντίδος εὐδαιμονεῖ. τινὲς δὲ οὕτως ὅτι τὸ ἧσσον ἀντὶ τοῦ οὐδ' ὅλως. ὁ ἄπαις φησὶν ἀπήλλακται τῆς περὶ τοὺς παῖδας ἀλγηδόνος δυστυχῶν διὰ ἀπαιδίαν. εἰ δὲ καὶ δυστυχήματα, ὥς τινες οἴονται, ἀλλά ἐστιν εὐδαίμων καὶ μακάριος ἄφροντις ὤν. δύναται δὲ καὶ τὸ δυστυχῶν ἀντὶ τοῦ ἀτυχῶν:— V.

V. 446. ὦ πᾶσιν ἀνθρώποισιν ἔχθιστοι βροτῶν) ταῦτα ἐπὶ τῷ[1] Ἀνδρομάχης προσχήματί φησιν Εὐριπίδης λοιδορούμενος τοῖς Σπαρτιάταις διὰ τὸν ἐνεστῶτα πόλεμον. καὶ γὰρ δὴ καὶ[2] παρεσπονδήκεσαν εἰς Ἀθηναίους, καθάπερ οἱ περὶ τὸν Φιλόχορον· ἀναγράφουσιν[3]. εἰλικρινῶς[4] δὲ τοὺς τοῦ δράματος χρόνους οὐκ ἔστι λαβεῖν. οὐ δεδίδακται[5] γὰρ Ἀθήνησιν. ὁ δὲ Καλλίμαχος ἐπιγραφῆναί φησι τῇ τραγῳδίᾳ Δημοκράτην[6]. ἑξῆς δὲ αὐτοὺς εἴς τε τὰ ἄλλα καὶ φιλοχρηματίαν κακῶς λέγει. καὶ Ἀριστοτέλης δὲ τοῦτο ἱστορεῖ ἐν τῇ τῶν Λακώνων πολιτείᾳ καὶ τὸ ὑπὸ θεοῦ αὐτοματισθὲν προστίθησιν ἔπος[7]·

ἁ φιλοχρηματία Σπάρταν ὀλεῖ[8], ἄλλο γὰρ οὐδέν.

καὶ φαίνεται δὲ γεγραμμένον τὸ δρᾶμα ἐν ἀρχῇ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου:— VR.

[1] Vat. ἐν τῷ τῆς. [2] Vat. πόλεμον. ἦν γε δὴ καί. [3] Ven. φιλόχωρον ἀναγράφοντες. Vat. τοῦ φιλοχόρου ἀναγράφουσιν. [4] εἰλικρινῶς — Δημοκράτην om. Vaticanus. [5] Cod. δέδεικται. [6] Ven. ἔξω δὲ αὐτοὺς εἴς τε τὰ ἄλλα καὶ φιλοχρημάτους αὐτοὺς λέγει. Vat. ἑξῆς δὲ αὐτοῖς εἴς τε τὰ ἄλλα καὶ φιλοχρημάτους κακῶς λέγει. [7] hucusque Venetus. [8] Vat. ἀφιλοχρηματίας σπάρταν τις ἕλοι.

V. 449. ἑλικτὰ κοὐδὲν ὑγιές: περικυκλοῦντες ψεύδεσι λόγοις τὴν ἀλήθειαν καὶ μὴ κατ' εὐθεῖαν[1] ἃ φρονεῖτε:— V.

[1] add. λέγοντες.

V. 594. τὸν σὸν λιποῦσα φίλιον) τὸ χ ὅτι φίλιον ἢ λείπει τὸ[1] Δία, ἵν' ᾖ φίλιον Δία:— V.

[1] Cod. τόν.

V. 607. τρωθείς) σημειωτέον ὅτι τρωθεὶς εἶπεν οὐ βληθείς. καὶ γὰρ ἐβλήθη ὑπὸ τοῦ Πανδάρου. διαφέρει δὲ τὸ βληθῆναι τοῦ τρωθῆναι. Ὅμηρος[1]·

βέβληται μὲν ὁ Τυδείδης κρατερὸς Διομήδης,
οὔταςαι δ' Ὀδυσεύς.

Ἄλλως. παρὰ τὴν ἱςορίαν. βέβληται γάρ[2] ὑπὸ Πανδάρου, οὐ τέτρωται[3]. εἰ μὴ ἄρα ὅτι ηὐτέλιζον τὰ τοξεύματα οἱ παλαιοί. διὸ οὐ λαμπρά γε ταῦτα ἐχόντων οὐδὲ ἐμνήσθη:— VR.

[1] Iliad. Λ. 659. [2] Codd. πρῶτος γάρ. [3] Codd. πανδάρου τέτρωται.

V. 613. τοῦτο καὶ σκοπεῖτέ μοι: ἀντὶ τοῦ· διὰ τοῦτο. διαλέγεται δὲ πρὸς τὸ θέατρον. ὅσοι δὲ μνηςεύεσθε λογίζεσθε καλῆς γυναικὸς παῖδα λαβεῖν:— V.

V. 659. εἰ σὺ παῖδα σὴν δοὺς τῳ πολιτῶν εἶτ' ἔπασχε τοιάδε) πάλιν τῷ συνήθει τῆς φράσεως χρῆται σχήματι. ἦν δ' οὕτως λεγόμενον ἁπλούςερον· εἰ δόντος σοῦ τινι τὴν παῖδα τὴν σὴν ὑπ' ἐκείνου τοιαῦτα ἔπασχεν ἠρέμεις ἄν; καὶ ἔςιν Ἀττικὴ ἡ σύνταξις, ἢ λείπει τὸ ἐτύγχανες:— V.

V. 678. οὐδ' ἄν σε Φῶκον) ὥσπερ ἐγὼ οὐκ ἐφόνευσα τὴν Ἑλένην, οὕτως οὐδὲ σὺ ὤφελες[1] τὸν Φῶκον ἀνελεῖν. καὶ ὁ τὴν Ἀλκμαιωνίδα πεποιηκώς φησι περὶ τοῦ Φώκου·

ἔνθα μὲν ἀντίθεος Τελαμὼν τροχοειδέϊ δίσκῳ[2]
πλῆξε κάρη, Πηλεὺς δὲ θοῶς ἀνὰ χεῖρα τανύσσας[3]
ἀξίνῃ εὐχάλκῳ[4] ἐπεπλήγει μέσα νώτων:— VR.

[1] Codd. ὤφειλες. [2] Vat. κύκλῳ δίσκῳ. fortasse κύκλῳ verum est, δίσκῳ glossema. [3] Ven. τανύσας. Vat. πετάσας. [4] Ven. ἀξίνην εὔχαλκον. Vat. ἀξίνῃ εὐχάλκῳ.

V. 724. ἔςι γάρ τις οὐ πρόσω: ἔνιοί φασι παρὰ τοὺς χρόνους αἰνίττεσθαι τὰ Πελοποννησιακά. οὐκ ἀναγκαῖον δὲ κατασυκοφαντεῖν τὸν Εὐριπίδην, ἀλλὰ φάσκειν πλάσματι κεχρῆσθαι:— VR.

V. 781. Ἰλιάδα τε πόλιν: οἱ μὲν πλείους Τελαμῶνά φασι συςρατεῦσαι τῷ Ἡρακλεῖ ἐπὶ τὴν Ἴλιον. ὁ δὲ Πίνδαρος καὶ Πηλέα[1], παρ' οὗ ἔοικε τὴν ἱςορίαν ὁ Εὐριπίδης λαβεῖν. λέγει δὲ ὁ Πίνδαρος οὕτως[2]· Πηλέως ἀντιθέου μόχθοι νεότατ'[3] ἐπέλαμψαν μυρίοις. πρῶτον μὲν Ἀλκμήνης σὺν υἱῷ Τρώων ἀμ πεδίον[4] καὶ μετὰ ζωςῆρας[5] Ἀμαζόνος ἦλθε καὶ τὸν Ἰάσονος εὔδοξον[6] πλόον ἐκτελέσας[7] εἷλε Μήδειαν ἐν Κόλχων δόμοις:— VR.

[1] Ven. Πηλεύς. [2] Codd. οὗ. solemni errore. Pindari fragmentum est 158 Boeckhii, apud Bergk. 137. [3] Ven. μοχθοινεωτάτοις. Vat. μόχθοιν νεώτατ'. uterque ἐπέλαμψε. Boeckhius legit: Πηλέος ἀντιθέου μόχθοι νεότατ' ἐπέλαμψαν μυρίοις, probante Bergkio. [4] Ven. ἀμπεδίον. Vat. σὺν ὑμῖν Τρώων ἀμπεδίον. [5] Scrib. ζωςῆρ'. [6] om. Ven. [7] Ven. ἐκτελευτήσας.

V. 880. ἥνπερ μόνην γε Τύνδαρις: Λυσίμαχος καὶ ἄλλοι τινὲς ἱςοροῦσι[1] γενέσθαι ἐξ Ἑλένης[2] καὶ Νικόςρατον. ὁ δὲ τὰς Κυπριακὰς ἱςορίας συντάξας[3] Πλεισθένην φησὶ, μεθ' οὗ εἰς Κύπρον ἀφῖχθαι τὸν ἐξ αὐτῆς τεχθέντα Ἀλεξάνδρῳ Ἀγανόν[4]:— VR.

[1] Vat. ἱςοροῦσι τινὲς. [3] Vat. ἐξ Ἑλένης γενέσθαι. [3] Ven. συν̃. Vat. συγγράψας. [4] Ven. ἀλ ε ἄγανον. Vat. ἀλεξάνδρῳ ἀγανόν.

V. 911. πῶς οὖν τάδ': τὸ χ ὅτι εἰς παροιμίαν ὁ ςίχος μετήχθη, εἴ τις ἀντιλέξειεν:— R.

Apparet hoc scholion male a librario ad versum 911 relatum esse. Deletis verbis εἴ τις ἀντιλέξειεν, quae male huc adhaeserunt, equidem retulerim ad versum sequentem: κακῶν γυναικῶν εἴσοδοί μ' ἀπώλεσαν, quem in proverbium abiisse constat. vide Wyttenbach. ad Plutarchi Praec. Coniug. p. 143. E.

V. 957. ἔκτοθεν δ' οὐ ῥᾴδιον: καὶ γὰρ
ἀνδρὸς κακῶς πράσσοντος ἐκποδὼν[1] φίλοι.
τὸ δὲ συγγενὲς κατὰ φυσικὴν ἀνάγκην δοῦλον, ὡς καὶ ἐν Δυσκόλῳ φησὶ[2] Μένανδρος·
οὐκ ἔνεστί σοι φυγεῖν[3]
οἰκειότητα, δᾶερ[4]:— VR.

[1] Vat. ἐκποδῶν. [2] Vat. φησὶν ὁ. [3] Vat. οὐκ ἔνεστ' ἴσως οἰκεῖν. [4] Ven. δαερ. Vat. δάει.

V. 967. τὸ συγγενὲς γὰρ δεινόν: τὸ δεινὸν καὶ ὁ ῥήτωρ ἀντὶ τοῦ ἱκανὸν τέταχεν· δεινὸς πράγμασι χρῆσθαι[1]:— VR.

[1] Demosthen. Olynth. I. p. 10. R.

V. 968. οἰκείου φίλου: ἀντὶ τοῦ συγγενοῦς. καὶ ἐν Βάκχαις[1]·
Βρόμιος ἄναξ ἀπώλεσ' οἰκεῖος γεγώς:— V.

[1] V. 1202.

V. 989. ἐχθρῶν γὰρ ἀνδρῶν: φιλεῖ πως ὁ δαίμων ἀναστρέφειν ἀεὶ τοῖς ἀνθρώποις τὰ πράγματα καὶ τοὺς ἐχθροὺς ποτε μέγα φρονοῦντας ὕστερον ταπεινοῦν, ὅπως μηδεὶς μηδενὸς ὑπερφρονοίη. τοῦτο δέ φησι κατὰ τοῦ Νεοπτολέμου, ὅτι τότε παρακαλούμενος παραχωρεῖν τὴν Ἑρμιόνην ὑπερεῖδε καὶ νῦν αὐτῆς ἀποστερεῖται:— V.

V. 994. ὀργάναν χέρα: τίνος οὕνεκα ἄτιμον ὀργάναν χέρα: τί οὖν ὀργάναν χέρα. ἀντὶ τοῦ ἐργατικὴν χεῖρα. ἄτιμον δὲ εἶπεν ὅτι μισθὸν οὐκ ἀπέδωκε Λαομέδων τῆς τειχοδομίας αὐτοῖς:—

V. 1015. δυστάνων τοκέων ἄλοχοι: τοκέων ἀνδρῶν νυμφίων τῶν ἤδη πατέρων γενομένων παρὰ ταῖς ἰδίαις γυναι-

ξί. καὶ αὐτοὶ γοῦν ἀπολοφυρόμενοι τὰς οἰκείας οὐ μόνον γαμετὰς ἀλλὰ καὶ παῖδας ἐπόθουν, παρὰ τὸ Ὁμηρικὸν[1]·

αἱ δέ που ἡμέτεραι ἄλοχοι καὶ νήπια τέκνα.

ἐὰν δὲ ᾖ ἡ γραφὴ τεκέων λείπει τὸ[2] ἕνεκεν, ἄλοχοι δὲ ἀντὶ τοῦ γυναῖκες ἁπλῶς:— V.

[1] Iliad. B. 136. [2] Cod. ἐὰν δὲ ἡ γραφὴ τευχέων λύεται τὸ.

V. 1020. νόσον Ἑλλὰς ἔτλα νόσον) τοῦτο καθ' ἑαυτὸ ἀπολύτως ἀναγνωστέον. VR.

V. 1054. οὐδέν εἰμ', ἀπωλόμην: ἐγκαλεῖ Δίδυμος καὶ εὐεπίληπτόν φησι τὸν αὐτὸν ἐν πάθει ὄντα λέγειν· οὐδέν εἰμι, φρούδη μὲν αὐδή. παρὰ τῷ Ὁμήρῳ[1]·

δὴν δέ μιν ἀμφασίη ἐπέων λάβε.

ἀλλ' ἐκεῖ οὐκ αὐτὸς ὁ πάσχων φησὶν ἀλλ' ἕτερος περὶ αὐτου[2]:— R.

[1] Iliad. P. 695. Odyss. Δ. 704. [2] Cod. παρ' αὐτοῦ.

V. 1111. ἔκλυτοί τ' ἀμφώβολοι: εἶδος ἀκοντίων τριαινοειδῶν. οὕτω δὲ[1] λέγεται ὡς πρὸς τὰ μεσάγκυλα, ἃ δέδεται κατὰ τὸ μέσον σπάρτῳ. R.

[1] Cod. ὁ δὲ.

V. 1130. τίς οὐ σίδηρον προσφέρει: τοῦτο Ὁμηρικόν[1].

οὐδ' ἄρα οἵ τις ἀνουτητί γε παρέστη:— V.

[1] Iliad. X. 371.

V. 1141. ἐμνημόνευσε δ' ὥσπερ ἄνθρωπος κακὸς παλαιὰ νείκη: πρὸς αἰτιατικὴν τὸ ἐμνημόνευσεν ὡς

μέμνημαι τόδε ἔργον[1].

καὶ ὁ Ἡσίοδός φησι[2]·

τῆμος ἄρ ὑλοτομεῖν μεμνημένος ὥριον ἔργον.

καὶ πολλαχοῦ εὑρήσεις παρὰ ποιηταῖς συντασσόμενον αἰτιατικῇ τὸ μέμνημαι:— V.

[1] Iliad. I. 527. [2] Oper. et D. vs. 420.

V. 1161. οὗτός γ' ἄν: μεῖζον ἂν ἐδοξάσθη ἐν τῇ τῶν τοιούτων ἀνδρῶν ἀνῃρημένος παρατάξει, σύ τε εὐτυχέστερον ἀπήλλαξας κερδαίνων τὴν εὔκλειαν τοῦ ἐγγόνου:— R.

V. 1186. ἐπιθήσομαι ἐμῷ κάρα: οὕτως ἡ γραφή. οὐ γὰρ προσγραπτέον τὸ ι. ἔστι γὰρ ἐξ ἀποκοπῆς τοῦ κάρηνον, ὅπερ κατὰ πᾶσαν πτῶσιν ἀποκόπτεται:— V.

V. 1204. λευκὴν αἰθέρα) γράφεται· λευκὸν αἰθέρα. Ὅμηρος[1]· Αἰθέρος ἐκ δίης:— R.

[1] Iliad. Π. 365.

V. 1217. Δελφοῖς ὄνειδος: ὅτι μὲν ἐν Δελφοῖς ὁ Νεοπτόλεμος τέθαπται καὶ Φερεκύδης ἱστορεῖ, ὅτι δὲ νεκρὸς ἐλθὼν εἰς Φθίαν πάλιν εἰς Δελφοὺς ἐπέμφθη διέψευσται:— VR.

V. 1228. καίπερ πεσούσης Παλλάδος προθυμίᾳ) ἐν τοῖς πολλοῖς τῶν ἀντιγράφων οὐ[1] φέρεται ὁ ἴαμβος:— R.

[1] Cod. οὕτω, perpetuo errore.

ΕΙΣ ΤΟΝ ῬΗΣΟΝ.

(E Codice R.)

V. 5. οἳ τετράμοιρον: ὅτι οἱ ἀρχαῖοι εἰς τρεῖς φυλακὰς νέμουσι τὴν νύκτα. Ὅμηρος·

ἀλλ' ὅτε[1] δὴ τρίχα νυκτὸς ἔην μετὰ δ' ἄστρα βεβήκει[2].

Στησίχορον δὲ καὶ Σιμωνίδην[3] πενταφύλακόν φησιν ὑποτίθεσθαι τὴν νύκτα. διαπορήσει δέ τις ὅπως * οἳ τετράμοιρον νυκτὸς φυλακὴν, πρὸς ὃ ῥητέον ὅτι οὐκ ἐν τῷ καθόλου φησὶ τετραφύλακον ἀλλὰ τὴν ἐν τῷ παρόντι φυλακὴν,

ὡσανεὶ πρώτην ἢ δευτέραν. ὁ δὲ Κράτης δείκνυσιν ὅτι κατὰ τὸν Εὐριπίδην πενταφύλακον[4] ἐκτίθησι τὰ ὑπ' αὐτοῦ εἰρημένα·

τίς ἐκηρύχθη πρώτην φυλακὴν,

καὶ τὰ ἑξῆς. πρώτους γὰρ τοὺς περὶ Κόροιβον[5] φησὶ φυλάττειν, δευτέρους δὲ Παιόνας, τρίτους δὲ Κίλικας, οὓς καὶ Μυσούς φησιν[6] ὁμοεθνεῖς νομίζων. παραγειτνιᾷ γὰρ ὁ Ἀδραμυττηνὸς κόλπος τοῖς Μυσοῖς[7]. παρὰ δὲ Μυσῶν αὐτοὺς τοὺς Τρῶας παραλαβεῖν, πέμπτοις δὲ τοῖς Λυκίοις φησὶν ἐπιβάλλειν τὴν φυλακὴν, ὥστε οἱ τετάρτην μοῖραν φρουροῦντες ἐν ἀρχῇ φασιν·

οἳ τετράμοιρον νυκτὸς φυλακήν.

ὁ δὲ Κράτης εὐχερῶς δείκνυσι τοὺς Μυσοὺς τοὺς αὐτοὺς τοῖς Κίλιξι φάσκων εἶναι. κεχωρισμένοι γὰρ ἀλλήλων εἰσὶν ὡς καὶ Ὅμηρός φησι·

Μυσῶν τ' ἀγχεμάχων καὶ ἀγαυῶν[8] Ἱππημολγῶν.

ἡ μὲν γὰρ Κιλικία ἐν τοῖς ἔμπροσθεν μέρεσι τῆς Τροίας κεῖται, ὁ δὲ Ζεὺς ἀπεστραμμένος ὁρᾷ Μυσούς[9]. οἱ γὰρ Τραγικοὶ Κίλικας[10] οὐκ ἴσασι τούτους, ἀλλὰ τοὺς ἐν Ταύρῳ ᾠκηκότας. πῶς (οὖν) τῶν[11] δύο ἐθνῶν μία ἦν ἡ φυλακή; ἄμεινον οὖν νοεῖν ὅτι Παιόνων ὁ Κόροιβος ἦρχεν, οἵτινες τὴν πρώτην φυλακὴν ἔσχον καὶ παραδεδώκασι την δευτέραν τοῖς Κίλιξιν, ἐξ ὧν ἐπιφέρουσιν οἱ Τρῶες· Μυσοὶ δ' ἡμᾶς[12]. δῆλον ὅτι οἱ Μυσοὶ την τρίτην φυλακὴν εἶχον, μεθ' οὓς οἱ Τρῶες τὴν τετάρτην. διό φασιν[13]·

οἳ τετράμοιρον νυκτὸς φυλακὴν,

οἵτινες τοὺς Λυκίους πέμπτους[14] ἐγείρουσιν:—

[1] Cod. δὲ ἄλλοτε. Odyss. Ξ. 483. [2] Cod. βέβηκε. [3] Cod. στησὶ (χρ superscr.) δὲ ὁ σιμωνίδης. mox excidit aliquid post ὅπως. [4] Cod. πενταφυ (λ superscr.). vs. 534. [5] Cod. κόρυβον. [6] Cod. φασίν. [7] Cod. τοὺς μυσούς et mox φησὶ παραβάλλειν. [8] Cod. ἀγαβῶν. Iliad. N. 5. [9] Conf. Iliad. N. 3. [10] Cod. κιλικίας. [11] Cod. πῶς ..τῶν. [12] Cod. δὲ ὑμᾶς. [13] Cod. διό φησιν. [14] Cod. τοῖς λυκίοις πέμπτην.

V. 41. χ πυραίθει ςρατὸς Ἀργόλαος: τὸ χ̄ ὅτι συνθέτως ἀναγινώσκεται καὶ ὅτι οὐκ ἔςιν Εὐριπίδου ὁ ςίχος:—

V. 58. σύρδην: ὁμοῦ, ἄρδην.

V. 105. εἴθ' ἦσθ' ἀνὴρ εὔβουλος: ἔμπαλιν ὁ Σοφοκλῆς[1] φησιν·

εἴθ' ἦσθα σώφρων ἔργα τοῖς λόγοις ἴσα:—

[1] Cod. σοφός, solemni errore.

V. 109. ἐξήρθης: ἀνεπτερώθης, ἠγέρθης. τὸ ἑξῆς· ὅςις πυρὸς λαμπτῆρας κλύων ἐξήρθης Ἀχαιοὺς φεύγειν καὶ ἐξῆλθες ἐπιςρατεύειν:—

V. 158. ἐπώνυμος μὲν κάρτα: ἐτυμολογεῖ τὸ ὄνομα:—

V. 165. τάξαι δὲ μισθὸν: γελοῖον τὸ οἴεσθαι ὅτι βασιλείαν[1] αἰτήσει:—

[1] Cod. βασι^λ. Scholion pertinet ad verba: πλὴν ἐμῆς τυραννίδος.

V. 185. ἀφθίτων γάρ: παρ' Ὁμήρου ἔλαβε τὴν ἱςορίαν. φησὶ γάρ·

ἀθάνατοι τε γάρ[1] εἰσιν:—

[1] Cod. om. τε. Iliad. Ψ. 277.

V. 207. σαγή: ἡ σαγὴ[1] ὀξυτόνως. Ἡρωδιανός[2].

[1] Cod. σφαγή. [2] Cod. ἡρώδης pervulgato errore: scilicet Ἡρωδιανός scribi solet Ἡρω^δ.

V. 224. Θυμβραῖε καὶ Δάλιε: ἀπὸ τῶν Τρωϊκῶν χωρῶν τὰ ὀνόματα:—

V. 239. Ἀχαιὸν Ἄρη: ὅτι θηλυκῶς[1] Ὅμηρος[2] Ξάνθον καὶ Βαλίον καὶ Ποσειδῶν ἔπορεν[3] αὐτούς. διὸ τὸ χ:—

[1] Scholion pessime habitum pertinet ad vs. 187, ubi Codex recte: δίδωσι δ' αὐτὰς πωλοδαμνήσας ἄναξ Πηλεῖ Ποσειδῶν. pro vulgato αὐτούς. [2] Iliad. Π. 149. [3] Cod. ποσειδῶνα ἔπορσ (ε superscr.).

V. 248. ἔνι δὲ θράσος ἐν αἰχμᾷ: τῆς ἔσχατος[1] Μυσῶν παροιμίας μέμνηται Φιλήμων ἐν Σικελικῷ[2]·

τὸ δὴ λεγόμενον τοῦτο, Μυσῶν ἔσχατον
ἐνόμιζ' ὁρᾶν τὸν υἱὸν ἐκπλέονθ' ὁρῶν.

καὶ Μένανδρος·

εἰ μὴ γαμεῖς γὰρ ἔσχατον νόμιζέ με
Μυσῶν[3].

κέχρηται δὲ καὶ νῦν Εὐριπίδης παρὰ τοὺς χρόνους:—

[1] Cod. ἐσχάτης. [2] Cod. σκελετῷ. Emendavit Dindorfius. [3] Cod. φρυγῶν μυσῶν.

V. 256. κακόγαμβρον: οὐκ ἀκριβῶς εἴρηκεν. οὐ γὰρ Ἀγαμέμνων τῇ Ἑλένῃ γαμβρός:—

V. 270. δόρη βαστάζομεν: ἀπὸ γενικῆς τῆς δόρεος καὶ δόρεα καὶ δόρη, ὡς βέλεα βέλη:—

V. 307. πολλὰ πελταστῶν τέλη: πέλτη ἀσπίς ἐστιν ἴτυν οὐκ ἔχουσα, καθάπερ φησὶν Ἀριστοτέλης ἐν Θεσσαλῶν πολιτείᾳ γράφων οὕτως· διελὼν δὲ τὴν πόλιν Ἀλεύας[1] ἔταξε καὶ τὸν κλῆρον παρέχειν ἑκάστους ἱππέας μὲν τεσσαράκοντα, πελταστὰς[2] δὲ ὀγδοήκοντα. ἦν δὲ ἡ πέλτη ἀσπὶς ἴτυν οὐκ ἔχουσα ἐπίχαλκος αἰγὸς δέρματι περιτεταμένη, καὶ τριάκοντα, οἱ[3] μακρὸν δόρυ πάντες ἐφόρουν, ὃ σχέδιον ἐκαλεῖτο:—

[1] Cod. ἀλόας. [2] Cod. ὁπλίτας. [3] Cod. ἡ.

V. 394. τοὐπί σ'·: κατὰ τὸ σὸν μέρος.

V. 416. ἄμυστιν: οἱ μὲν ποτηρίου εἶδος ἐπιτηδειότητα ἔχον πρὸς τὰς ἀμυστὶ πόσεις ὡς ἐν Αὔγῃ[1]·

σὺν τῷ βαθείας καὶ πυκνὰς
ἕλκουσι τὰς ἀμύστιδας.

ἄλλοι δὲ ἐπὶ τῆς ἀπνευστὶ πόσεως[2] τάττουσι τὸ ὄνομα, ὡς Κρατῖνος·

ἀλλ' οὖν θεῷ σπείσαντ' ἄμυστιν[3] δεῖ πιεῖν:—

[1] Cod. αὐτῇ »Emendavit Hermannus Opusc. V. p. 189.« Kampman. [2] Cod. τάσεως. Corr. Dindorf. [3] Cod. θεὸν πείσαντες μῦστιν. Corr. Dindorf.

V. 424. μέλλοντι νόστον: ὅτι νόστον ἁπλῶς τὴν ὁδὸν καὶ τὸν πλοῦν ἔφη. καὶ γὰρ ἔπλευσε καὶ ἐπέζευσεν, ὡς ἑξῆς ἐρεῖ, οὐ μόνον τὴν εἰς τὴν πατρίδα ὑποστροφήν:—

V. 462. ἀποινάσαιο: εἰσπράξαιο, τιμωρήσαιο.

V. 476. κοὐ μεμφόμεσθά γ': καὶ οὐκ ἐκφαυλίζομεν αὐτοὺς ἀλλὰ πάντα κινοῦμεν πρὸς τὸ ἀποστῆσαι αὐτοὺς, ὅμως ἐλαύνομεν αὐτοὺς καὶ πολεμοῦμεν. ἡ δὲ καλὴ ἐξήγησις αὕτη· καὶ οὐκ ἐκφαυλίζομεν αὐτοὺς ἀλλὰ πάνυ κάμνομεν καὶ ἄγαν ἐμφορούμεθα τοῦ κόπου[1] μαχόμενοι αὐτοῖς. καὶ Ὅμηρος[2]·

ἀλλ' ἔτι μέν μιν φημὶ ἅδην ἐλάαν[3] κακότητος:—

[1] Cod. σκόπου. [2] Odyss. E. 290. [3] Cod. φημὶ . . . ἐλάαν.

V. 479. ἀρκεῖν ἔοικεν: ἀντὶ τοῦ παραιτῇ τὸ παθεῖν, δρᾶσαι δὲ οὔ. ἀντὶ τοῦ ἡδέως εἶχες καὶ τοῦ πρᾶξαι εἰ μὴ ηὐλαβοῦ τὸ παθεῖν. πρὸς ὃν Ἕκτωρ· ναὶ, φησὶ[1], παραιτοῦμαι τὸ παθεῖν, πολλῆς γὰρ ἄρχω τυραννίδος, οἷον τὰ ἐνταῦθα ἀρκεῖ μοι:—

[1] Cod. φησὶ ναὶ φησὶ.

V. 490. ἀλλὰ μηνίων: μηνίων. τινές φασιν ὅτι οὐ δύναται ὑφ' ἓν εἶναι μηνίων ἀντὶ τοῦ ὀργιζόμενος, ἐπεὶ τὰ εἰς ω̄[1] καθαρὸν λήγοντα ὑπὲρ δύο συλλαβὰς ἐκτείνει τὸ ἰῶτα. ἔστι δὲ παρ' Ὁμήρῳ[2] συστολὴ αὐτοῦ·

αὐτὰρ ὁ μήνιε νηυσὶ παρήμενος.

διὸ καὶ οὕτως ἀναγνῶναι οὐδὲν κωλύει τῆς χρήσεως ἐχούσης:—

[1] Cod. ὧν. [2] Iliad. A. 488.

V. 504. Θυμβραῖον ἀμφὶ βωμὸν: παρὰ τὴν ἱστορίαν. ὁ γοῦν Διονυσόδωρος ἐν τοῖς παρὰ τοῖς τραγῳδοῖς ἡμαρτημένοις φησὶν οὕτως· ὁ δὲ Εὐριπίδης τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἄλσος τοῦ Θυμβραίου στάδια πεντήκοντα ἀπέχον τῆς πόλεως πλησίον τῶν πυλῶν[1] εἶναί φησι[2] * καὶ στίζεσθαι εἰς τὸ[3] βωμὸν ἢ ἄστεος πέλας[4]. οὐδὲν γὰρ τὸ κωλῦον[5]:—

[1] Cod. στάδιον ἀπέχει τῆς πλη μετὰ τῶν πυλῶν. στάδια ν̄ ἀπέχον restituit Kampmannus. [2] Excidit aliquid. δύναται δὲ inseruit Dindorfius. [3] Cod. τὸν. [4] Videtur correxisse aliquis:

Θυμβραῖον ἀμφὶ βωμὸν ἢ ἄστεος πέλας.

[5] Cod. κωλύον.

V. 505. κακῷ δὲ μερμέρῳ: μήποτε πρὸς τὸ χεῖρον μετέστραπται ἀπὸ τοῦ Τερμέρου, ἵν' ᾖ παρὰ τὴν παροιμίαν· Τερμέρια κακά, ὑπὲρ ὧν Φίλιππος ἐν τῷ περὶ Καρῶν συγγράμματι φησὶν οὕτως· Τέρμερον καὶ Λύκον Λέλεγας γενέσθαι θηριώδεις τὴν φύσιν. τοῦτον δὲ τὸν Τέρμερον πόλιν οἰκίσαι, ἣν δὴ ἀπ' αὐτοῦ Τέρμερον ὠνομάσθαι. τούτους δέ φασι πρώτους λῃστεῦσαι καὶ οὐ μόνον τὰ περὶ Καρίαν ἀλλὰ καὶ σχεδίας ἐκ[1] ῥιπῶν ποιήσαντας εἰς Κῶ ἐκπλεῖν[2]:—

[1] Cod. καὶ ῥιπῶν. [2] Cod. ἐξπλεῖν.

V. 524. πρῶτα δύεται σημεῖα: Κράτης ἀγνοεῖν φησὶ τὸν Εὐριπίδην τὴν περὶ τὰ μετέωρα θεωρίαν διὰ τὸ νέον ἔτι εἶναι ὅτε τὸν Ῥῆσον ἐδίδασκε. μὴ γὰρ δύνασθαι Πλειάδων

καταδυομένων τὸν ἀετὸν[1] μεσουρανεῖν. ὑπὸ γῆν γάρ ἐςι τότε ὁ αἰγόκερως, ἐφ᾽ οὗ[2] ὁ ἀετὸς ἵδρυται. καὶ ἔτι Πλειάδων δυομένων ὑπὲρ μὲν γῆς εἰσὶ ζῴδια τάδε· ταῦρος, δίδυμοι[3], καρκίνος, λέων, παρθένος, ζυγός· ὑπὸ γῆν δὲ τάδε· σκορπίος, τοξότης, αἰγόκερως, ὑδροχόος, ἰχθὺς, κριός. καὶ ταῦτα μὲν ὁ Κράτης. ἔοικε δὲ ὑπὸ τῆς φράσεως ἀμφ(ιβόλου οὔσης) ἐξηπατῆσθαι[4]. τὰ γὰρ πρῶτα σημεῖα καὶ τὰς Πλειάδας ᾠήθη καταδύεσθαι λέγειν τὸν Εὐριπίδην. τὸ δὲ οὐχ οὕτως ἔχει, ἀλλὰ τὰ μὲν πρῶτα σημεῖα τῆς φυλακῆς φησὶ δύεσθαι, τὰς δὲ Πλειάδας ἀνατέλλειν. πῶς γὰρ ἐπὶ καταδυομένων αἰθερίας εἶπεν αὐτάς; ὥςε τριχόθεν τὸν καιρὸν ὑπὸ τῶν φυλάκων δηλοῦσθαι, ἀπὸ[5] τῆς δύσεως, ἀνατολῆς καὶ μεσουρανήματος. ὁ μὲν οὖν Παρμενίσκος πρῶτα σημεῖά φησι λέγεσθαι τὰς τοῦ σκορπίου πρώτας μοίρας διὰ τὸ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων οὕτως αὐτὰς λέγεσθαι καὶ ὅτι ταύταις ὁ Βοώτης ἅμα ἄρχεται καταδύεσθαι. Κλεόςρατον γοῦν τὸν Τενέδιον ἀρχαῖον * οὕτως·

> ἀλλ᾽ ὁπόταν τρίτον ἦμαρ ἐπ᾽ ὀγδοήκοντα μένῃσι
> σκορπίος[6], εἰς ἅλα πίπτει ἅμ᾽ ἠοῖ φαινομένηφι.

τοῦτο δὲ παραδείξας ὁ Παρμενίσκος ὅτι καταδύεται τὰ πρῶτα σημεῖα τοῦ σκορπίου καὶ τὰ περὶ τῆς Πλειάδος ἐπιτολῆς ἐπέξεισιν· ὅταν γὰρ, φησὶν, Εὐριπίδης λέγῃ καὶ ἑπτάποροι Πλειάδες αἰθέριαι οὐ δύεσθαι τότε αὐτὰς ἀλλ᾽ ἔμπαλιν ἀνατέλλειν ἐκ τοῦ ὑποτμήματος εἰς τὸν ὑπερορίζοντα ἀνιούσας. καὶ τοῦτο εἶναι τὸ καὶ ἑπτάποροι πληϊάδες, οἷον ὡς τὸν ὡς πρὸς ἡμᾶς οὐρανὸν ἀφικνούμεναι[7]. ταῦτα δὲ καταςησάμενος, ὁμολογεῖ, φησὶ, τοῖς Εὐριπίδου τὰ φαινόμενα. τὰ μὲν πρῶτα σημεῖα τῆς ὥρας εἰς δύσιν κεχώρηκεν, ἡ δὲ Πλειὰς ἀνατέλλει, ὁ δὲ ἀετὸς πρὸς τὸ μέσον κεχώρηκε. λοιπὸν οὖν τῆς φυλακῆς ὁ καιρός· ἔγρεσθε, τί μέλλετε. ἑπτάπορον δὲ τὴν Πλειάδα, ὅτι ἐξ ἑπτὰ ἀςέρων σύγκεινται αἱ Πλειάδες. ἀετὸς δὲ ὁ τὸ ἧπαρ τοῦ Προμηθέως[8] ὥς φασί τινες:—

Ἄλλως. τῶν περὶ τὸν Μενεκράτη ἐν διδύμοις τὸν ἥλιον λεγόντων, ἐν ᾧ τὰ τῆς καταςάσεως τῶν φαινομένων ὅπως εἶχε

πρόκειται. εἰσὶ δὲ οἵ φασι περὶ τὰς ἐσχάτας μοίρας τοῦ καρκίνου εἶναι τότε τὸν ἥλιον. οὐ γὰρ ἂν μόνως τὴν σελήνην πρὸς ἀνατολὴν ἔσεσθαι συνάγουσιν οὕτως ὃ βούλονται. εἰ μὲν γὰρ πάλαι τὴν σελήνην ὡς ἐν τρισὶν ἡμέραις τοῦτον (γρ. τὰ προεκκείμενα [9]) οἱ φύλακες εὐήθεις ἱκανῶς ἔσονται. εὔλογον γὰρ ....ζήτει τὸ λεῖπον:—

[1] Cod. τοῦ ἀετοῦ. [2] Cod. ἐφ' ᾗ. [3] Cod. δίδυμος. [4] Cod. ἀμφ........ κεκρατῆσθαι. [5] Cod. ὑπό. [6] Cod. σκορπίου. [7] Cod. ἀφικνούμενα. [8] addendum ἐσθίων vel κείρων. [9] Significant ea verba: γράφε τὰ προεκκείμενα, huc inserenda esse quae supra alieno loco essent apposita et pertinent ad codicem, quem librarius describebat.

V. 537. Κίλικας Παιών: οἱ μὲν τοὺς Κίλικας καὶ τοὺς Παιόνας τοὺς [1] αὐτοὺς ἤκουσαν. Ἀρίσταρχος δὲ Κόροιβον Παιόνων ἡγεμόνα καὶ τὴν φυλακὴν ποτὲ μὲν ἀπὸ τοῦ ἡγεμόνος ποτὲ δὲ ἀπὸ τῶν ὑπηκόων:—

[1] Cod. om. τούς.

V. 671. ἔα ἔα: ὁ χορὸς λέγει αἴσθησιν λαβὼν τῶν γεγονότων:—

V. 711. βίον δ' ἐπαιτῶν: τροφὴν αἰτῶν.

V. 712. ψαφαρόχρουν: τὸ χ̅ ὅτι φαλακρὸν αὐτόν φησιν:—

V. 720. δυσοίζων: βλασφημῶν ἢ ὀργιζόμενος καὶ λοιδορῶν.

V. 738. δι' ὀπτῶν (sic) στρατιᾶς: τῶν φροντιστῶν καὶ ἐπιστατῶν:—

V. 762. πλῆκτρα: αἱ μάστιγες.

V. 765. φαύλως: ἁπλῶς, ὡς ἔτυχεν.

V. 852. ᾖσαν: ᾔδεισαν. ἐγίνωσκον.

ΕΙΣ ΤΑΣ ΤΡΩΙΑΔΑΣ.

(E Codicibus R et Neapolitano Musei Borbonici 165 (N)).

Ἀριστοφάνους γραμματικοῦ σχόλια εἰς τὸ δρᾶμα τῶν τοῦ Εὐριπίδου Τρῳάδων:— N.

V. 1. ἥκω λιπών: ὅλος ἐστὶ[1] τοῦ θεάτρου ὁ Εὐριπίδης, πρὸς ὃ ἀφορῶν τοὺς λόγους νῦν ὁ Ποσειδῶν ποιεῖ παρὼν ἐν τῇ ὑποθέσει. πολλαχοῦ δὲ τοιοῦτος, ὡς ἐν ταῖς Βάκχαις[2] ὁ Διόνυσος·

ἥκω Διὸς παῖς τήνδε Θηβαίων χθόνα:— RN.

[1] Codd. ἐπὶ. [2] V. 1.

V. 9. ὁ γὰρ Παρνάσσιος: Παρνάσσιον αὐτὸν εἶπε Φωκέα ὄντα διὰ τὸ τάττεσθαι[1] Δελφοὺς ὑπὸ Φωκεῦσιν. Ὅμηρος·

αὐτὰρ Φωκήων Σχεδίος[2] καὶ Ἐπίστροφος ἦρχον,
υἱέες Ἰφίτου μεγαθύμου Ναυβολίδαο.

εἶτα·

οἳ Κυπάρισσον ἔχον Πυθῶνά τε πετρήεσσαν.

παρ' ὃ[2] δὴ ἠξιοῦντο τοῦ τε ἱεροῦ καὶ τῶν αὐτόθι χρημάτων ἔχειν[4] τὴν ἐπιμέλειαν. ἔνθεν καὶ οἱ ἱεροὶ πόλεμοι κατερράγησαν, Λακεδαιμονίων μὲν ἀποδόντων Δελφοῖς τὸ ἱερὸν μετὰ τὸ καταπολεμῆσαι Φωκέας, Ἀθηναίων δὲ ἔμπαλιν Φωκεῦσιν αὐτὸ παραδόντων[5], καθάπερ Θουκυδίδης φησί[6]. καλεῖται δὲ ἱερὸς ὅτι περὶ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν Δελφοῖς ἐγένετο. Φώκου δὲ τοῦ Ψαμάθης καὶ Ἀστεροδίας τῆς Δηϊονέως ἐγένετο Πανοπεὺς καὶ Κρῖσος[7] ὁ Κρισάντου[8], τοῦ δὲ Πανοπέως Ἐπειός. οὗτος εἰς Τροίαν στρατεύσας τὸν δούρειον ἵππον ἐποίησεν:— Ἄλλως. ὁ Φωκεὺς Παρνάσσιος εἴρηται ἐπεὶ Δελφὸς ὢν[9] σὺν τοῖς Φωκεῦσιν ἐτάττετο[10] ἢ διὰ τὸ πλησίον τῇ Φωκίδι εἶναι τὸν Πάρνασσον:— RN.

[1] Codd. διατάττεσθαι. [2] Codd. σχέδιος. Iliad. B. 517. [3] Codd. παρ' ῷ. [4] Codd. εἶχον. [5] Vat. παραδόντων αὖτις. [6] I. 112. [7] Codd. κροῖσος. [8] Sic Vatic. corrupte. Neapol. ὄκρισαν. [9] Codd. ἐπειὸς δὲ ἀφῶν. (N. ἀφ' ὧν). [10] Codd. ἐτάττοντο.

V. 16. πρὸς δὲ κρηπίδων βάθροις: παρὰ τοῖς βάθροις δὲ τῶν κρηπίδων τοῦ ἑρκείου[1] Διὸς ἀντὶ τοῦ ὑπὸ τοῖς βωμοῖς τοῦ Διός. τὸν δὲ ἕρκειον[2] Δία ἄλλοι ἱστορικοὶ ἀναγράφουσιν ἰδίαν τινὰ σχέσιν περὶ αὐτοῦ ἱστοροῦντες[3], τρισὶν ὀφθαλμοῖς αὐτὸν[4] κεχρῆσθαί φασιν, ὡς οἱ περὶ Ἁγίαν καὶ Δερκύλον[5]. πεφόνευται δὲ ὁ Πρίαμος ὑπὸ Νεοπτολέμου δικαίως ἐπειδὴ καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἀχιλλέα ἐλθόντα ἐπὶ τὸν γάμον τῆς Πολυξένης οἱ περὶ Ἀλέξανδρον ἐν τῷ τοῦ Θυμβραίου Ἀπόλλωνος ἱερῷ[6] λόγχαις ἀνεῖλον. ταῦτα[7] ἔνιοι πρὸς χάριν Ἀθηναίων Εὐριπίδην λέγειν. ἀγαπητὸν γὰρ εἶναι τοῖς περὶ Δημοφῶντα Αἴθραν ἀναλαβεῖν, ἧς ἕνεκα αὐτούς φασιν[8] ἐπὶ Τροίαν ἐλθεῖν Μενεσθέως ἀφηγουμένου τῶν Ἀθηναίων:— RN.

[1] Codd. ἑρκίου. [2] Codd. τὸ δὲ ἕρκιον. [3] Intelligentur haec e Pausania II. 24. 4. coll. VIII. 46. 2. qui ex eodem fonte sua hausisse videtur. [4] Codd. αὐτούς. [5] Codd. ἁγίαν καὶ δέρκαλον. Athenaeus III. p. 86. F. Ἁγίας δὲ καὶ Δερκύλος ἐν Ἀργολικοῖς τοὺς στραβήλους ἀστραβήλους ὀνομάζουσιν. Clemens Alexandr. Strom. I. p. 381. Ἴλιον ἑάλω — Θαργηλιῶνος μηνὸς δευτέρᾳ ἐπὶ δέκα — Ἁγίας δὲ καὶ Δερκύλος ἐν τῇ τρίτῃ μηνὸς Πανέμου ὀγδόῃ φθίνοντος. [6] Codd. ἱερόν. [7] male coaluerunt duo scholia. Pertinent haec ad vs. 31. Post ταῦτα excidit φασίν. [8] Codd. φησίν.

V. 31. εἴληχ' Ἀθηναίων τε Θησεῖδαι πρόμοι: ἔνιοι ταῦτά φασι πρὸς[1] χάριν εἰρῆσθαι. μηδὲν[2] γὰρ εἰληφέναι τοὺς περὶ Ἀκάμαντα καὶ Δημοφῶντα ἐκ τῶν[3] λαφύρων ἀλλὰ

μόνην τὴν Αἴθραν, δι' ἣν καὶ ἀφίκοντο εἰς Ἴλιον Μενεσθέως ἡγουμένου. Λυσίμαχος δὲ τὸν τὴν πέρσιδα[4] πεποιηκότα φησὶ γράφειν οὕτως·

Θησείδαις δ' ἔπορεν[5] δῶρα κρείων Ἀγαμέμνων
ἠδὲ Μενεσθῆϊ μεγαλήτορι ποιμένι λαῶν:— RN.

[1] Codd. κατά. Saepe confunduntur κατά et πρός, cuius siglam librarii minus antiqui non intelligebant. [2] Codd. μή. [3] Codd. ἐκ τοὺς. [4] Codd. περσηΐδα. [5] Codd. ἔπορε.

V. 32. ἄκληροι Τρῳάδων: γράφεται παρθένων. ὅσαι μὲν οὖν ἐκληρώθησαν ἀπεδόθησαν, ὅσαι δὲ ἀκλήρωτοι ἐξαιρέτως δοθεῖσαι τοῖς πρώτοις ἐνταῦθα τυγχάνουσιν:— RN.

V. 36. τὴν δ' ἀθλίαν: ἄμεινον ἦν ἀπὸ τῶν πραγμάτων παράγεσθαι ὀδυρομένην τὰ παρόντα. οὕτως γὰρ ἂν[1] ἡ τραγῳδία τὸ πάθος εἶχε, νῦν δὲ ψυχρῶς τῷ θεάτρῳ προσδιαλέγεται:— RN.

[1] Cod. οὐ γάρ.

V. 89. Μυκόνου[1]: ἀκτή τις οὕτω καλουμένη. Καφηρεὺς[2] δὲ ἀκρωτήριον Εὐβοίας, μεταξὺ Σκύρου[3]. Νεάνθης δὲ ὁ Κυζικηνὸς[4] Καθηρέα αὐτόν φησι πρότερον κεκλῆσθαι. εἶναι γὰρ ἐκεῖ βωμὸν εἰς ὃν Εὐβοεῖς καθαιρόμενοι ἔθυον. χρόνου δὲ προϊόντος Καφηρεὺς ἐκλήθη παραφθειράντων τῶν ἐνοικούντων τὴν λέξιν. περὶ τοῦτο δὲ οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὸν ἀπόπλουν διεφθάρησαν. κοινὰ δὲ διὰ τῆς ἱστορίας:— RN.

[1] Codd. μυκίνου. [2] Codd. κάφηρος. [3] Excidisse aliquid, aut ἀντικρύ legendum recte monuit Kampmannus. [4] Codd. κυζικηνὸς. καφήρειοί τ' ἄκραι: καφηρεύς. καθηρέα αὐτόν φησι. alieno loco inserta esse verba καφήρειοι — καφηρεύς, vidit etiam Kampmannus.

V. 113. ἄρθρων κλισίας: ἀντὶ τοῦ φεῦ τῆς ἀνακλίσεως τῶν μελῶν ὡς διάκειμαι:— R.

V. 139. σκηναῖς ἔφεδρος Ἀγαμεμνονείαις: αὕτη μὲν ἔξω τῆς σκηνῆς ἦν, ὁ δὲ χορὸς ἔσω:— R.

V. 177. οἴμοι: τὸ λοιπὸν ἡμιχόριον ἐξῆλθεν:— R.

V. 183. ὀρθρεύου σάν: ἔπαιρε τὴν σεαυτοῦ ψυχὴν, ὦ χορέ. ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ὄρθρου ἐγειρομένων:— R.

V. 212. μὴ γὰρ δὴ δίναν: ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἔλθοιμι. μὴ ἔλθοιμι, φησὶν, ὑπὸ τὴν δίνην τοῦ Εὐρώτου, ἥτις ἐςὶ Θεράπνη ἡ πόλις τῆς Ἑλένης. οἰκητήριόν[1] φησι τὰς Θεράπνας τῶν Διοσκούρων παρόσον ὑπὸ τὴν γῆν τῆς Θεράπνης εἶναι λέγονται ζῶντες, ὡς Ἀλκμάν[2] φησιν:— N.

[1] Cod. οἰκητηρι (with δ' written above). [2] Cod. ἀλκμαίων.

V. 216. τὰν Πηνειοῦ σεμνὰν χώραν: Πηνειοῦ χώραν τὴν Θετταλίαν. τῆς γὰρ Μακεδονίας Ὄλυμπος. ἡ δὲ Μακεδονία τῆς Θετταλίας. αἰνίττεται δὲ τὸν Νεοπτόλεμον. Καλλίμαχος[1]· Πηνειὲ Φθιῶτα:— N.

[1] Hymn. in Delum 112.

V. 220. Φοινίκας ἀντήρη χώραν: ἀντήρη Σικελίας τὴν Λιβύην εἴρηκε καὶ τὴν Καρχηδόνα, παρόσον τὸ Λιλύβαιον ἀκρωτήριον τῆς Σικελίας ἀντικρὺ κεῖται τῆς Καρχηδόνος, εἰς ἣν ἀπῴκησαν Τύριοι[1]. ἔςι δὲ ἡ Καρχηδὼν πόλις Λιβύης. ὀλίγῳ δὲ πρότερον τῶν Τρωϊκῶν Εὔδοξος ὁ Κνίδιος ἀπῳκηκέναι τοὺς Τυρίους[2] εἰς αὐτὴν, Ἀζάρου καὶ Καρχηδόνος ἡγουμένων, ἀφ' οὗ καὶ τὴν ὀνομασίαν ἔσχεν ἡ πόλις. τινές φασι καὶ τὴν Ῥώμην καὶ τὴν Καρχηδόνα ἐπὶ τῆς[3] πρώτης Ὀλυμπιάδος κτισθῆναι. Σοφοκλῆς δὲ ἐπὶ τῶν καιρῶν Τριπτολέμου οἰκισθῆναι τὴν Καρχηδόνα, ἐν οἷς φησί·

Καρχηδόνος δὲ κράσπεδ' ἐς[4]. B. ἀσπάζομαι:—

Ἄλλως. ἀντήρη Σικελίας τὴν Λιβύην φησὶ καὶ τὴν Καρχηδόνα, παρόσον τὸ[5] Λιλύβαιον ἀκρωτήριον τῆς Σικελίας τοῦτο[6] καταντικρύ ἐςι Καρχηδόνος. ὁ δὲ Παρμενίσκος τὴν Σικελίαν ἀντήρη τῆς Φοινίκης φησίν:— RN.

[1] Codd. τυρροί. [2] Codd. τυρρίους. [3] Vat. ἀπὸ. Neap. ἀπὸ τῆς. [4] Vat. κράσπεδ... ἀσπάζομαι. Neap. κράσπεδες (—δ cum compendio syllabae ες) ἀσπάζομαι Addidi interlocutoris notam. [5] om. Vatic. [6] τοῦτο delendum.

V. 230. Κρᾶθις: δύο εἰσὶ Κράθιδες, ὡς Παρμενίσκος φησίν. ὁ μὲν ἀπὸ Πελοποννήσου τὰς πηγὰς ἔχων μέχρι Ἀρκαδίας, ὃς ἐμβάλλει[1] τῷ Ἀλφειῷ, οὗ ἐάν τις τὸ ὕδωρ ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀφῇ οὐ σήπεται οὐδὲ ἐὰν ἀπ' αὐτοῦ ἄρτοι πεφθῶσιν εὐρυτιῶσιν. ὁ δὲ ἐν Ἰταλίᾳ, οὗ νῦν μέμνηται ὁ Εὐριπίδης, ἐν ᾧ ἐάν τις λούσηται λελιπασμένος ἀνέρχεται ὡς δοκεῖν ἀληλίφθαι[2] καὶ τὴν τρίχα ξανθίζειν ὡς ἐν ὀλίγαις ἡμέραις τὸν λουόμενον ἐν αὐτῷ πυρρότριχα γίνεσθαι. ἔνιοι δέ φασι τὸν μὲν Κρᾶθιν[3] τοῦτο μὴ ποιεῖν, τὸν δὲ ἐν Τροίᾳ Ξάνθον, ἀφ' οὗ καὶ ὀνομάζεται Σκάμανδρος καλούμενος. τὸν δὲ Εὐριπίδην ἐπὶ τοῦ Κράθιδός φασι τοῦτο μετενηνοχέναι. ὁ δὲ Αἰσχρίων φησὶν ὅτι ἐν Πελοποννήσῳ ἦν Κρᾶθις καλούμενος ποταμὸς, ὃς ἐποίει τὰς κόμας ξανθὰς τῶν λουομένων. οἱ δὲ ἀπὸ Πελοποννήσου ἀποικίαν ςειλάμενοι καὶ κτίσαντες Σύβαριν τὸν ἐκεῖ ποταμὸν ὠνόμασαν Κρᾶθιν. ἀπὸ οὖν τοῦ ἐν Πελοποννήσῳ ὁ Εὐριπίδης τοῦ ἐν Ἰταλίᾳ μέμνηται ὡς οὐ μόνον τὸ αὐτὸ ὄνομα ἔχοντος τῷ ἐν Ἀχαίᾳ ποταμῷ[4] ἀλλὰ καὶ τὴν δύναμιν:— RN.

[1] Codd. συμβάλλει καί. [2] Vat. εἰλῆφθαι. Neap. εἰλίφθαι. Dindorfius ἠλεῖφθαι, quam formam Graecis in usu non fuisse docet Sextus Empiricus adv. Mathem. I. 10. p. 266. ἀλήλιπται μὲν εἴποι τις ἂν, ἤλειπται δὲ οὐκέτι. [3] Vat. κράνθιν. [4] Codd. τοῦ — ποταμοῦ.

V. 303. δυσλόφως: ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ὑποζυγίων:— R.

V. 343. βασίλεια: ταῦτά τινες τῷ Ταλθυβίῳ, τινὲς δὲ τῷ χορῷ ἐπιμερίζουσιν:— R.

V. 352. σεσωφρονήκασ': σώφρονα πεποιήκασι, τὰ κακά σε οὐ πεπαιδεύκασιν:— R.

Qui haec scripsit, legerat in Euripide οὐδέ σ' αἱ τύχαι, τέκνον, σεσωφρονίκασ'. Suspicor scripsisse poetam: σώφρονά γ' ἔθηκαν. superscripta interpretatio deinde, uti fit, in textum irrepsit.

V. 422. καλὸν νύμφευμα: ἐν εἰρωνείᾳ ταῦτα λέγει:— R.

V. 442. αἳ σάρκα φωνήεσσαν: καὶ Ὅμηρος·
κρέα δ' ἀμφ' ὀβελοῖσι μέμυκεν[1]:— N.

[1] Odyss. M. 395. ubi: ὀβελοῖς ἐμεμύκει.

V. 535. πεύκᾳ ἐν οὐρείᾳ: ἐν τῇ οὐρείᾳ πεύκῃ. ξύλινος γὰρ ὁ ἵππος. R.

V. 538. θέᾳ δώσων: καὶ ὁ Πρίαμος ἐξῆλθε τὴν βλάβην θεασόμενος:— R.

V. 571. εἰρεσίᾳ: τῇ συζυγίᾳ. ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ἐρεσσόντων:— R.

V. 597. οἱ δὲ πόθοι μεγάλοι: ἃ ποθεῖτε μεγάλα ἐςίν, ἡ μὲν Ἕκτορα, ἡ δὲ Πρίαμον:— R.

V. 634. οὐ ταυτὸν ὦ παῖ τὸ βλέπειν: ἔθος ἐςὶ τῷ Εὐριπίδῃ τῷ βλέπειν χρῆσθαι ἀντὶ τοῦ ζῆν, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ·
τὸ μὲν τέθνηκε σῶμα, τοῦτο δ' αὖ βλέπει[1]:— R.

[1] Cod. δ' ἀναβλέπει.

V. 636. ὦ μῆτερ ὦ τεκοῦσα: οὐ ϛοχάζεται τῶν ὑποκειμένων προσώπων. καὶ γὰρ νῦν ἡ Ἀνδρομάχη τὰ αὐτὰ[1] φιλοσοφεῖ, ἅπερ καὶ ἔμπροσθεν ἡ Κασάνδρα:— R.

[1] Cod. ἀνδρομάχη αυ. (τ superscr.)

V. 709. Φρυγῶν ἀρίϛου: μήποτε οὐχ ὁ Ταλθύβιος ἀλλ' ἄλλος τις ταῦτα λέγει. καὶ γὰρ οὐ λάτριν ἀλλ' ὀνοματὶ Ταλθύβιον καλεῖν εἴωθεν:— R

V. 814. τυκτίσματα: τὰς κατασκευὰς, τὰ τείχη. R.

V. 849. ὃν ἀϛέρων τέθριππος: τὸν Τιθωνὸν λέγει ἡ Ἡμέρα ἔχουσα. κατὰ δὲ Ἡσίοδον οὐκ ἔϛι ταυτὸν Ἠὼς καὶ Ἡμέρα[1]. λέγει ὁτὲ μὲν

Θεία[2] δ' ἠέλιον τέκετο[3] λαμπράν τε σελήνην:— R.

[1] Cod. ἡμέρα ταυτόν. [2] Cod. λέγει ὅτεμενθεῖα. Theog. 371. [3] Scrib. τε μέγαν. τέκετο debetur librario antiqui Codicis evanidam scripturam vel lacunam utcunque explenti. Eadem de causa reliquam partem Scholii, quam expedire nullo modo poterat, omisit, sic supplendam:

Θεία δ' ἠέλιον τε μέγαν λαμπράν τε σελήνην
Ἠῶ θ', ἣ πάντεσσιν ἐπιχθονίοισι φαείνει
ἀθανάτοις τε θεοῖσι, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσι
γείναθ' ὑποδμηθεῖσ' Ὑπερίονος ἐν φιλότητι.

ὁτὲ δὲ (vs. 124)

Νυκτὸς δ' αὖτ' Αἰθήρ τε καὶ Ἡμέρη ἐξεγένοντο,
οὓς τέκε κυσσαμένη Ἐρέβει φιλότητι μιγεῖσα.

V. 821. Λαομεδόντιε παῖ: τὸν Γανυμήδην καθ' Ὅμηρον Τρωὸς ὄντα παῖδα Λαομέδοντος νῦν εἶπεν ἀκολουθήσας τῷ τὴν μικρὰν Ἰλιάδα πεποιηκότι, ὃν οἱ μὲν Θεϛορίδην Φωκέα φασὶν, οἱ δὲ Κιναιθῶνα Λακεδαιμόνιον, ὡς Ἑλλάνικος[1], οἱ δὲ Διόδωρον Ἐρυθραῖον. φησὶ δὲ οὕτως·

Ἄμπελον, ἥν Κρονίδης ἔπορεν οὗ παιδὸς ἄποινα
χρυσείοις φύλλοισιν ἀγανοῖσι κομόωσαν
βότρυσί θ', οὓς Ἥφαιϛος ἐπασκήσας Διῒ πατρὶ
δῶχ', ὁ δὲ Λαομέδοντι πόρεν[2] Γανυμήδεος ἄντι.

καὶ Ἀντιφάνης[3] Λαομέδοντος παῖδα τὸν Γανυμήδην φησὶ διὰ τούτων·

τῶν οἰκιῶν (οὖν, ὧν) ὁρᾷς, ἐν τῇδε μὲν
ὁ τῶν Φρυγῶν τύραννος οἰκῶν[4] τυγχάνει
γέρων, ἀπ' ὀργῆς Λαομέδων καλούμενος:— RN.

[1] Codd. μελάνικος. [2] Codd. πόρε. [3] Codd. ἀριϛοφάνης. apparet esse e Prologo τοῦ Γανυμήδους Antiphanis. [4] Codd. διὰ τὰς τῶν οἰκείων .... ὁρᾷς ἐν τῇδε μενόντων φρυγῶν τύραννος ὤκων.

V. 888. Μενέλαε: διὰ τί τολμηρῶς αὐτὸν Μενέλαον καὶ οὐ πόσιν προσαγορεύει; διὰ τὸ μετὰ φόβου ἐξάγεσθαι ἀρχήν φησι τοῦ λόγου ταύτην ἀξίαν φόβου τὸ Μενέλαον αὐτὸν καὶ οὐ πόσιν προσαγορεύειν:— NR.

V. 894. οὐκ εἰς ἀκριβές: ὅ ἐϛιν οὐκ εἰς τὸ ἀκριβὲς ἦλθεν ὥϛε ἀριθμουμένων τῶν ψήφων εἰς τὸ βραχὺ ἐλθεῖν καὶ εἰς ἰσοψηφίαν καταντῆσαι:— R.

V. 968. αἳ παιδιαῖσι καὶ χλιδῇ μορφῆς πέρι ἦλθον πρὸς Ἴδην) ἀνοίκειον τοῦτο τοῦ ὑποκειμένου. ἔδει γὰρ αὐτὴν ἀνελεῖν καὶ μὴ εἰπεῖν ὅτι παίζουσαι[1] ἦλθον εἰς τὴν τοῦ κάλλους ἔριν. διόπερ καὶ τοὺς ἐν Ἰλιάδι ϛίχους ἀθετοῦσι τούς· ὃς νείκεσσε[2] θεὰς (καὶ τὰ ἑξῆς). δύναται δὲ καὶ καθ' ὑπόκρισιν ἐρωτηματικῶς ἀκούεσθαι. αἳ παιδιαῖς καὶ τρυφῇ ἦλθον εἰς Ἴδην οὐκ ἦλθον, οὐ δῆτα. ὥϛε εἶναι πάντων τῶν προειρημένων ἀναιρετικόν. τὸν γὰρ ἐναντίον λόγον χειρίζουσα ὀφείλει ἀναιρεῖν ἐκεῖνα:— R.

[1] Cod. παίζουσα. [2] Cod. τὸ ὃς νείκεσε. Iliad. Ω. 29. addidi καὶ τὰ ἑξῆς.

V. 1003. κἄπειτα πλεκταῖς: καθόλου νῦν παρὰ τὸ προσῆκον ἡ Ἑκάβη δικαιολογεῖ, ὥς φησιν νικτην[1] ὁ ποιητής. εἰσὶ δὲ αἱ τοιαῦται ἐπιχειρήσεις ἀμάρτυροι πίςεις:— R.

[1] Cod. νικτ (cum compendio syllabae ην) ὁ ποιη^τ.

V. 1023. ςεφάνωσον Ἑλλάδ': εὐήθης ἡ Ἑκάβη. ἀπὸ γὰρ τῆς ἐμβολῆς τοῦ ξίφους ἐχρῆν[1] ἐπιγνῶναι τὴν διάθεσιν τοῦ ἀνδρὸς, ὡς ἐν τῇ Ἀνδρομάχῃ·

οὐκ ἔκτανες γυναῖκα[2] χειρίαν λαβών:— R.

[1] Cod. ἐχρὴν. [2] Cod. γυναῖκα σὴν. Andr. vs. 619.

V. 1074. φθιμένοις ἀλαίνεις: ἐν τοῖς νεκροῖς διατρίβεις:— R.

V. 1119. οὐ θᾶσσον: θᾶσσον τοῦ δέοντος ἐξώρμησε[1] καὶ οὐκ ἐπεμέρισέ τινα τῇ μονῇ χάριν. οὔτε γὰρ ἡγήσατο κεχαρισμένον ἑαυτῷ εἶναι τὸ μεῖναι ἀλλ' ἀνήχθη. τοῦτο δὲ πρὸς τὴν δραματικὴν ὑπόθεσιν μεμηχάνηται, ὅπως τὸ ἐπεισόδιον ἐπαγάγοι τοῦτο ἐπὶ τῆς σκηνῆς, τήν τε ἀσπίδα παρεισενέγκοι[2] καὶ τὸν Ἀςυάνακτα. πρὸς μὲν οὖν τὴν ταχεῖαν ἀναχώρησιν εὗρεν ὅτι αἴτιον τῷ Νεοπτολέμῳ τὸν Πηλέα ὑπὸ Ἀκάςου ἐκβεβλῆσθαι, περὶ δὲ τῆς ἀσπίδος, ὅτι ἠξίωσεν αὐτὸν ἡ Ἀνδρομάχη τὴν ἀσπίδα αὐτῇ[3] ἀφεῖναι, ὅπως μὴ ἐν τῷ αὐτῷ θαλάμῳ ἡ τοῦ Ἕκτορος ἀσπὶς ᾖ. κομψὰ δὲ ταῦτα πάντα πεποίηκε, παρῄρητο δὲ τὸ τραγικὸν κατασκεύασμα. εἴπερ γὰρ[4] παρῆν ἡ Ἀνδρομάχη οἰκτρότερον ἂν ἐγένετο τὸ πάθος θρηνούσης αὐτῆς τὸν ἴδιον παῖδα. ἀντικατήλλακται δὲ τοῦ τοιούτου πάθους τὴν τῆς ἀσπίδος εἰσαγωγήν:— R.

[1] Cod. ἐξώρμ^η. Sic aoristi scribuntur. [2] Cod. παρεισενέγκῃ. [3] Cod. αὐ^τ. [4] Cod. om. γάρ.

V. 1156. ὅστις φοβεῖται: ὅστις μὴ μετὰ λογισμοῦ φοβεῖται:— R.

V. 1179. γράψειεν ἄν σε: εἰώθασιν ἐν τοῖς τάφοις γράφειν τὰ ἀνδραγαθήματα. καὶ σὲ οὖν πῶς γράψει; ἆρα[1] ὡς ἐφονεύθης ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, αἰσχύνην τοῖς Ἕλλησι δι' ὧν λέγει αὐτοὺς ἕνα παῖδα πεφοβῆσθαι:— R.

[1] Cod. ἄρα.

V. 1233. ἀφανεῖς ἂν ὄντες: νῦν, φησὶ, περιβόητοι ἐγενόμεθα. εἰ δ' ὡς ἔτυχεν ἐπορθήθημεν οὐδὲ ὑμνούμεθα. τρίτον δὲ τὸ ἂν παρέλαβε δέον[1] ἅπαξ. Ἀττικὸν δὲ τὸ ἔθος:— R.

[1] Cod. δέ solemni errore.

INDEX COMMENTARII.

A.

D.

E. H.

M.

N.

O. Ω.

P. Π. Φ.

R.

S.

T. Θ.

U. V. Y.

INDEX SCRIPTORUM

IN

SCHOLIIS LAUDATORUM.

A.

E.

G.

H.

I.

L.

M.

N.

O.

P.

R.

S.

T.

X.

---

[1]) Versus, qui illic sine auctore apponitur,

ἠγόμην δ' ἀνὴρ
ἀςῶν μέγιςος τῶν ἐκεῖ.

est Sophocleus ex *Oedip. Tyr.* vs. 775.

[2]) Polyanthus appellatur, minus recte opinor, a Sexto Empirico, qui ex eodem fonte hausit quae scribit adv. Mathem. I. 12. p. 271. quem locum operae pretium est cum scholio ad Alcestidem componere, ut

appareat, quam tenuia e perdoctis Grammaticorum annotationibus supersint excerpta. Scribit autem haec: *αἱ δέ γε κατὰ μέρος ἱστορίαι ἄπειροί τε διὰ τὸ πλῆθός εἰσι καὶ οὐχ ἑστῶσαι, διὰ τὸ μὴ τὰ αὐτὰ περὶ τοῦ αὐτοῦ* (scrib. *τῶν αὐτῶν*) *παρὰ πᾶσιν ἱστορεῖσθαι. — ὑπόθεσιν γὰρ ἑαυτοῖς ψευδῆ λαμβάνοντες οἱ ἱστορικοὶ, τὸν ἀρχηγὸν ἡμῶν τῆς ἐπιστήμης Ἀσκληπιὸν κεκεραυνῶσθαι, — οὐκ ἀρκούμενοι τῷ ψεύσματι — καὶ ποικίλως αὐτὸ μεταπλάττουσι. Στησίχορος μὲν ἐν Ἐριφύλῃ εἰπὼν ὅτι τινὰς τῶν ἐπὶ Θήβαις πεσόντων ἀνιστᾷ* (fort. *ἀνέστησε*), *Πολύανθος δὲ ὁ Κυρηναῖος ἐν τῷ περὶ τῆς Ἀσκληπιαδῶν γενέσεως, ὅτι τὰς Προίτου θυγατέρας κατὰ χόλον Ἥρας ἐμμανεῖς γενομένας ἰάσατο, Πανύασις δὲ διὰ τὸ νεκρὸν Τυνδάρεων ἀναστῆσαι. Στάφυλος δὲ ἐν τῷ περὶ Ἀρκάδων ὅτι Ἱππόλυτον ἐθεράπευσε φεύγοντα ἐκ Τροιζῆνος κατὰ τὰς παραδεδομένας κατ' αὐτοῦ ἐν τοῖς τραγῳδουμένοις φήμας. Φύλαρχος δὲ ἐν τῇ ἐνάτῃ διὰ τὸ τοὺς Φινέως υἱοὺς τυφλωθέντας ἀποκαταστῆσαι χαριζόμενον αὐτῶν τῇ μητρὶ Κλεοπάτρᾳ τῇ Ἐρεχθέως. Τελέσαρχος δὲ ἐν τῷ Ἀργολικῷ ὅτι τὸν Ὠρίωνα ἐπεβάλετο ἀναστῆσαι.* Descripserunt ambo Apollodori librum *περὶ θεῶν*, cuius exilis Epitome (*βιβλιδάριον* nominat Photius in Biblioth. Cod. 186. p. 142. Bekkeri) recentioribus Graeculis sedulo lectitata et magnifico titulo *Βιβλιοθήκης* inscripta non sine novo damno ad nostra tempora pervenit, ubi haec supersunt III. 10. 4. *εὗρον δέ τινας* (scrib. *πολλούς τινας*) *λεγομένους ἀναστῆναι ὑπ' αὐτοῦ. Καπανέα καὶ Λυκοῦργον, ὡς Στησίχορός φησιν ἐν Ἐριφύλῃ. Ἱππόλυτον, ὡς ὁ τὰ Ναυπακτικὰ συγγράψας λέγει. Τυνδάρεων, ὥς φησι Πανύασις. Ὑμέναιον, ὡς οἱ Ὀρφικοὶ λέγουσι. Γλαῦκον τὸν Μίνωος, ὡς Ἀμελησαγόρας λέγει.* Sic legendus hic locus est ex correctione Heynii. Eundem scriptorem sequitur Scholiasta Pindari ad Pyth. III. 96. *λέγεται δὲ ὁ Ἀσκληπιὸς χρυσῷ δελεασθεὶς ἀναστῆσαι Ἱππόλυτον τεθνηκότα. οἱ δὲ Τυνδάρεων. ἕτεροι Καπανέα. οἱ δὲ Γλαῦκον. οἱ δὲ Ὀρφικοὶ Ὑμέναιον. Στησίχορος*

δὲ ἐπὶ Καπανεῖ καὶ Λυκούργῳ. οἱ δὲ διὰ τὸ τὰς Προίτιδας ἰάσασθαι. οἱ δὲ διὰ τὸν Ὠρίωνα. Φύλαρχος ὅτι τοὺς Φινεΐδας ἰάσατο. Φερεκύδης δὲ ὅτι τοὺς ἐν Δελφοῖς θνήσκοντας ἀναβιοῦν ἐποίησεν. Apparet ex his mutilum esse scholion nostrum in verbis: Ἀπολλόδωρος δέ φησι κεραυνωθῆναι τὸν Ἀσκληπιὸν ἐπὶ τῷ τὸν Ἱππόλυτον ἀναστῆσαι. Nulla est in his Apollodori auctoritas, nedum ut cum antiquorum poëtarum et historicorum auctoritate componatur. In antiquo scholio, cuius doctam ubertatem ad hanc tenuitatem contraxerunt recentiores magistri, scriptum fuisse suspicor in hanc sententiam: Ἀπολλόδωρος δέ φησιν ἐν τῷ περὶ θεῶν οὕτως· διαφόρως ἱστορεῖται ἡ αἰτία, δι' ἣν συνέβη κεραυνωθῆναι τὸν Ἀσκληπιόν. Στάφυλος γὰρ ἐν τῷ περὶ Ἀρκάδων καὶ ὁ τὰ Ναυπακτικὰ συγγράψας φασὶ κεραυνωθῆναι αὐτὸν ἐπὶ τῷ τὸν Ἱππόλυτον ἀναστῆσαι κτέ.

Si nonnulla peccarunt typothetae, haud magnos errores esse confido, neque lectorem impedituros. Sed ego perperam, quamvis consulto, omisi p. 154 comparationem versus 1238 *Orestae* Euripidis cum Aeschyli *Choeph.* 495. Manifesta quidem est imitatio in Euripideis: nihilominus teneo quod conieci, sive corruptela fortuita fuerit, sive correctio facta ab aliquo, qui Aeschylei versus meminisset. Quam aptum sit ὀνείδεσιν in *Choephoris*, quamque ineptum ὀνείδη in *Oreste*, attentum lectorem latere nequit. Horum autem disputationem nunc omitto; quae vero mea sententia sit de locis ubi Euripides putatur Aeschylum reprehendere, alias dicam, respiciens docte acuteque scriptum librum Hartungii, *Euripidem restitutum*, huiusque praecipue Vol. II. p. 292 sqq.

G.